POLIROM

Don DeLillo

Omul căzător

BIBLIOTECA POLIROM

Don DeLillo

Omul căzător

Traducere din limba engleză şi note
de Maria Ioana Apostol

POLIROM
2015

Don DeLillo, *Falling Man*
Copyright © 2007 by Don DeLillo
All rights reserved
© 2015 by Editura POLIROM, pentru traducerea în limba română

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-5194-8
ISBN PDF: 978-973-46-5195-5
ISBN print: 978-973-46-3903-8

Coperta: Carmen Parii
Foto copertă: © iStockphoto.com/DrGrounds

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată în colaborare cu elefant.ro

DON DELILLO, romancier, eseist și dramaturg american, s-a născut în 1936, la New York. Primul său roman, *Americana*, a apărut în 1971, urmat de *End Zone* (1972), *Great Jones Street* (1973) și *Ratner's Star* (1976). Odată cu publicarea în 1985 a romanului *White Noise* (*Zgomotul alb*), premiat cu National Book Award for Fiction, DeLillo s-a bucurat de o recunoaștere rapidă ca romancier de succes, inspirînd proza unor autori precum Jonathan Franzen, Martin Amis sau Zadie Smith. A publicat în continuare romanele *Libra* (1988), o biografie fictivă a lui Lee Harvey Oswald pînă în momentul asasinării președintelui J.F. Kennedy, *Underworld* (1997), considerat capodopera sa, *Cosmopolis* (2003; Polirom, 2012), *Falling Man* (*Omul căzător*, 2007), *Point Omega* (2010; *Punctul Omega*, Polirom, 2012). De-a lungul carierei i s-au decernat numeroase premii de prestigiu, printre care Premiul Academiei Americane de Arte și Litere (1984), PEN/Faulkner Award (1992, 2012) și PEN/Saul Bellow Award (2010).

Partea I
BILL LAWTON

1

Nu mai era doar o stradă, ci o lume întreagă, un timp și un spațiu ale cenușii căzătoare și beznei ca de noapte. Mergea înspre nord prin moloz și noroi, în timp ce alți oameni alergau pe lângă el, cu fețele acoperite de prosoape sau hainele trase peste capete. Își țineau batiste la gură. Își duceau pantofii în mână – o femeie avea câte un pantof în fiecare –, depășindu-l în fugă. Unii alergau și cădeau la pământ, zăpăciți și împiedicați, iar în jurul lor ploua cu resturi de tot felul. Erau și oameni care se adăposteau sub mașini.

Vuietul încă mai plutea în aer – tunetul frânt al prăbușirii. Asta era lumea de-acum. Fumul și cenușa se vălătuceau pe străzi și răbufneau pe la intersecții și pe după colțuri de clădiri ca niște valuri seismice de fum amestecat cu hârtii de prin birouri, care zburau în toate direcțiile, file de format standard cu marginile tăioase care pluteau aproape de pământ sau săgetau prin aer, ca niște arătări dintr-o altă lume în giulgiul dimineții.

El purta costum și ducea o servietă în mână. Avea cioburi de sticlă în păr și în pielea obrazului, bobițe marmorate, luminoase și sângerii. A trecut pe lângă o firmă pe care scria „Ofertă de mic dejun“, în timp ce polițiști și agenți de pază îl

depășeau în fugă, cu mâinile apăsate pe mânerele pistoalelor, ca să nu le joace în tocuri.

În sinea lui, totul era îndepărtat și tăcut și acolo trebuia să rămână el. Se întâmpla peste tot în jur: o mașină zăcea pe jumătate îngropată în moloz, din spatele ferestrelor sparte veneau zgomote, glasuri din stațiile de emisie-recepție râcâiau rămășițele dezastrului. Vedea oameni care împroșcau apă în fugă, făcuți leoarcă de la sistemele de stropitori anti-incendiu. Pe stradă zăceau abandonate la întâmplare pantofi, poșete și laptopuri, un bărbat așezat pe marginea trotuarului scuipa sânge. Pahare de carton țopăiau bizar în toate direcțiile.

Și în lume se mai întâmplau și altele: chipuri alunecând în gol de la ferestre situate la trei sute de metri înălțime, duhoarea de combustibil ars și urletul neîntrerupt al sirenelor care sfâșia aerul. Zgomotul plutea oriunde ai fi alergat, strat după strat de vacarm așternut peste tot, iar el se îndepărta de zgomot și totodată se cufunda în el.

Și-apoi s-a mai întâmplat ceva, rupt de tot ce se petrecea în jur, ceva ce nu ținea de-această lume, pentru că era undeva deasupra ei: o cămașă s-a ivit din fumul de la înălțime – a văzut-o și el căzând –, o cămașă care se înălța și aluneca dusă de vânt în lumina palidă, apoi își relua căderea, plutind în jos către fluviu.

Oamenii alergau și pe urmă se opreau – unii, cel puțin – și rămâneau așa, legănându-se pe loc și încercând să-și recapete suflul inhalând aerul încins, prin care răzbăteau când strigăte spasmodice de uimire, când blesteme și glasuri rătăcite, și în care zburau duse de vânt o mulțime de hârtii, contracte, CV-uri, fragmente intacte de tranzacții umane trecând vijelios prin aer.

Mergea mai departe. Unii se opriseră din alergat și alții o cotiseră pe străzile laterale. Unii o luaseră de-adăratelea, uitându-se în inima lucrurilor, la toate viețile chinuite rămase acolo, și tot ploua cu obiecte carbonizate care lăsau dâre de foc în aer.

A văzut două femei care mergeau așa, cu spatele, și plângeau privind dincolo de el, amândouă în șorturi pentru jogging, cu fețele năruite de mâhnire.

I-a văzut pe membrii grupului care făcea *tai chi* în parcul învecinat stând în picioare, cu mâinile ridicate cam la nivelul pieptului și coatele îndoite, ca și cum toate astea, chiar ei înșiși, puteau fi aduse într-o stare de suspensie.

Cineva care ieșea dintr-un bufet, o femeie cu o mască de praf pe față și o șapcă de baseball pe cap, a dat să-i întindă o sticlă cu apă, dar și-a tras mâna înapoi, a răsucit dopul și pe urmă i-a întins-o din nou. El a pus mai întâi servieta jos ca să o poată lua, dându-și vag seama că nu-și folosise brațul stâng, că fusese nevoit să lase servieta din mână ca să apuce sticla cu apă. Trei dube de poliție au apărut de după colț și au luat-o în plină viteză către centru, cu sirenele urlând. A închis ochii și a băut, simțind cum apa îi trece prin corp și ia cu ea praful și cenușa. Femeia se uita la el. I-a spus ceva ce n-a auzit, iar el i-a dat înapoi sticla și și-a ridicat servieta. Apa îi lăsase un gust de sânge în gură.

A pornit mai departe. Un cărucior de supermarket îi stătea în cale, drept și gol. Din spatele lui îl privea o femeie cu capul și fața înfășurate în bandă galbenă de poliție, aceea cu care se delimitează scena unei crime. Ochii femeii, cum stătea nemișcată ținând strâns mânerul căruciorului, erau două fante

subțiri tăiate în masca luminoasă, privind către fumul din spatele lui.

La un moment dat, a auzit cea de-a doua prăbușire. A traversat Canal Street și a început să vadă lucrurile cumva altfel. Nu păreau să aibă încărcătura obișnuită – străzile pietruite și clădirile cu structuri de fontă. Parcă lipsea ceva acut din tot ce-l înconjura. Parcă ceva era neterminat – ce-o mai fi însemnat și asta. Parcă erau nevăzute – ce-o mai fi însemnat și asta – vitrinele magazinelor, platformele de descărcare, pereții dați cu vopsele colorate. Poate că așa arată totul când nu e nimeni de față.

A auzit zgomotul celei de-a doua prăbușiri sau mai degrabă l-a simțit în vibrația aerului; Turnul de nord a căzut și el, cu un murmur moale de voci stupefiate undeva, departe. El era cel care cădea, Turnul de nord.

Cerul era mai luminos aici și putea respira mai ușor. Mai erau și alții în urma lui, mii de oameni care umpleau spațiul apropiat, o mulțime în formare, oameni care ieșeau din peretele de fum. A tot mers până când a trebuit să se oprească. Dintr-odată a înțeles cutremurat că nu putea merge mai departe.

A încercat să-și spună că e în viață, dar ideea s-a dovedit prea obscură ca să i se fixeze în minte. Nu erau taxiuri și treceau prea puține mașini în general, dar la un moment dat și-a făcut apariția o dubiță veche, pe care scria „Instalații electrice – Long Island City“ și care a oprit pe marginea drumului. Șoferul s-a aplecat spre geamul din dreapta și a cercetat o vreme priveliștea din fața ochilor: un bărbat acoperit cu o crustă de cenușă și materie pulverizată, pe care l-a întrebat încotro merge. Abia după ce a urcat în furgonetă și a tras

portiera după el și-a dat seama încotro o luase de la bun început.

2

Nu erau doar zilele și nopțile petrecute în pat. La început sexul era în toate: în vorbe, în fraze, în gesturile schițate, în cele mai simple indicii ale schimbărilor din spațiu. Ea punea jos o carte sau o revistă și între ei se lăsa o clipă de tăcere. Și asta însemna sex. Mergeau pe stradă împreună și se vedeau într-o vitrină prăfuită oarecare. Un șir de trepte însemna sex, felul în care ea mergea pe lângă perete, iar el chiar în spatele ei, încât o putea atinge sau nu, în treacăt sau apăsat, îl simțea cum o împresoară de dedesubt, cum i se mișcă mâna pe coapsa ei și o oprește din mers, cum își face loc cu ușurință, învăluind-o, cum ea îl strânge tare de încheietura mâinii. Cum își lasă ochelarii de soare în jos pe nas, când se întoarce să se uite la el sau filmul de la televizor, în care o femeie intră în cameră și nu mai contează dacă pune mâna pe telefon sau își dă fusta jos atâta timp cât e singură, iar ei doi se uită la ea. Casa de pe plajă pe care o închiriaseră însemna sex, când intrau noaptea, după drumul interminabil cu mașina, când ea își simțea încheieturile parcă sudate și auzea freamătul înfundat al valurilor de cealaltă parte a dunelor, cum se izbeau și apoi se retrăgeau – asta era linia de demarcație, sunetul din beznă care puncta pulsația pământească a sângelui.

Stătea și se gândea la toate astea. Mintea ei divaga, tot întorcându-se în acele vremuri de început, din urmă cu opt ani, ale perioadei prelungite de tristețe sumbră în care se preschimbase până la urmă căsnicia lor. Ținea în poală corespondența din ziua aceea. Erau lucruri de care trebuia să se ocupe și evenimente care o împiedicau să se ocupe de ele, dar deocamdată se uita dincolo de lampă, în perete, unde păreau să se proiecteze bărbatul și femeia, două siluete incomplete, dar nu mai puțin luminoase și reale.

Cartea poștală care trona peste teancul de facturi și alte lucruri sosite cu poșta a fost cea care a făcut-o să revină cu picioarele pe pământ. S-a uitat la mesaj, salutări standard mâzgălite în grabă de o prietenă în sejur la Roma, după care a întors-o la loc și s-a uitat la imaginea de pe ea. Reproducea coperta ediției princeps a poemului în douăsprezece cânturi al lui Shelley intitulat *Revolta Islamului*. Chiar și așa, reprodus pe o carte poștală, era limpede că volumul avea o copertă frumos ilustrată, cu un *R* mare, împodobit cu tot felul de înfloriturii zoomorfe: un cap de berbec și un soi de pește fabulos, cu trompă și fildeși. *Revolta Islamului.* Ilustrata provenea de la casa memorială Keats-Shelley din Piazza di Spagna și, după cele dintâi secunde tensionate, a înțeles că fusese expediată cu o săptămână sau două mai devreme. Era o simplă coincidență – sau poate nu chiar atât de simplă – că sosise tocmai acum, purtând tocmai titlul acelei cărți.

Asta era tot: un moment oarecare din vinerea unei săptămâni lungi cât o viață, la doar trei zile după avioane.

I-a spus maică-sii:

— Era de necrezut, parcă se sculase din morți când l-am văzut în cadrul ușii. Mare noroc am avut că Justin era aici cu tine. Ar fi fost oribil să-l vadă pe taică-său în halul ăla. Plin de cenușă din cap până-n picioare, nu știu, sau de fum, stătea acolo cu sânge pe față și pe haine.

— Am completat un puzzle – un puzzle cu animale, niște cai pe un câmp.

Mama ei locuia într-un apartament situat nu departe de Fifth Avenue, cu picturi meticulos spațiate pe pereți și mici statuete de bronz pe măsuțe și pe rafturi. Astăzi salonul era într-o stare de dezordine exuberantă. Jocurile și jucăriile lui Justin erau împrăștiate peste tot, subminând atemporalitatea încăperii – ceea ce nu era deloc rău, își spuse Lianne, pentru că altfel simțeai nevoia să vorbești în șoaptă într-un asemenea loc.

— N-am știut ce să fac. Pentru că era telefonul tăiat, vreau să zic. Până la urmă, am luat-o pe jos până la spital. Am mers așa, la pas, de parc-aș fi scos un copil la plimbare.

— Dar de ce-a venit acolo până la urmă, la tine acasă?

— Nu știu.

— De ce nu s-a dus direct la spital? Acolo, în centru? De ce nu s-a dus la vreo cunoștință de-a lui?

„Cunoștință de-a lui“ era un alt fel de-a spune „iubită de-a lui“ – o trimitere inevitabilă, pe care nu se putea abține să o facă.

— Nu știu.

— N-ați discutat. Și-acum unde e?

— E bine. A scăpat de doctori, măcar o vreme.

— Despre ce-ați discutat?

— Nimic important, lucruri de-astea de ordin fizic.

— Despre ce-ați discutat? a insistat ea.

Nina Bartos, mama ei, predase la universitate, în California și New York, și se pensionase cu doi ani mai devreme. Cutare-Cutărică, profesoară de Aia-și-Ailaltă, cum îi spusese odată Keith. Era palidă și slăbită, mama ei, în urma unei operații de reconstrucție a genunchiului. De-acum era definitiv și iremediabil bătrână. Asta și voia, se pare, să fie bătrână și obosită, să întâmpine bătrânețea cu brațele deschise, să se dedice bătrâneții, să se cufunde în bătrânețe. Pentru asta erau bastoanele, medicamentele, siestele de după-masă, dietele restrictive, programările la doctori.

— N-avem nimic de discutat în momentul ăsta. Are nevoie, tocmai, să se păzească de orice, inclusiv de discuții.

— E reticent.

— Îl știi pe Keith.

— Întotdeauna l-am admirat pentru asta: lasă impresia că există lucruri mai importante decât drumețiile, schiatul sau jocul de cărți. Dar ce anume?

— Și alpinismul. Să nu uităm.

— Iar tu te duceai cu el. Chiar așa, uitasem.

Mama ei s-a foit în fotoliu, cu picioarele întinse pe taburetul asortat. Era tot în capot, deși se apropia ora prânzului, și ar fi dat orice pentru o țigară.

— Mie-mi place reticența asta a lui sau ce-o fi, a zis ea. Dar să ai grijă.

— E reticent în prezența ta – sau, mă rog, *era*, în puținele dăți când ați comunicat propriu-zis.

— Ai grijă. A fost în mare pericol, știu. Avea prieteni acolo. Știu și asta, zise mama ei. Dar dacă lași compasiunea și bunăvoința să-ți întunece judecata…

Tot discuta cu prietenele și cu fostele colege despre operațiile de reconstrucție a genunchiului, de reconstrucție a șoldului, despre festele atroce pe care i le jucau memoria pe termen scurt și asigurările de sănătate pe termen lung. Toate astea erau atât de străine de imaginea pe care și-o făcuse Lianne despre maică-sa, încât i se părea că e și un pic de teatru la mijloc. Nina încerca să se adapteze neplăcerilor vârstei construind o întreagă dramă în jurul lor și îngăduindu-și o anumită distanță ironică.

— Și mai e și Justin, care are ocazia să stea iar cu taică-său.

— Lasă, că el n-are nimic. Cine poate ști ce e-n mintea lui? E bine, s-a întors la școală, spuse ea. S-au redeschis.

— Și totuși, îți faci griji. Te cunosc. Îți place să-ți alimentezi frica.

— Păi, ce urmează? Tu nu te-ntrebi? Nu doar luna viitoare. Și în anii următori.

— Nu mai urmează nimic. N-are ce să mai urmeze. Asta a fost urmarea. Au pus o bombă acum opt ani într-unul din turnuri[1]. Atunci nimeni nu s-a întrebat ce mai urma. Uite, asta urma. E cazul să te temi când n-ai nici un motiv să te temi. Acum e prea târziu.

Lianne stătea lângă fereastră.

— Dar când au căzut turnurile…

— Știu.

— Când am văzut ce s-a întâmplat…

— Știu.

— …am crezut c-a murit.

— Și eu, spuse Nina. Atâta lume care se uita!

— Mă gândeam c-au murit și el, și ea…

— Știu.

— …când am văzut cum se prăbușesc turnurile.

— Întâi unul, pe urmă celălalt. Știu, zise mama ei.

Avea mai multe bastoane, dintre care își alegea unul și, câteodată, în orele fără trafic sau în zilele ploioase, o lua pe stradă până la Muzeul Metropolitan și se uita la tablouri. Într-o oră și jumătate, nu se uita la mai mult de trei, patru tablouri. Se uita la tot ce era fără greș. Îi plăceau sălile mari, vechii maeștri, tot ce captiva fără greș privirea și mintea, memoria și identitatea. Pe urmă, se întorcea acasă și citea. Citea și dormea.

— Sigur, copilul e o binecuvântare, dar altfel știi și tu mai bine decât mine c-ai făcut o greșeală enormă căsătorindu-te cu băiatul ăsta. Și-ai făcut cum ai vrut, parc-ai căutat-o cu lumânarea. Ai vrut să trăiești într-un fel anume, indiferent de consecințe. Ai vrut tu ceva anume și te-ai gândit la Keith…

— Ce-am vrut?

— Ai crezut că Keith o să-ți ofere așa ceva.

— Ce-am vrut?

— Să te simți periculos de vie. Era o calitate pe care o legai cumva de taică-tău. Dar nu era deloc așa. Tatăl tău era un om precaut, în sinea lui. Iar fiul tău e un băiat frumos și sensibil, a mai spus ea. Dar altfel…

Adevărul este că-i plăcea camera în care se aflau – Liannei, adică – în ipostaza ei cea mai ordonată, fără jocurile și jucăriile împrăștiate peste tot. Mama ei locuia doar de câțiva ani acolo și Lianne privea spațiul acela mai degrabă cu ochiul unui vizitator oarecare, un spațiu care sugera o stăpânire de sine plină de seninătate – ce mai conta că te simțeai puțin intimidat? Cel mai mult îi plăceau două naturi statice semnate de Giorgio Morandi, un pictor pe care îl studiase mama ei și despre care și scrisese. Reprezentau niște alăturări de sticle, vase de lut, cutii

de biscuiți, atâta tot, dar tușele aveau în ele un mister imposibil de definit sau poate acesta stătea în marginile neregulate ale vaselor și borcanelor, un fel de incursiune în esența umană și obscură a ființei, departe de luminozitatea și coloristica tablourilor însele. *Natura morta*. Echivalentul italian al naturii statice părea excesiv de puternic, poate chiar cumva de rău augur, dar despre asemenea chestiuni nu vorbise niciodată cu maică-sa. Semnificațiile latente puteau foarte bine să plutească și liber în aer, fără comentarii de pe poziții de autoritate.

— Îți plăcea să pui întrebări când erai mică. Scormoneai întruna. Dar te interesau alte lucruri decât ar fi trebuit.

— Pe mine mă interesau, nu pe tine.

— Keith își dorea o femeie care să regrete ce făcea cu el. Ăsta e stilul lui, să pună femeile să facă lucruri pe care le regretă. Și n-ați făcut ceva doar preț de-o noapte, două, la sfârșit de săptămână. El pentru asta era făcut, pentru sfârșiturile de săptămână. Ce-ai făcut tu cu el…

— Nu-i momentul acum.

— Te-ai măritat cu el, asta ai făcut.

— Și pe urmă l-am dat afară. Am avut obiecții solide, care s-au acumulat în timp. Obiecțiile tale sunt de altă natură. Keith nu e savant și nu e artist. Nu pictează, nu scrie poezii. Dac-ar face așa ceva, i-ai trece orice cu vederea. Pentru tine ar fi artistul zbuciumat. I-ai îngădui să se comporte oricât de scandalos. Dar spune-mi ceva.

— Tu ai mai mult de pierdut de data asta. Respectul de sine. Gândește-te bine.

— Spune-mi un lucru: ce fel de pictor are voie să se comporte mai scandalos, cel care pictează figurativ sau cel care pictează abstract?

Dar atunci a sunat cineva la interfon, iar Lianne s-a dus să asculte anunțul portarului. Știa dinainte ce avea să-i spună. Tocmai urca Martin, iubitul maică-sii.

1. Aluzie la atentatul cu bombă survenit la 26 februarie 1993, orchestrat de un grup de teroriști musulmani. Explozia a ucis șase persoane și a rănit peste o mie.

3

A semnat un document, apoi altul. Unii erau întinși pe tărgi, alții – puțini – stăteau în scaune rulante și i-a venit greu să-și scrie numele și chiar mai greu să-și lege la spate halatul de spital. Lianne era acolo să-l ajute. Pe urmă n-a mai fost, și un infirmier l-a așezat într-un scaun rulant și l-a împins pe un coridor și de acolo într-o serie de cabinete, în timp ce cazurile urgente erau duse în goană pe lângă el.

Doctori în uniforme, cu măști de hârtie pe față, i-au verificat căile respiratorii și i-au luat tensiunea. Îi preocupau reacțiile potențial fatale la leziuni, hemoragie și deshidratare. Căutau eventuale diminuări ale fluxului sangvin în țesuturi. I-au studiat contuziile și i-au cercetat ochii și urechile. Cineva i-a făcut o electrocardiogramă. Pe ușa deschisă vedea trecând împinse în grabă suporturi de perfuzii pe roți. I-au testat capacitatea de a strânge pumnul și i-au făcut radiografii. I-au spus lucruri pe care nu le-a înțeles despre un ligament sau un cartilaj, o tăietură sau o luxație.

Cineva i-a scos cioburile de sticlă din obraz, un bărbat care i-a vorbit întruna, cât i-a extras cu un instrument pe care l-a numit pensă fragmentele mici de sticlă care nu intraseră prea adânc. I-a spus că majoritatea cazurilor mai grave erau în spitale din centru sau la centrul de prim-ajutor de pe chei. Că

nu soseau câți supraviețuitori ar fi fost de așteptat să apară. Evenimentele îl zgândăreau să vorbească și nu se putea opri. Doctorii și voluntarii nu aveau de lucru, i-a spus, pentru că oamenii pe care-i așteptau rămăseseră acolo, prinși sub dărâmături. I-a spus că pentru cioburile pătrunse mai adânc trebuia să folosească o clemă.

— În atentatele sinucigașe cu bombă… Poate nu vreți să auziți așa ceva.

— Nu știu.

— Acolo unde au loc, supraviețuitorii, adică oamenii din jur afectați de explozie, descoperă uneori, chiar și la câteva luni după, un fel de gâlme – nu știu cum să le spun altfel –, care se dovedesc a fi produse de mici fragmente, frânturi minuscule din corpul sinucigașului. Atentatorul este făcut bucățele de forța exploziei, e efectiv spulberat, iar fragmentele acelea minuscule de carne și os se împrăștie în toate direcțiile cu atâta forță și viteză, încât se înfig și pătrund în corpul oricui se află în raza lor. Vă vine să credeți așa ceva? O studentă stă la masă într-o cafenea. Supraviețuiește atentatului cu bombă. După care, la câteva luni, i se descoperă niște… niște alice de carne – carne de om – înțepenite în piele. Șrapnel organic – așa li se spune.

Apoi mai scoase cu penseta un ciob de sticlă din obrazul lui Keith, comentând:

— Așa ceva cred că nu aveți.

Cei mai buni prieteni ai lui Justin erau frate și soră și locuiau într-un bloc-turn, la zece străzi distanță de el. Liannei i-a venit greu la început să țină minte cum îi cheamă, așa că le-a spus Frații și ăsta le-a rămas numele. Justin îi spusese că oricum așa

îi chema, iar ea își spusese că putea fi simpatic puștiul când voia.

Lianne s-a întâlnit pe stradă cu Isabel, mama Fraților, și s-au oprit la colț, să stea de vorbă.

— Așa sunt copiii, bineînțeles, dar trebuie să recunosc că încep să-mi pun anumite întrebări.

— Parc-ar complota.

— Da, parc-ar vorbi codificat și-și petrec o mulțime de timp la fereastră în camera lui Katie, cu ușa închisă.

— Știi că sunt la fereastră.

— Pentru că-i aud vorbind când trec prin fața ușii lor și știu că acolo stau. Stau la fereastră și vorbesc în felul ăla codificat al lor. Poate că Justin îți mai spune câte ceva.

— N-ai să vezi.

— Pentru că mi se pare destul de ciudat, zău așa, să-și petreacă atâta timp mai mult înghesuiți unii într-alții și-apoi, ce știu eu, șușotind întruna în limbajul ăla aproape de neînțeles, ceea ce sigur că fac toți copiii, dar…

Lianne nu prea înțelegea despre ce-i vorbea Isabel. Doar erau trei copii care făceau ce fac toți copiii.

— Pe Justin a început să-l intereseze vremea. Cred că învață despre nori la școală, a zis ea realizând cât de superficial suna toată treaba.

— Nu despre nori șușotesc ei acolo.

— Aha…

— Vorbesc despre ceva legat de un bărbat.

— Ce bărbat?

— E un nume pe care… Precis l-ai auzit și tu.

— Un nume… zise Lianne.

— Numele pe care îl bâiguie când unul, când altul? Copiii mei nu vor s-audă de asta. Katie o ține morțiș. Practic îi bagă frica în oase lui frate-său. Mă gândeam că poate știi tu ceva.

— Mă tem că nu.

— Adică Justin nu-ți spune nimic despre asta?

— Nu. Ce bărbat?

— Chiar așa, ce bărbat? zise Isabel.

Era înalt, tuns scurt, iar ei i se părea că are un aer cazon, de ofițer de carieră, încă în formă, dar începând deja să arate călit – nu de lupte, ci de rigorile nemiloase ale vieții de zi cu zi, ale traiului izolat poate, de unul singur, un tată despărțit de copiii săi.

Acum se uita la ea din pat, la câțiva pași de ea, care începuse să-și încheie nasturii cămășii. Dormeau în același pat, pentru că nu-i putea cere să doarmă pe canapea și pentru că-i plăcea să-l aibă lângă ea. Nu părea să doarmă niciodată. Doar vorbea sau mai mult asculta întins pe spate, și asta era în regulă. N-o mai interesa ce cred bărbații despre tot și toate – oricum, nu el. Îi plăcea că era la locul lui. Îi plăcea să se îmbrace în fața lui. Știa că o să vină vremea când o s-o lipească de perete, înainte să apuce să se îmbrace. O să se dea jos din pat, o să se uite la ea și ea o să se oprească din ce făcea și o să aștepte să vină s-o lipească de perete.

Stătea întins pe o masă lungă și îngustă, în interiorul aparatului. Avea o pernă sub genunchi și două spoturi luminoase deasupra capului și încerca să asculte muzica. Cufundat în zgomotul puternic al tomografului, își concentra atenția asupra instrumentelor muzicale, împărțindu-le pe

categorii: cele cu coarde, cele de suflat, alămurile. Zgomotul era o răpăială violentă, un zornăit metalic, ca și cum s-ar fi aflat în măruntaiele unui oraș dintr-un film science-fiction care stătea să se prăbușească peste el.

Purta la încheietura mâinii un aparat care reda o imagine detaliată, iar senzația că e închis într-un spațiu neîncăpător îi amintea de ceva ce-i spusese radioloaga, o rusoaică al cărei accent i se păruse liniștitor, pentru că oamenii ăștia vorbesc mereu serios și rostesc apăsat fiecare cuvânt și poate că de aceea și optase pentru muzica clasică atunci când ea îl pusese să aleagă. Acum o auzea în căști, spunându-i că următoarea secvență de zgomote avea să dureze trei minute, iar când muzica a reînceput, s-a gândit la Nancy Dinnerstein, care deschisese la Boston o clinică pentru tratarea tulburărilor de somn. Oamenii o plăteau ca să-i adoarmă. Sau la cealaltă Nancy cum-o-mai-fi-chemat-o, cu care avusese de-a face sporadic, între cele câteva partide întâmplătoare de sex, când era în Portland, Oregon – femeia fără nume de familie. Orașul avea un nume de familie, dar femeia, nu.

Zgomotul era insuportabil, alternând pocnetele și izbiturile cu pulsuri electronice de diverse intensități. Asculta muzica și se gândea la ce-i spusese cu accentul ei rusesc doctorița radioloagă, anume că după ce se termină, uiți imediat totul, deci cât de rău poate să fie?, îi spusese ea, iar el se gândise că parcă i-ar fi descris experiența morții. Dar aia era o cu totul altă poveste, nu-i așa?, cu alt tip de zgomote, iar omul prins în capcana ei nu mai era tras afară din cutie. Ascultă mai departe muzica. Încerca din răsputeri să audă flautele și să le deosebească de clarinete – dacă or fi fost clarinete –, dar nu reușea deloc și singura forță care contracara totul era Nancy

Dinnerstein, beată criță la Boston, ceea ce-i dădea o erecție stupidă și neputincioasă, cum se gândea la ea în camera lui de hotel plină de curent, cu vedere parțială spre fluviu.

Pe urmă, vocea din căști i-a spus că următoarea secvență de sunete avea să dureze șapte minute.

Lianne i-a văzut chipul în ziar – chipul bărbatului din Zborul 11. Doar unul dintre cei nouăsprezece avea un chip în acel moment, zgâindu-se din fotografie cu o privire dură, ce părea să știe prea multe pentru un simplu chip de pe un permis de conducere.

A sunat-o Carol Shoup, redactor-șef la o editură mare. Carol îi mai dădea de lucru din când în când – Lianne era redactor liber-profesionist și de obicei lucra de la bibliotecă ori de acasă.

Carol îi trimisese cartea poștală de la Roma, de la casa memorială Keats-Shelley, și era genul care la întoarcere îți dădea telefon să te întrebe fără ocolișuri: „Ai primit cartea poștală de la mine?“ pe un ton oscilând între nesiguranță disperată și un început de resentiment.

Dar acum a întrebat-o pe un ton blând:

— Te-am prins într-un moment nepotrivit?

După ce el intrase pe ușă iar lumea începuse să afle toată povestea, în zilele următoare mulți o sunaseră întrebând la fel: „Te-am prins într-un moment nepotrivit?“.

Sigur că de fapt voiau să spună: ești ocupată, precis ești ocupată, doar ai atât de multe de făcut, poate mai bine te sun altă dată, pot să te ajut cu ceva, cum îi merge, o să stea la tine o vreme și, dacă tot am sunat, ce-ar fi să mergem într-o seară toți patru să mâncăm undeva în liniște?

I se părea și ei ciudat cât de închistată devenise, cât de puțin doritoare să comunice, cât de tare ajunsese să deteste formula asta, în care nu vedea decât o secvență de ADN care se replică la infinit, și să nu se încreadă deloc în voci, cu tonul lor cvasi funebru.

— Pentru că, a ținut să precizeze Carol, dacă e nepotrivit, putem vorbi și altădată, oricând.

Nu voia să se considere egoistă pentru felul în care îl păzea pe supraviețuitor, hotărâtă să-și afirme drepturile exclusive asupra lui. Aici voia el să stea, departe de mareea de chipuri și voci, de Dumnezeu și de țară, să stea singur într-un spațiu liniștit, având-i alături pe cei la care ținea.

— Apropo, spuse Carol, ai primit cartea poștală pe care ți-am trimis-o?

I s-a părut că aude muzică de undeva din clădire, de la un etaj inferior, și a făcut doi pași către ușă, luându-și telefonul de la ureche. Pe urmă a deschis ușa de la intrare și a rămas în prag, ascultând.

Acum se oprise la picioarele patului, târziu în noapte, după ce terminase ce avea de lucrat, și se uita la el cum stătea întins pe spate. Într-un târziu, l-a întrebat încet:

— De ce-ai venit aici?

— Asta-i întrebarea, nu?

— Pentru Justin, este? i-a dat tot ea răspunsul pe care-l aștepta, pentru că i se părea cel mai rațional. Ca să vadă cu ochii lui că trăiești.

Dar era un răspuns doar pe jumătate, și ea știa că are nevoie să audă ceva mai mult, o explicație mai elaborată a gestului, a intuiției lui – sau ce o fi fost.

El s-a gândit mult.

— Mi-e greu să reconstitui. Nu știu ce era în capul meu. A trecut pe lângă mine un tip cu o furgonetă, cred că era instalator, și m-a luat cu el până aici. Îi furase cineva aparatul de radio și, după sirene, își dăduse seama că s-a întâmplat ceva, dar nu știa ce. La un moment dat a reușit să vadă clar tot centrul, dar nu se mai zărea decât un turn. S-a gândit că din cauza turnului ăluia nu-l vedea pe celălalt sau poate din cauza fumului. Fumul se vedea foarte bine. A mers cât a mers către est și s-a uitat iar și tot numai un turn a zărit. N-a înțeles de ce se vedea doar un turn. Pe urmă, a cotit-o înspre zona rezidențială, fiindcă într-acolo avea drum, și atunci m-a ajuns pe mine din urmă și m-a luat cu el. Între timp, a căzut și al doilea turn. Opt aparate de radio în trei ani, așa mi-a spus. Toate furate. Ba nu, era electrician… cred. Avea o sticlă de apă pe care mi-o tot vâra sub nas.

— Apartamentul tău… Știai că nu te poți duce acolo.

— Știam că blocul meu e prea aproape de turnuri și poate știam că nu mă pot duce acolo, și poate că nici nu mi-a trecut prin cap. Oricum ar fi, nu de-asta am venit aici. A fost vorba de ceva mai mult.

Acum se simțea și ea mai bine.

— A vrut să mă ducă la spital, tipul cu furgoneta, dar i-am spus să mă lase aici, a spus și s-a uitat la ea. I-am dat adresa de-aici, a zis el, ca să fie limpede, iar ea s-a simțit încă și mai bine.

Problema era simplă, o mică operație ambulatorie la un cartilaj sau ligament, timp în care Lianne a așteptat în sala de la recepție să-l ducă înapoi la ea acasă. Pe masa de operație, s-a gândit o clipă la Rumsey, amicul lui, chiar înainte sau poate imediat după ce a amorțit. Medicul anestezist i-a injectat un sedativ puternic sau altă substanță care conținea un supresor

de memorie sau poate că i s-au făcut două injecții, dar tot l-a zărit pe Rumsey stând pe scaunul lui de la fereastră, ceea ce însemna că memoria nu-i fusese inhibată sau că substanța încă nu-și făcuse efectul – un vis, o viziune, ce-o fi fost, l-a văzut pe Rumsey în plin fum, în ploaia de obiecte.

Când Lianne a ieșit în stradă, se gândea la lucruri normale: cină, dus la curățătorie, bancomat și gata, înapoi acasă.

Avea de lucru, nu glumă, la cartea pe care tocmai o redacta pentru o editură universitară, un volum despre alfabetele antice, iar termenul bătea la ușă. Era o treabă foarte serioasă.

Oare ce avea să spună copilul despre sosul indian de mango pe care i-l cumpărase, deși poate că mai mâncase așa ceva, mâncase și nu-i plăcuse, la Frați, pentru că vorbise la un moment dat Katie despre asta, ea sau oricine altcineva, în tot cazul.

Autorul era un bulgar care scria în engleză.

Și uite ce i se întâmpla: câteva șiruri de taxiuri, câte trei, patru în fiecare șir, se năpusteau către ea dinspre semaforul aflat la prima intersecție de pe bulevard, tocmai când se oprise la jumătatea străzii ca să-și cântărească șansele.

La Santa Fe văzuse în vitrina unui magazin o reclamă la un șampon special pentru persoanele de culoare. Făcea o călătorie în New Mexico, însoțită de bărbatul cu care se vedea în perioada cât locuiseră separat, directorul unui post de televiziune, ostentativ de cultivat, cu dinții albiți cu laserul, de parcă i-ar fi avut de cretă, un tip căruia îi plăceau fața ei prelungă și corpul agil-leneș, cum îi spunea, inclusiv extremitățile ciolănoase, și pe care i-l cerceta cu vârful degetelor, trasându-i meandrele și crestele, pe care le boteza după erele geologice, făcând-o să râdă în reprize câte o zi și

jumătate – sau poate că de vină era doar altitudinea la care și-o trăgeau, în tăriile deșertului.

Alergând acum către trotuarul de vizavi, se simțea ca o fustă și o bluză fără trup – ce senzație plăcută! – ascunzându-se în spatele celofanului lung și unduitor de plastic de la curățătorie, pe care îl ținea cu brațul întins între ea și taxiuri, ca pe un scut. Parcă vedea privirile sfredelitoare și mijite ale șoferilor aplecați în față, cu capul deasupra volanului, și o mai preocupa faptul că nu reușise să se ridice la înălțimea situației, cum îi spusese Martin, iubitul maică-sii.

Și-apoi mai era Keith în duș, azi-dimineață, stând amorțit sub jetul de apă, o siluetă palidă înconjurată de plexiglas.

Dar ce anume o făcuse să se gândească tocmai la șamponul acela în timp ce traversa Third Avenue rămânea o întrebare la care probabil n-ar fi găsit răspunsul într-o carte despre alfabete antice, descifrări meticuloase, inscripții pe lut ars, pe scoarță de copac, pe piatră, pe os, pe papirus. Poanta, care se făcea pe seama ei, era că lucrarea cu pricina era dactilografiată la o mașină veche, mecanică, cu adnotări pe margine ale autorului, cu un scris plin de însuflețire, indescifrabil.

Primul polițist l-a îndrumat spre punctul de control aflat la distanță de o stradă înspre est, iar el s-a dus și a dat peste polițiști militari și soldați în mașini Humvee și peste un convoi întreg de camioane de gunoi și de mașini de curățat străzile, care se îndreptau spre sud printre barierele de placaj date la o parte. A scos acolo un act prin care și-a dovedit adresa și cel de-al doilea polițist l-a trimis mai departe spre est, la următorul punct de control, și el s-a dus și a văzut acolo o barieră din sârmă, întinsă pe Broadway, chiar pe mijlocul străzii, de-a lungul căreia patrulau soldați cu măști de gaze. I-a spus

polițistului de la punctul de control că are o pisică de hrănit și dacă n-o hrănește și-i moare de foame, copilul lui rămâne neconsolat, iar tipul i-a înțeles necazul, dar tot l-a trimis către următorul punct de control, să-și încerce norocul acolo. Peste tot erau mașini de pompieri și ambulanțe, mașini ale poliției statale, trailere, camioane-macara, și toate treceau de baricade și se îndreptau spre iadul de moloz și cenușă.

Următorului polițist i-a arătat actul de identitate cu adresa și i-a spus că are mai multe pisici de hrănit, trei în total, și că dacă nu le hrănește și-i mor de foame, copiii lui rămân neconsolați și i-a arătat atela de pe brațul stâng. A trebuit să se dea la o parte când un convoi de buldozere și excavatoare uriașe a trecut de bariere, cu un zgomot asurzitor, de mașinării infernale care-și turau încontinuu motoarele la maximum. A luat-o de la început cu polițistul, i-a arătat atela de la încheietura mâinii și i-a dat asigurări că nu-i trebuie decât cincisprezece minute, cât să ajungă până la el în apartament, să hrănească pisicile, și pe urmă se întoarce la hotelul din zona rezidențială – unde n-avea voie cu animale –, să-i liniștească pe copii. La care polițistul i-a spus că nu e nici o problemă, dar, dacă-l mai oprește cineva până acolo, să spună că a trecut pe la punctul de control de pe Broadway, nu pe la el.

Și-a croit drum prin zona împietrită, către vest și către sud, trecând pe la câteva puncte de control mai mici și ocolindu-le pe altele. A văzut o trupă din Garda Națională în uniforme de luptă, cu pistoale în tocuri, și din când în când zărea câte o siluetă cu mască de protecție pe față, bărbat sau femeie, strecurându-se discret – singurii civili în afară de el. Străzile și mașinile erau acoperite de un strat de cenușă, iar la colțuri sau rezemate de pereții clădirilor tronau stive înalte de gunoaie.

Mergea încet, căutând cu privirile ceva ce nu putea să identifice. Totul era cenușiu, totul părea vlăguit și eșuat, vitrinele acoperite de grilaje din tablă ondulată, un oraș parcă din altă lume, sub un asediu permanent – și în aer plutea o putoare care ți se impregna în piele.

S-a oprit la bariera Companiei Naționale de Închirieri Garduri Mobile și s-a uitat în miezul pâclei, zărind benzile contorsionate de dantelărie metalică, singurele care mai rămăseseră cât de cât în picioare, ca niște rămășițe scheletice ale turnului în care lucrase zece ani. Morții erau pretutindeni, în aer, în moloz, pe acoperișurile din împrejurimi, în palele de vânt ce băteau dinspre fluviu. Erau în cenușă, se împrăștiaseră pe ferestrele de pe toată strada, se făcuseră una cu părul și cu hainele lui.

Și-a dat seama că mai venise cineva lângă el, dincoace de barieră, un bărbat cu mască de praf, care a rămas într-o tăcere bine calculată, ce abia aștepta să fie ruptă.

— Uitați-vă ce-i acolo, a zis bărbatul până la urmă. Îmi tot spun că stau aici. Nici nu-ți vine să crezi, când stai aici și vezi așa ceva.

Masca îi înăbușea vorbele.

— Mergeam spre Brooklyn când s-a întâmplat, a continuat el. Nu locuiesc aici. Locuiesc mult mai departe, spre vest, dar lucrez aici, în zonă, și când s-a întâmplat, am văzut că toată lumea o lua peste pod, către Brooklyn, și m-am dus și eu cu ceilalți. Am traversat podul pentru că asta făcea toată lumea.

Parc-ar fi avut un defect de vorbire, așa de înfundat și de confuz îi sunau cuvintele. Și-a scos telefonul mobil și a format un număr.

— Stau aici, a zis el, dar a trebuit să repete, pentru că interlocutorul său nu auzea foarte clar ce-i spune: Stau aici, a zis iar.

Keith a luat-o în direcția blocului în care locuia. A văzut trei bărbați cu căști de protecție și cu veste ale poliției newyorkeze, ținând scurt din lesă câini utilitari. S-au apropiat de el, iar unul l-a întrebat din cap ce căuta pe-acolo. Keith i-a spus unde se duce, pomenindu-i și de pisici, și de copii. Tipul s-a oprit să-i spună că turnul de la Liberty Plaza numărul unu, cel cu cincizeci și ceva de etaje, vecin cu blocul în care voia Keith să ajungă, stătea să cadă, în pizda mă-sii. Ceilalți doi se opriseră și ei nerăbdători în timp ce primul îi spunea lui Keith că toată clădirea se mișcă – se vedea cu ochiul liber. El a încuviințat din cap și s-a uitat cum cei trei se îndepărtau, pe urmă a luat-o din nou către sud, apoi către vest, pe străzi mai degrabă pustii. Doi evrei ultraortodocși stăteau în ușa unui magazin cu vitrina spartă. Păreau să aibă o mie de ani. Când s-a apropiat de blocul lui, a văzut niște lucrători cu costume de protecție și măști de gaze, care curățau trotuarul cu o pompă-aspirator de mare putere.

Ușile de la intrare fuseseră date de perete de suflul prăbușirii sau de cineva. Dar nu i s-a părut c-ar fi fost vreun jaf. S-a gândit că oamenii își căutaseră probabil un refugiu la disperare, se adăpostiseră unde văzuseră cu ochii în momentul prăbușirii turnurilor. În holul de la intrare puțea a gunoi strâns la subsol. Știa că venise iar curentul și că nu avea de ce să nu urce cu liftul, dar tot a luat-o pe scări în sus către apartamentul lui de la etajul nouă, oprindu-se la etajele trei și șapte ca să se uite pe coridoarele lungi. A stat o vreme și a ascultat. Blocul părea pustiu; dădea senzația de gol și chiar suna a gol. Când a

intrat în apartamentul lui s-a oprit în prag și a aruncat o privire în jur. Ferestrele parcă erau îngropate în moloz și cenușă, cu bucăți de hârtie și chiar o foaie întreagă prinse în mizerie. În rest însă, toate erau cum le lăsase când ieșise pe ușă în acea dimineață de marți. Nu c-ar fi observat mare lucru. Locuia în acel apartament de un an și jumătate, de la despărțire, dar nu era pentru el decât o adresă din apropiere de birou, la care-și ducea viața, și se mulțumea cu cea mai îngustă perspectivă pe care ar fi putut-o adopta, aceea de a nu băga nimic în seamă.

Acum însă a stat și s-a uitat. Fâșii de lumină se strecurau printre bucățile de moloz de la fereastră. Parcă totul arăta altfel de cum îl știa. Acum se vedea clar că nu există nimic de care să-i pese în cele două camere întunecoase, încremenite, în care plutea un vag miros de nelocuit. Poate doar masa de cărți, atâta tot, cu tăblia ei scămoșată îmbrăcată în verde, pâslă sau fetru, ce-o fi fost, pe care se desfășura partida săptămânală de poker. Un jucător îi spusese că e pâslă, adică imitație de fetru, iar Keith o luase de bună. Era singurul moment fără complicații din toată săptămâna, toată luna chiar, partida de poker – singurul lucru pe care-l aștepta fără să resimtă curgându-i prin vene o vinovăție criminală față de legăturile retezate. Plusezi sau zici pas. Fetru sau pâslă.

Era ultima oară când avea să stea în locul acela. N-avea nici o pisică, doar niște haine. Și-a pus niște lucruri într-o valiză, câteva cămăși, câteva perechi de pantaloni, bocancii de munte din Elveția – restul ducă-se dracului. Astea, alea și bocancii elvețieni, pentru că bocancii contau; și masa de poker conta, dar acum de masă nu mai avea nevoie: doi jucători muriseră, altul era grav rănit. O singură valiză, atâta tot, și pașaportul, carnetele de cecuri, certificatul de naștere și alte câteva

documente, actele de identitate statale. S-a oprit și s-a uitat și a simțit o însingurare aproape palpabilă. La fereastră, coala de hârtie teafără fâlfâia în vânt; s-a apropiat să vadă ce scria pe ea. În schimb, s-a uitat la așchia de zgârie-nor One Liberty Plaza și a început să numere etajele, dar pe la jumătate, de jos în sus, a pierdut șirul și gândurile i-au zburat în altă parte.

S-a uitat în frigider. Poate că se gândea la bărbatul care locuise acolo până atunci și a căutat un răspuns cercetând sticlele și cutiile de carton. Foaia de hârtie din fereastră fâșâia când și-a luat valiza și a ieșit pe ușă, pe care a încuiat-o în urma lui. A făcut vreo cincisprezece pași pe coridor, în direcția opusă celei în care se găseau scările, s-a oprit și a spus aproape în șoaptă:

— Stau aici.

Apoi ceva mai tare:

— Stau aici…

În varianta cinematografică ar mai fi fost cineva în clădire, vreo femeie tulburată sau vreun vagabond bătrân, și ar fi fost ceva dialoguri și prim-planuri.

Adevărul e că se temea de lift. Nu voia să știe asta, dar nu putea să nu știe. A luat-o pe scări în jos către holul de la intrare, simțind cum se apropie mirosul de gunoi cu fiecare pas. Oamenii cu pompa plecaseră. Se auzeau huruitul și zdroncănitul unor utilaje grele de la locul prăbușirii, screpere, excavatoare care zdrobeau betonul, apoi sunetul unei sirene care semnala pericolul, posibila prăbușire a vreunei structuri din apropiere. A așteptat și el, au așteptat cu toții, apoi huruitul s-a reluat.

S-a dus la oficiul poștal din apropiere să-și ridice corespondența care nu ajunsese cu poșta, apoi a luat-o pe jos

înspre nord, către baricade, gândindu-se că i-ar fi fost greu să găsească un taxi, mai ales când pe toți taximetriștii din New York îi chema Mohammed.

4

Despărțirea lor fusese marcată de o anumită simetrie – se dăruise fiecare, trup și suflet, unui grup. El avea partida de poker, șase jucători, în centrul orașului, o seară pe săptămână. Ea, sesiunile de *creative writing*, tot săptămânale, în Harlemul de Est, după-amiaza – o reuniune de cinci-șase-șapte bărbați și femei, toți aflați în stadiul incipient al sindromului Alzheimer.

Partidele de cărți au luat sfârșit după ce s-au prăbușit cele două turnuri, dar sesiunile de *creative writing* au sporit în intensitate. Participanții stăteau pe scaune pliante, într-o cameră cu ușă provizorie de placaj, într-un mare centru comunitar. Vacarmul și du-te-vinoul continuu răsunau de-a lungul coridoarelor: copii care se fugăreau în toate direcțiile, adulți la cursuri speciale. Unii jucau domino și ping-pong, alții, voluntari, pregăteau livrările de alimente pentru vârstnicii din zonă.

Grupul fusese pus pe picioare de un psiholog care pe urmă o lăsase pe Lianne să conducă de una singură întâlnirile, care erau strict pentru menținerea moralului. Discuta puțin cu participanții despre ce se mai întâmplase în lume și în viețile lor, după care le distribuia blocnotesuri liniate și pixuri, le propunea un subiect despre care ar fi putut scrie sau le cerea să-și aleagă ei unul. „Amintiri despre tata“ sau „Lucrurile pe

care am vrut întotdeauna să le fac, dar nu le-am făcut“ sau „Oare copiii mei mă cunosc?“ – lucruri de-astea.

Scriau vreo douăzeci de minute, apoi se apucau pe rând să citească cu voce tare ce scriseseră. Uneori o și speriau cu primele semne de nesiguranță, cu omisiunile și rateurile lor, cu prefigurările sumbre ce se ghiceau în vreo minte ce începea să rătăcească și să piardă ușor-ușor aderența la realitate care face posibilă existența individului. Se ghiceau în limbaj, în literele inversate, în cuvântul care lipsea de la finalul unei propoziții scremute. Se ghiceau în scrisul de mână care uneori se topea într-o mâzgălitură. Însă cursanții se bucurau și de o mie și una de triumfuri odată ce aveau șansa să întâlnească acele suprapuneri de intuiție și memorie pe care le prilejuiește actul de a scrie. Râdeau des și zgomotos. Scormoneau în propriile ființe, descoperind narațiuni care izvorau și se rostogoleau la vale – și cât de firesc li se părea să spună povești despre ei înșiși.

Rosellen S. își văzuse tatăl intrând pe ușă după o dispariție care durase patru ani. Era bărbos acum, ras în cap și-i lipsea un braț. La vremea aceea avea zece ani și descria evenimentul într-o succesiune convergentă, o asociere de amănunte fizice concrete și amintiri ca din vis, aparent fără nici o legătură – emisiuni la radio, doi veri pe care-i chema Luther și o rochie purtată de mama ei la nunta cuiva –, și în timp ce o ascultau citind aproape în șoaptă, *și-i lipsea un braț*, Benny, de-alături, a închis ochii și s-a legănat în scaun până la sfârșit. Era camera lor de rugăciune, zisese Omar H. Acolo invocau puterea celei din urmă autorități. Nu știa nimeni ce știau ei în acea ultimă clipă de limpezime, înainte ca storurile să fie trase definitiv.

Își semnau scrierile cu numele mic și inițiala numelui de familie. Fusese ideea Liannei, care s-a gândit că poate e puțin cam afectată, ce-i drept, de parcă ar fi fost personaje de roman european. Erau deopotrivă personaje și autori, puteau să spună ce voiau și restul să învăluie în tăcere. Când își citea compunerile, lui Carmen G. îi plăcea să le împăneze cu fraze în spaniolă, ca să surprindă miezul auditiv al unui incident sau al unei emoții. Benny T. n-ar fi scris nici să-l pici cu ceară, în schimb se dădea în vânt să vorbească. Venea la sesiunile săptămânale cu foietaje, niște balerci umplute cu gem de care nu se atingea nimeni altcineva. De pe coridor ajungeau până la ei ecourile vacarmului – copii care cântau la pian sau la tobe, alții care se dădeau cu patine cu rotile, plus vocile și accentele adulților, a căror engleză poliglotă plutea prin toată clădirea.

Scriau despre vremuri grele, despre amintiri plăcute, despre fiice devenite mame. Anna scria despre revelațiile actului de a scrie în sine, că nu știuse că era în stare să scrie zece cuvinte unul după altul și-acum uite cum i se revărsau pe hârtie. Era vorba de Anna C., o femeie voinică din cartier – aproape toți erau din cartier, cel mai bătrân fiind Curtis B., de optzeci și unu de ani, un bărbat înalt și taciturn, care făcuse închisoare și citea cu o voce în care parcă răsunau pasaje din *Encyclopaedia Britannica*, doar nu degeaba o citise cap-coadă la biblioteca penitenciarului.

Era însă un unic subiect despre care toți membrii grupului cereau chiar insistent să scrie. Toți, mai puțin Omar H., pe care îl neliniștea, dar până la urmă s-a lăsat și el convins. Voiau să scrie despre avioane.

Când s-a întors la el, în apartamentul din zona rezidențială, l-a găsit gol. Și-a citit corespondența. Pe câteva plicuri avea

numele scris greșit, dar nu era neobișnuit, așa c-a smuls un pix din paharul de lângă telefon și a început să corecteze ce trebuia corectat. N-ar fi știut să spună când căpătase obiceiul ăsta și de ce continua. Nu avea un motiv anume. Sau poate că da: nu era el, dacă avea numele scris greșit. În tot cazul, începuse la un moment dat și pe urmă continuase, și poate că, la vreun nivel reptilian al creierului, își dădea seama că trebuie să corecteze acele plicuri și că avea să le tot corecteze ani și ani, dacă nu decenii la rând de-atunci înainte. Nu-și concepea un asemenea viitor în termeni clari, dar probabil îl purta cu el, zbârnâindu-i pe sub scăfârlie. Nu corecta niciodată numele scris greșit pe plicurile care-i săreau în ochi de la prima vedere ca fiind reclame la produse de categoria a șaptea – le arunca fără să se uite la ele. Fusese pe punctul de a corecta un asemenea plic prima dată, dar se răzgândise și nu-l mai corectase. Asta și era menirea corespondenței de duzină, să vâre la grămadă din prima identitățile oamenilor, cu numele lor scrise greșit. În celelalte cazuri, nu toate, dar în cele mai multe, făcea corectura, de obicei nu mai mult de o literă în prima silabă a numelui de familie, care era Neudecker, și abia apoi desfăcea plicul. Niciodată nu făcea corectura în prezența vreunei alte persoane. Era un gest pe care și-l disimula cu mare grijă.

Ea traversa Washington Square Park, mergând în spatele unui student care tot zicea „să sperăm“ la mobil. Era o zi însorită, jucătorii de șah erau la mesele lor, în timp ce sub arcadă era în plină desfășurare o sesiune de fotografii de modă. Și cei de acolo spuneau „să sperăm“. Și mai spuneau „Doamne, Dumnezeule!“, pe un ton de mare plăcere și vagă mirare. A văzut o tânără care citea pe o bancă în poziția lotusului. Și ea citise haikuuri așezată pe podea cu picioarele încrucișate, în

săptămânile și lunile de după ce murise tatăl ei. I-a venit în minte un poem de Bashō – de fapt, numai versurile unu și trei, fiindcă pe-al doilea nu și-l mai amintea: „Chiar și la Kioto / … / Tânjesc după Kioto“. Nu mai știa versul doi, însă nu părea să fi avut mare nevoie de el.

După o jumătate de oră, ajunsese în gara Grand Central, s-o aștepte pe mama ei. Nu mai fusese de mult acolo și nu era obișnuită cu prezența polițiștilor, a soldaților și a militarilor din Garda Națională, toți în grupuri strânse, însoțiți de câini. Alte locuri, s-a gândit, alte lumi, terminalele prăfuite, marile noduri feroviare – așa se procedează peste tot, și-acum, și-ntotdeauna. Dar nu era propriu-zis o reflecție profundă, cât o fluctuație rapidă de ton, un accent descendent al memoriei – orașele pe unde fusese, mulțimile și arșița. Dar ordinea firească a lucrurilor era vizibilă în gară – turiștii care făceau poze, navetiștii care alergau frenetic. Lianne se îndrepta spre biroul de informații, ca să verifice la ce peron sosea trenul maică-sii, când ceva i-a atras privirile către ieșirea dinspre 42nd Street.

În fața intrării, și de-o parte, și de cealaltă, se formaseră grupuri de oameni, unii se împingeau să intre, alții să iasă, dar, după toate aparențele, cu toții își îndreptaseră atenția spre ceva ce se întâmpla afară. Și-a făcut și ea loc prin aglomerație și a ieșit pe trotuarul ticsit. Circulația dădea semne de blocaj, iar claxoanele începuseră să se audă ici și colo. S-a strecurat prin fața vitrinei unui magazin și s-a uitat în sus, către structura de oțel verde, șoseaua suspendată care trece peste Pershing Square și cotește circulația în ambele direcții ale terminalului de cale ferată.

Un bărbat atârna deasupra străzii cu capul în jos. Era îmbrăcat la costum, cu un picior îndoit și ridicat și cu brațele

de-a lungul corpului. Abia dacă se vedea hamul de siguranță care-i ieșea din cracul pantalonului la piciorul pe care-l ținea drept, prins de balustrada ornamentală a viaductului.

Auzise și ea vorbindu-se de individul respectiv, un artist care-și spunea Omul căzător. Apăruse de mai multe ori în ultima săptămână, din senin, în diverse puncte ale orașului, atârnat de câte o structură sau alta, de fiecare dată îmbrăcat la costum, cu cravată și pantofi eleganți. Le aducea tuturor aminte, bineînțeles, de clipele de disperare extremă din turnurile cuprinse de flăcări, când oamenii cădeau sau se vedeau nevoiți să se arunce. Fusese văzut suspendat de balconul din holul de la intrarea unui hotel, iar polițiștii îl scoseseră cu forța dintr-o sală de concerte și din două sau trei blocuri de locuințe cu terase ori acoperișuri accesibile.

Mașinile aproape că nu se mai mișcau deloc. Unii se răsteau la el, ultragiați de spectacol, de maimuțăreala disperării omenești, a momentului când o ființă își dăduse ultima suflare și de ce purta cu sine gestul. Purta cu sine privirea întregii lumi, s-a gândit ea. Avea o sinceritate teribilă, ceva ce nu mai văzuserăm niciodată, o siluetă minusculă prăvălindu-se de sus de tot și antrenând cu sine toată groaza colectivă, un cadavru care se prăbușea printre noi, toți ceilalți. Iar acum, a revenit ea la realitate, această măruntă pantomimă, destul de tulburătoare cât să oprească toată circulația și s-o facă pe ea să intre înapoi în gară.

Mama ei o aștepta la poarta de ieșire, la nivelul de jos, sprijinită în baston. I-a spus:

— A trebuit să plec de-acolo.

— Credeam că mai stai măcar o săptămână. Mai bine acolo decât aici.

— Vreau la mine-n apartament.

— Și Martin?

— Martin a rămas acolo. Suntem încă certați. Vreau să stau în fotoliul meu și să-mi citesc europenii.

Lianne a luat bagajul și s-au îndreptat împreună pe scara rulantă în sus, către holul principal, străpuns de coloane piezișe de lumină prăfoasă ce pătrundea prin luminatoarele de la mare înălțime. Vreo zece oameni stăteau în jurul unui ghid, lângă scara care ducea la balconul estic, și căscau gura la plafonul pe care era înfățișat cerul, cu constelațiile din foiță de aur, în vreme ce lângă ei stătea un militar din Garda Națională, cu câinele la picior. Mama ei nu s-a putut abține să facă un comentariu despre uniforma acelui soldat, întrebându-se cât de potrivit e camuflajul de comando în plin Manhattan.

— Toți pleacă, tu te-ntorci.

— Nu pleacă nimeni, i-a răspuns maică-sa. Cei care pleacă n-au fost aici niciodată.

— Trebuie să recunosc că mi-a trecut și mie prin cap. Să iau copilul și să plec.

— Nu mă mai enerva și tu, i-a întors-o mama ei.

Chiar și la New York, și-a spus ea. Precis se înșela în legătură cu al doilea vers al acelui haiku. Acum își dădea seama. Oricare ar fi fost, precis era esențial pentru poezioară. *Chiar și la New York* / … / *Tânjesc după New York*.

Și-a condus mama prin holul cel mare și de-acolo printr-un pasaj ce avea să le scoată la trei străzi distanță, înspre nord față de intrarea principală. Acolo sigur nu era nici un blocaj în trafic, puteai să chemi un taxi și nu era nici urmă de bărbatul atârnat cu capul în jos, înlemnit în cădere, la zece zile după avioane.

Interesant, nu-i așa? Să dormi cu soțul tău, tu, o femeie de treizeci și opt de ani, și el, un bărbat de treizeci și nouă, și nici vorbă de sex. El – fostul tău soț care n-a fost niciodată propriu-zis „fost“, ci străinul cu care te-ai măritat într-o altă viață. Ea se îmbrăca și se dezbrăca, el o urmărea și n-o urmărea. Era straniu, dar interesant. Nu se crea nici o tensiune. Chiar că era peste măsură de straniu. Voia să-l știe acolo, alături de ea, dar nu avea deloc sentimentul că se contrazice sau își neagă ceva. Era o așteptare, nimic altceva, o pauză prelungită în semn de recunoaștere a o mie de zile și nopți amare, deloc ușor de trecut cu vederea. Era nevoie de timp. Nu se putea petrece cum se petreceau lucrurile într-o situație normală. Și cât de interesant e, nu-i așa?, felul în care te miști de obicei aproape dezbrăcată prin dormitor, fiindcă așa te-ai obișnuit, și ții trecutul la respect, îi tratezi cu deferență fervorile greșite și pasiunile mistuitoare.

Și ea își dorea contactul, cum și-l dorea și el.

Era mai mică decât o servietă normală, maroniu-roșcată, cu încuietorile de alamă, așezată direct pe podea în debara. O mai văzuse acolo, dar acum și-a dat prima oară seama că nu era a lui. Nu era a soției lui, nu era a lui. O mai văzuse, ba chiar ținea vag minte că mai demult, într-un trecut nedefinit, o avusese în mână – în mâna dreaptă –, un obiect acoperit de cenușă palidă, dar abia acum își dădea seama cum ajunsese acea servietă acolo.

A luat-o de jos și a pus-o pe biroul din camera de lucru. Ajunsese acolo pentru că el o adusese. Nu era servieta lui, dar o luase cu el când părăsise turnul și o mai avea încă în mână când se ivise în cadrul ușii. Lianne o curățase de cenușă, se vedea clar, iar acum el stătea și se uita la pielea cu textură grunjoasă, purtând patina timpului. Una dintre încuietori avea

urme de arsură. Și-a trecut buricul degetului mare peste mânerul căptușit, încercând să-și amintească de ce o scosese de acolo. Nu se grăbea deloc s-o deschidă. I-a trecut prin minte că nici nu voia s-o deschidă, dar nu prea știa de ce. Și-a frecat pumnul strâns de clapa din față, apoi a desfăcut prima încuietoare. Razele soarelui luminau harta constelațiilor de pe perete. A desfăcut și a doua încuietoare.

Înăuntru a găsit o pereche de căști și un CD-player. O sticlă mică de apă plată. Un telefon mobil în buzunarul lui special și o jumătate de tabletă de ciocolată în buzunarul pentru cărți de vizită. A observat că erau trei manșoane pentru pixuri, dar un singur pix, cu bilă. Mai erau un pachet de țigări Kent și o brichetă. Într-unul dintre buzunarele exterioare a găsit o trusă de voiaj cu o periuță de dinți cu vibrații și un reportofon digital mai elegant decât al lui.

Examina toate acele obiecte cu detașare. I se părea cumva morbid și nepotrivit să le treacă așa în revistă, dar era atât de rupt de conținutul servietei, de contextul în care ajunsese în mâna lui, încât probabil n-avea nici o importanță.

Într-unul din buzunare a dat peste o mapă din imitație de piele care avea înăuntru un carnet cu paginile albe. A mai găsit un plic timbrat cu adresa companiei de telefonie AT&T, dar fără adresa expeditorului, iar în compartimentul cu fermoar o carte broșată, un ghid pentru cumpărătorii de mașini la mâna a doua. CD-ul din aparat era o compilație de muzică braziliană.

În celălalt buzunar se afla portmoneul cu banii, cărțile de credit și permisul de conducere.

De astă dată, femeia și-a făcut apariția la brutărie – mama Fraților. A intrat chiar în urma Liannei și s-a așezat la coadă

chiar în spatele ei, după ce și-a luat bonul de ordine din aparatul de pe tejghea.

— Mă întreb ce-o fi cu binoclul ăla. Știi și tu că nu e un copil din cale-afară de sociabil.

Îi zâmbi Liannei cald și fals, în mirosul de prăjituri glazurate, privind-o ca de la mamă la mamă, de parcă i-ar fi spus: „Amândouă știm în ce lumi gigantice se-nvârt copiii ăștia, și părinților nu le suflă o vorbă“.

— Pentru că-l poartă mereu cu el de la o vreme. Mă-ntrebam, știi, dacă ți-o fi spus ceva, cumva…

Lianne habar n-avea despre ce era vorba. S-a uitat la chipul lat și rumen al bărbatului de după tejghea. Nu a găsit în el nici un răspuns.

— Îl împrumută și copiilor mei, așa că nu asta-i problema, mai ales că le-a promis taică-său că le ia și lor unul, dar n-am apucat deocamdată, îți dai seama, binoclul… nu-i prioritatea numărul unu, iar Katie a mea e super-secretoasă și frate-său… e frate-său: loial până la moarte.

— Și ce vrei să știi, la ce se uită ei acolo, încuiați în camera lor?

— Mă gândeam că poate Justin…

— N-au mare lucru de văzut, nu? Poate doar șoimii. Știi care, ăia cu coada roșie.

— Nu, sigur e ceva legat de Bill Lawton. Sunt sigură, sigură-sigură, pentru că binoclul face parte din tot sindromul ăsta al secretelor care i-a absorbit de nu mai știu de ei.

— Bill Lawton…

— Individul ăla. Numele pe care ți l-am pomenit.

— Mă tem că nu, i-a întors-o Lianne.

— Ăsta-i secretul lor. Eu știu numele, atât. Și m-am gândit că poate Justin… Pentru c-ai mei tac mâlc, de câte ori îi întreb.

Nu știa că Justin își lua binoclul când se ducea la Frați. Nu era propriu-zis al lui binoclul, dar nu prea o deranja că-l lua fără să ceară voie. Deși poate ar fi trebuit s-o deranjeze, și-a spus așteptând ca bărbatul de după tejghea să-i strige numărul.

— Nu învață despre păsări la școală?

— Ultima dată mi-ai spus că-nvățau despre nori.

— Se pare că-nțelesesem eu prost că-nvățau despre nori. Dar acum sigur învață despre păsări, despre cântecul și habitatele păsărilor, i-a spus femeii. Se duc să le urmărească prin Central Park.

Brusc, și-a dat seama că ura să stea la coadă cu un număr strâns în pumn. Detesta întreg sistemul de numere de ordine, respectat cu strictețe într-un spațiu închis, care nu-ți oferea, după atâta așteptare, decât o cutiuță albă, legată cu fundă, în care primeai niște foietaje.

Nu prea știa de ce se trezise. A rămas întins pe spate, cu ochii deschiși, meditând în întuneric. Apoi a auzit-o venind de-afară, de pe scări și de pe hol, de undeva de la un etaj mai jos, o muzică pe care o asculta cu atenție: tamburine și niște instrumente cu coarde și voci multe adunate în pereți, ai fi zis, dar în surdină, și parcă de la mare distanță, de dincolo de o vale niște voci de bărbați care înălțau în cor o rugăciune către Dumnezeu:

Allah-uu… Allah-uu… Allah-uu…

Pe o muchie a mesei din camera lui Justin era fixat un model vechi de ascuțitoare. Lianne s-a oprit în cadrul ușii, uitându-se cum introduce vârful fiecărui creion în orificiul mașinăriei, după care învârte manivela. Avea creioane duble, roșu cu

albastru, creioane Cedar Pointe, Dixon Trimline și Eberhard Faber originale. Avea creioane de la hoteluri din Zürich și Hong Kong. Creioane din scoarță de copac zgrunțuroasă și noduroasă. Creioane de la magazinul Muzeului de Artă Modernă. Creioane marca Mirado din colecția „Black Warriors“. Avea creioane de la un magazin din SoHo, inscripționate cu proverbe tibetane criptice.

Erau sinistre cumva toate aceste fragmente de statut social care ajungeau purtate de împrejurări în camera unui copil oarecare.

Dar cel mai mult îi plăcea felul în care sufla Justin rămășițele microscopice de pe vârful creionului, după ce-l ascuțea bine. Dacă ar fi ascuțit creioane toată ziua, și ea s-ar fi uitat la el toată ziua, creion după creion. Ar fi dat la manivelă și ar fi suflat, manivelă, suflat – un ritual mai meticulos și mai nobil decât semnarea cine știe cărui document de stat de către unsprezece inși cu decorații.

Când a văzut-o uitându-se la el, a întrebat:

— Ce?

— Am vorbit azi cu mama lui Katie. Katie și fratele ei, cum îl cheamă? Mi-a zis de binoclu.

S-a îndreptat de spate cu creionul în mână, uitându-se la ea.

— Katie și fratele ei, cum îl cheamă? a repetat Lianne.

— Robert, a zis Justin.

— Frățiorul ei, Robert. Și sora lui mai mare, Katie. Și bărbatul ăsta despre care tot vorbiți voi împreună. Ar trebui să știu ceva ce nu știu?

— Ce bărbat? a întrebat el.

— Ce bărbat. Și ce binoclu, nu? i-a întors-o ea. Ai voie să scoți binoclul din casă fără să ceri permisiunea?

El a rămas nemișcat uitându-se la maică-sa. Avea părul de un blond nisipiu, de la taică-său, și un fel de atitudine gravă, reținută – asta era doar a lui –, care-i dădea un aer nefiresc de disciplinat la joacă, la tot ce presupunea mișcare fizică.

— Ți-a dat voie taică-tău?

Dar el a rămas nemișcat, uitându-se la ea.

— Ce vi se pare așa de interesant la fereastra din camera lor? Sper c-atâta lucru poți să-mi spui.

Și s-a rezemat de tocul ușii, pregătită să rămână așa trei, patru, cinci zile, în postura aceea tipic părintească din limbajul trupului, sau până când se hotăra să-i răspundă.

Justin și-a îndepărtat un pic de lângă corp mâna în care nu ținea creionul, cu palma în sus, apoi și-a schimbat foarte subtil expresia feței, formând o cută arcuită între bărbie și buza de jos, ca o repetare bătrânească, pe mute, a întrebării copilărești de la început: „Ce?“.

Stătea pe scaun lângă masă, cu antebrațul stâng întins paralel cu muchia mesei și cu mâna suspendată peste marginea perpendiculară cu aceasta, cu degetele strânse într-un pumn lejer. Își ridica doar palma, fără antebraț, și o ținea înălțată cinci secunde. Repeta de zece ori mișcarea.

De la ei învățase termenul ăsta, „pumn lejer“, așa îi scriseseră cei de la centrul de recuperare pe foaia de instrucțiuni.

I se păreau tămăduitoare aceste ședințe, patru pe zi, extensii ale încheieturii pentru deviația ulnară. Așa se contracarau cu adevărat leziunile suferite în turn, în haosul coborârii. Nu examenul tomografic și nici operația îl aduseseră mai aproape de starea de bine, ci tocmai aceste exerciții modeste de făcut acasă, număratul secundelor și al mișcărilor repetate,

momentele din zi pe care și le rezerva pentru ele, gheața pe care și-o aplica pe braț după fiecare set de mișcări.

Erau, desigur, morții și răniții grav. Rana lui era ușoară, dar nu pentru cartilajul rupt făcea el atâtea eforturi. Le făcea pentru tot haosul, pentru levitația plafoanelor și a podelelor, pentru glasurile înecate de fum. Stătea profund concentrat și lucra la pozițiile mâinii, la unghiul încheieturii aplecate spre podea, înălțate spre tavan, se străduia să-și țină antebrațul lipit de masă, să mențină configurația cu degetul mare în sus din anumite poziții, să apese cu mâna liberă pe mâna cu care exersa. Își spăla atela cu apă caldă și săpun. Nu-i schimba poziția fără să se consulte mai întâi cu terapeutul. Citea foaia cu instrucțiuni. Își strângea degetele într-un pumn lejer.

Jack Glenn, tatăl ei, refuzase să se predea în fața îndelungatului traseu al demenței senile. Dăduse câteva telefoane din cabana lui din nordul statului New Hampshire, după care-și zburase creierii cu o pușcă veche de vânătoare. Nu cunoștea detaliile. Avea douăzeci și doi de ani când se întâmplase și nu le ceruse amănunte celor de la poliție. Ar fi putut exista vreun detaliu altfel decât insuportabil? Dar nu se putuse abține să se întrebe dacă fusese pușca aceea pe care o știa, cu care-i dăduse voie să se joace și să țintească, dar nu să tragă, când mersese cu el în pădure, cam fără chef, pe vremea când avea paisprezece ani, la vânătoare de dăunători. Ea, fată crescută la oraș, nu prea știa după ce dăunători să se uite, dar își amintea perfect ceva ce-i spusese tatăl ei în ziua aceea. Îi plăcea să vorbească despre anatomia mașinilor de curse, a motocicletelor, a puștilor de vânătoare, despre cum funcționează diverse lucruri, iar ei îi plăcea să-l asculte. Era un

semn al distanței care-i separa faptul că-l asculta cu atâta încordare, al eternilor kilometri, al săptămânilor și lunilor.

Cântărise arma în mâini și-i spusese: „Cu cât e mai scurtă țeava, cu atât e mai puternică explozia de la gura ei“.

Explozia de la gura țevii – forța expresiei îi rămăsese întipărită în minte ani și ani de zile. Vestea morții lui i-a răsunat în cap ca un ecou al acelor cuvinte. Erau niște cuvinte oribile, dar a încercat să se consoleze spunându-și că tatăl ei făcuse un gest curajos. Îl făcuse mult, mult prea devreme. Ar mai fi durat ceva până când boala și-ar fi intrat în drepturi, însă Jack respectase întotdeauna micile rateuri ale naturii și-și închipuise că oricum era condamnat. Se convinsese apoi singură că tatăl ei se omorâse cu pușca pe care o sprijinise de umărul ei printre pâlcurile de pini și molizi, în lumina ce cădea de sus de tot în ziua aceea din nord.

Martin a îmbrățișat-o grav încă de la ușă. Fusese plecat undeva prin Europa când avuseseră loc atentatele și se urcase într-una din primele curse transatlantice de după ce se reluaseră, haotic, zborurile.

— Nimic nu mi se mai pare o exagerare, a zis el. Nimic nu mă mai miră.

Mama Liannei se îmbrăca în dormitor, deși era deja ora prânzului, așa că Martin a început să se plimbe prin cameră, uitându-se în jur, pășind printre jucăriile lui Justin, observând schimbări în amplasarea obiectelor.

— Pe undeva prin Europa. Nu mi te pot închipui altfel, a zis ea.

— Mai puțin când sunt aici, a zis el.

Mâna în poziție verticală, o statuetă de bronz care stătea de obicei pe măsuța de bambus de lângă brațul canapelei, era

acum pe măsuța de fier forjat, încărcată cu cărți, de lângă fereastră, iar în locul sculpturii de Louise Nevelson de pe perete era o fotografie cu Rimbaud.

— Chiar și când ești aici mi te închipui venind dintr-un oraș îndepărtat, în drum spre alt oraș la fel de îndepărtat, ambele locuri la fel de informe.

— Așa-s eu, inform, a zis el.

Apoi au început să vorbească despre ultimele evenimente. Vorbeau despre lucrurile despre care vorbea toată lumea. Martin a urmat-o în bucătărie, unde Lianne i-a turnat o bere. I-a turnat-o vorbind.

— Lumea citește poezie. Cunoștințele mele citesc poezie ca să mai scape de starea de șoc, să-și aline durerea, să se delimiteze puțin, caută frumosul în cuvinte care să le ofere puțină mângâiere sau stăpânire de sine. Eu nu citesc poezii. Citesc ziarele. Stau cu nasul în ziar și turbez, m-apucă furia.

— Mai e o abordare, să studiezi chestiunea. Să iei distanță și să te gândești la elemente, a zis el. La rece, cu claritate, dacă ești în stare. Să nu te lași doborât. Să privești totul, să măsori totul.

— Să măsor totul, a zis ea.

— De-o parte, evenimentul. De cealaltă, individul. Să le măsori. Să-nveți ceva din ele. Să le contempli. Să fii egalul lor.

Martin Ridnour era dealer de obiecte de artă, colecționar, poate chiar investitor. Lianne nu prea știa cu ce se ocupă sau cum își face treaba, dar bănuia că bagă bani în opere de artă pe care apoi le revinde în doi timpi și trei mișcări, cu un profit considerabil. Oricum, îl plăcea. Vorbea cu accent și avea un apartament la New York și un birou la Basel. O parte din timp și-o petrecea la Berlin. Poate avea sau poate nu avea o nevastă la Paris.

S-au întors în living, el cu paharul într-o mână și sticla în cealaltă.

— Probabil nici nu știu ce vorbesc, a zis el. Vorbește tu și eu beau.

Martin era supraponderal, deși nu părea să huzurească. De obicei, arăta nedormit din cauza schimbării de fus orar, cam nespălat, într-un costum uzat, de parc-ar fi încercat să semene cu un bătrân poet în exil, cum zicea mama ei. Chiar de tot nu chelise, ci avea o miriște rară de peri cărunți pe creștet și o barbă care părea de vreo două săptămâni, mai mult sură și niciodată aranjată.

— Am sunat-o pe Nina când m-am întors, azi-dimineață. O să plecăm vreo două săptămâni împreună.

— Bună idee.

— Într-o căsuță veche, numai bună, în Connecticut, chiar pe țărm.

— Te pricepi s-aranjezi lucrurile.

— Da, cu-asta mă ocup.

— Am o întrebare fără legătură, a zis ea. Poți să nu-mi răspunzi. Mi-a trecut prin cap să te-ntreb.

Și s-a uitat lung la el, cum stătea în picioare în spatele fotoliului din celălalt capăt al camerei și dădea paharul peste cap.

— Voi doi faceți sex? Bineînțeles, nu-i treaba mea. Dar puteți să faceți sex? Adică, mă gândesc la genunchiul ei operat. Și știu că nu-și face deloc exercițiile.

El a luat-o spre bucătărie, ca să ducă sticla și paharul, răspunzându-i oarecum amuzat peste umăr:

— Să știi că nu facem sex cu genunchiul. Îl ocolim. E al naibii de fragil. Dar ne descurcăm și fără el.

L-a așteptat să se întoarcă.

— Repet, nu-i treaba mea. Dar am senzația c-a intrat într-o fază de retragere. Și mă-ntrebam…

— Dar tu? a zis el. Și Keith. S-a întors la tine, nu? E-adevărat?

— Poate să plece și mâine. Cine poate ști?

— Dar locuiește cu tine în apartament.

— E prea devreme. Nu știu ce și cum o să fie. Dacă asta mă-ntrebi, da, dormim împreună. Dar numai la modul propriu.

El a ridicat din sprâncene intrigat:

— Împărțiți patul. La modul inocent, a zis.

— Exact.

— Hai că-mi place. De câte nopți?

— Prima noapte și-a petrecut-o la spital, sub observație. Toate nopțile de-atunci. Azi e luni… De șase zile și cinci nopți.

— O să te mai întreb, să știu cum avansează lucrurile, a zis el.

Cu Keith vorbise doar de vreo două ori. Pentru el, Keith era un american oarecare, nu era newyorkez și nu făcea parte din elita Manhattanului, din acea populație menținută prin propagare controlată. Încercase să-și facă o idee despre opiniile tânărului în materie de politică și religie, tonul și purtarea omului de rând, dar nu aflase de la el decât că avusese mai demult un pitbull. Măcar asta tot însemna ceva, un câine compus mai mult din țeastă și fălci, o rasă americană, crescută inițial pentru luptă și măcel.

— Într-una din zilele-astea poate că tu și Keith o s-aveți ocazia să stați iar de vorbă.

— Despre femei, bănuiesc.

— Despre mamă și fiică. Toate amănuntele sordide, a zis ea.

— Îmi place Keith. I-am spus odată o poveste care l-a distrat. Cu niște jucători de cărți. Fiindcă știam că și el joacă. Despre niște jucători de cărți pe care-i știam, care au stat în aceeași poziție pe scaune săptămână de săptămână aproape jumătate de secol. Ba chiar mai mult. L-a distrat povestea.

Atunci a intrat mama ei, Nina, îmbrăcată într-o fustă închisă la culoare și o cămașă albă, sprijinindu-se în baston. Martin a îmbrățișat-o scurt, apoi a urmărit-o cum se așază încet pe scaun, cu mișcări fragmentate.

— Ce războaie străvechi și uitate de lume purtăm și noi, a zis ea. În ultimele zile am senzația c-au trecut peste noi o mie de ani.

Martin lipsise o lună. Acum asista la ultima fază a transformării, când ea își accepta vârsta, cu atitudinea studiată cu care vira fără efort printre faptele concrete. Lianne se întristase pentru el. I se mai albise oare părul maică-sii? Lua prea multe calmante? Suferise cumva un accident cerebral minor la conferința de la Chicago? Și, la urma urmei, nu cumva o mințise în privința vieții lor sexuale? Mintal, mama ei stătea bine. Nu prea se împăca ea cu deteriorările normale, cu faptul că mai uita nume sau unde pusese câte un obiect cu câteva clipe mai devreme. Dar, altfel, era brici la lucrurile importante, la tot ce ținea de mediul în care trăia, la stările existențiale ale celorlalți.

— Spune-ne ce mai fac europenii, s-a interesat ea.

— Se poartă frumos cu americanii, a zis el.

— Spune-ne ce-ai mai cumpărat și ce-ai vândut.

— Ce pot să vă spun e că piața lucrărilor de artă va stagna. O să mai miște când și când maeștrii moderni. Altfel, viitorul e sumbru.

— Maeștrii moderni. M-am liniștit, a zis Nina.

— Arta ca trofeu.

— Oamenii au nevoie de trofee.

Sarcasmul ei păru să-l însuflețească.

— Abia de-am pus piciorul în casă. Ba chiar în țară. Și ea ce face? Mă amărăște.

— Asta-i menirea ei, a zis Lianne.

Se cunoșteau de douăzeci de ani, Martin și Nina, și fuseseră amanți mai tot acest timp, la New York, la Berkeley, prin Europa. Lianne știa că atitudinea defensivă pe care o adopta el uneori ținea de maniera lor intimă de a se adresa unul celuilalt, și nu era vreo pată care să marcheze ceva mai profund. Nu era omul inform care pretindea că ar fi sau pe pe care îl mima fizicul lui. Era, de fapt, neclintit și priceput la meseria lui și amabil cu ea și generos cu mama ei. Cele două frumoase naturi moarte de Morandi erau cadouri de la Martin. Fotografiile tip pașaport de pe celălalt perete erau tot de la Martin, din colecția lui, documente vechi, ștampilate și șterse, o istorie măsurată în centimetri, dar și frumoasă.

— Cine vrea să mănânce? a întrebat Lianne.

Nina voia să fumeze. Măsuța de bambus de lângă brațul canapelei era acum lângă fotoliu și avea pe ea o scrumieră, o brichetă și un pachet de țigări.

Mama ei și-a aprins o țigară. Ea, Lianne, a stat și s-a uitat, cu o senzație foarte cunoscută și un pic dureroasă, văzând că Nina începuse de la o vreme s-o considere invizibilă. Amintirea i-o stârneau chiar gesturile ei, felul în care-și închidea bricheta cu un pocnet și o punea jos, felul în care-și arcuia mâna și sufla fumul.

— Războaie moarte, războaie sfinte. Dumnezeu ar putea să se ivească mâine pe cer.

— Al cui Dumnezeu? a vrut să știe Martin.

— Dumnezeu era pe vremuri un evreu de la oraș. Acum s-a întors înapoi în deșert.

Educația Liannei fusese menită să-i aprofundeze cunoștințele savante, studiile serioase despre limbi sau istoria artei. Călătorise prin Europa și prin bună parte din Orientul Mijlociu, dar până la urmă fusese tot turism cu prieteni superficiali, fără vreo incursiune hotărâtă în credințe, instituții, limbi sau artă, sau cel puțin așa spunea Nina Bartos.

— Panică și nimic altceva. Ne-atacă din panică pură.

— Din punctul ăsta de vedere, da, s-ar putea să fie adevărat. Pentru că pentru ei lumea-i o boală. Lumea asta, societatea asta a noastră. O molimă care se răspândește, a zis el.

— Nu au nici un scop pe care ar putea spera să-l atingă. Nu eliberează un popor, nici nu alungă vreun dictator. Omoară niște oameni nevinovați, atâta tot.

— Dau o lovitură dominației acestei țări. Asta reușesc, să demonstreze că o mare putere este și ea vulnerabilă. O putere intruzivă, o putere care ocupă, a zis el agale cu ochii în covor. Una din părți are capitalul, forța de muncă, tehnologia, armatele, agențiile de informații, orașele, legile, poliția și închisorile. Cealaltă parte, câțiva oameni dispuși să moară.

— Dumnezeu e mare, a zis ea.

— Lasă-l pe Dumnezeu. Astea-s lucruri care țin de istorie. De politică și economie. Toate lucrurile care modelează viețile a milioane de oameni deposedați, viețile lor, conștiințele lor.

— Nu istoria amestecului occidental trage în jos aceste societăți, ci propria lor istorie și mentalitate. Trăiesc într-o lume

închisă, cu puține opțiuni, totul e necesitate. N-au avansat pentru că nu și-au dorit și nici n-au încercat.

— Se folosesc de limbajul religiei, de acord, însă nu asta-i motivează.

— Panica-i motivează.

Furia maică-sii o gâtuia pe-a ei. Ceda în fața ei, vedea mânia dură, încordată, de pe chipul Ninei și resimțea ea însăși doar tristețe, auzindu-i pe acei doi oameni, altfel uniți în spirit, cum iau poziții radical opuse.

Apoi însă, Martin a lăsat-o mai moale, coborând iar glasul:

— Bine, de acord, poate c-așa este.

— Dau vina pe noi. Dau vina pe noi pentru eșecurile lor.

— Bine, de acord. Însă n-a fost un atac împotriva unei țări, împotriva unui oraș sau două. De-acum, cu toții suntem ținte.

Încă mai vorbeau zece minute mai târziu, când Lianne a ieșit din cameră. În baie, a rămas uitându-se în oglindă. Momentul în sine i se părea fals, o scenă de film în care un personaj feminin încearcă să înțeleagă ce se întâmplă cu viața ei privindu-se în oglindă.

S-a gândit: „Keith trăiește“.

Keith trăia deja de șase zile, de când apăruse la ușa ei. Oare ce avea să însemne asta pentru ea, ce avea să aducă în viața ei și-a fiului ei?

S-a spălat pe mâini și pe față. Pe urmă s-a dus la dulap, a scos un prosop curat și s-a șters. După ce a zvârlit prosopul în coșul de rufe, a tras apa. N-a tras apa ca să le dea celor doi de înțeles că ieșise din cameră cu un motiv presant. Nu se auzea din living dacă trăgeai apa. Trasul apei era strict pentru ea, fără un rost anume. Poate că voia să marcheze în felul ăsta sfârșitul unui interval, faptul că pleca de-acolo.

Și ce făcea de fapt acolo? Se purta ca un copil, s-a gândit.

Discuția începuse să lâncezească când s-a întors în salon. Martin nu terminase ce avea de spus, dar se gândea poate că nu era momentul, nu acum, era prea curând, și se apropie de picturile lui Morandi de pe perete.

După doar câteva clipe, Nina s-a cufundat într-un somn ușor. Lua o serie întreagă de medicamente, o roată mistică, un amalgam ritualic ce-i modela orele și zilele compus din tablete și capsule, din culori, forme și numere. Lianne o privea cum doarme. Îi venea greu s-o vadă înțepenită atât de bine într-o piesă de mobilier, resemnată și nemișcată, arbitra viguroasă, plină de discernământ, a vieții fiicei sale, femeia care dăduse naștere cuvântului *frumos* pentru a defini tot ceea ce provoacă admirație în artă, în idei, în obiecte, în fețele bărbaților și-ale femeilor, în mintea unui copil. Totul se redusese la o respirație de om.

Doar nu trăgea să moară maică-sa, nu? „Înveselește-te“, și-a spus ea.

Într-un târziu, Nina a deschis ochii și cele două femei s-au uitat una la alta. Momentul s-a prelungit, și Lianne nu știa, n-ar fi putut exprima în cuvinte ce anume își comunicau una celeilalte. Sau știa, dar nu putea numi emoțiile care se suprapuneau. Era tot ce împărtășeau, adică fiecare minut petrecut împreună sau separat, tot ce trăiseră și simțiseră și tot ce avea să vină în minutele, zilele și anii următori.

Martin stătea în fața picturilor.

— Mă uit la obiectele-astea, obiecte de bucătărie, dar scoase din bucătărie, eliberate de bucătărie, de casă, de tot ce e practic și funcțional. Și probabil m-am întors în alt fus orar. Probabil sunt și mai dezorientat decât de obicei după un zbor

îndelungat, a zis el și a continuat după o scurtă pauză: Pentru că în natura asta moartă văd tot cele două turnuri.

Lianne a venit la perete lângă el. Pictura respectivă reprezenta șapte, opt obiecte, cele mai înalte fiind plasate pe fundalul unei plăci de faianță cu un aspect zgrunțuros. Celelalte, un teanc de cutii de carton și de tinichea, stăteau grupate pe un fundal mai închis la culoare. Întregul ansamblu, fără să aibă o perspectivă anume și în nuanțe mai degrabă terne, avea o forță ciudată, sobră.

Priviră împreună.

Două dintre obiectele mai înalte erau întunecate și sumbre, cu arsuri și pete fumurii, iar unul era parțial ascuns de o sticlă cu gât lung. Sticla era o sticlă oarecare, albă. La cele două obiecte întunecate, prea obscure pentru a fi identificate se referea Martin.

— Tu ce vezi? a întrebat-o el.

Vedea și ea ce vedea el. Vedea turnurile.

5

A intrat în parc pe Poarta Inginerilor, locul unde își fac alergătorii încălzirea înainte s-o ia pe pistă. Era o zi caldă și liniștită. A luat-o pe drumul paralel cu pista de călărie. Avea o destinație anume, dar nu se grăbea câtuși de puțin să ajungă la ea. S-a uitat la o doamnă în vârstă, care stătea pe o bancă și părea să se gândească la ceva îndepărtat, ținându-și apăsat de obraz un măr verde-pal. Drumul acela era închis circulației și i-a trecut prin minte că lumea merge în parc ca să vadă oameni, pe cei care trec ca niște umbre pe stradă. În stânga lui, pe pista de alergări din jurul lacului, erau mai mulți alergători, ca și pe pista de călărie, mai sus de el, și mai erau chiar și pe drumul pe care mergea el: bărbați care fugeau cu gantere în mâini și femei care alergau împingându-și copiii în landouri, și alții, bărbați și femei deopotrivă, care alergau cu câini în lesă. Intri în parc ca să vezi câini, s-a gândit el.

Drumul a cotit-o spre vest și trei fete cu căști pe urechi au trecut pe lângă el pe patine cu rotile. Îl frapa cumva cât de obișnuit era totul, ceea ce ar fi trecut neobservat în mod normal, dar acum îi dădea senzația că visează. Ducea într-o mână servieta și-i venea să se întoarcă. A trecut pe partea cealaltă și a luat-o în sus, pe lângă terenurile de tenis. De gardul de metal erau priponiți trei cai, cu căști de polițiști atârnate la

oblâncuri. O femeie a trecut în fugă pe lângă el, vorbind nefericită la mobil cu cineva, iar lui îi venea să arunce servieta în lac și să se ducă înapoi acasă!

Cea la care se ducea locuia într-un bloc de pe o străduță care dădea în Amsterdam Avenue. A urcat pe scări șase etaje până la ușa ei. A părut să ezite când l-a poftit înăuntru, ba chiar, curios lucru, părea oarecum precaută, iar el a început să-i explice, cum îi explicase și la telefon cu o zi înainte, că nu-și propusese deloc să amâne returnarea servietei. Ea îi tot spunea ceva legat de cardurile de credit din portofel, că nu le mai anulase, pentru că, mă rog, totul dispăruse, își închipuise că totul era îngropat, șters de pe fața pământului și pierdut, pe urmă s-au oprit amândoi din vorbit și iar au început, amândoi deodată, până când ea a făcut cu mâna un mic gest că nu mai conta. El a lăsat servieta pe un scaun de lângă ușă, după care s-a îndreptat spre canapea, spunându-i că nu poate să stea prea mult.

Era o femeie de culoare, dar cu pielea deschisă, de vârsta lui sau pe-aproape, care părea blajină și cam plinuță.

El a zis:

— Când v-am găsit numele în servietă, după ce v-am găsit numele și m-am uitat în cartea de telefoane și v-am văzut, chiar în timp ce formam numărul – atunci mi-a trecut prin minte.

— Știu ce vreți să spuneți.

— M-am gândit: „De ce fac eu așa ceva, fără să verific mai întâi dacă femeia mai trăiește măcar?“.

Apoi s-a lăsat liniștea și el și-a dat seama cât de șoptit vorbise ea în timp ce el turuise nervos.

— Am niște ceai de plante, a zis ea. Sau apă minerală, dacă vreți.

— Apă minerală. Apă plată. E o sticlă de apă în servietă. Să-mi aduc aminte. Poland Spring.

— Poland Spring, a repetat ea.

— Mă rog, poate vreți să verificați dacă e totul înăuntru.

— Sigur că nu. Nu, a zis ea încet.

Se oprise în ușa bucătăriei. De dincolo de ferestre se auzea vuietul surd al traficului.

— Uitați ce s-a întâmplat, a zis el, nici n-am știut c-o am în mână. Nu-i vorba c-aș fi uitat. Cred că nici nu mi-am dat seama.

— Nu cred că știu cum vă cheamă.

— Keith? a făcut el.

— Mi-ați mai spus cumva?

— Da, cred că da.

— Telefonul dumneavoastră a venit așa, din senin.

— Keith mă numesc, a zis el.

— Ați lucrat la Preston Webb?

— Nu, cu un etaj mai sus. O firmă foarte mică, Royer Properties.

Se ridicase în picioare de-acum, pregătit să plece.

— Preston e foarte mare. Mă gândeam că poate nu ne-am întâlnit, pur și simplu.

— Nu, la Royer, a zis el. Ne-au cam decimat.

— Noi așteptăm să vedem ce se mai întâmplă, unde ne mutăm. Nu prea mă gândesc la asta.

A urmat un moment de tăcere.

— Noi eram Royer și Stans pe vremuri, a zis el. Apoi Stans a fost pus sub acuzare.

În cele din urmă, s-a îndreptat spre ușă și a luat servieta. S-a oprit cu mâna întinsă spre clanță și s-a uitat la ea, în cealaltă parte a camerei, și a văzut că zâmbea.

— De ce-am făcut asta?

— Din obișnuință, a zis ea.

— Eram gata să ies pe ușă cu bunul dumneavoastră. Încă o dată. Cu moștenirea dumneavoastră de familie neprețuită. Cu telefonul dumneavoastră mobil.

— Ah, chestia aia. Când nu l-am mai avut, nici nu mi-a mai trebuit.

— Cu periuța dumneavoastră de dinți, a zis el. Cu pachetul dumneavoastră de țigări.

— Aoleu, Doamne, secretul meu vinovat! Dar am redus la patru pe zi.

Cu un gest larg din braț, cum comandă polițiștii de la circulație ca să pună lucrurile în mișcare, i-a făcut semn să se așeze înapoi pe canapea.

L-a servit cu ceai și cu o farfurie cu fursecuri. O chema Florence Givens. Și-a pus un scaun de bucătărie de cealaltă parte a măsuței de cafea și s-a așezat în diagonală. El a zis:

— Știu totul despre dumneavoastră. Periuță de dinți cu vibrații sonice. Vă spălați pe dinți cu unde sonore.

— Sunt nebună după gadgeturi. Îmi plac toate.

— De ce aveți un reportofon mai bun decât al meu?

— Cred că l-am folosit de două ori.

— Eu l-am folosit pe-al meu, dar n-am ascultat nici o înregistrare. Îmi plăcea să vorbesc în el.

— Ce spuneați când vorbeați în el?

— Nu știu. „Dragi concetățeni“, a zis el.

— Am crezut că totul s-a dus. Nici nu mi-am declarat permisul nul. N-am făcut practic decât să stau în camera asta.

După un ceas încă mai stăteau de vorbă. Fursecurile erau mici și groaznice, dar el tot ronțăia la ele fără să se gândească,

mușca o dată, ca un bebeluș, după care abandona rămășițele mutilate pe farfurie.

— Eram la calculator și am auzit avionul apropiindu-se numai după ce m-am trezit aruncată pe podea. Așa de repede s-a petrecut totul, a zis ea.

— Sunteți sigură c-ați auzit avionul?

— Izbitura m-a trântit la podea și-atunci am auzit avionul. Îmi vin în cap aspersoarele din instalația de stingere a incendiilor, parcă-mi aduc aminte că s-au pornit aspersoarele. Știu că la un moment dat eram udă până la piele.

El a înțeles că nu voise să spună asta. Sunase ca ceva intim că fusese udă până la piele și-acum trebuia să tacă puțin. A așteptat-o să reia.

— Mi-a sunat telefonul. M-am așezat la birou, nu știu, ca să stau jos undeva, să mă liniștesc și să răspund la telefon. Și-mi dau seama că vorbeam, zice: „Bună, Donna sunt“. Prietena mea, Donna. I-am spus: „Ai auzit?“. Mă suna de-acasă, din Philadelphia, ca să stabilim o vizită. I-am spus: „Ai auzit?“.

I-a povestit încet ce se întâmplase, amintindu-și totul pe măsură ce vorbea, oprindu-se adesea cu privirea în gol, ca să vadă din nou cum a fost, plafoanele prăbușite și scările blocate, fumul peste tot și peretele, tencuiala căzută, și iar s-a oprit să caute cuvântul, iar el a așteptat, uitându-se la ea.

Era năucă, i-a spus, pierduse noțiunea timpului.

De undeva curgea sau cădea un șuvoi de apă, pica de undeva.

Bărbații își smulgeau cămășile de pe ei și le înfășurau peste gură, pe post de măști, ca să evite fumul.

A văzut o femeie cu părul ars, ars și fumegând, atâta doar că nu mai era sigură dacă o văzuse cu ochii ei sau îi povestise

altcineva despre ea.

Erau momente când trebuia să meargă toți orbește, atât de gros era fumul, cu mâna pe umărul celui din față.

Își pierduse pantofii sau și-i scosese din picioare și undeva în apropiere era un șuvoi de apă ca un pârâu ce curge pe panta muntelui.

Scara se aglomerase de-acum și mergeau încet, cu toată lumea care cobora de la celelalte etaje.

— „Astm“, a zis cineva. Acum, când vă povestesc, încep să-mi amintesc câte ceva. „Astm, astm.“ O femeie care părea disperată. Erau fețe panicate. Atunci cred c-am căzut. M-am prăbușit pur și simplu. M-am rostogolit vreo cinci, șase trepte și m-am izbit de palier cât eram de grea, m-am lovit tare.

Voia să-i povestească totul. Asta era limpede. Poate că uitase că și el fusese acolo, în turn, sau poate că tocmai lui avea nevoie să-i povestească, tocmai din acest motiv. Iar el știa că nu mai spusese nimănui altcuiva, nu atât de intens.

— Intrasem în panică să nu fiu călcată în picioare, deși aveau grijă toți, m-au ajutat, dar tot aveam sentimentul ăla, știți, ideea că ai putea să fii căzut la pământ într-o mulțime, precis te calcă în picioare, dar m-au ajutat și țin minte un bărbat care m-a ajutat să mă ridic în picioare, mai bătrâior, gâfâia și m-a ajutat, mi-a vorbit până am reușit să merg mai departe.

În casele lifturilor erau flăcări.

Un bărbat vorbea despre un cutremur gigantic. Ea uitase cu totul de avion și era gata să creadă că fusese cutremur, cu toate că auzise un avion. Dar altcineva zisese: „Eu am trecut prin cutremure“ – un bărbat la cravată și costum –, „ăsta nu-i

cutremur“ – un bărbat distins, un bărbat educat, un șef, ceva –, „ăsta nu-i cutremur“, zisese.

Cabluri atârnau și se bălăbăneau și simțise unul atingându-i brațul. Îl atinsese și pe bărbatul din spatele ei, care sărise ca ars, înjurase și pe urmă izbucnise în râs.

Mulțimea de oameni de pe scări – ce forță brută aveau, cum bâjbâiau, cum plângeau, arși, unii dintre ei, dar în mare parte calmi, o femeie în fotoliu rulant, și ei o duceau pe sus, și lumea le făcea loc, strecurându-se în șir indian pe scări în jos.

I se citea pe față dorința sinceră de a fi înțeleasă, un soi de pledoarie.

— Știu că nu pot să stau aici teafără și la adăpost și să povestesc cum am căzut câteva trepte, când a fost așa o teroare, atâția morți.

N-a întrerupt-o. A lăsat-o să vorbească fără să încerce s-o liniștească. Pentru ce s-ar fi liniștit? Se pleoștise toată pe scaun de-acum, parcă vorbea cu tăblia mesei.

— Pompierii care treceau în fugă pe lângă noi. Și „astm, astm“. Și câțiva oameni care vorbeau între ei au spus cuvântul „bombă“. Încercau să vorbească la mobil. Coborau pe scări și tot formau numere.

Atunci au început să se dea din mână-n mână sticle de apă de undeva de jos, și sucuri, iar lumea chiar s-a pus pe glumit, brokerii mai ales.

Și-atunci au trecut pompierii în fugă pe lângă ei, urcau scările, înaintau în clădire și lumea se dădea la o parte din calea lor.

Tot atunci văzuse pe cineva cunoscut care urca, un tip de la întreținere cu care glumea de câte ori se vedeau, urcase chiar pe lângă ea, ducând cu el un instrument lung de fier, ceva

tocmai bun să forțeze ușile ascensorului, eventual, iar ea încercase din răsputeri să-și amintească numele obiectului.

El a așteptat. Ea se uita dincolo de el, dusă pe gânduri, părea ceva important pentru ea, parcă ar fi încercat să-și aducă aminte numele bărbatului, nu cum se numea unealta pe care o ducea cu el. În cele din urmă, i-a spus:

— Levier.

— Levier, a repetat ea, gândindu-se la obiect, văzându-l din nou.

Keith s-a gândit că-l văzuse și el pe omul acela, urcând pe lângă el, un tip cu cască de protecție și centură cu scule și lanterne, ducând un levier, cu capătul încovoiat înainte.

N-ar fi avut nici un motiv să-și amintească de el dacă nu i l-ar fi pomenit ea. Nu-nseamnă nimic, s-a gândit el. Dar și-a dat seama că însemna. Orice i s-ar fi întâmplat omului aceluia nu depindea de faptul că amândoi îl văzuseră, în diferite puncte ale marșului pe scări în jos, dar era important cumva, într-un fel oarecare, neclar, că el fusese purtat în amintirile lor încrucișate, scos astfel din turn și adus în camera în care se aflau.

S-a aplecat în față, cu cotul proptit de măsuța de cafea, cu mâna la gură, și s-a uitat la ea.

— Am ținut-o așa, coborând întruna. Întuneric, lumină, iar întuneric. Parcă și-acum sunt acolo, pe scările-alea. Voiam la mama. Și dac-o să trăiesc o sută de ani, tot pe scările-alea o să fiu. Atâta a durat, că părea cumva aproape normal. Nu eram în stare să fugim, așa că nu era vorba de vreo fugă dementă. Eram blocați la grămadă. Eu voiam la mama. Ăsta nu-i cutremur, să câștigi zece milioane de dolari pe an.

Ajunseseră unde fumul nu mai era chiar atât de gros și atunci văzuse câinele, un orb cu un câine însoțitor, nu foarte departe în față, și i se păruse ceva ca scos din Biblie, așa se gândise. Păreau atât de calmi. Păreau să le dea și celorlalți din calmul lor, așa se gândise. Câinele părea o ființă care are darul să te liniștească total. Începuseră să creadă în câine.

— Până la urmă, nici nu mai știu cât a trebuit să așteptăm, era întuneric oriunde am fi ajuns, dar apoi am ieșit la lumină și am trecut prin fața unor ferestre și am văzut piațeta, care arăta ca-ntr-un oraș bombardat, cu lucruri care ardeau, am văzut cadavre, am văzut haine, bucăți de metal, ceva ca niște piese metalice, tot felul de obiecte împrăștiate. N-a durat decât vreo două secunde. M-am uitat preț de două secunde și am întors capul, și pe urmă am coborât cu toții în pasajul subteran și am ieșit în stradă.

Atât a spus și a tăcut o vreme. El s-a dus până la scaunul de lângă ușă, i-a căutat țigările în servietă, a scos una din pachet, și-a dus-o la gură, apoi a căutat bricheta.

— În tot fumul, nu vedeam decât benzile alea de pe hainele pompierilor, benzile lucioase, și pe urmă niște oameni în moloz, în grămezile de metal și sticlă, doar oameni răniți, care stăteau pe jos și visau cu ochii deschiși. Erau ca niște visători însângerați.

Pe urmă, s-a întors și s-a uitat la el cum a aprins țigara, s-a dus la ea și i-a întins-o. Ea a tras un fum, a închis ochii și a suflat fumul. Când s-a uitat iar la el, Keith se întorsese de partea cealaltă a mesei, se așezase pe canapea și o privea.

— Aprindeți-vă și dumneavoastră una, i-a spus ea.

— Nu vreau, nu.

— V-ați lăsat.

— Demult de tot. Când mă credeam mare sportiv, a zis el. Dar suflați fumul către mine. Asta mi-ar plăcea.

După o vreme, ea a început iar să vorbească. Dar el nu mai știa unde rămăsese, undeva pe la început, așa i se părea.

S-a gândit: „Udă până la piele. Ajunsese udă până la piele“.

Peste tot lumea se împingea ca să-și facă loc pe scări. Încerca să-și amintească lucruri și chipuri, momente care ar fi putut să explice sau să dezvăluie câte ceva. Credea în câinele însoțitor. Câinele avea să-i conducă pe toți la un loc sigur.

O luase de la început, iar el era gata s-o asculte din nou. Asculta cu atenție, își nota fiecare detaliu, căutând să se regăsească pe sine în mulțime.

Mama ei spusese foarte clar, cu ani în urmă:

— Există un anume bărbat, un arhetip, un model în care-și pot pune toată încrederea prietenii lui bărbați, exact așa cum trebuie să fie un prieten, un aliat și un confident, care împrumută bani, dă sfaturi, e loial și-așa mai departe, dar care e o pacoste pentru femei. Pacoste în sensul cel mai strict al cuvântului. Cu cât o femeie se apropie mai mult de el, cu-atât mai conștient devine că ea nu se numără printre amicii lui bărbați. Și cu-atât mai groaznic devine totul pentru ea. Ăsta-i Keith. Ăsta-i bărbatul cu care ai de gând să te măriți.

Ăsta-i bărbatul cu care s-a măritat.

De-acum, el era o prezență care parcă plutea în aer. Prin camere trena senzația cuiva care și-a câștigat o atenție plină de respect. Încă nu se întorsese cu totul în propriu-i trup. Chiar și programul de exerciții post-operatorii pentru încheietură avea o oarecare detașare, de patru ori pe zi câte un set de extensii și flexiuni ciudate care aduceau mai degrabă a rugăciune de prin cine știe ce provincie nordică, la vreo populație oprimată, și tot

așa își mai aplica din când în când gheață. Își petrecea timpul cu Justin, îl ducea și-l aducea de la școală, îl ajuta să-și facă temele. A purtat o atelă o vreme, după care a renunțat. Ducea copilul în parc și se jucau împreună cu mingea. Copilul era în stare să arunce mingea de baseball toată ziua și să fie în culmea unei fericiri inepuizabile, neatins de nici un păcat, al nimănui, în vecii vecilor. Arunca și prindea. Ea se uita la ei, pe terenul aflat nu departe de muzeu, scăldat în lumina soarelui care apunea. Când Keith făcea un fel de jonglerie cu mâna dreaptă, cea teafără, sprijinind mingea pe podul palmei și întinzând brusc brațul în față, astfel ca mingea să se rostogolească de-a lungul brațului, după care o lovea cu cotul azvârlind-o în aer și o prindea cu mâna întoarsă la spate – când el făcea asta, ea simțea că are înaintea ochilor un bărbat pe care nu-l cunoscuse până atunci.

În drumul ei spre 116th Street, s-a oprit pe la cabinetul doctorului Harold Apter din Est 80's. Făcea asta periodic, lăsa fotocopii ale compunerilor celor din grupul ei și discuta despre situația lor în general. Acolo își ținea doctorul Apter consultațiile, cu pacienți bolnavi de Alzheimer și nu numai.

Apter era un bărbat firav și cârlionțat, care părea croit să spună glume, dar care nu o făcea niciodată. Vorbeau despre cum se stingea Rosellen S. sau cât de distant se purta Curtis B. Ea i-a spus că ar vrea să mărească frecvența întâlnirilor la două pe săptămână. El i-a spus că ar fi fost o greșeală.

— De-acum înainte, mă-nțelegi, vorbim doar despre ceva ce se pierde. Ne confruntăm inevitabil cu reveniri tot mai slabe. Situația lor va deveni din ce în ce mai delicată. Asemenea întâlniri au nevoie de spațiu între ele. Nu-ți propui să-i faci să simtă că este urgent să scrie totul, să spună totul până nu-i prea

târziu. Îți propui să aștepte cu nerăbdare ședințele, nu să se simtă în criză de timp sau în pericol. Scrisul e ca o muzică blândă până la un punct. Pe urmă, alte lucruri vin în prim-plan, a spus și s-a uitat la ea scormonitor. Ce vreau să spun e simplu. Treaba asta e pentru ei, a zis el.

— Cum adică?

— E pentru ei, a repetat el. N-o face pentru tine.

Scriau despre avioane. Scriau despre unde se aflau ei când se întâmplase. Scriau despre oameni pe care-i cunoșteau și care se aflau în turnuri sau prin apropiere și scriau despre Dumnezeu.

Cum de îngăduie Dumnezeu să se întâmple așa ceva? Unde era Dumnezeu când se întâmplase?

Benny T. se bucura că nu era un om credincios, pentru că el, unul, și-ar fi pierdut credința după așa ceva.

Sunt mai aproape de Dumnezeu ca niciodată, a scris Rosellen.

Ăsta-i diavolul. Iadul curat. Atâta foc și-atâta durere. Lasă-l pe Dumnezeu. Ăsta-i curat iad.

Omar H. se temea să mai iasă pe stradă în zilele de după. I se părea că se uită toți la el.

Nu i-am văzut ținându-se de mâini. Aș fi vrut să-i văd, a scris Rosellen.

Carmen G. voia să știe dacă tot ce ni se-ntâmplă nouă trebuie neapărat să facă parte din planul lui Dumnezeu.

Sunt mai aproape de Dumnezeu ca niciodată, sunt mai aproape, voi fi mai aproape, trebuie să fiu mai aproape.

Eugene A., într-una din rarele lui apariții, a scris că Dumnezeu știe lucruri pe care noi nu le știm.

Oase și cenușă, asta s-a ales din planul lui Dumnezeu.

În afară de momentul când au căzut turnurile, a scris Omar.

Tot aud că se țineau de mână când au sărit.

Dacă Dumnezeu a lăsat să se întâmple așa ceva, cu avioanele, atunci tot Dumnezeu m-a făcut și pe mine să-mi crestez degetul azi-dimineață în timp ce tăiam pâinea?

Scriau și pe urmă citeau ce scriseseră, rând pe rând, și urmau observații, apoi discuții, apoi monoloage.

— Arată-ne degetul, a zis Benny. Vrem să ți-l sărutăm.

Lianne îi încuraja să vorbească și să discute. Voia să audă totul, tot ce spunea fiecare, lucruri obișnuite și profesiuni neîngrădite de credință, și sentimente profunde – pasiunea care umplea camera. Avea nevoie de acei bărbați și de acele femei. Comentariul doctorului Apter o tulburase, pentru că era ceva adevăr în el. Avea nevoie de oamenii ăștia. Se putea foarte bine ca grupul să fi însemnat mai mult pentru ea decât pentru înșiși membrii săi. Era ceva prețios în grupul lor, ceva care supurează și sângerează. Oamenii aceia erau însăși respirația vie a ceea ce-l omorâse pe tatăl ei.

— Dumnezeu spune să se întâmple ceva și se-ntâmplă.

— Eu nu-l mai respect deloc pe Dumnezeu după așa ceva.

— Noi stăm și-ascultăm, iar Dumnezeu ne spune sau nu.

— Mergeam pe stradă, mă duceam să mă tund. Și a trecut cineva în fugă.

— Eu stăteam pe budă. Mi-a fost rușine de mine mai târziu. Te-ntreabă lumea unde erai când s-a-ntâmplat. Eu n-am spus nimănui unde eram.

— Dar ți-ai amintit să ne spui nouă. Minunat, Benny!

Se întrerupeau, gesticulau, schimbau subiectul, vorbeau toți deodată, închideau ochii gânditori sau nedumeriți, sau poate pentru că retrăiau durerea evenimentului în sine.

— Dar cu cei pe care Dumnezeu i-a scăpat cum rămâne? Sunt ei mai buni decât cei care-au murit?

— Nu-i treaba noastră să ne întrebăm. Nu ne-ntrebăm.

— Un milion de copii mor în Africa și noi nu ne putem întreba.

— Eu am crezut c-a-nceput războiul. Am crezut c-a-nceput războiul, a zis Anna. Am rămas în casă și-am aprins o lumânare. „Ăștia-s chinejii“, a zis soră-mea, care n-are încredere că n-o să dea cu bomba.

Lianne se lupta cu ideea de Dumnezeu. Fusese învățată să creadă că religia îi face pe oameni ascultători. Ăsta-i scopul religiei, să-i întoarcă pe oameni la starea de copii. Înfiorare și supunere, zicea mama ei. De-aceea religia are un ecou atât de puternic în legi, ritualuri și pedepse. Și are și un ecou frumos, fiindcă inspiră muzica și arta, înalță conștiința unora și o coboară pe-a altora. Unii cad în transe, alții se prăbușesc literalmente la pământ, se târăsc pe distanțe lungi sau mărșăluiesc în mulțimi, se înjunghie ori se biciuiesc singuri. Iar alții, noi ceilalți, poate suntem afectați mai blând, uniți de ceva profund în sufletele noastre. Puternic și frumos, zicea mama ei. Vrem să transcendem, vrem să trecem dincolo de limitele sigure ale înțelegerii, și cum altfel să faci asta dacă nu născocind lucruri?

Eugene A. avea șaptezeci și șapte de ani, părul dat cu gel, numai țepi, și un cercel într-o ureche.

— Îmi spălam și eu cada o dată-n viață, când a sunat telefonul. Era fosta mea nevastă, a zis el, cu care n-am mai vorbit de vreo șaptește ani, nici nu mai știam dacă mai trăiește sau a murit, și mă suna de nu știu unde – că nici nu pot să

pronunț numele – din Florida. Zic: „Ce?“. Ea zice: „Lasă-mă cu ce“. Același ton lipsit de respect. Zice: „Dă drumul la televizor“.

— Eu a trebuit să urmăresc de la un vecin, a zis Omar.

— Nici o vorbă șaptespe ani. Uite ce trebuie să se-ntâmple până-i trece ei prin cap să mă sune. „Dă drumul la televizor“, auzi ce-mi spune.

Discuția încrucișată a continuat:

— Nu-l iert pe Dumnezeu pentru ce-a făcut.

— Cum îi explici așa ceva unui copil a cărui mamă sau tată…

— Îi minți pe copii.

— Voiam să văd asta, să-i văd cum se țineau de mână.

— Când vezi că se-ntâmplă ceva, se subînțelege că e aievea.

— Dar Dumnezeu… Dumnezeu a făcut asta sau nu?

— Vezi cu ochii tăi. Dar nu se-ntâmplă de-adevăratelea.

— El are lucruri mari de care să se ocupe. Scutură lumea din țâțâni, a zis Curtis B.

— I-aș spune cuiva că măcar n-a murit cu vreun tub în stomac sau cărând o pungă pentru nevoi după el.

— Oase și cenușă.

— Sunt mai aproape de Dumnezeu, știu asta, știm asta, știu și ei.

— Asta-i camera noastră de rugăciune, a zis Omar.

Nimeni n-a scris o vorbă despre teroriști. Și nici în discuțiile care s-au încins după lecturi, nimeni n-a vorbit despre teroriști. Ea i-a îndemnat. Trebuie să existe ceva ce aveți de spus, vreun sentiment de formulat, nouăsprezece oameni au venit aici să ne omoare.

Apoi a așteptat, neștiind prea bine ce voia să audă. Până la urmă, Anna C. a pomenit de un bărbat pe care-l cunoștea, un pompier căzut la datorie într-unul din turnuri.

Până atunci, Anna se ținuse oarecum deoparte, intervenind numai o dată sau de două ori, scurt și la obiect. Acum își dirija povestirea cu gesturi din mâini, altfel stând țeapănă și dreaptă pe un scaun pliant șubred, și nimeni n-a întrerupt-o.

— Dacă moare de infarct, dăm vina pe el. Că mănâncă, sendoapă, nu face sport, n-are minte. Asta i-am spus nevesti-sii. Sau moare de cancer. A fumat pân-a crăpat. Așa era Mike. Dacă face cancer, face cancer de plămâni și dăm vina pe el. Dar asta, ce s-a-ntâmplat, e prea de tot, e ceva ce s-a petrecut undeva pe partea ailaltă a lumii. Nu poți s-ajungi la oamenii ăia, nici măcar să-i vezi în pozele-alea din ziare. Le vezi fețele, dar ce-nseamnă asta? Nu-nseamnă nimic să-i faci cum îți vine la gură. Eu îi fac pe oameni în toate felurile încă de dinainte să mă nasc. De unde să știu cum să-i fac pe oamenii ăștia?

Lianne bănuia despre ce era vorba. Era o reacție de răzbunare și se bucura să vadă așa ceva, o dorință intimă oricât de măruntă și oricât de inutilă în toată nebunia iscată.

— Moare într-un accident de mașină sau când traversează strada, lovit de-o mașină, și poți să-l omori și tu pe ăla, pe șofer, în mintea ta de-o mie de ori. Nu poți să faci pe bune așa ceva, să fim cinstiți, pentru că n-ai ce-ți trebuie, dar să te gândești măcar poți – poți să te vezi omorându-l în minte și să mai reglezi puțin conturile. Dar în cazul ăsta, cu oamenii ăștia, nici măcar nu poți să te gândești. Nu știi ce să faci. Pentru că tu ești aici, cu viața ta, și ei unde sunt? La mama naibii. Plus că mai sunt și morți.

Mai era la mijloc și religia, mai era și Dumnezeu. Lianne voia s-o lase încolo de credință. Necredința era calea de urmat, care ar fi condus la limpezirea minții și a scopului în viață. Sau era doar o altă formă de superstiție? Voia să se încreadă în forțele și procesele din natură, în asta și nimic altceva, în

realitatea perceptibilă și în cunoașterea științifică, în bărbații și femeile rămași singuri pe lume. Știa că nu era nici un conflict între știință și Dumnezeu. Le putea înghiți pe-amândouă. Dar nu mai voia. De-o parte, savanții și filosofii pe care-i studiase la școală, cărțile pe care le citise ca pe niște mesaje care-ți tăiau răsuflarea, personale, care o făceau să tremure toată uneori; de partea cealaltă, arta sacră, pe care o iubise de când se știa. Oameni cu îndoieli creaseră lucrurile alea, și credincioși fervenți, și cei care mai întâi se îndoiseră și pe urmă crezuseră, iar ea era liberă să gândească, să se îndoiască și să creadă totodată. Dar nu mai voia. Dumnezeu ar fi cotropit-o, ar fi slăbit-o. Dumnezeu ar fi fost pentru ea o prezență de neimaginat. Un singur lucru voia: să se scuture de pulsiunea credinței șubrede pe care o simțise mai toată viața.

A început să disece ziua, să disece minutul. I se întâmpla asta pentru că era unde era, suspendat în timp, fiindcă nu mai avea stimulii dați de rutină, de toate formele învălmășite ale activității de birou. Lucrurile păreau statice, păreau mai limpezi la vedere, în ipostaze ciudate, pe care nu le înțelegea. A început să vadă ce făcea. Observa diverse lucruri, toate amănuntele minuscule dintr-o zi, dintr-un minut, cum își lingea degetul mare și pe urmă culegea cu el o firimitură de pe farfurie, cu un gest distrat, și-o ducea la gură. Doar că nu mai era chiar atât de distrat. Nimic nu i se părea familiar aici, revenit în familie cum era, și se simțea străin chiar și față de el însuși sau poate că dintotdeauna se simțise, doar că era altfel acum, fiindcă devenise atent.

Avea de făcut drumurile până la școală cu Justin și drumurile înapoi spre casă, de unul singur, sau pe unde se mai ducea, doar ca să se plimbe, după care lua copilul de la școală și

ajungea iar acasă. Aceste momente aveau în ele o bucurie reținută, un sentiment aproape ascuns, ceva ce știa, dar numai pentru că și-l destăinuia lui însuși în șoaptă.

Copilul încerca să vorbească doar în cuvinte monosilabice, cu care să formeze propoziții lungi. Era ceva ce se practica la el în clasă, un fel de joc serios menit să-i învețe câte ceva despre structura cuvintelor limbii engleze și disciplina de care aveai nevoie pentru a-ți putea exprima gândurile clar. Lianne spunea, pe jumătate în glumă, pe jumătate serios, că suna totalitar.

— Așa pot s-o iau… pas cu pas când… îmi spun în cap… ce vreau să spun de fapt, îi spunea Justin lui taică-său, măsurându-și fiecare cuvânt și numărându-i silabele.

Și Keith o lua încet, afundându-se în sine. Mai înainte își dorise să scape de conștiința de sine zi și noapte, să fie un trup în mișcare frustă. Acum se trezea cufundat în pase autoreflexive, gândind nu în unități distincte, clare și legate între ele, ci absorbind pur și simplu ce-i trecea prin minte, scoțând lucrurile din timp și din memorie și plasându-le într-un spațiu vag, unde părea depozitată experiența lui acumulată până atunci. Sau stătea și se uita. Stătea la fereastră și se uita la ce se petrecea pe stradă. Mereu se petrece câte ceva, chiar și în zilele cele mai liniștite, până târziu în noapte, dacă stai și te uiți o vreme.

S-a gândit la ceva ce-i trecuse prin cap din senin, o expresie – *șrapnel organic*. I se părea cunoscută, dar nu însemna nimic pentru el. Apoi a văzut o mașină parcată paralel cu o alta, de cealaltă parte a străzii, și s-a gândit la altceva și pe urmă iar la altceva.

Avea de făcut drumurile până la școală și de la școală acasă, de pregătit masa, ceva ce rar făcuse în ultimul an și jumătate,

pentru că-l făcea să se simtă ca ultimul om rămas în viață pe pământ, spărgând ouă pentru cină. Mai era și parcul, pe orice vreme se nimerea, și mai era femeia care locuia dincolo de parc. Dar asta era o cu totul altă poveste, plimbarea până dincolo de parc.

— Hai s-o luăm spre cas', a zis Justin.

Era trează în toiul nopții, cu ochii închiși, cu mintea gonindu-i, și simțea cum o apasă timpul, ca o amenințare, ca un zvâcnet în cap.

Citea tot ce se scria despre atacuri.

Se gândea la tatăl ei. Îl vedea coborând pe o scară rulantă, poate într-un aeroport.

Keith renunțase la bărbierit de la o vreme, orice o fi însemnat asta. Totul părea să însemne ceva. Cum viețile lor erau într-un fel de tranziție, ea căuta semne peste tot. Chiar și când nu băga în seamă câte un incident, și-l amintea mai târziu și-i atribuia tot felul de semnificații în momentele de nesomn care durau câteva minute sau câteva ore, nu era sigură.

Locuiau la ultimul etaj al unei clădiri de cărămidă roșie cu patru niveluri și de multe ori acum, în ultimele zile, în timp ce cobora scările, auzea o muzică anume, o lamentație melodioasă, niște lăute și tamburine, uneori și voci care le acompaniau. Se auzeau din apartamentul de la etajul întâi, același CD probabil, pus iar și iar și iar, se gândea ea, fiindcă începuse să se cam sature de el.

Citise relatările din ziare până când își impusese tot ea să nu le mai citească.

Dar lucrurile mai erau și banale. Lucrurile erau banale în toate chipurile banale dintotdeauna.

O anume Elena locuia în apartamentul de la etajul întâi. O fi fost grecoaică, își zicea. Dar muzica nu era grecească. I se părea că sună a tradiții de pe altundeva, din Orientul Mijlociu, din Africa de Nord, poate cântece beduine sau dansuri sufite, o muzică din tradiția islamică, și se gândea să bată la ușa Elenei și să-i zică vreo două.

Le spusese unora și altora că vrea să plece din oraș. Știau că nu vorbea serios și-i spuseseră ce cred, și-atunci ea le cam purtase pică, dar își purtase și ei însăși, pentru propria transparență și micile atacuri de panică din cauza cărora unele momente ale zilei ajungeau să semene cu rătăcirile frenetice din momente ale nopții ca acestea, când mintea i-o lua razna.

Se gândea la tatăl ei. Purta numele tatălui ei. Era Lianne Glenn. Tatăl ei fusese un catolic nepracticant tradițional, care susține întru totul misa în latinește, cu condiția să nu trebuiască să asiste la ea. Nu făcea distincție între catolicii practicanți și nepracticanți. Tradiția era singurul lucru care conta, dar nu în munca lui, niciodată acolo, în proiectele lui de clădiri și alte structuri, situate cel mai adesea în peisaje izolate.

Ea se gândea să adopte o atitudine de falsă politețe, ca tactică doar, ca mijloc de-a răspunde unei ofense printr-o altă ofensă. Oricum, aproape că nu se auzea decât pe scări, îi spusese Keith, când urcai și când coborai, și oricum nu era decât muzică, nu?, așa că puteau foarte bine să n-o bage în seamă.

Nu era casa lor, locuiau cu chirie, cum se locuia în Evul Mediu.

Ei îi venea să bată la ușă și să-i spună ceva Elenei. S-o întrebe ce rost avea. Să ia atitudine. Asta tot era un fel de revanșă în sine. S-o întrebe de ce punea tocmai acea muzică în

acele momente atât de sensibile. Să-i vorbească pe limba colocatarului preocupat.

Citea în ziare portrete ale morților.

Își dorise, când era mică, să fie mama ei, tatăl ei, unele dintre colegele de școală, una sau două, în tot cazul, care păreau să se miște cu o ușurință aparte, să spună lucruri care nu contau decât prin felul în care erau spuse, cu respirația ușoară ca zborul unei păsări. Se culcase cu una dintre acele fete, se pipăiseră puțin și se sărutaseră o dată, iar ea se gândise la treaba asta ca la un vis din care avea să se trezească direct în mintea și trupul celeilalte fete.

Bate-i la ușă. Zi-i despre zgomot. Nu-i spune muzică, spune-i zgomot.

Ei erau cei care gândeau la fel, vorbeau la fel, mâncau aceeași mâncare la aceeași oră. Știa că nu era adevărat. Spuneau aceleași rugăciuni, cuvânt cu cuvânt, în aceeași postură de rugăciune, zi și noapte, urmând arcurile descrise de soare și de lună.

Avea nevoie acum să doarmă. Avea nevoie să oprească zgomotul pe care-l auzea în cap și să se întoarcă pe dreapta, către soțul ei, să respire aerul respirat de el și să doarmă somnul dormit de el.

Elena era șefă ori de birou, ori de restaurant, divorțată, trăia cu un câine mare și cine mai știe ce.

Îi plăcea barba lui, chiar n-avea nimic împotriva ei, dar nu-i spusese nimic. Îi spunea câte ceva, ceva neinteresant, și se uita la el cum își trece degetul mare peste firele din barbă, marcându-le prezența pentru sine.

Cică: „Să pleci din oraș? Pentru ce? Unde să te duci?“. Era limbajul cosmocentric newyorkez ținut la mare cinste prin

partea locului, proclamat sus și tare, dar îi mergea și ei la inimă în aceeași măsură în care le mergea tuturor.

Așa să faci. Să-i bați la ușă. Să iei atitudine. Să-i vorbești de zgomot spunându-i chiar așa, zgomot. Să-i bați la ușă, să-i vorbești de zgomot, să adopți pretextul firesc al bunului-simț al calmului, parodia cu politețea colocatarului, pe care orice locatar așa o interpretează, și să-i pomenești cu binișorul de zgomot. Dar să-i vorbești de zgomot numai ca zgomot. Bați la ușă, îi vorbești de zgomot, adopți un calm suav, evident fals, și nici măcar o aluzie nu-i faci la tema subiacentă a unei muzici de un anume tip ca o formă anume de declarație politică și religioasă – chiar acum, după ce s-a întâmplat. Treci ușor-ușor la limbajul afectat al colocatarului. Întreab-o dacă stă cu chirie sau e locuința ei.

S-a întors pe dreapta, către soțul ei, și a deschis ochii.

Gânduri de aiurea, de nicăieri, gândurile altuia.

A deschis ochii și a rămas chiar și acum surprinsă, văzându-l acolo, în pat, alături de ea, dar surprinsă numai superficial de astă dată, la cincisprezece zile după avioane. Făcuseră amor în noaptea aceea, mai devreme, nu mai știa sigur când anume, cu vreo două, trei ceasuri în urmă. Îi rămăsese undeva în minte ca o descătușare de trupuri, dar și a timpului, singurul interval din toate aceste zile și nopți, pentru ea, care nu păruse forțat sau distorsionat, mânat de apăsarea evenimentelor. Fusese cea mai tânără partidă de sex pe care-o făcuse vreodată cu el. A simțit niște salivă la colțul gurii, cel cufundat în pernă, și s-a uitat la el, cum stătea culcat pe spate, la profilul care i se contura precis pe fundalul palid al luminii venite dinspre felinarul din stradă.

Nu-i venise niciodată ușor să folosească termenul ăsta: „soțul meu“. Nu era soț. Formula „bărbatu-meu“ i se păruse

comică dacă era vorba de el, iar „soțul meu“ pur și simplu nu i se potrivea. Keith era un altceva, de altundeva. Dar acum folosește cuvântul. Crede că și el începe să se adapteze încet-încet la cuvânt, devine „soțu-meu“, cu toate că știe și ea că o asemenea formulă e o făcătură.

Ce plutește deja în aer, în trupurile tinerilor și ce urmează să mai apară.

Erau în acea muzică unele momente care sunau ca o respirație forțată. Auzise pe scări, într-o zi, un interludiu care consta din respirațiile unor bărbați într-un ritm alert, un fel de liturghie inspirați-expirați, plus alte voci în alte momente, voci în transă, voci recitative, de femei care se lamentau în rugăciune, vocile unui sat întreg amestecate pe fundalul unor tamburine și bătăi din palme.

S-a uitat la soțul ei, la fața lui lipsită de expresie, neutră, nu cu mult diferită de fața lui când era treaz.

Da, bine, muzica e frumoasă, dar de ce acum, are vreun rost anume? Și cum se cheamă instrumentul ăla ca o lăută, la care se cântă cu o pană de vultur?

A întins o mână către pieptul lui ce se înălța.

De-acum, gata, era momentul să se culce, urmând arcul descris de soare și de lună.

Se întorsese de la o alergare din zori, se oprise nădușită lângă fereastra bucătăriei și bea dintr-o sticlă de apă de un litru, privindu-l pe Keith care-și mânca micul dejun.

— Și tu ești o nebună ca alea care aleargă pe străzi. Aleargă în jurul lacului.

— Ți se pare că arătăm mai nebune decât bărbații?

— Numai pe străzi.

— Îmi plac străzile. Dimineața, la ora asta, orașul are un farmec al lui. Pe malul apei, străzile sunt aproape goale, cu mașinile care trec pe Riverside Drive claxonând.

— Respiră adânc.

— Îmi place s-alerg paralel cu mașinile de pe Drive.

— Trage adânc aerul în piept, a zis el. Absoarbe în plămâni toate gazele de eșapament.

— Îmi plac și gazele de eșapament. Îmi place briza de pe fluviu.

— Aleargă dezbrăcată, a zis el.

— Dacă faci tu așa, fac și eu.

— Fac așa dacă face și copilul așa, i-a întors-o el.

Justin era la el în cameră în sâmbăta aceea și aplica ultimele tușe, ultimele nuanțe de culoare, la un portret pe care i-l făcuse inițial în creion bunică-sii. Ori asta, ori desena conturul unei păsări pentru școală, ceea ce i-a reamintit ei de ceva.

— Ia binoclul când merge la Frați. Știi cumva de ce?

— Scrutează cerul.

— Ca să vadă ce?

— Avioane. Unul dintre ei, cred că fata…

— Katie.

— …Katie pretinde c-a văzut avionul care s-a izbit de turnul numărul unu. Zice că nu se dusese la școală, nu-i era bine, și se uita pe fereastră când a văzut avionul trecând prin fața ei.

Clădirea în care locuiau Frații era numită de unii Blocul Godzilla sau pur și simplu Godzilla. Să tot fi avut vreo patruzeci și ceva de etaje, într-o zonă cu imobile rezidențiale și alte structuri modeste ca înălțime, și-și crea propriile sisteme meteo, cu niște curenți puternici de aer care uneori îi măturau fațadele de sus în jos și trânteau la pământ oamenii mai bătrâni.

— I se făcuse rău și rămăsese acasă. Și eu să cred asta?

— Cred că stau la etajul douăzeci și șapte, a zis el.

— Și ferestrele lor dau spre vest, peste parc. Măcar asta e-adevărat.

— Avionul a trecut peste parc?

— Poate peste parc, poate peste fluviu, a zis ea. Și poate c-a fost acasă și nu se simțea bine sau poate c-a născocit totul.

— Ori așa, ori așa.

— Ori așa, ori așa, zici că se uită acum după alte avioane?

— Așteaptă să se-ntâmple din nou.

— Asta mă sperie, a zis ea.

— De-astă dată cu binoclul, ca să vadă mai bine.

— Asta mă sperie de-a binelea. Doamne, dar e oribil! Ai naibii copii cu nenorocita lor de imaginație sucită! a zis ea și s-a apropiat de masă, a cules o jumătate de căpșună din castronul lui cu cereale, după care s-a așezat în fața lui, mestecând dusă pe gânduri. Într-un târziu, a zis: Singurul lucru pe care l-am scos de la Justin. Că turnurile nu s-au prăbușit.

— I-am spus eu că s-au prăbușit.

— Și eu, a zis ea.

— C-au fost lovite, dar nu s-au prăbușit. Așa zice el.

— Nu le-a văzut la televizor. Nu l-am lăsat să le vadă. I-am spus eu că s-au prăbușit. Și mi s-a părut c-a înghițit gălușca. Dar pe urmă nu mai știu.

— Știe că s-au prăbușit, indiferent ce zice.

— Trebuie să știe, nu crezi? Și știe că tu erai acolo.

— Am vorbit despre asta, a zis Keith. Dar o singură dată.

— Și ce-a zis?

— Nu cine știe ce. Și nici eu n-am spus mare lucru.

— Și-acuma țin cerul sub observație.

— Exact, a zis el.

Ea știa că voise de la bun început să spună ceva și-acum, în sfârșit, a reușit să toarne totul în forma unor cuvinte:

— Despre bărbatul ăsta, Bill Lawton, a zis ceva?

— O singură dată. N-avea voie să spună o vorbă nimănui.

— Mama lor mi-a pomenit numele ăsta. Și eu am tot uitat să-ți spun. Mai întâi am uitat numele. Uit numele foarte comune. Pe urmă, de câte ori mi-am adus aminte, nu erai prin jur, ca să-ți spun.

— Copilului i-a scăpat. I-a ieșit numele pe gură. Mi-a spus că avioanele sunt un secret. N-am voie să spun nimănui că ei trei stau acolo sus, la etajul două'șapte și scrutează cerul. Dar în primul rând, a zis el, n-am voie să pomenesc de Bill Lawton. Abia pe urmă și-a dat seama ce făcuse. Îi scăpase numele. Și mi-a cerut să-i tot promit iar și iar. Nimeni nu are voie să afle.

— Nici măcar maică-sa, care l-a născut după ce s-a umplut de sânge și s-a zbătut în chinuri patru ore jumate. De-asta se duc femeile s-alerge pe străzi.

— Amin! a zis el. Dar ce s-a-ntâmplat a pornit de la celălalt copil, frățiorul…

— Robert.

— …Numele a pornit de la Robert. Atâta știu. Restul deduc, în cea mai mare parte. Lui Robert i s-a părut, de la televizor, de la școală, de undeva, că aude un nume. Poate c-o fi auzit numele ăsta vreodată, poate că nu l-a auzit bine, în orice caz, și-a impus versiunea în toate utilizările viitoare. Cu alte cuvinte, nu și-a revizuit niciodată impresia inițială despre ce anume a auzit.

— Și ce-a auzit?

— A auzit Bill Lawton. Vorbeau de Bin Laden.

Lianne a stat să se gândească. La început, i s-a părut că în aspectul sonor al erorii băiețelului s-ar fi putut ascunde vreo semnificație importantă. S-a uitat la Keith ca să verifice dacă și el gândea ca ea, dacă nu cumva putea găsi în el forța de a-și stăpâni groaza care o cuprinsese. El mesteca mai departe ridicând din umeri.

— Așa că ei împreună au dat naștere miticului Bill Lawton, zise el.

— Katie trebuie să știe numele adevărat. E mult prea deșteaptă. Probabil că lasă celălalt nume să persiste tocmai pentru că e numele greșit.

— Presupun că asta-i ideea. În asta și constă mitul.

— Bill Lawton.

— Îl caută pe Bill Lawton pe cer. Mi-a mai spus câte ceva Justin, până și-a pus capac la gură.

— Ceva tot îmi place. Îmi place că știu răspunsul enigmei înainte să-l afle Isabel.

— Aia cine mai e?

— Mama Fraților.

— Și cu sângele și chinurile ei cum rămâne?

Auzind asta, Lianne a râs. Dar gândul că stăteau acolo, la fereastră, închiși în camera lor, și scrutau cerul o tulbura în continuare.

— Bill Lawton are o barbă lungă. Poartă un veșmânt lung, a zis el. Pilotează avioane cu reacție și vorbește treișpe limbi, în afară de engleză, pe care o vorbește numai cu nevestele lui. Ce mai era? Bill Lawton are puterea să ne otrăvească mâncarea, dar numai unele alimente. Tocmai lucrează ei trei la listă.

— Așa ne trebuie, dacă ne ținem copiii departe de evenimentele de la știri ca să-i protejăm.

— Numai că noi nu l-am ținut departe, nu se poate spune că l-am ținut, a zis el.

— De ucigașii în masă.

— Altă chestie pe care o face Bill Lawton este să umble desculț oriunde se duce.

— Ți-au omorât prietenul cel mai bun. Sunt niște nenorociți de criminali! Doi prieteni, *doi* prieteni ți-au omorât.

— Am vorbit cu Demetrius cu ceva timp în urmă. Nu cred că l-ai cunoscut. Lucra în turnul celălalt. L-au trimis la un spital specializat în arsuri din Baltimore. Are neamuri acolo.

Ea s-a uitat la el și l-a întrebat, pe tonul celei mai blânde curiozități:

— Tu de ce mai ești aici? Ai de gând să rămâi? Cred că trebuie să vorbim despre asta, a zis. Am și uitat cum să vorbesc cu tine. Asta-i cea mai lungă discuție pe care am purtat-o.

— Reușeai mai bine decât oricine. Să vorbești cu mine, adică. Poate că asta a și fost problema.

— Cred că m-am dezvățat. Pentru că stau aici și mă gândesc cât de multe avem de spus.

— N-avem atât de multe de spus. Ne spuneam totul, tot timpul. Răsuceam pe toate părțile totul, toate întrebările, toate problemele.

— De acord.

— Asta ne-a distrus.

— De acord. Dar crezi că se poate? a zis ea. Uite ce vreau să te-ntreb: e cu putință ca tu și cu mine s-o fi terminat cu conflictele? Știi ce vreau să spun. Cu frecușul de fiecare zi. Cu tocatul mărunt al fiecărei vorbe, al fiecărei respirații, pe care-l practicam înainte să ne despărțim? E posibil să fi terminat cu

asta? Nu ne mai trebuie așa ceva. Putem trăi foarte bine și fără. Am dreptate sau n-am?

— Suntem gata să ne cufundăm în viețile noastre mărunte, a zis el.

Pe Marienstrasse

Stăteau în prag și se uitau cum cade ploaia rece, bărbatul mai tânăr și cel mai în vârstă, după rugăciunea de seară. Vântul împrăștia gunoaiele de-a lungul trotuarului. Hammad și-a făcut palmele căuș la gură și a expirat de șase, șapte ori, încet și cu metodă, simțindu-și respirația caldă ca o șoaptă care îi mângâia palmele. Prin fața lor a trecut o femeie pe bicicletă, dând din greu la pedale. El și-a încrucișat brațele peste piept, cu mâinile strânse la subțiori și a început să asculte povestea bărbatului mai în vârstă.

Fusese pușcaș în regiunea Shatt-al-Arab cu cincisprezece ani în urmă, și-i urmărise cum se apropiau peste mlaștină, mii de băieți care zbierau în gura mare. Unii aveau puști, mulți nu aveau și armele aproape că-i copleșeau pe băieții mai mici, kalașnikoavele prea grele ca să le poarte pe distanțe lungi. El era soldat în armata lui Saddam, iar ei erau martirii ayatolahului, veniți acolo să-și dea viața. Parcă ieșeau din pământul ud, val după val, iar el țintea, trăgea și-i privea cum cad. Era flancat de cuiburi de mitralieră și focul devenise atât de intens, încât începuse să creadă că respiră oțel încins la roșu.

Hammad abia dacă-l cunoștea pe omul acesta, brutar acolo, la Hamburg, de vreo zece ani. Se rugau la aceeași moschee, atâta știa, la etajul întâi al acelei clădiri dărăpănate, cu pereții

exteriori mâzgăliți de graffiti, prin fața căreia patrulau curvele locului. Acum știa și asta, cum arătase lupta în războiul cel lung.

Băieții continuau să vină și mitralierele îi secerau. După o vreme, bărbatul înțelesese că nu avea nici un rost să mai tragă, nu el, în orice caz. Chiar dacă erau inamicul, iranieni, șiiți, eretici, el nu era făcut pentru asta, să se uite cum pășeau întins peste cadavrele fumegânde ale fraților lor, ținându-și sufletele în palmă. Mai înțelesese ceva, și anume că era o tactică militară – zece mii de băieți care întruchipau gloria sacrificiului de sine pentru a distrage atenția militarilor irakieni, cu armament cu tot, de la trupele autentice masate în spatele frontului.

Majoritatea țărilor sunt conduse de nebuni, a zis el.

Apoi a zis că-l mână două regrete: unul, că-i văzuse murind pe băieții aceia trimiși să arunce în aer minele terestre, să se lase călcați de tancuri și să se așeze în fața mitralierelor; al doilea, că se gândise că de fapt câștigau copiii aceia, că ne învingeau prin felul în care mureau.

Hammad asculta fără să comenteze, dar îi era și recunoscător bărbatului mai în vârstă. Era genul de om care nu îmbătrânise propriu-zis, dacă-i numărai anii, dar care ducea cu sine ceva mai greu decât povara lor.

Dar strigătele băieților, țipetele lor ascuțite – asta i-a spus bărbatul mai în vârstă că auzea, mai presus de vacarmul bătăliei. Băieții aceia scoteau strigătul istoriei, al poveștii străvechii înfrângeri a șiiților și al obligației celor vii față de cei morți și înfrânți. Strigătul acela mi-e și-acum aproape, a zis el. Nu cum ar fi ceva întâmplat ieri, ci cum ar fi ceva care se întâmplă mereu, de mai bine de o mie de ani, care plutește în aer.

Hammad stătea și încuviința din cap. Simțea frigul în oase, chinul vânturilor umede și al nopților septentrionale. Au tăcut amândoi o vreme, așteptând să se oprească ploaia, și el se tot gândea că vreo altă femeie ar fi putut trece pe bicicletă, ca să aibă și el la cine se uita, cu părul ud și picioarele împingând ca niște pistoane.

Toți își lăsau barbă. Unul dintre ei îl pusese chiar și pe taică-său să-și lase barbă. Veneau în apartamentul de pe Marienstrasse, unii în vizită, alții se mutau, se perindau întruna pe ușă bărbați care-și lăsau barba să crească.

Hammad stătea pe vine, mânca și asculta. Discuțiile erau foc și pară, emoțiile, contagioase. Trăiau în această țară ca să-și facă o educație tehnică, dar în camerele acelea vorbeau despre luptă. Aici totul era sucit, ipocrit, Occidentul era corupt și la suflet, și la trup, hotărât să facă Islamul fărâme și să-l dea ca pe firimiturile de pâine, să-l ciugulească păsările.

Studiau ingineria și arhitectura. Studiau urbanismul, iar unul dintre ei dădea vina pe evrei pentru defectele de construcție. Evreii construiesc pereții prea subțiri, coridoarele prea înguste. Evreii construiseră closetul din apartamentul acela prea aproape de podea, drept care șuvoiul de lichid pornea din trupul bărbatului și străbătea o distanță prea mare, făcea zgomot și pleoscăia, iar cei din camera de alături puteau să stea să-l asculte. Asta din cauza pereților subțiri evreiești.

Hammad nu știa dacă era amuzant, adevărat sau stupid. Asculta cu atenție tot ce spuneau ceilalți. Era un bărbat solid și împiedicat, și de când se știa credea că trupul lui păstra închisă în el, prea etanș ca s-o elibereze, o energie tainică.

Nu avea habar care dintre ei îl pusese pe taică-său să-și lase barbă. Spune-i lui taică-tău să-și lase barbă. Nu-i normală o

asemenea recomandare.

Bărbatul care conducea discuțiile se numea Amir și era plin de zel, mic de statură și vânos și-i vorbea lui Hammad verde-n față. Era foarte geniu pă bune, ziceau alții, fiindcă le spunea că omul poate să stea mult și bine într-o cameră, să facă planuri, să mănânce, să doarmă, chiar să se roage, ba chiar și să comploteze, dar la un moment dat tot trebuie să iasă. Chiar dacă odaia aceea este un loc de rugăciune, tot nu poate rămâne înăuntru toată viața. Islamul este lumea din afara camerei de rugăciune, la fel cum este și *surele* Coranului. Islamul este lupta împotriva dușmanului, de aproape și de departe, în primul rând evreii pentru tot ce e nedrept și detestabil, și apoi americanii.

Aveau nevoie de un spațiu al lor, și la moschee, și în camera de rugăciune portabilă de la universitate, și aici, în apartamentul de pe Marienstrasse.

Erau șapte perechi de încălțări la ușa apartamentului. Când a intrat Hammad i-a găsit vorbind și certându-se. Unul dintre ei luptase în Bosnia, altul evita orice contact cu câinii și femeile.

Se uitau la filmulețe cu jihadul de prin alte țări și Hammad le-a povestit despre băieții-soldați care alergau prin mocirlă, care călcau pe mine cu cheile Raiului la gât. L-au intimidat din priviri, l-au pus la punct. Asta fusese demult și fuseseră doar niște copii, i-au spus, nici nu meritau să-și piardă timpul compătimindu-l pe vreunul dintre ei.

Într-o noapte, târziu, a trebuit să pășească peste o mogâldeață aplecată, un frate afundat în rugăciune, ca să meargă la closet să facă laba.

Lumea se schimbă mai întâi în mintea bărbatului care vrea s-o schimbe. Se apropie vremea, adevărul nostru, rușinea

noastră, și fiecare om devine cel de lângă el, și acela devine cel de lângă el, și pe urmă nu mai există deosebire între ei.

Amir îi vorbea verde-n față. Numele lui complet era Mohamed Mohamed el-Amir el-Sayed Atta.

Aveau sentimentul istoriei pierdute. Stătuseră prea multă vreme izolați. Despre asta vorbeau, cum îi mânau afară alte culturi, alt viitor, voința atotcuprinzătoare a piețelor de capital și-a politicilor externe.

Așa era Amir, cu mintea în tării, explica lucrurile, punea lucrurile în perspectivă.

Hammad cunoștea o femeie care era nemțoaică, siriancă și ce-o mai fi fost, puțin turcoaică. Avea ochi întunecați și un corp moale, căruia-i plăcea să fie atins. Se împleticeau prin cameră strâns împreunați până la divanul ei, în timp ce colega de cameră studia engleza de cealaltă parte a ușii. Totul se desfășura pe segmente compacte de spațiu și timp. Și visele i se păreau comprimate, în camere mici, aproape goale, visate la repezeală. Uneori făcea jocuri de cuvinte grosolane cu cele două femei, născocind rime fără sens în patru limbi păsărești.

În nici o limbă nu știa cum se cheamă serviciul de securitate german. Unii dintre bărbații care se perindau prin apartament erau considerați pericol de stat. Citeau textele, trăgeau cu pușca. Probabil că erau supravegheați, li se ascultau telefoanele, li se interceptau semnalele. Oricum preferau să-și vorbească față-n față. Știau că orice semnal aerian era susceptibil să fie interceptat. Statul posedă rețele de microunde. Statul posedă stații terestre, sateliți zburători, puncte de monitorizare a internetului. Există sisteme de supraveghere foto, care surprind un gândac de bălegar de la o sută de kilometri altitudine.

Dar noi ne întâlnim față-n față. Un bărbat vine din Kandahar, altul de la Riad. Comunicăm direct, în apartament sau la moschee. Statul are fibră optică, dar puterea lui e neajutorată în fața noastră. Cu cât are mai multă putere, cu atât e mai neajutorat. Noi comunicăm prin ochi, prin vorbă și privire.

Hammad și alți doi s-au dus în căutarea unui bărbat pe Reeperbahn. Era târziu și un frig mușcător și l-au văzut în cele din urmă ieșind dintr-o casă, la vreo jumătate de cvartal depărtare. Unul din ei l-a strigat pe nume, apoi celălalt. El s-a uitat la ei așteptând pe loc, Hammad s-a dus la el și l-a lovit de trei, patru ori, până l-a doborât la pământ. Ceilalți s-au apropiat și ei și l-au lovit cu picioarele. Hammad nici măcar nu știuse cum îl cheamă până când nu-l strigaseră ceilalți doi și nu prea știa despre ce era vorba, dacă era pentru că individul plătise o curvă albaneză ca să și-o tragă cu ea sau pentru că nu-și lăsase barbă. Fiindcă nu avea barbă, a observat Hammad chiar înainte să-l pocnească.

Mâncau kebab într-un restaurant turcesc. El îi arăta ei schemele dimensionale pe care le făcea la clasă, unde studia desenul tehnic fără prea mare tragere de inimă. Se simțea mai inteligent când era cu ea, pentru că ea îl încuraja exact în sensul ăsta, punându-i întrebări sau fiind pur și simplu ea însăși, interesată de orice, până și de prietenii lui de la moschee. Prietenii îi dădeau motiv să facă pe misteriosul, iar ea găsea interesantă situația. Colega ei de cameră asculta voci serioase vorbind în englezește la căști. Hammad o bătea la cap să-l învețe, să-i spună cuvinte și expresii, dă-o-ncolo de gramatică. Simțea o grabă, o chemare care-l împiedica să vadă dincolo de prezent. Trăia minutele în zbor și simțea chemarea unui peisaj

viitor enorm, care se deschidea înaintea lui, tot numai munți și cer.

Își petrecea o mulțime de timp la oglindă, studiindu-și barba, știind că nu are voie să și-o aranjeze.

I se cam scurgeau ochii după colega de cameră când o vedea pe bicicletă, dar încerca să nu-și aducă dorința în casă. Prietena lui se crampona de el și reușiseră să strice divanul. Voia să-i simtă prezența în întregime și pe dinăuntru, și pe dinafară. Mâncau falafel în lipie și uneori el își dorea să se însoare cu ea și să facă mulți copii, dar numai în cele câteva minute de după ce pleca de la ea, când se simțea ca un fotbalist care parcurge în fugă terenul după ce a marcat un gol, cu brațele larg desfăcute, simțind că toată lumea-i a lui.

Se apropie vremea.

Mergeau la internet-caféuri și se informau despre școlile de pilotaj din Statele Unite. Nu le spărgea nimeni ușa în toiul nopții, nu-i oprea nimeni pe stradă ca să le scotocească buzunarele și să le pipăie trupul în căutare de arme. Dar știau că Islamul se află sub asediu.

Amir se uita la el, văzând până-n sinele lui cel mai profund. Hammad știa ce avea să-i spună. Mănânci toată ziua, bagi în tine, dar la rugăciune nu prea te trage ața. Și mai sunt și altele. Te duci cu o femeie nerușinată, te freci de ea. Care-i diferența dintre tine și toți cei din afara spațiului nostru comun?

Când rostea cuvintele, vorbindu-i verde-n față, Amir le pronunța cu sarcasm.

Ce vorbesc eu aici, chinezește? Mă bâlbâi cumva? Mi se mișcă buzele și nu iese nici un sunet?

Într-o măsură oarecare, lui Hammad nu i se părea drept. Dar cu cât se cerceta mai atent, cu atât vorbele i se păreau mai juste.

Trebuia să lupte cu propria-i nevoie de a fi normal. Trebuia să se lupte cu sine însuși mai întâi și apoi cu nedreptatea care le bântuia viețile.

Citeau versetele din Coran tăioase ca niște săbii. Aveau voință de fier și erau hotărâți să devină o singură minte. Renunță la orice în afară de bărbații care-ți stau alături. Fiecare să devină sângele care curge prin venele celorlalți.

Uneori erau zece perechi de încălțări la ușa apartamentului, sau chiar unsprezece. Era casa urmașilor, așa-i spuneau, *dar al-ansar* și asta erau ei, urmașii Profetului.

Barba i-ar fi arătat mai bine dacă și-ar fi aranjat-o. Dar acum existau anumite reguli și el era hotărât să le respecte. Viața lui căpătase un sens. Lucrurile erau clar definite. Devenea și el unul dintre ei de-acum, învăța să arate la fel ca ei și să gândească la fel ca ei. Iar asta era inseparabil de jihad. Se ruga cu ei ca să fie cu ei. Deveneau frați întru totul.

Pe femeie o chema Leyla. Ochi frumoși, mână pricepută. I-a spus că pleacă pentru o vreme, dar ea să fie convinsă că se întoarce. Curând, avea să-i rămână o amintire vagă și, până la urmă, nici măcar atât.

Partea II
ERNST HECHINGER

6

Când s-a ivit la ușă, era ceva imposibil, un om ieșit dintr-o furtună de cenușă, tot numai sânge și zgură, duhnind a materie arsă, cu o puzderie de cioburi de sticlă care-i sclipeau în obraji. Arăta imens în cadrul ușii, cu o privire pierdută undeva în zare. Ducea în mână o servietă și rămăsese locului, dând ușor din cap. Ea s-a gândit că o fi fost în stare de șoc, dar nu știa ce însemna asta în termeni preciși, în termeni medicali. A luat-o prin fața ei către bucătărie, iar ea a încercat să-și sune doctorul, apoi salvarea, apoi cel mai apropiat spital, dar nu auzea în receptor decât huruitul liniilor telefonice supraîncărcate. A stins televizorul, fără să știe nici ea de ce, ca să-l scutească de știrile din care tocmai scăpase cu viață, de-aia l-a stins, după care l-a urmat în bucătărie. Se așezase la masă și i-a turnat un pahar cu apă, i-a spus că Justin era la bunică-sa, i se dăduse drumul mai devreme de la școală și era și el ferit de știri, măcar de cele care-l priveau pe taică-său.

— Toată lumea-mi dă apă, a zis el.

Ea s-a gândit că n-ar fi putut face atâta drum, nici să urce scările, dac-ar fi avut vreo rană gravă, dac-ar fi pierdut mult sânge.

Pe urmă, el a zis altceva. Servieta stătea lângă masă, de parc-ar fi fost smulsă dintr-o groapă de gunoi. A zis că văzuse o

cămașă căzând din cer.

Ea a înmuiat o cârpă de vase în apă și a început să-i șteargă praful și cenușa de pe mâini, față și cap, cu grijă să nu atingă fragmentele de sticlă. Era mai mult sânge decât își închipuise la prima vedere, apoi și-a dat seama de altceva, și anume că tăieturile și juliturile lui nu erau nici destul de adânci, nici destul de multe ca să justifice tot sângele acela. Nu era sângele lui. Mare parte din el era al altcuiva.

Ferestrele erau deschise, ca să poată să fumeze Florence. Amândoi stăteau cum stătuseră și prima dată, de-o parte și de alta a măsuței de cafea, poziționați în diagonală.

— Mi-am acordat un an, a zis el.

— Actor. Mi te imaginez actor.

— Student la actorie. N-am trecut de partea cu studiatul.

— Ai ceva aparte în felul în care ocupi spațiul. Nu prea știu ce înseamnă asta.

— Sună bine.

— Cred c-am auzit asta undeva. Ce-nseamnă? a întrebat ea.

— Mi-am acordat un an. M-am gândit că o să fie interesant. Am redus intervalul la șase luni. Mă gândeam: „Ce altceva pot să fac?“. În colegiu practicam două sporturi. Cu asta o terminasem. Șase luni, ce dracului! Am redus la patru, m-am lăsat după două.

Ea îl studia, stătea pe scaun și se uita lung la el și privirea ei avea ceva, o deschidere atât de sinceră și de inocentă, încât după o vreme el a încetat să se simtă speriat. Ea se uita și vorbeau într-o cameră pe care n-ar fi fost în stare să o descrie la un minut după ce ar fi plecat.

— N-a mers. Sunt lucruri care nu merg, a zis ea. Și ce-ai făcut?

— Am urmat dreptul.

— De ce? a întrebat ea în șoaptă.

— Ce altceva? Unde altundeva?

Ea s-a lăsat pe spate și și-a dus țigara la buze, gândindu-se la ceva. Avea pe față un fel de pete maronii care i se revărsau din josul frunții către șaua nasului.

— Ești căsătorit, presupun. Nu că mi-ar păsa.

— Da, sunt.

— Nu-mi pasă, a zis ea, și pentru prima oară i-a simțit ciuda în glas.

— Eram despărțiți, acum suntem iar împreună. Sau pe-aproape.

— Sigur că da, a zis ea.

Era a doua oară când venea de partea cealaltă a parcului. Știa de ce venise, cu toate că n-ar fi putut să explice altcuiva, iar ei nu trebuia. Nu avea importanță dacă vorbeau sau nu. Ar fi fost bine și dacă nu vorbeau, dacă respirau doar același aer, dacă ea vorbea și el asculta sau dacă ziua era noapte.

— Am fost ieri la St. Paul, a zis ea. Voiam să fiu alături de oameni, mai ales acolo. Știam c-o să găsesc oameni acolo. M-am uitat la florile și la obiectele personale pe care le lăsaseră, la monumentele improvizate. Nu m-am uitat la fotografiile celor dați dispăruți. Asta n-am putut. Am stat o oră în biserică și lumea intra și se ruga sau doar se plimba de colo-colo, mulțumindu-se să privească, să citească plăcile de marmură. În memoria lui… în memoria lui… Au intrat și niște membri ai echipelor de salvatori, trei la număr, și am încercat să nu mă holbez la ei, dar pe urmă au mai intrat încă doi.

Fusese măritată pentru puțin timp, în urmă cu zece ani, o greșeală atât de trecătoare, încât abia dacă lăsase vreun semn.

Așa i-a spus. Bărbatul respectiv murise la câteva luni după ce mariajul lor se încheiase, într-un accident de mașină, iar mama lui dăduse vina pe ea, pe Florence. Ăsta era singurul semn pe care i-l lăsase.

— Îmi spun că moartea e ceva banal.

— Nu când te afectează pe tine. Nu când îți moare vreo cunoștință.

— Nu spun că n-ar trebui să suferim. Dar de ce să nu lăsăm lucrurile în voia Domnului? a zis ea. De ce n-am învățat măcar atât, după toate dovezile-astea, după toți morții? Cică să credem în Dumnezeu, dar atunci de ce nu ne supunem legilor universului lui Dumnezeu, care ne-nvață cât de mărunți suntem și unde o s-ajungem cu toții?

— Nu poate să fie atât de simplu.

— Oamenii care au făcut ce-au făcut. Ei sunt anti toate lucrurile în care credem noi, dar cred în Dumnezeu, a zis ea.

— Dumnezeul cui? Care Dumnezeu? Eu, unul, nici măcar nu știu ce-nseamnă să crezi în Dumnezeu. Nici nu mă gândesc la asta.

— Nici nu te gândești la asta…

— Te supără dacă-ți spun treaba asta?

— Mă sperie, a zis ea. De când mă știu, am simțit prezența lui Dumnezeu. Vorbesc uneori cu Dumnezeu. Nu trebuie neapărat să fiu la biserică, înăuntru-acolo, ca să vorbesc cu Dumnezeu. Merg la biserică, dar nu – cum să zic eu? – săptămână de săptămână, nu așa… Nu-mi vine cuvântul în minte…

— Cu religiozitate, a zis el.

Reușea s-o facă să râdă. Când râdea, parcă se uita înăuntrul lui, cu ochii plini de viață, parcă vedea la el ceva ce lui nici nu-i

trecea prin minte. Avea ceva Florence, de parcă era oricând gata să sufere din pricina a ceva, amintirea vreunei traume sau pierderi suferite, poate de-o viață, și râsul parcă s-ar fi scuturat de ea, eliberând-o la propriu de o veche durere, de o piele moartă, fie și numai preț de o clipă.

Dintr-o altă cameră se-auzea o muzică, ceva clasic și cunoscut, dar nu știa nici titlul piesei, nici numele compozitorului. El nu se pricepea deloc la așa ceva. Beau împreună ceai și vorbeau. Ea îi vorbea despre turn, lua totul de la început, despre claustrofobie, despre fum, despre trupurile contorsionate, iar el înțelegea că puteau vorbi despre așa ceva numai unul cu celălalt, până în cel mai mărunt și plictisitor detaliu, dar pentru ei n-ar fi fost niciodată plictisitor sau prea detaliat, pentru că de-acum le intrase în sânge și el avea nevoie să audă ce-i scăpase din hățișul memoriei. Aceasta era pentru ei culmea delirului, stupefianta realitate pe care o trăiseră împreună pe scări, în puțurile adânci în care se înșira spirala bărbaților și femeilor.

Și-au continuat discuția, pomenind de căsătorie, de prietenie, de viitor. El era doar un amator în privința asta, dar tot se arăta dornic să vorbească. E drept că mai mult asculta.

— Ce ducem cu noi. Asta-i toată povestea până la urmă, a zis ea dusă pe gânduri.

Mașina în care era se izbise de un zid. Mama lui dăduse vina pe ea, pe Florence, pentru că el nu s-ar fi aflat în mașina aia, pe drumul ăla, dac-ar fi fost căsătoriți și, cum ea pusese capăt mariajului, vina-i aparținea, stigmatul era al ei.

— Era mai mare ca mine cu șaptesprezece ani. Sună atât de tragic! Un bărbat mai în vârstă. Avea diplomă de inginer, dar lucra la poștă.

— Și bea.

— Da.

— Băuse în seara cu accidentul.

— Da. Și era după-masă. În plină zi. Nici o altă mașină prin jur.

El i-a spus că e momentul să plece.

— Firește. Trebuie să pleci. Așa se-ntâmplă lucrurile-astea. Știe toată lumea.

Părea să dea vina pe el pentru asta, pentru că pleca, pentru că era însurat, pentru gestul fără noimă de a se întoarce la nevastă-sa și totuși parcă de fapt nu vorbea deloc cu el. Vorbea cu camera, cu ea însăși, i se părea lui, vorbea cu o ea însăși din trecut, cu cineva care ar fi putut să confirme familiaritatea sumbră a momentului. Voia ca sentimentele ei să fie recunoscute oficial, și simțea nevoia să rostească vorbele propriu-zise, chiar dacă nu i se adresa neapărat lui.

Dar el a rămas pe scaun. A întrebat:

— Ce muzică-i asta?

— Cred că trebuie să scap de ea. E ca muzica din filmele-alea vechi, în care femeia și bărbatul aleargă pe coclauri.

— Spune drept: îți plac filmele-alea.

— Îmi place și muzica. Dar numai în film.

S-a uitat la el și s-a ridicat de pe scaun. A ieșit pe ușa de la intrare și a luat-o pe coridor. Când nu râdea, era destul de ștearsă. Putea să fie orice persoană de la metrou. Purta fuste largi și pantofi fără toc, era plinuță și poate cam stângace, dar când râdea parcă firea ei se aprindea brusc, dând la iveală ceva pe jumătate ascuns și surprinzător.

O negresă cu pielea deschisă la culoare. Una dintre acele întruchipări stranii ale unei limbi incerte și unei rase

categorice, dar singurele vorbe care aveau vreo noimă pentru el erau cele pe care i le spusese deja sau pe care urma să i le spună.

Vorbea cu Dumnezeu. Poate și Lianne purta asemenea conversații. Nu era sigur. Sau avea monoloage interminabile și tulburate. Sau gânduri ascunse. Când ea aborda subiectul sau rostea numele, în mintea lui se făcea gol. Era o chestiune prea abstractă. Aici, cu o femeie pe care abia o cunoștea, chestiunea părea inevitabilă, la fel ca alte chestiuni, alte întrebări.

Muzica s-a schimbat brusc în ceva energic și săltăreț, niște voci care vorbeau, cântau, fluierau în portugheză, pe un fundal de chitare și tobe, de saxofoane turbate.

La început, ea se uitase la el și el se uitase după ea, cum ieșea pe ușă, cum o lua pe coridor, și-acum era conștient că trebuie s-o urmeze.

Stătea la fereastră, bătând din palme pe ritmul muzicii. Era un dormitor mic, fără scaune, așa că s-a trântit pe jos și s-a uitat la ea.

— N-am fost niciodată în Brazilia, a zis ea. E un loc la care mă gândesc uneori.

— Eu sunt în discuții cu cineva. Un început de discuție. Despre o slujbă legată de niște investitori brazilieni. S-ar putea să am nevoie de puțină portugheză.

— Cu toții avem nevoie de puțină portugheză. Cu toții ar trebui să mergem în Brazilia. CD-ul ăsta era în aparatul pe care mi l-ai scos de-acolo.

— Dă-i drumul, a zis el.

— Cu ce?

— Dansează.

— Ce să fac?

— Să dansezi, a zis el. Vrei să dansezi. Eu vreau să mă uit.

Și-a scos pantofii și a început să danseze, bătând ușor din palme în ritmul muzicii și apropiindu-se de el. I-a întins mâna, dar el a clătinat din cap, i-a zâmbit și s-a împins mai spre perete. Nu era obișnuită cu așa ceva. Nu era ceva ce și-ar fi îngăduit să facă de una singură, s-a gândit el, sau cu altcineva sau pentru altcineva – cel puțin până atunci. S-a întors în cealaltă parte a camerei, parcă pierdută în muzică, cu ochii închiși. A dansat o vreme cu mișcări domoale, fără să mai bată din palme, cu brațele ridicate, depărtate de trup, aproape în transă, apoi a început să se rotească pe loc, din ce în ce mai lent, cu fața la el, cu gura deschisă, cu ochii mijiți.

Stând acolo și uitându-se la ea, el a început să se târască afară din haine.

Rosellen S. a fost lovită de-o frică primitivă, venită din cea mai fragedă copilărie. Nu mai ținea minte unde locuiește. Se oprise de una singură la un colț de stradă, lângă podul feroviar, cuprinsă de disperare, despărțită de tot și toate. Se uitase după vreo firmă, vreun semn stradal, ceva care să-i dea un indiciu. Lumea se îndepărta de ea, nu mai recunoștea nimic. Simțul clarității, al discernământului o părăsea încetul cu încetul. Nu era pierdută, propriu-zis, ci mai degrabă cădea, devenea străvezie. Nimic nu mai rămăsese în jurul ei, totul era tăcut și îndepărtat. A luat-o înapoi pe drumul pe care venise, sau pe care credea ea că venise, și s-a oprit la intrarea unei clădiri, ascultând. A luat-o apoi după sunetul unor voci și a dat peste o încăpere unde vreo zece, douăsprezece persoane stăteau și citeau cărți – sau o singură carte, Biblia. Văzând-o, s-au oprit din citit și au așteptat să spună ceva. S-a străduit să le spună ce i s-a

întâmplat și una dintre persoanele de acolo i-a căutat în poșetă și a găsit niște numere la care trebuia sunat și până la urmă a luat legătura cu cineva, o soră a ei din Brooklyn, după cum s-a dovedit, o anume Billie, care a venit până în Harlemul de Est și-a luat-o pe Rosellen acasă.

Lianne a aflat povestea de la doctorul Apter a doua zi după ce se petrecuse. Văzuse și ea decăderea lentă, de-a lungul a luni întregi. Rosellen încă mai râdea uneori, cu simțul umorului neștirbit, o femeie măruntă, cu trăsături delicate și pielea castanie. Se apropiau de ce era iminent, fiecare dintre ei, și prea puțin le mai rămăsese în starea lor actuală, prea puțin spațiu de manevră în care să stea și să observe ce li se întâmplă.

Benny T. a spus că în unele dimineți cu greu își trăgea pantalonii pe el. Carmen i-a spus:

— Mai bine așa decât să nu mai poți să ți-i dai jos. Cât încă mai poți să ți-i dai jos, drăguțule, ești același Benny sexos de la început.

El a râs și a bătut un pic din picior, s-a lovit peste cap de dragul efectului și a zis că problema nu era tocmai asta. Nu reușea să se convingă că și-a pus pantalonii ca lumea. Și-i trăgea pe el, și-i dădea jos. Avea grijă ca fermoarul să fie în față. Le verifica lungimea în oglindă, astfel încât manșetele să fie mai mult sau mai puțin deasupra bombeului pantofilor, doar că nu avea manșete. Ținea minte manșetele. Pantalonii ăia avuseseră manșete ieri, așa că de ce nu și azi?

A zis că știe și el cum sună toată povestea. I se părea și lui ciudată. Și folosea cuvântul ăsta, *ciudat*, ca să evite cuvinte mai grele. Dar când i se-ntâmpla, le-a explicat el, nu reușea să scape de obsesie. Se afla într-o minte și-un trup care nu erau ale lui și se uita cum îi veneau pantalonii. Nu păreau să-i vină deloc cum

trebuie. Și-i dădea jos și pe urmă și-i trăgea iar. Se scutura până cădeau de pe el. Se uita în jos pe lungul cracilor. Începea să aibă impresia că erau pantalonii altcuiva la el în casă, pliați pe speteaza unui scaun de-al lui.

Au așteptat cu toții să spună Carmen ceva. Lianne credea că o să pomenească faptul că Benny nu era însurat. „Bine că nu ești însurat, Benny, cu pantalonii cine știe cui pe speteaza scaunului de la tine din casă. Nevastă-ta ar avea ceva explicații de dat.“

Carmen însă n-a zis nimic de data asta.

Omar H. le-a povestit cum ajunsese la marginea orașului. Omar era singurul din grup care nu locuia chiar în cartier, ci în Lower East Side, și mergea cu metroul, trebuia să compostez cartela de plastic, de șase ori compostase, se dusese la alt aparat, VĂ RUGĂM REINTRODUCEȚI CARTELA, și urmase o călătorie lungă înspre marginea orașului. Până la urmă aterizase undeva, într-un colț oarecare din Bronx, fără să știe ce se alesese de stațiile în care nu oprise.

Curtis B. nu-și găsea ceasul de mână. Când și l-a găsit într-un târziu, în dulăpiorul cu medicamente, nu reușea să și-l pună la mână. „Uite ceasul“, spusese el pe un ton grav. „Îl am aici, în mâna dreaptă“. Dar mâna dreaptă, cum-necum, nu reușea să-și găsească drumul spre încheietura mâinii stângi. Era un vid spațial ori un gol vizual, o fisură în câmpul lui vizual și-i luase ceva timp să facă legătura între mână și încheietură, între capătul ascuțit al curelei de ceas și catarama de la celălalt capăt. Lui Curtis asta i se părea o vină, un păcat al trădării de sine. Mai demult, într-o altă sesiune, le citise un pasaj pe care-l scrisese, despre un eveniment petrecut în urmă cu cincizeci de ani, când omorâse un om cu o sticlă spartă, într-o bătaie dintr-o

cârciumă, îi măcelărise fața și ochii după care îi retezase jugulara. Își ridicase privirea de pe foaie când rostise aceste cuvinte: *i-am retezat jugulara*.

Pe același ton apăsat, sumbru și amenințător, le-a povestit și cum își pierduse ceasul.

Coborau amândoi scările și ea a spus ceva, și de-abia la câteva secunde după ce Keith a făcut ce-a făcut, și-a dat seama care era legătura. Dăduse cu piciorul în ușa prin fața căreia treceau. Se oprise din mers, se dăduse puțin înapoi și lovise tare cu piciorul, izbise ușa cu talpa.

Odată ce făcuse legătura între ce spusese ea și ce făcuse el, primul lucru pe care l-a înțeles a fost că furia lui nu avea nimic de-a face cu muzica sau cu femeia care punea muzica. Era îndreptată împotriva ei, pentru ce spusese, pentru că se plânsese, tot insistase, pentru că repeta la nesfârșit.

Al doilea lucru pe care l-a înțeles a fost că nu era de fapt nici urmă de mânie. Keith era perfect calm. Interpreta o emoție, a ei, în numele ei, spre rușinea ei. Aducea chiar, s-a gândit ea, cu o chestie zen, un gest care să șocheze sau să stimuleze meditațiile altcuiva, să le întoarcă în direcția opusă.

N-a deschis nimeni ușa. Muzica nu s-a oprit – era o mișcare lentă, circulară, de fluiere și tobe. S-au privit unul pe altul, soț și soție, și au izbucnit în râs, tare și apăsat, apoi au coborât scările mai departe și au ieșit în stradă.

Partidele de poker se țineau la Keith, unde era și masa de poker. Erau șase jucători, cei obișnuiți. Miercurea seara, ziaristul pe teme economice, publicitarul, agentul de brokeraj ipotecar și așa mai departe, bărbați care-și făceau umerii roată, își săltau coaiele si veneau gata pregătiți să se așeze la masă și

să joace, cu fețe impenetrabile, punând la încercare forțele care pun lucrurile în mișcare.

La început, jucaseră poker în mai multe forme și variante, dar cu timpul începuseră să reducă opțiunile celui care împărțea cărțile. Interzicerea anumitor jocuri fusese mai întâi o glumă, în numele tradiției și al autodisciplinei, dar se impusese cu vremea, cu argumentații întregi contra vreunei deviații mai rușinoase. În cele din urmă, Dockery, jucătorul cu cea mai mare experiență, care se apropia de cincizeci de ani, susținuse pokerul tradițional și nimic altceva, vechiul format clasic, *five-card draw, five-card stud, seven-card stud*. Odată cu împuținarea opțiunilor, a crescut și miza, ceea ce a intensificat și mai mult ceremonia completării cecurilor de către perdanții din nopțile lungi.

Fiecare mână o jucau cu ochi sticloși, frenetic. Toată acțiunea se petrecea undeva înapoia ochilor, în așteptări naive și amăgiri calculate. Fiecare jucător încerca să-i prindă în cursă pe ceilalți și să fixeze limitele propriilor visări caduce, dealerul de obligațiuni, avocatul, celălalt avocat, și-aceste jocuri constituiau esența decantată, extractul limpede și intim al inițiativelor fiecăruia din timpul zilei. Cărțile pluteau peste suprafața de pâslă verde a mesei rotunde. Făceau uz de intuiție și o analiză a riscurilor demnă de Războiul Rece. Făceau uz de viclenie și de norocul chior. Așteptau momentul de clarviziune, cel mai potrivit pentru a plusa pe baza cărții despre care *știau* că o să le intre. *Am simțit dama și damă mi-a intrat*. Azvârleau jetoanele și urmăreau privirile celorlalți din jurul mesei. Regresau la superstiții de dinainte să se inventeze scrisul, invocând morții. Partidele aveau în ele ceva provocare sănătoasă și o doză de batjocură fără echivoc. Aveau ceva din

intenția de a le spulbera celorlalți bruma de bărbăție care le mai rămăsese.

Hovanis, mort de-acum, hotărâse la un moment dat că n-aveau nevoie să joace *seven-card stud*. Fie și numai multitudinea de cărți, de variante și de opțiuni i se părea excesivă, iar ceilalți râseseră și hotărâseră să rămână la *five-card stud* și *five-card draw*.

Urmase o creștere corespunzătoare a mizei.

Apoi, cineva ridicase problema mâncării. Era o glumă. Mâncarea era pe niște platouri fără fasoane, pe masa din bucătărie. „Câtă disciplină pe noi“, spusese Demetrius, „dacă ne irosim timpul ridicându-ne de la masă numai ca să ne îndopăm cu tot felul de pâini, cărnuri și brânzeturi tratate chimic?“ Era o glumă pe care o luaseră în serios, pentru că ridicatul de la masă ar fi trebuit să fie permis numai în cazurile cele mai severe de urgență urinară sau de ghinion crunt, care silea jucătorul să se ducă la fereastră și să se uite afară, la hăul sumbru și atotcuprinzător al nopții.

Așa că mâncarea fusese refuzată. Fără mâncare. Împărțeau cărțile și fie plusau, fie ziceau pas. Pe urmă, vorbiseră despre băuturi. Știau și ei că era o prostie, dar tot se întrebaseră, vreo doi sau trei, dacă n-ar fi fost convenabil să-și restrângă opțiunile la tării mai închise la culoare, la scotch, bourbon, brandy, cele în nuanțe mai bărbătești, distilate mai profund și mai intens. Fără gin, vodcă și alte poșirci palide.

Se bucurau făcând asta, cei mai mulți dintre ei. Le plăcea să creeze un edificiu din tot felul de fleacuri făcute într-adins. Nu și Terry Cheng, care juca cel mai frumos dintre toți, juca și *online* câte douăzeci de ore la rând. Terry Cheng le spunea că sunt superficiali și duc niște vieți frivole.

Pe urmă, cineva făcuse observația că *five-card draw* e chiar mai permisiv decât *seven-card stud* și se miraseră de ce nu se gândiseră la asta mai demult, jucătorul să poată să pună jos și să schimbe până la trei cărți sau să nu schimbe nici una, să zică pas, dacă așa consideră el oportun și căzuseră de acord să se rezume la un singur joc, *five-card stud*, la sumele mari pe care le pariau, la jetoanele viu colorate puse teancuri, la cacialmale și contra-cacialmale, la blesteme complicate și priviri îndurerate, la tăriile întunecate în păhăruțe, la fumul de trabuc adăugându-se sub plafon strat după strat, la autoreproșuri strivitoare în gând – toate aceste energii și gesturi liber-consimțite venind să se măsoare cu acea unică forță potrivnică, faptul de a-și impune restricții cu atât mai greu de suportat, cu cât emanau dinăuntrul fiecăruia.

Fără mâncare. Mâncarea era exclusă. Fără gin sau vodcă. Fără bere, dacă nu era neagră. Puseseră interdicție pe orice bere care nu era neagră și pe orice bere neagră care nu era Beck's Dark. Făcuseră asta pentru că le spusese Keith o poveste auzită de el, despre un cimitir din Germania, de la Köln, unde patru prieteni buni, implicați într-un joc de cărți care se întinsese pe patru, dacă nu chiar cinci decenii, fuseseră înmormântați în aceeași configurație în care stătuseră la masa de joc, fără excepție, cu pietrele de mormânt față în față două câte două, fiecare jucător la locul său stabilit prin tradiție.

Le plăcuse povestea. Era o poveste frumoasă despre o prietenie îndelungată și despre efectele transcendente ale tabieturilor banale. Toți deveniseră respectuoși și gânditori și un lucru la care se gândiseră fusese să proclame Beck's Dark drept singura bere neagră, pentru că era o bere germană, așa cum erau și jucătorii de cărți din povestea lui Keith.

Unul dintre ei voise să interzică discuțiile despre sport. Interziseseră discuțiile despre sport, discuțiile despre emisiunile de la televizor, despre titlurile filmelor. Lui Keith i se părea că totul devine prostesc. Regulile sunt bune, îi răspunseseră ceilalți, cu cât mai prostești, cu atât mai bune. Rumsey, maestrul bășinilor, mort de-acum, voise să revoce toate interdicțiile. Țigările nu fuseseră interzise. Un singur fumător de țigări aveau printre ei și i se îngăduise să fumeze câte țigări voia, dacă nu-l deranja că părea neajutorat ca o jucărie stricată. Ceilalți, majoritatea, fumau trabucuri și se simțeau expansivi, trăiau pe picior mare, sorbeau scotch sau bourbon, găseau sinonime pentru cuvinte interzise precum *ud* sau *uscat*.

— Nu sunteți oameni serioși, le spunea Terry Cheng. Le mai spunea: Ori sunteți serioși, ori muriți.

Cel care împărțea cărțile le azvârlea pe pâsla verde, fără să uite vreodată să anunțe tipul jocului, *five-card stud*, deși era singurul tip pe care-l mai jucau. Mărunta ironie seacă pe care o conțineau aceste anunțuri se pierduse după o vreme și vorbele deveniseră un ritual demn, un ceremonial indispensabil, îndeplinit de fiecare când îi venea rândul să împartă cărțile, *five-card stud*, și le plăcea să facă asta, toți foarte serioși, pentru că unde altundeva ar mai fi întâlnit o asemenea tradiție benignă, ilustrată de rostirea inutilă a câtorva cuvinte arhaice?

Jucau fără să-și asume riscuri și regretau, iar dacă și le asumau și pierdeau, se prăbușeau în stări de deznădejde lunatică. Dar întotdeauna găseau câte ceva de interzis și câte o regulă de formulat.

Ei, și-ntr-o noapte întregul eșafodaj s-a prăbușit. Unuia dintre ei i se făcuse foame și ceruse de mâncare. Un altul dăduse cu pumnul în masă și scandase: „Mân-ca-re! Mân-ca-

re!“, până când scandarea inundase toată camera. Revocaseră prohibiția referitoare la mâncare și ceruseră vodcă poloneză – câțiva dintre ei. Voiseră spirtoase palide răcite la congelator și servite sec în păhărele mici, aburite. Alte prohibiții fuseseră și ele revocate și cuvintele desființate, repuse pe tapet. Pariaseră și mizaseră, mâncaseră și băuseră și, de-atunci încolo, reveniseră la toate variantele de poker pe care le știau fiecare dintre ei, *high-low*, *acey-deucy*, *Chicago*, *Omaha*, *Texas hold’em*, *anaconda*, plus alte câteva găselnițe deviante din îndelungata ascendență a marii familii a jocului de poker. Dar le lipsea, pe măsură ce-i venea rândul fiecăruia să dea cărțile, anunțatul tipului de partidă, *five-card stud,* ce elimina toate celelalte tipuri, și încercau să nu-și pună întrebarea ce ar fi gândit despre ei, despre bălăcăreala lor de pokeriști de ocazie, alți patru jucători care stăteau față-n față în cimitirul din Köln, fiecare cu piatra lui de mormânt.

Au vorbit la cină despre o excursie pe care aveau s-o facă, poate, în vacanța școlară, în statul Utah, unde-s văi adânci și vânturi curate, unde aerul e respirabil și munții sunt numai buni pentru schi, iar copilul stătea și se uita la mâncarea din farfurie, ținând un biscuit strâns în pumn.

— Ce zici de asta? În Utah. Zi și tu: Utah. Un mare salt înainte de la datul cu sania prin parc.

Se uita la cina pregătită de taică-său, somon sălbatic și orez brun gumilastic.

— N-are nimic de spus. A trecut de faza monosilabică, a zis Keith. Ții minte când vorbea monosilabic? A durat și asta o vreme.

— Mai mult decât m-așteptam, a zis ea.

— A depășit faza asta. A trecut la nivelul următor al evoluției.

— Al evoluției lui spirituale, a zis ea.

— Tăcerea totală.

— Tăcere absolută și neclintită.

— Utah este locul potrivit pentru oamenii tăcuți. O să trăiască sus în munți.

— O să trăiască într-o peșteră cu insecte și lilieci.

Copilul și-a ridicat încet privirea din farfurie și s-a uitat poate la taică-său, poate la clavicula lui taică-său, radiografiind oasele subțiri de sub cămașă.

— De unde știi că vorbeam monosilabic de la școală? Poate că nu de-aia vorbeam, a zis el. Poate avea de-a face cu Bill Lawton. Poate Bill Lawton vorbește monosilabic.

Lianne s-a lăsat pe spate în scaun, șocată de ce auzea, de numele în sine, să-l audă rostit de el.

— Credeam că Bill Lawton e secret, a zis Keith. Între tine și Frați. Între tine și mine.

— Probabil că deja i-ai spus și ei. Probabil că știe de-acum.

Keith s-a uitat la Lianne, iar ea s-a străduit să-i facă semn că nu, nu suflase o vorbă despre Bill Lawton. I-a aruncat o privire crâncenă, cu ochii îngustați, cu buzele lipite, încercând să-i străpungă fruntea cu puterea privirii, *nu*.

— Nimeni n-a spus nimănui nimic, a zis Keith. Mănâncă-ți peștele.

Copilul și-a reluat uitatul în farfurie.

— Pentru că el chiar vorbește monosilabic, a zis el.

— Foarte bine. Și ce spune?

N-a urmat nici un răspuns. A încercat să-și închipuie la ce se gândea copilul ei. De-acum se întorsese taică-său, locuia cu ei,

dormea cu ea, mai mult sau mai puțin la fel ca înainte, și probabil, avea impresia că nu poate avea încredere în el, nu? Îl vedea pe bărbat bântuind prin casă, bărbatul care plecase mai demult și se întorsese și-i spusese femeii care dormea în același pat cu el totul despre Bill Lawton, și-atunci cum ar fi putut avea încredere că mai era aici și mâine?

Dacă propriul tău copil crede că te faci vinovat de ceva, indiferent dacă are sau n-are dreptate, e clar că te faci vinovat. Iar în cazul de față mai avea și dreptate.

— Spune lucruri pe care nu le știe nimeni în afară de mine și de Frați.

— Spune-ne și nouă măcar unul. Monosilabic, a zis Keith un pic enervat.

— Nu, mulțumesc.

— Așa spune el sau spui tu?

— Ideea este, a zis copilul răspicat și sfidător, că vorbește despre avioane. Noi știm că vin pentru că așa spune el, că vin. Atât am voie să spun. Zice că de data asta o să cadă turnurile.

— Turnurile au căzut deja. Știi și tu, a zis ea cu blândețe.

— Când or veni de data asta, a zis el, o să cadă de-a binelea.

Au continuat să-i vorbească. Au încercat să-l facă să priceapă cu duhul blândeții. Ea nu reușea să identifice amenințarea pe care o simțea în timp ce-și asculta copilul. Felul în care reconstituia evenimentele o înfricoșa într-un mod imposibil de justificat. Prezenta totul într-o lumină mai bună decât era de fapt, turnurile, adică, ar mai fi fost încă în picioare, dar inversarea temporală, întunecata lovitură de grație, felul în care mai binele devenea mai rău, toate acestea erau elementele unui basm eșuat, destul de sinistru dar lipsit de coerență. Era genul de basm pe care-l spun copiii, nu genul pe care-l aud spus

de părinți, așa c-a schimbat subiectul și a revenit la Utah. Pârtii de schi și schiuri adevărate.

El se uita mai departe în farfurie. Cât de mult diferă peștele de o pasăre? Ea zboară, el înoată. Poate la asta se gândea. N-ar fi vrut să mănânce o pasăre, nu-i așa? Vreo cinteză aurie sau vreo gaiță albastră. De ce să fi mâncat un pește care înota liber prin ocean, prins odată cu alți zece mii de pești într-un năvod uriaș, pe Canalul 27?

Ea zboară, el înoată.

Asta simțea ea la el, astfel de gânduri încăpățânate, cum stătea așa cu biscuitul strâns în pumn.

Keith a traversat parcul la pas, a ieșit de partea cealaltă, pe West 90th Street, și a văzut ceva straniu în apropierea grădinii publice, venind spre el, o femeie care mergea călare pe mijlocul străzii, cu o caschetă galbenă pe cap și o cravașă în mână, și care sălta în șa pe deasupra mașinilor. I-a luat ceva timp să-și dea seama că ieșiseră, cal și călăreață, de prin vreun grajd din împrejurimi și se îndreptau spre pista de hipism din parc.

Era ceva ce ținea de un alt peisaj, ceva inserat, o vrajă care aducea, doar preț de o clipă, cu cine știe ce imagine zărită pe fugă și crezută doar pe jumătate chiar și atunci, când martorul se întreba ce s-a ales de sensul lucrurilor, de copac, stradă, piatră, vânt, cuvinte simple pierdute în ploaia de cenușă.

Își făcuse un obicei din a veni acasă târziu, surescitat și cu mințile un pic rătăcite. Asta era la puțin timp înainte să se despartă, în perioada în care el vedea chiar și în cea mai simplă întrebare o formă de interogatoriu ostil. Trecea pragul ușii parcă așteptând ca ea să înceapă cu întrebările, pregătit să se uite lung la ea și s-o ignore cu tot cu întrebări, numai că ea își pierduse interesul de a mai spune ceva. Ea credea că știe, de-

acum. Înțelesese deja la vremea aceea că nu băutura era de vină, sau nu numai ea, și probabil nici vreo aventură cu altă femeie. S-ar fi ascuns mai bine, își spunea în sinea ei. Așa era el, așa era firea lui, fără elementul care ar fi netezit asperitățile, fără pretențiile codurilor sociale.

În acele seri părea uneori pe punctul de a spune ceva, un fragment de propoziție, atâta tot, ceva ce-ar fi pus capăt oricărei legături dintre ei, oricărui dialog, oricărei forme de înțelegere, indiferent ce rămășițe de dragoste i-ar mai fi apropiat. Avea o privire sticloasă și un zâmbet umed în colțurile gurii, ca o sfidare adresată sieși, copilăroasă și oribilă. Dar nu punea în cuvinte ce îi trecea în clipele acelea prin minte, ceva cu atâta certitudine nesocotit de crud, încât pe ea o speria, indiferent dacă el vorbea sau nu. Privirea lui o speria, poziția lui înclinată. Mergea prin apartament vag aplecat într-o parte, cu un rânjet de-o vinovăție perversă, gata în orice moment să spargă o masă și să-i dea foc, numai ca să poată pe urmă să-și scoată sula și să se pișe peste flăcări.

Se aflau într-un taxi, în drum spre centru, și s-au pus pe hârjonit, pe sărutat, pe pipăit. Ea spunea, într-o șoaptă presantă:

— E un film, e un film…

La stopuri, lumea care trecea strada se oprea să se uite, câte doi sau trei, părând să plutească o clipă prin fața geamurilor mașinii, alteori câte un singur om. Ceilalți traversau și-atât, cei cărora puțin le păsa.

La restaurantul indian, individul de pe podium le-a spus:

— Nu vă putem oferi o masă dacă n-o ocupați pe toată.

Într-o seară l-a întrebat despre prietenii pe care-i pierduse. I-a vorbit despre ei, despre Rumsey și Hovanis, și despre celălalt,

cu arsuri grave, dar pe-ăsta ea uitase cum îl chema. Îl întâlnise pe unul dintre ei, parcă pe Rumsey, undeva, scurt de tot. El îi vorbea numai despre calitățile lor, despre personalitatea lor sau dacă erau căsătoriți sau nu, dacă aveau copii sau nu. Atât îi era de-ajuns, nici nu voia să știe mai mult.

Încă mai era acolo, de cele mai multe ori, muzica de pe scări.

I se făcuse o propunere de slujbă pe care probabil c-avea s-o accepte: să formuleze contracte de vânzări în numele unor investitori brazilieni implicați în tranzacții imobiliare la New York. După cum o prezenta el, suna ca o plimbare cu deltaplanul, nu trebuia decât să te lași dus de vânt.

La început, îi spăla hainele separat de celelalte. Habar n-avea de ce făcea asta. Parc-ar fi fost mort.

Asculta ce avea el de zis și-i dădea de înțeles că ascultă, trup și suflet, pentru că ascultatul era ceea ce avea să-i salveze de astă-dată, să-i împiedice să se cufunde iarăși în distorsiuni și ranchiună.

Tocmai numele simple le uita. Ăsta însă nu era deloc simplu, era ca numele pompos al nu știu cărui jucător de fotbal din Alabama, așa că avea toate motivele să-l rețină, Demetrius, cel care a suferit arsuri grave în turnul numărul doi, Turnul de sud.

Când l-a întrebat de servieta din debara, de ce într-o zi încă mai era acolo și a doua zi dispăruse, el i-a spus că de fapt i-o returnase proprietarei, pentru că nu era a lui și nu știa de ce o luase cu el din clădire.

Lucrurile banale nu erau mai banale decât de obicei, nici mai puțin banale.

Expresia folosită de el, *de fapt*, a făcut-o să se gândească la ce-i spusese referitor la servietă, cu toate că n-avea la ce să se

gândească în realitate, atâta doar că era expresia pe care o folosise de-atâtea ori, mai mult sau mai puțin fără rost, în toți acei ani de dinainte, când o mințea, când o momea sau chiar când făcea vreo mică șmecherie.

Era bărbatul care nu se supunea dorinței ei de a scormoni în orice intimitate, oricât de profundă, nevoii de a întreba, de a cerceta, de a săpa, de a scoate la lumină lucrurile, de a pune pe tapet secretele, de a spune totul. Era o nevoie legată de trup, de mâini, de picioare, de organele genitale, de mirosurile abjecte, de murdăria devenită jeg, chiar dacă nu se manifesta decât în vorbe sau în șoaptele de dinaintea somnului. Voia să absoarbă copilărește totul, rămășițele oricărei senzații rătăcite, orice putea să adulmece din porii celorlalți. Așa se și vedea, ca fiind ceilalți. Viețile celorlalți sunt mai autentice.

— E un film, tot repeta ea, cu mâna lui în chiloți, tot spunea asta, ca un geamăt pus în cuvinte, iar la stopuri lumea se uita la ei, numai câțiva, ce-i drept, dar și șoferul se uita, cu sau fără stop, de vreme ce-i tot alunecau privirile către oglinda retrovizoare.

Dar la fel de bine putea să se înșele în privința lucrurilor banale. Poate că nimic nu era banal. Poate că exista un plan măreț în structura lucrurilor, în felul în care trec ele prin minte, în felul în care timpul se răsucește în minte, singurul loc unde există și are un sens.

El asculta cursuri audio pe care scria „Învățați portugheza sud-americană“ și exersa pe copil. Zicea:

— Vorbesc doar puțin portugheză.

Dar o zicea în engleză cu accent latino-american, iar Justin se străduia să nu zâmbească.

Ea citea în ziare portrete ale celor morți, nu scăpa nici unul din câte apăreau. Să nu le fi citit pe fiecare în parte i se părea o insultă, o încălcare a responsabilității și încrederii. Dar le citea și fiindcă n-avea de ales, dintr-o nevoie pe care nici nu încerca să și-o explice.

După acea primă dată când făcuseră amor, el era în baie la prima oră, iar ea se trezise și se îmbrăca pentru alergarea de dis-de-dimineață, dar înainte de asta se lipise goală-pușcă de oglinda cât peretele, cu fața întoarsă într-o parte și cu palmele ridicate cam la înălțimea capului. Își apăsase trupul de suprafața oglinzii și rămăsese așa o vreme, cu ochii închiși, aproape una cu sticla rece, lăsându-se în voia ei. Pe urmă, își trăsese șortul și maioul pe ea și tocmai își lega șireturile când el ieșise din baie, proaspăt ras, și văzuse urmele cețoase ale feței, mâinilor, sânilor și pulpelor ei imprimate pe oglindă.

Stătea pe scaun lângă masă, cu antebrațul stâng paralel cu marginea mesei și cu mâna suspendată peste marginea de-alături. Făcea exerciții cu mâna, cu încheietura încovoiată când spre podea, când spre tavan. Cu mâna teafără punea presiune pe mâna beteagă.

Încheietura era în regulă, încheietura era normală. Aruncase atela și renunțase la gheață. Dar tot se mai așeza lângă masă, de două, trei ori pe zi acum, și-și strângea mâna într-un pumn lejer, cu antebrațul lipit de marginea mesei și degetul mare în sus, în diferite poziții. Nu mai avea nevoie de foaia cu instrucțiuni. Devenise automatism – extensii de încheietură, deviații ulnare, mână ridicată, antebraț lipit de masă. Număra secundele, număra de câte ori făcea mișcarea.

Existau anumite mistere în vorbe sau în priviri, dar mai exista un lucru, anume că ori de câte ori se întâlneau, la început

era între ei un aer ezitant, o anume stinghereală.

— Îi văd pe stradă, când și când.

— Eu am încremenit locului o clipă. Am văzut un cal, a zis el.

— Bărbat călare. Femeie călare. Nici nu mă gândesc să fac așa ceva, i-a spus Florence. Poți să mă și plătești. Nici nu mă gândesc. Nu mă urc eu pe-un cal.

Urma un moment de stânjeneală, după care intervenea ceva și atmosfera se destindea, o privire, o replică isteață sau felul în care ea începea să fredoneze, jucând parodic disperarea inadaptatului social, rotindu-și privirea prin cameră. Dar acel vag disconfort din primele momente, sentimentul că sunt doi oameni nepotriviți, nu se evapora niciodată pe de-a-ntregul.

— Uneori sunt și câte șase, șapte cai în șir indian pe stradă, a zis ea. Călărețiii se uită drept în față, ca și cum băștinașii s-ar putea simți ofensați.

— Să-ți spun ce mă surprinde.

— Ce? Ochii mei? Buzele mele?

— Nu, pisica ta, i-a spus el.

— N-am pisică.

— Tocmai asta mă surprinde.

— Ți se pare c-aș fi genul cu pisică.

— Te și văd cu o pisică, asta-i clar. Așa s-ar cuveni, să se strecoare o pisică pe lângă pereți.

De astă-dată, el stătea pe fotoliu și ea își pusese un scaun de bucătărie alături și stătea cu fața spre el, cu mâna pe brațul lui.

— Spune-mi că nu-ți iei slujba aia.

— Trebuie s-o iau.

— Și cum rămâne cu timpul pe care ni-l petrecem împreună?

— O să găsim o soluție.

— Aș vrea să dau vina pe tine pentru asta. Dar îmi vine rândul și mie. Se pare că firma se mută cu totul de cealaltă parte a fluviului. Definitiv. O s-avem o priveliște minunată cu ce-a mai rămas din Lower Manhattan.

— Și-o să-ți găsești o locuință pe undeva prin zonă.

Ea l-a țintuit cu privirea.

— Cum poți să spui așa ceva? Nu-mi vine să cred că vorbești serios! Crezi c-aș pune așa o distanță între noi?

— Pod, tunel, nu contează. Naveta ar fi un chin.

— Nu-mi pasă. Crezi că-mi pasă? O să se repună metroul în funcțiune. Și dacă nu, o să merg cu mașina.

— Bine.

— E doar în Jersey.

— Bine, a zis el.

El s-a gândit că ea ar fi putut începe să plângă. S-a gândit că asemenea conversații erau pentru altfel de oameni. Oamenii poartă mereu asemenea conversații, s-a gândit, în camere ca asta, la fel, stând și uitându-se unii la alții.

Pe urmă, ea i-a spus:

— Mi-ai salvat viața. Nu știai, nu?

El s-a lăsat pe spate și s-a uitat lung la ea.

— Servieta ți-am salvat-o – și i-a dat răgazul necesar ca să râdă.

— Nu pot să-ți explic, dar nu, mi-ai salvat viața. După tot ce s-a întâmplat, cu atâția morți, atâția prieteni dispăruți, oameni cu care am lucrat, aproape că m-am dus și eu, aproape am murit, dar în alt sens. Nu mai puteam să văd oameni, să stau de vorbă cu oamenii, să merg de ici până colo fără să fac eforturi să mă urnesc de pe scaun. Atunci ai apărut la ușa mea. Tot sunam la numărul unei prietene date dispărută, una dintre

fotografiile de pe toți pereții și toate vitrinele de peste tot, Davia o chema și este dată dispărută oficial. Abia dacă-i pot rosti numele și-i tot formez numărul de telefon în toiul nopții, îl las să sune, fiindcă ziua mă tem c-ar putea răspunde altcineva, care știe ceva ce nu vreau s-aud. Atunci ai apărut la ușa mea. Te-ntrebi de ce mi-ai luat servieta și mi-ai scos-o din clădire. De-aia mi-ai luat-o. Ca să mi-o poți aduce aici. Ca să putem să ne cunoaștem. De-aia mi-ai luat-o și de-aia mi-ai adus-o aici, ca să mă ții în viață.

El nu credea toate astea, dar o credea pe ea. Vorbea serios, fiindcă așa simțea.

— Te-ntrebi care-i povestea cu servieta. Eu sunt povestea, i-a spus ea.

7

Cele două obiecte întunecate, sticla albă, cutiile îngrămădite. Lianne s-a întors cu spatele la tablou și a văzut camera însăși ca pe o natură moartă, preț de o clipă. Apoi au apărut personajele umane, Mama și Iubitul, Nina stând tot în fotoliu, dusă pe gânduri, Martin prăbușit acum pe canapea, față-n față cu ea.

Într-un târziu, mama ei a zis:

— Arhitectură, da, poate, dar izvorâtă din cu totul alte vremuri, din alt veac. Turnuri de birouri, nu. Formele-astea nu sunt translatabile în turnuri moderne, în turnuri gemene. Lucrarea în sine respinge o asemenea extensie sau proiecție. Te trage înăuntru, în jos și înăuntru. Asta văd eu acolo, pe jumătate îngropat, ceva mai profund decât lucrurile sau formele lucrurilor.

Lianne a știut, într-o străfulgerare, ce avea să zică mama ei. A zis:

— E vorba despre condiția de muritor, nu-i așa?

— Despre condiția de om, a zis Lianne.

— Om, muritor. Cred că la picturile astea o să mă uit după ce o să renunț să mă mai uit la orice altceva. O să mă uit la sticle și borcane. O să stau aici și-o să mă uit la ele.

— O să trebuiască să-ți tragi scaunul puțin mai aproape.

— O să-mi trag scaunul până lângă perete. O să-l chem pe omul de la întreținere și-o să-l pun să mi-l împingă pân-acolo. Fiindc-o să fiu prea slăbită ca să mi-l trag singură. O să mă uit la ele și-o să meditez. Sau o să mă uit și-atâta. După o vreme, n-o să mai am nevoie să mă uit la tablouri. O să fie în plus. O să mă uit la perete și-atât.

Lianne s-a apropiat de canapea și l-a împuns pe Martin în braț.

— Pereții tăi cum sunt? Ce-ai pe pereți?

— Pereții mei sunt goi. Și-acasă și la birou. Îmi țin pereții goi, a zis el.

— Nu chiar de tot, a zis Nina.

— De acord, nu chiar de tot.

Ea se uita la el.

— Ne spui să uităm de Dumnezeu.

Discuția fusese acolo de la bun început, în aer și pe piele, dar schimbarea de ton s-a produs dintr-odată.

— Ne spui că ține doar de istorie, a zis Nina, uitându-se țintă la Martin, cu vocea tremurându-i acuzator. Dar nu putem uita de Dumnezeu. Și ei îl invocă întruna pe Dumnezeu. Asta-i sursa lor cea mai veche, vorba lor ancestrală. Da, mai e și altceva, dar nu e vorba de istorie sau de economie. E vorba de ce simt oamenii. E vorba de ce se-ntâmplă printre acești oameni, de sângele care se varsă când începe să circule o idee, indiferent de ce forță oarbă sau forță brută sau nevoie stringentă ar fi în spatele ei. Ce convenabil e să descoperi un sistem de credințe care să justifice toate aceste sentimente și toate aceste omoruri!

— Dar sistemul nu justifică așa ceva. Islamul se dezice de asta, a zis el.

— Dacă-i spui Dumnezeu, e Dumnezeu. Dumnezeu e tot ce îngăduie Dumnezeu.

— Nu-ți dai seama cât de bizar e totul? Nu vezi ce negi? Negi orice nemulțumire a unor oameni împotriva altora, orice forță a istoriei care-i aduce pe oameni în conflict.

— Noi vorbim de acești oameni, de aici și acum. Nemulțumirea nu e îndreptată spre ce trebuie. E o infecție virală. Un virus se reproduce în afara istoriei.

El stătea încovoiat acum, aplecat către ea, și o privea cu ochii mijiți.

— Mai întâi te omoară, după care încerci să-i înțelegi. Poate că-n cele din urmă le-nveți și numele. Dar trebuie mai întâi să te omoare.

Au mai ținut-o așa o vreme și Lianne a stat și-a ascultat, deranjată de fervoarea din glasul lor. Martin era prins de argumentație, cu o mână încleștată pe cealaltă, vorbea despre pământuri pierdute, state eșuate, intervenții străine, bani, imperiu, petrol, despre sufletul narcisist al Occidentului, iar ea se întreba cum de făcea munca pe care o făcea, cum de-și câștiga viața în felul în care și-o câștiga, tranzacționând artă, obținând profit. Și mai erau și pereții goi. S-a mirat de asta.

— Uite, acum o să fumez o țigară, a zis Nina.

Cu asta s-a mai detensionat atmosfera din cameră, tonul grav pe care a zis-o, ca și cum ar fi anunțat un eveniment cu consecințe pe măsură, în funcție de nivelul discuției. Martin a râs, s-a ridicat din poziția ghemuită și s-a îndreptat spre bucătărie, să-și mai ia o bere.

— Unde mi-e nepotul? Îmi face portretul în creion.

— Ai mai fumat o țigară și-acum douăzeci de minute.

— O să pozez ca să-mi facă portretul. Trebuie să mă relaxez.

— Iese de la școală peste două ore. Se duce Keith să-l ia.

— Justin și cu mine trebuie să stăm de vorbă despre culoarea pielii, despre tonurile carnației.

— Îi place albul.

— Se gândea să fie foarte alb. Ca hârtia.

— Pune culori vii la ochi, la păr, poate și la gură. Unde vedem noi carne, el vede alb.

— Fiindcă se gândește la hârtie, nu la carne. Lucrarea e un fapt în sine. Subiectul portretului este hârtia.

Martin a revenit, lingând spuma de pe buza paharului.

— Are creion alb?

— N-are nevoie de creion alb. Are hârtia albă, a zis ea.

Martin s-a oprit să se uite la fotografiile de pașaport de epocă de pe peretele dinspre sud, îmbătrânite de vreme, iar Nina s-a uitat la el.

— Atât de frumoși, atât de demni, a zis ea. Și oamenii, și fotografiile. Tocmai mi-am reînnoit și eu pașaportul. Zece ani – cum au venit, așa s-au dus, cât iei o gură de ceai. Nu prea mi-a păsat niciodată cum arăt în fotografii. Cum le pasă unora. Dar fotografia de-acum zău că mă sperie.

— Unde vrei să te duci? a zis Lianne.

— Nu trebuie neapărat să mă duc undeva ca să am pașaport.

Martin a venit pe după fotoliu și s-a oprit în spatele ei, s-a aplecat ușor peste ea și i-a spus blând:

— Ai face bine să mergi undeva. Într-o excursie prelungită, când ne întoarcem din Connecticut. Nu mai călătorește nimeni acum. N-ar fi rău să te gândești la asta.

— Nu-i o idee prea bună.

— Undeva departe, a zis el.

— Undeva departe.

— În Cambodgia. Până nu înghite jungla ce-a mai rămas. Merg cu tine dacă vrei.

Mama ei își fuma țigara ca femeile de prin anii ’40, din filmele alb-negru cu gangsteri, toată numai grabă și nervozitate.

— Mă uit la fața din fotografia din pașaport. Cine-o fi femeia aia?

— Eu parcă tocmai mi-am ridicat fața din ligheanul cu apă, a zis Martin.

— Cine-i bărbatul ăla? Crezi că te vezi pe tine însuți în oglindă. Numai că nu ești tu. Nu așa arăți. Nu e realmente fața ta, presupunând că există vreodată așa ceva. Este o față compozită. O față în tranziție.

— Nu-mi spune așa ceva.

— Ce vezi tu nu-i același lucru cu ce vedem noi. Ce vezi tu e distorsionat de memorie, de faptul că ești cine ești, de-atâta timp, în toți acești ani.

— Nu vreau s-aud așa ceva, i-a spus el.

— Ce vedem noi este adevărul adevărat. În oglindă, efectul este atenuat, fiindcă fața reală este îngropată. Fața e totuna cu viața ta. Dar fața ta e înghițită de viața ta. De-asta n-o vezi. Numai alții o văd. Și aparatul de fotografiat, bine-nțeles.

Martin a zâmbit în pahar. Nina și-a stins țigara, din care abia dacă trăsese, împrăștiind o dâră de pâclă albicioasă.

— Și mai e și barba, a zis Lianne.

— Barba îți îngroapă și ea fața.

— Nu-i cine știe ce barbă.

— Tocmai în asta constă măiestria, a zis Nina.

— Măiestria de-a părea neîngrijit.

— Neîngrijit, dar profund sensibil.

— Asta-i bășcălie americană, n-am dreptate? a zis el.

— Barba-i o găselniță simpatică.

— Îi vorbește, a zis Nina. În fiecare dimineață, în oglindă.

— Ce-i spune?

— Îi vorbește în germană. Barba e nemțoaică.

— Mă simt flatat, bine? a zis el. Că sunt subiectul unei asemenea bășcălii.

— Nasul e austro-ungar.

Stând tot în spatele ei, Martin s-a aplecat spre Nina și a mângâiat-o pe obraz cu dosul palmei. Apoi a dus paharul gol la bucătărie și cele două femei au rămas în tăcere câteva momente. Lianne voia să se ducă înapoi acasă să se culce. Mama ei voia să doarmă, ea voia să doarmă. Voia să se ducă acasă și să stea puțin de vorbă cu Keith, după care să se prăbușească pe pat, să se prăbușească în somn. Să stea de vorbă cu Keith sau să nu mai vorbească deloc. Dar voia să fie acasă când ajungea ea.

Martin le-a vorbit de la celălalt capăt al camerei, luându-le pe amândouă prin surprindere:

— Vor să-și aibă locul lor pe lume, să aibă uniunea lor globală, nu a noastră. Tu spui că este un război vechi și mort. Dar e peste tot și e rațional.

— N-aș fi zis.

— Ba să zici, a zis el. Să nu crezi că oamenii vor să moară numai pentru Dumnezeu.

Atunci i-a sunat mobilul și atitudinea i s-a schimbat brusc: s-a întors către perete și parcă a început să vorbească în piept. Aceste frânturi de conversație, pe care Lianne le mai auzise, chiar dacă de la distanță, conțineau expresii în engleză, franceză și germană, în funcție de cel care suna, și, uneori, câte o silabă prețioasă, gen *Braque* sau *Johns*.

A terminat repede și a băgat telefonul în buzunar.

— Să călătorești, da? Ai face bine să te gândești la asta, a zis el. Fă-te bine cu genunchiul și mergem, vorbesc foarte serios.

— Undeva departe.

— Undeva departe.

— La ruine, a zis ea.

— La ruine.

— Avem și noi, aici, ruine. Dar nu cred că vreau să le văd.

El a luat-o ușor-ușor, de-a lungul peretelui, către ușă.

— Dar pentru asta ați construit cele două turnuri, nu? N-au fost ele ridicate drept fantezii ale bogăției și puterii, care aveau să devină într-o bună zi fantezii ale distrugerii? Construiești așa ceva ca să vezi cum cade. Provocarea-i clară. Din ce alt motiv construiești ceva atât de înalt și apoi îl dublezi, mai faci unul? E o fantezie, așa că de ce să nu fie o dublă fantezie? Parc-ai spune: „Poftim, doborâți-le!“.

Apoi a deschis ușa și dus a fost.

Se uita la poker la televizor, niște fețe chinuite într-un complex de cazinouri din deșert. Le urmărea fără interes. Nu era poker, era televiziune. Justin a intrat în cameră și s-a uitat împreună cu el, i-a explicat copilului jocul, pe bucățele, pe măsură ce jucătorii făceau pauze, plusau și-și desfășurau strategiile. Pe urmă, a intrat Lianne și s-a așezat pe jos, uitându-se la fiul ei. Copilul stătea în diagonală, aproape că nu atingea scaunul și se holba neputincios în lumina ecranului, ca o victimă răpită de extratereștri.

S-a uitat și ea la ecran, la fețele din prim-plan. Jocul în sine parcă era sub anestezie, un plictis, cu toți cei o sută de mii de dolari câștigați sau pierduți pe-o carte. Nu însemna nimic. Era ceva în afara intereselor și-a simpatiilor ei. Dar jucătorii erau

interesanți. Se uita la ei, o atrăgeau, fețe goale, somnoroase, căzute, niște bărbați deznădăjduiți, s-a gândit ea, făcând cumnecum un salt la Kierkegaard și amintindu-și de nopțile lungi petrecute cu capul cufundat într-un text. Se uita la ecran și-și închipuia o pustietate nordică, niște chipuri nelalocul lor în deșert. Nu era o luptă sufletească, senzația unei dileme nesfârșite chiar și în sclipirea de moment din ochii învingătorului?

Nu i-a spus nimic din toate astea lui Keith, care s-ar fi întors pe jumătate către ea, uitându-se în gol și mimând ironic contemplarea, cu gura deschisă, coborând încet-încet pleoapele și lăsând până la urmă capul în piept.

El se gândea la faptul că se afla chiar acolo, Keith adică, nu atât că se gândea la asta, cât că o simțea, trăia faptul în sine. Vedea chipul ei reflectat într-un colț al ecranului. Îi urmărea pe jucători și-și nota detaliile mutărilor și contra-mutărilor, dar o urmărea și pe ea și-și simțea prezența, faptul că era cu ei, acolo. Ținea în mână un pahar de scotch *single malt*. De pe stradă s-a auzit sirena unei mașini. Keith a întins mâna și a ciocănit în capul lui Justin, cioc-cioc, să-l facă atent la o revelație în plină desfășurare: camera focaliza pe cărțile întoarse ale unui jucător care nu știa că s-a zis cu el.

— S-a zis cu el, i-a spus fiului său, dar copilul a rămas nemișcat, fără să comenteze, în poziția lui diagonală, jumătate pe scaun, jumătate pe jos, semifascinat.

Îi plăcea Kierkegaard pentru vetustețea lui, pentru dramatismul strălucit al traducerii pe care o avea ea, o veche antologie cu pagini fragile, subliniate cu cerneală roșie, moștenită de la o rudă de-a maică-sii. Pe-aceea o citea și-o răscitea până noaptea târziu în camera ei de cămin, într-un talmeș-

balmeș în continuă mișcare de hârtii, haine, cărți și echipamente de tenis, pe care-i plăcea să-l identifice cu corelativul obiectiv al unei minți prea-pline. Ce este un corelativ obiectiv? Ce e disonanța cognitivă? Știa toate răspunsurile pe-atunci, așa i se părea acum, și-l iubea deplin pe Kierkegaard, până și numele. „K“-urile scandinave dure și minunatul „a“ dublat. Mama ei îi trimitea întruna cărți, o literatură grozavă, densă și pretențioasă, invulnerabilă și neobosită, dar care-i sabota ei nevoia stringentă de auto-recunoaștere, de ceva mai apropiat de minte și suflet. Își citea Kierkegaard-ul cu o așteptare frenetică, afundându-se în ținuturile aride protestante ale bolii de moarte. Colega ei de cameră scria versuri punkiste pentru o formație închipuită cu numele de Pișă-te în Gura Mea, iar ea, Lianne, o invidia pentru disperarea creatoare. Kierkegaard îi dădea sentimentul pericolului, al muchiei de cuțit spirituale. *Mă înfricoșează tot ce înseamnă existență*, scrisese el. Ea se regăsea în această formulă. O făcea să simtă că forța care o motiva să ia lumea în piept nu era o melodramă slăbuță, așa cum i se părea uneori.

S-a uitat la mutrele pokeriștilor, apoi a surprins privirea reflectată în ecran a soțului ei, care se uita la ea, și i-a zâmbit. Era băutura de culoarea ambrei din mâna lui, mai era alarma de mașină ce suna de zor undeva în stradă, o caracteristică liniștitoare, familiară a nopții pașnice care se lăsa. A întins mâna și l-a smuls pe copil din poziția de pasăre cocoțată pe cracă. Până să plece la culcare, Keith l-a întrebat dacă vrea și el un set de jetoane de poker și un pachet de cărți.

I-a răspuns că poate, ceea ce însemna că da.

Până la urmă, era ceva ce trebuia să facă și a făcut, a bătut tare la ușă și a așteptat ca Elena să-i deschidă. Chiar și atunci se

auzeau voci tremurate dinăuntru, un cor delicat de femei care cântau în arabă.

Elena avea un câine pe nume Marko. Lianne și-a adus aminte de el în clipa în care a bătut la ușă. Marko, s-a gândit, cu „k“, ce-o mai fi însemnat și asta?

A bătut iar în ușă, de astă-dată cu palma desfăcută, și femeia dinăuntru chiar i-a deschis, în blugi croiți pe comandă și un tricou cu paiete.

— Muzica… Tot timpul, zi și noapte. Dată tare.

Elena s-a uitat parcă prin ea, radiind o experiență de-o viață în materie de insulte.

— Nu știai? O auzim pe scări, o auzim la noi în apartament. Zi și noapte, în pizda mă-sii, chiar tot timpul?

— Și ce? E muzică, nimic altceva. Mie-mi place. E frumoasă. Mă liniștește. Îmi place, mi-o pun.

— De ce acum? De ce chiar acum te-ai găsit?

— Acum sau mai târziu, care-i diferența? E muzică.

— Dar de ce acum și de ce așa tare?

— Nu s-a mai plâns nimeni. Prima dată aud c-ar fi prea tare. Nu-i chiar atât de tare.

— E tare.

— E muzică. Dacă vrei s-o iei personal, ce pot să-ți zic?

Marko a venit și el la ușă, negru, șaizeci de kile pe puțin, cu blana stufoasă și labele membranate.

— Sigur c-o iau personal. Oricine ar lua-o personal. În condițiile date. Fiindcă sunt anumite condiții. Măcar atâta recunoști, nu?

— Nu e nici o condiție. E muzică, a zis ea. Mă liniștește.

— Dar de ce acum?

— Muzica n-are nimic de-a face cu acum, atunci, sau mai știu eu când. Și nimeni nu s-a plâns vreodată c-ar fi tare.

— E tare, în pizda mă-sii.

— Probabil ești ultrasensibilă, ceea ce nu s-ar zice, după cum te exprimi.

— Tot orașul e ultrasensibil în momentul ăsta. Unde ai stat ascunsă pân-acum?

Ori de câte ori văzuse câinele pe stradă, prin apropierea blocului, și pe Elena după el cu o punguță de plastic în mână, pregătită să-i culeagă rahatul, se gândea: „Marko cu k“.

— E muzică. Îmi place, mi-o pun. Dacă ți se pare prea tare, grăbește pasul spre ieșire.

Lianne a întins mâna și a proptit-o în fața celeilalte femei, zicând:

— Te liniștește.

Și-a răsucit palma desfăcută chiar sub ochiul stâng al Elenei și-a împins-o înapoi din cadrul ușii.

— Te liniștește, a repetat ea.

Marko s-a dat înapoi în apartament și-a lătrat. Lianne și-a băgat mâna în ochiul femeii, iar cealaltă a dat și ea orbește, la întâmplare, nimerind în muchia ușii. Lianne a știut c-o lua razna de cum s-a întors și a plecat, trântind ușa după ea și auzind câinele cum latră, pe fundalul unui solo de lăută din Turcia, Egipt sau Kurdistan.

Rumsey avea biroul într-o boxă, nu departe de fațada de nord, cu o crosă de hochei proptită într-un colț. El și Keith jucau împreună ori de câte ori se ivea ocazia, la complexul sportiv de la Chelsea Piers, la ora două noaptea. În lunile mai calde rătăceau pe străzi și prin piețe la ora prânzului, la umbra

tremurată a turnurilor, se uitau după femei, vorbeau despre femei, își spuneau povești, se simțeau bine.

Keith se despărțise, locuia în apropiere din comoditate, mânca pe unde apuca, verifica durata filmelor închiriate înainte să plece cu ele din magazin. Rumsey locuia singur, era încurcat cu o femeie măritată, proaspăt sosită din Malaezia, care vindea tricouri și cărți poștale pe Canal Street.

Rumsey avea manifestări compulsive, cum recunoscuse în fața amicului său. Recunoștea orice, nu ascundea nimic. Număra mașinile parcate pe stradă sau ferestrele cutărei clădiri aflate la distanță de-un cvartal. Număra pașii pe care-i făcea de ici până colo. Memora lucruri care-i treceau prin minte ca niște fluxuri de informații, mai mult sau mai puțin fără voia lui. Era capabil să recite datele personale a cel puțin douăzeci de prieteni și cunoștințe – adrese, numere de telefon, zile de naștere. Luni de zile după ce-i căzuseră ochii pe dosarul unui client oarecare, știa să spună care era numele de fată al mamei respectivului.

Nu era nimic agreabil în asta. Omul avea ceva demn de milă. Pe patinoarul de hochei, la jocurile de poker, el și Keith împărtășeau o anumită recunoaștere, un simț intuitiv al metodei celuilalt ca partener sau adversar. Era un om oarecare în multe sensuri acest Rumsey, un tip îndesat și pătrățos, un temperament echilibrat, dar uneori își ducea banalitatea până-n pânzele albe. Avea patruzeci și unu de ani, purta costum și cravată și mergea pe promenade, în toiul arșiței, în căutare de femei încălțate în sandale.

Foarte bine. Simțea nevoia să numere lucrurile, inclusiv degetele de la picioarele femeilor. Asta recunoștea singur. Keith nu râdea. Încerca să vadă în asta o chestiune omenească de

rutină, imposibil de explicat, ceva ce fac oamenii, ce facem toți într-o formă sau alta, în momentele libere pe care ni le oferă viețile pe care ceilalți cred că le trăim. La început nu râdea; mai târziu, da. Totuși, înțelegea și el că nu era o fixație care să aibă cine știe ce scop de natură sexuală. Număratul conta, chiar dacă rezultatul era știut dinainte. Degete de la un picior, degete de la celălalt; suma era întotdeauna zece.

Keith era înalt, cu vreo două palme mai înalt decât amicul său. Vedea cum evolua la Rumsey calviția tipic bărbătească, aparent cu fiecare săptămână care trecea, i-o vedea în timpul plimbărilor de la ora prânzului sau când Rumsey stătea gheboșat în boxa lui, sau când ținea un sandviș cu amândouă mâinile și se apleca să muște. Oriunde mergea, căra după el o sticlă cu apă plată. Memora numerele de pe plăcuțele de înmatriculare ale mașinilor, chiar în timp ce șofa.

Keith era încurcat cu o femeie care avea doi copii, fir-ar al naibii! Locuia tocmai la mama dracului, în Far Rockaway.

Femei pe bănci sau pe trepte, care fie citeau, fie completau careuri de cuvinte încrucișate, care se bronzau cu capul lăsat pe spate sau își mâncau iaurtul cu linguri de plastic albastre, unele încălțate cu sandale ce le lăsau degetele la vedere.

Rumsey, cu ochii în pământ, urmărind pucul pe suprafața gheții sau izbindu-se de mantinele, se elibera de orice nevoie aberantă pentru câteva ore de fericire ce spărgeau rutina.

Keith alerga pe loc pe banda rulantă, la sala de forță, și auzea voci în cap, a lui de cele mai multe ori, chiar și când purta căști și asculta cărți audio, de știință sau de istorie.

Numărătoarea se oprea întotdeauna la zece. Asta nu constituia motiv de descurajare sau vreo piedică. În zece stă toată frumusețea. „Zece este, probabil, motivul pentru care și

număr, ca să obțin mereu același rezultat“, zicea Rumsey. „Ceva solid, ceva care rămâne mereu la locul lui.“

Prietena lui Rumsey voia ca el să investească în afacerea în care era implicată cu alte trei rude, inclusiv cu soțul. Voia să mai aducă și alte mărfuri, să aducă adidași și electronice portabile.

Degetele de la picioarele femeilor nu însemnau nimic dacă nu se defineau prin sandale. La femeile desculțe de pe plajă nu degetele de la picioare îl interesau.

Ținea socoteala milelor de zbor obținute ca bonusuri prin cardurile de credit și lua avionul spre orașe alese strict în funcție de distanța la care se aflau de New York, numai ca să-și consume acele mile. Își respecta în felul ăsta un anume principiu de credit emoțional.

Erau și bărbați în sandale ici și colo, pe străzi și prin parcuri, însă Rumsey nu le număra și lor degetele de la picioare. Așa că poate că nu doar număratul conta. Femeile puteau să fie și ele un factor. Asta recunoștea și el. Recunoștea orice.

Persistența nevoilor acestui om avea un farmec paralizant. Îl făcea pe Keith receptiv la lucruri mai vagi, la perspective mai stranii, la ceva latent și de necorectat la oameni, dar îi stârnea și o anumită căldură, o senzație rară de apropiere sufletească.

Pe măsură ce progresa, calvinția lui Rumsey era ca o nostalgie blândă, ca un regret meditativ de băiat ratat.

Se bătuseră odată, nu mult, pe gheață, din greșeală, pentru că erau coechipieri, în timpul unei chelfăneli generale, și lui Keith i se păruse amuzant, dar Rumsey se înfuriase și cam întrecuse măsura cu acuzațiile zgomotoase, pretinzând că el, Keith, îi trăsese câțiva pumni în plus după ce realizase în cine lovea cu adevărat, ceea ce nu era așa, susținuse Keith, dar se

gândise c-ar fi putut fi, căci de vreme ce bătaia începuse, ce altceva puteai să faci?

Acum mergeau către turnuri, prin mijlocul șuvoaielor și-al puhoaielor de oameni care se intersectau.

— Foarte bine. Dar dacă suma degetelor nu ar fi întotdeauna zece? Să presupunem că mergi cu metroul și stai cu privirea în podea, spuse Keith, cu gândurile aiurea, și pe culoar îți trece pe dinaintea ochilor o pereche de sandale, și tu numeri și iar numeri, și degetele-alea îți ies nouă sau chiar unșpe.

Rumsey a luat cu el întrebarea în boxa lui din cer, unde se întorsese la ce lucra, chestiuni mai puțin arzătoare, legate de bani și proprietăți, de contracte și titluri.

După o zi, zisese:

— O s-o cer de nevastă.

Apoi și mai târziu:

— Pentru că atunci aș înțelege că m-am făcut bine, ca Lourdes, și aș putea să mă opresc din numărat.

Keith se uita la ea din cealaltă parte a mesei.

— Când s-a întâmplat asta?

— Acum vreo oră.

— Și cu câinele-ăla, a zis el.

— Știu. Am făcut o mare prostie.

— Ce-o să se-ntâmple acum? O să te-ntâlnești cu ea pe hol.

— Și n-o să-mi cer scuze. Asta o să se-ntâmple.

El a dat din cap, uitându-se la ea.

— Îmi pare rău să-ți spun, dar când am urcat scările, adineauri…

— Nu-i nevoie să-mi spui.

— …muzica tot cânta, a zis el.

— Presupun că asta-nseamnă că ea câștigă.

— Nici mai tare, nici mai încet.

— Ea câștigă.

La care el a zis:

— O fi moartă. Zace pe jos.

— Moartă, vie, tot ea câștigă.

— Și câinele-ăla.

— Știu. Nebunie curată. M-auzeam vorbind. Mi-auzeam vocea ca și cum ar fi vorbit altcineva.

— Am văzut dihania aia. Copilul se teme de ea. Nu zice, dar se teme.

— Ce rasă e?

— Newfoundland.

— Mare cât provincia-ntreagă, a zis ea.

— Mare noroc ai avut.

— Noroc și nebunie. Marko.

— Las-o-ncolo de muzică, i-a spus el.

— Își scrie numele cu „k“.

— Și eu la fel. S-o lași cu muzica ei, a zis el. Nu-i nici un mesaj, nu-i nici o lecție în ea.

— Dar tot cântă.

— Mai cântă fiindcă ea-i moartă. Zace acolo, pe jos. O adulmecă dihania aia de câine.

— Trebuie să dorm mai mult, a zis ea. De asta am nevoie.

— Dihania de câine o adulmecă-ntre picioare pe femeia moartă.

— Mă trezesc la un moment dat în fiecare noapte. Mintea mi-o ia la goană și n-am ce-i face. N-o pot opri.

— Las-o-ncolo de muzică.

— Gânduri pe care nu mi le recunosc, nu pot să spun că sunt gândurile mele.

El se uita întruna la ea.

— Pune mâna și ia ceva. Maică-ta se pricepe la de-astea. Toată lumea doarme așa.

— Am experiență cu ce pilule se iau. Mă înnebunesc și mai tare. Mă prostesc, mă fac să uit.

— Vorbește cu maică-ta. Ea se pricepe la lucrurile-astea.

— Nu reușesc să mă opresc, nu reușesc s-adorm la loc. Îmi ia o veșnicie. Și se face dimineață, a zis ea.

Adevărul se măsura în ritmul unui declin lent și sigur. Fiecare membru al grupului era conștient de asta. Liannei cel mai greu îi era să accepte cazul lui Carmen G. Ea părea să fie două femei simultan, una care stătea pe scaun acolo, din ce în ce mai puțin combativă, mai puțin clar definită, cu vorbirea din ce în ce mai tărăgănată, și alta mai tânără, mai zveltă și atrăgătoare la modul dezlănțuit, așa cum și-o imagina Lianne, o femeie plină de viață, în floarea nepăsătoare a vârstei, amuzantă și percutantă, care se răsucea ca sfârleaza pe ringul de dans.

Lianne însăși, purtând stigmatul tatălui ei, potențiala vamă de plătit a depunerilor de amiloid și a conexiunilor întrerupte, simțea nevoia să se uite la această femeie și să vadă ce crimă era pierderea memoriei, a personalității, a identității și căderea finală într-o stupoare generată de proteine. Scrisese o pagină și-acum le-o citea cu voce tare celorlalți; se dorea o relatare a zilei trăite de ea în ajun. Nu era subiectul asupra căruia se puseseră de acord. Era subiectul lui Carmen.

Mă trezesc și mă gândesc unde-i toată lumea. Sunt singură fiindcă așa sunt eu. Mă gândesc unde sunt ceilalți, cu ochii larg deschiși, nu vreau să mă scol din pat. Parcă mi-ar trebui actele ca să mă dau jos din pat. *Prueba de ingreso. Prueba de dirección.*

Tarjeta de seguro social[1]*.* Carte de identitate. Tatei, care spunea bancuri, nu-i păsa dacă erau cumințI sau porcoase, copiii trebuie să-nvețe lucrurile-astea. Am avut doi soți, erau diferiți mai puțin mâinile. Mă uit și-acum la mâinile bărbaților. Pentru c-a spus cineva că problema este care creier funcționează astăzi fiindcă toată lumea are câte două creiere. De ce este cel mai greu lucru de pe lume să te dai jos din pat. Am o plantă care trebuie udată întruna. Zău dacă m-am gândit vreodată că o plantă poate însemna muncă.

Benny a zis:

— Dar unde ți-e ziua? Era vorba de cum a fost ziua pentru tine.

— Astea-s primele vreo zece secunde. Sunt încă în pat. Data viitoare când venim, poate o să reușesc să mă dau jos din pat. Data următoare după aia, mă spăl pe mâini. Asta o să fie ziua a treia. În ziua a patra, și pe față.

Benny a zis:

— Da’ mai apucăm noi ziua aia? Până faci tu pipi, noi am și murit.

Pe urmă i-a venit și ei rândul. O rugaseră și o bătuseră la cap. Cu toții scriseseră câte ceva, spuseseră câte ceva despre avioane. Omar H. revenise la subiect în felul lui serios, cu brațul drept ridicat.

— Tu unde erai când s-a întâmplat?

De aproape doi ani deja, de când începuse cu ei aceste sesiuni de povestit iar căsnicia i se pierduse pe cerul nopții, îi asculta pe acești oameni, bărbați și femei deopotrivă, povestind despre viețile lor la modul amuzant, înțepător, onest și emoționant, construind o punte de încredere între ei.

Le datora și ea o povestire, nu-i așa?

Îl tot revedea pe Keith ivit la ușa ei. De fiecare dată același lucru, asta și nimic altceva, imaginea lui disperată, viu, soțul ei. Încerca să urmeze firul evenimentelor, să-l vadă în timp ce vorbea, ca pe o prezență plutind în lumina reflectată, Keith pe bucățele, în tușe mărunte. Cuvintele îi veneau repede. Își amintea lucruri pe care habar n-avea că le conștientizase, ciobul de sticlă pulverizată înfipt în pleoapă, ca și cum i-ar fi fost cusut acolo, și cum se duseseră pe jos până la spital, cale de vreo nouă sau zece cvartale, pe străzi aproape pustii, cu pași nesiguri și-ntr-o tăcere absolută, tânărul care-i ajutase, un furnizor, un copil care-l sprijinise pe Keith cu o mână, în timp ce cu cealaltă ținea o cutie de pizza, iar ea mai că-l întrebase cum putea cineva să comande pizza prin telefon, dacă telefoanele nu funcționau, un tânăr înalt, *latino* sau poate nu, care ținea cutia de pizza în echilibru pe palma întoarsă cu fața în sus, la depărtare de corp.

Ea voia să rămână concentrată, fiecare lucru să decurgă rațional din altul. Avea momente în care nu atât vorbea, cât se topea în timp, alunecând în cutare perioadă ca printr-un tunel spre trecutul recent. Ei stăteau încremeniți, uitându-se la ea. Oamenii, în ultima vreme, se uitau la ea. După toate aparențele, avea nevoie să se uite cineva la ea. Iar ei depindeau de ea ca să priceapă. Așteptau să le vorbească de pe partea ei de lume, unde ceea ce e solid nu se topește.

Le-a povestit despre fiul ei. Când era prin preajmă, în raza ei vizuală sau tactilă, închis în sine, aflat în mișcare, teama i se mai risipea. În schimb, alteori, nu se putea gândi la el fără să se teamă. Acela era Justin destrupat, copilul conceput de ea.

Pachete lăsate nesupravegheate, a zis ea, sau amenințarea mâncării la pachet dintr-o pungă de hârtie, sau metroul la ora

de vârf, acolo jos, în cutiile-alea sigilate.

Nu putea să-l privească dormind. Îl vedea ca pe un copil într-un viitor obscur. Ce știu copiii? Știu cine sunt, a zis ea, așa cum noi nu știm, iar ei nu ne pot explica. Sunt momente înlemnite în curgerea orelor de rutină. Nu putea să-l privească dormind fără să se gândească la ceea ce urma. Era ceva ce ținea de nemișcarea lui, ca niște chipuri tăcute aflate la distanță, înțepenite în ferestre.

Vă rugăm să semnalați orice comportament suspect sau pachet lăsat nesupravegheat. Asta era formula, nu?

Aproape că le-a spus despre servietă, despre faptul că apăruse și apoi dispăruse și ce însemna, dacă însemna ceva. Ar fi vrut să le spună, dar nu le-a mai spus. Spune-le tot, spune orișice. Simțea nevoia ca ei s-o asculte.

Înainte, Keith voia mai mult de la lume decât ar fi avut timp sau mijloace să obțină. Acum nu mai voia, indiferent ce-ar fi vrut înainte în termeni reali, în lucruri concrete, pentru că nu știuse, propriu-zis, niciodată.

Acum se întreba dacă se născuse pentru a fi bătrân, dacă era menit să ajungă bătrân și singur, să se mulțumească la bătrânețe cu singurătatea și dacă toate celelalte lucruri din viața lui, toate căutăturile urâte și vorbitul furios la pereți erau pur și simplu menite să-l conducă până acolo.

Așa fusese tatăl lui, care se scursese încet-încet, stătuse la el acasă, în Pennsylvania, citise ziarul de dimineață, își făcuse plimbarea de după-masă, un om în simbioză cu o dulce rutină, văduv, care-și lua cina neatins de vreo îndoială, care se simțea bine în pielea lui.

Exista un al doilea nivel în materie de jocuri înalte-joase. Terry Cheng era jucătorul care împărțea jetoanele, jumătate

fiecărui câștigător, în teancuri înalte și joase. Îi lua doar câteva secunde să clădească fișicuri de jetoane de culori și valori diferite, două sau câte două seturi, în funcție de dimensiunea potului. Nu voia teancuri atât de înalte încât să se răstoarne, nu voia teancuri care să arate la fel. Ideea era să ajungă la două alocări de valoare monetară egală, dar niciodată în culori distribuite în mod egal, nici măcar pe-aproape. Făcea teancuri de câte șase jetoane albastre, patru aurii, trei roșii, cinci albe, după care le potrivea cu repeziciunea cu care ai închide o capcană, cu degetele zburându-i și mâinile uneori încrucișându-se, cu alte șaisprezece albe, patru albastre, două aurii și treisprezece roșii; își înălța teancurile și pe urmă își încrucișa brațele, permițându-i fiecărui câștigător să-și adune jetoanele, cu un respect și-o fascinație mute.

Nimeni nu punea la îndoială talentul cu care își coordona mâinile, ochii și mintea. Nimeni n-a încercat să numere odată cu el și nimeni n-a cochetat, nici măcar în toiul meditativ al nopții, cu gândul că Terry Cheng s-ar fi putut înșela în combinațiile lui înalte-joase, fie și o dată, de probă.

Keith a mai vorbit cu el la telefon, de două ori, scurt, după avioane. Pe urmă nu s-au mai sunat unul pe altul. Nu mai era nimic de spus, pare-se, despre ceilalți participanți la joc, cei pierduți și răniți, și nici nu exista un subiect de interes general pe care l-ar fi putut aborda cu conștiința ușoară. Pokerul era singurul cod pe care-l avuseseră în comun și despre asta nu mai puteau vorbi.

Colegii de școală îi spuseseră Toanta o vreme. Pe urmă, trecuseră la Schiloada. Nu era, propriu-zis, o campanie denigratoare, de vreme ce mai mult prietenii îi spuneau așa, nu de puține ori cu complicitatea ei. Îi plăcea să pozeze parodic ca

un model pe podium, cu coatele, genunchii și aparatul dentar sărind în ochi. Când începuse parcă să mai capete niște forme, îi plăceau momentele în care tatăl ei ateriza în oraș, Jack-cel-ars-de-soare desfăcându-și larg brațele ori de câte ori o zărea, o ființă care îmbobocea frumos și pe care o iubea cu toți mușchii și sângele său, până când pleca din nou. Dar ea își amintea de momentele acelea, de zâmbetul și de poziția lui, pe jumătate lăsat pe vine și cu bărbia pătrățoasă. Își desfăcea larg brațele și ea se pierdea timidă în strânsoarea lui. Ăsta era felul lui Jack, o strângea în brațe și-o scutura, uitându-se atât de adânc în ochii ei, de i se părea uneori că încearcă să-și dea seama de unde o știe.

Ea era măslinie, spre deosebire de el, cu ochii mari și gura lată, și plină de un zel care pe alții poate că-i lua prin surprindere, pregătită oricând să vină în întâmpinarea unei idei, a unei ocazii. Modelul, în această privință, era mama ei.

Taică-său spunea de multe ori despre maică-sa:

— E o femeie frumoasă, din păcate are curu' ciolănos.

Lianne era încântată de vulgaritatea lui drăgăstoasă, de invitația de a împărtăși perspectiva tipic bărbătească, de deschiderea lui referențială și de rima lui imperfectă.

Perspectiva lui Jack în materie de arhitectură o atrăsese pe Nina. Se cunoscuseră pe o insuliță din partea de nord-est a Mării Egee, unde Jack proiectase un grup de case din stuc alb, ca loc de retragere al unui pictor. Înălțat deasupra unui golfuleț și văzut dinspre larg, edificiul era pură geometrie, nițel strâmbă – rigoare euclidiană în spațiu cuantic, cum avea să scrie Nina.

Acolo, în cursul unei a doua vizite și pe un divan tare, fusese concepută Lianne. Jack îi dăduse această informație la vârsta de

doisprezece ani și nu mai pomenise nimic de asta până când o sunase din New Hampshire, zece ani mai târziu, și-i spusese aceleași lucruri cu aceleași cuvinte, briza mării, divanul tare, muzica de un soi grec-oriental care se înălța dinspre țărmul mării. Asta se întâmpla, telefonul ăsta, cu câteva minute sau cu câteva ore înainte să-și bage țeava puștii în gură.

Se uitau la televizor cu sonorul tăiat.

— Tatăl meu s-a împușcat ca să nu apuce ziua în care n-ar mai fi știut cine sunt.

— Așa crezi tu.

— Da.

— Atunci cred și eu, zisese el.

— Faptul că-ntr-o bună zi nu m-ar mai fi recunoscut.

— Te cred, zisese el.

— Sunt absolut convinsă că de-asta s-a omorât.

Era un pic cherchelită după ce băuse cam prea multe pahare de vin. Se uitau la un program de știri de noapte, iar el avusese de gând să apese pe butonul de sunet după ce se terminase pauza de reclame, dar pe urmă se răzgândise și se uitaseră pe mutește la un corespondent dintr-un loc deșertic, din Afganistan sau din Pakistan, care făcea semn cu mâna peste umăr, către niște munți care se zăreau în depărtare.

— Trebuie să-i luăm o carte cu păsări.

— Lui Justin, a zis el.

— Învață despre păsări. Fiecare copil își alege câte o pasăre și despre pasărea aia învață ce și cum. Fiecare cu câte o vertebrată înaripată. Păsări cu denumiri masculine pentru băieți, și cu denumiri feminine pentru fete.

Pe ecran erau imagini de arhivă cu avioane de luptă care decolau de pe puntea unui portavion. El a așteptat ca ea să-i

spună să apese pe butonul de sunet.

— Vorbește-ntruna despre vânturel. Ce dracu-i ăla vânturel?

— Un fel de șoim ceva mai mic. Îi vedeam cocoțați pe cablurile electrice pe kilometri-ntregi când mergeam înspre vest mai demult, într-o altă viață.

— În altă viață, a zis ea și a pufnit în râs, după care s-a opintit să se ridice de pe scaun și s-a îndreptat spre baie.

— Ieși de-acolo cu ceva pe tine, i-a spus el, ca să mă uit cum te dezbraci.

Florence Givens stătea și se uita la saltele, patruzeci, cincizeci să fi fost, aliniate la un capăt al etajului al nouălea. Lumea încerca paturile, mai ales femeile, săltându-se ușor în fund sau sprijinite în coate, ca să verifice cât de elastice sau cât de catifelate erau. I-a luat ceva timp să-și dea seama că-l avea lângă ea pe Keith, care se uita la ce se uita și ea.

— Exact la timp, a zis ea.

— Tu ai venit exact la timp, eu sunt aici de ore întregi, a zis el. M-am fâțâit pe scările rulante.

Au pornit în lungul culoarului, iar ea s-a oprit de mai multe ori să citească etichetele și să-și proptească podul palmei de saltelele așezate pe paturi.

— Haide, întinde-te, i-a spus el.

— Nu cred că vreau să fac așa ceva.

— Altfel cum poți să știi dacă asta-i salteaua pe care-o vrei? Uită-te-n jur. Toți fac la fel.

— Mă-ntind dacă te-ntinzi și tu.

— Mie nu-mi trebuie saltea, i-a spus el. Ție-ți trebuie saltea.

Florence a pornit-o de-a lungul culoarului. El a stat și s-a uitat la cele zece, unsprezece femei întinse pe paturi, săltând pe paturi, plus un bărbat și o femeie de vârstă mijlocie și hotărâți,

care tot săltau și se rostogoleau, încercând să își dea seama dacă frichinitul unuia deranja somnul celuilalt.

Erau femei șovăielnice, care se-mpingeau doar o dată sau de două ori în saltea, cu picioarele ținute peste marginea patului, și erau celelalte, femei care se lepădau de haine și pantofi, se trânteau pe spate pe saltelele marca Posturepedic sau Beautyrest și se abandonau țopăitului la orizontală, mai întâi pe-o parte a patului, apoi pe cealaltă, iar el se gândea ce grozav era să dai peste raionul de saltele de la Macy's, după care s-a uitat pe cealaltă parte a culoarului și același lucru se întâmpla și acolo, alte opt, nouă femei, un bărbat și un copil încercau confortul și soliditatea, fermitatea pentru spate și senzația de moliciune a saltelelor.

Acolo era și Florence de-acum, așezată la capătul unui pat. I-a zâmbit și s-a trântit pe spate. A revenit în capul oaselor și s-a trântit iar pe spate, făcând un mic spectacol din propria-i stingherealã într-o situație de intimitate publică. Doi bărbați stăteau nu departe de Keith și unul i-a spus celui de-al doilea ceva. Îi spusese ceva despre Florence. Nu știa ce spusese bărbatul acela, dar nici nu conta. Era clar din poziția în care se aflau și din direcția în care se uitau că Florence era subiectul discuției.

Keith era la zece pași de ei.

A zis:

— Ei, nesimțitule!

Își propuseseră să se întâlnească la Macy's, să ia rapid prânzul în apropiere și pe urmă să plece fiecare la treburile lui. El trebuia să ia copilul de la școală, ea își făcuse programare la doctor. Era o escapadă fără șoapte și pipăieli, plasată printre oameni străini care se trânteau pe spate.

A repetat, de astă-dată mai tare, și a așteptat ca vorba să-și atingă ținta. I s-a părut interesant cum s-a modificat spațiul dintre ei. De-acum se uitau la el. Bărbatul care comentase era bine făcut, îmbrăcat cu o jachetă lucioasă umplută cu puf, care aducea a celofan de împachetat cu bule de aer. Lumea trecea agale pe culoar, niște pete de culoare difuze. Cei doi se uitau la el. Aerul se încinsese și devenise încărcat, iar cel în celofanul de împachetat stătea și cântărea chestiunea. Femeile țopăiau mai departe pe saltele, dar Florence văzuse și auzise și acum stătea pe marginea patului și-i urmărea din priviri.

Individul asculta ce-i spunea prietenul său, dar nu făcea nici o mișcare. Keith s-a mulțumit să stea și să se uite, până când nu s-a mai mulțumit. S-a apropiat de celălalt și l-a pocnit. A făcut câțiva pași, s-a oprit, s-a pregătit și i-a tras un croșeu scurt de dreapta. L-a lovit în umărul obrazului, o singură dată, după care s-a dat înapoi și-a așteptat. Era furios de-acum. Contactul îl întărâtase și ar fi vrut să continue la fel. Își ținea mâinile depărtate, cu palmele în sus, ca și cum ar fi zis: „Aici sunt, haide!“. Pentru că pe oricine ar fi zis ceva urât despre Florence, pe oricine ar fi ridicat mâna la Florence, pe oricine ar fi jignit-o în orice fel, Keith era gata să-l omoare.

Bărbatul, care se sprijinise de amicul său, s-a întors și s-a repezit la el, cu capul în jos, cu brațele arcuite, ca un motociclist, și țopăitul pe saltele s-a oprit pe ambele rânduri de paturi.

Keith i-a ars un alt croșeu de dreapta, în ochi de astă-dată, celălalt l-a săltat cam o palmă de la podea, iar Keith i-a tras câțiva pumni în rinichi care s-au pierdut în ambalajul de celofan. Apăruseră bărbați de peste tot, vânzători, agenți de pază care alergau pe culoar, un lucrător care tocmai împingea

un cărucior. Curios lucru, dar în confuzia generală, după ce au fost despărțiți, Keith a simțit o mână pe brațul său, deasupra cotului, și a priceput din prima că era Florence.

Ori de câte ori vedea câte o casetă cu avioanele, punea degetul pe butonul de oprire al telecomenzii. Apoi continua să urmărească. Al doilea avion, profilat pe cerul albastru ca gheața, era cel care-i străpungea trupul, parcă i-ar fi pătruns pe sub piele, săgeata zburătoare care purta cu ea vieți și povești, ale lor și ale ei, ale tuturor, și le proiecta într-o altă depărtare, de cealaltă parte a turnurilor.

Cerurile pe care le înmagazinase memoria ei erau fundalurile unor drame cu nori și furtuni de pe mare sau cu scântei electrice înaintea trăsnetelor de vară pe deasupra orașului, dar întotdeauna etalau energiile vremii dezlănțuite, ce punea ea în mișcare, mase de aer, vapori de apă, vânturi dinspre apus. Aici era altceva, un cer senin care aducea teroarea omenească în avioanele acelea care îl brăzdau ca niște fulgere, mai întâi unul, apoi celălalt, cu forța voinței umane. El se uita împreună cu ea. Toți își îndreptau disperarea neajutorată către cer, vocile oamenilor îl strigau pe Dumnezeu și ce putea fi mai îngrozitor decât să-ți imaginezi una ca asta, numele Domnului pe buzele ucigașilor și ale victimelor deopotrivă, mai întâi un avion, apoi celălalt, cel care aproape că arăta ca un om dintr-un desen animat, cu ochii și dinții sclipindu-i, avionul al doilea, Turnul de sud.

S-a uitat împreună cu ea o singură dată. Era conștientă că niciodată nu se simțise mai aproape de cineva până atunci, urmărind avioanele care tăiau cerul. Stând în picioare lângă perete, s-a întins către scaunul ei și i-a luat mâna într-a lui. Ea și-a mușcat buza de jos și s-a uitat mai departe. Mureau cu toții,

pasageri și membri ai echipajului, plus miile de morți din turnuri, și i-a simțit parcă pe toți în trupul ei, apoi s-a recules profund și s-a gândit: „Acolo e, incredibil, într-unul din turnurile-alea, și-acum o ține de mână aici, în penumbră, de parc-ar vrea s-o consoleze pentru moartea lui“.

El a zis:

— Și totuși, primul arată ca și cum ar fi fost un accident. Chiar și de la distanță, cu mult după eveniment, câte zile au trecut de-atunci, stau aici și mă gândesc: „A fost un accident“.

— Pentru că trebuie să fi fost.

— Trebuie să fi fost, a zis el.

— Parcă și camera e surprinsă.

— Dar numai primul.

— Numai primul, a zis și ea.

— Avionul al doilea, până când apare și avionul al doilea suntem deja cu toții ceva mai bătrâni și mai înțelepți, a zis el.

1. „Dovada de venit. Dovada de domiciliu. Cardul de asigurări sociale.“ (în sp., în orig.).

8

Plimbările până dincolo de parc nu erau niște ritualuri de anticipare. Drumul cotea spre vest, iar el trecea de terenurile de tenis fără să se gândească prea mult la camera în care-l aștepta ea sau la dormitorul de la capătul coridorului. Își ofereau plăceri erotice unul altuia, dar nu asta-l mâna într-acolo. Îl atrăgea ce știau amândoi despre deriva fără de sfârșit în josul spiralei și se tot întorcea la ea, chiar dacă aceste întâlniri veneau în contradicție cu ce considera el în ultima vreme ca fiind adevărul vieții sale, și anume că trebuia trăită serios și responsabil, nu smulsă bucată cu bucată, cum se nimerea.

La un moment dat, spunea și ea ce spun oamenii întotdeauna:

— Trebuie să pleci?

El stătea gol lângă pat.

— Întotdeauna o să trebuiască să plec.

— Iar eu întotdeauna o să trebuiască să fac în așa fel încât plecarea ta să însemne altceva. S-o fac să însemne ceva romantic sau sexy. Nu ceva gol, nu ceva însingurat. Oare știu eu cum se face treaba asta?

Dar ea, în sine, nu era o contradicție, nu-i așa? Nu era o persoană de care să profite, nu era o negare a vreunui adevăr

peste care dăduse el din întâmplare în aceste zile și nopți lungi și stranii, în aceste zile de după.

Acestea erau zilele de după. Totul se măsura de-acum prin după.

— Oare știu eu cum să fac un lucru dintr-altul fără să mă prefac? a zis ea. Pot să rămân cine sunt sau trebuie să devin precum toți oamenii ăia care stau și se uită cum iese cineva pe ușă? Nu suntem ca toți ceilalți, nu?

Dar se uita la el într-un fel anume, care-l făcea să simtă că trebuie să fie altcineva, cum stătea lângă patul ei, pregătit să spună ce spun oamenii întotdeauna.

Se așezaseră într-un separeu din colț și-și aruncau priviri furioase. Carol Shoup era îmbrăcată cu un bluzon de mătase cu dungi violet și albe, care avea un aer maur sau persan.

— În condițiile date, la ce te așteptai? a zis ea.

— M-așteptam să mă suni și să mă-ntrebi.

— Dar, în condițiile date, cum aș fi putut să deschid măcar subiectul?

— De ce, nu l-ai deschis? a zis Lianne.

— Numai după ce s-a întâmplat. Nu-ți puteam cere să redactezi o asemenea carte. După ce s-a întâmplat cu Keith, după aia și-ailaltă, după toată povestea. Nu-mi dau seama ce e-n capul tău, de vrei să te implici. O carte în așa hal de implicată, în care se reconstituie totul și cum s-a ajuns unde s-a ajuns. Și o carte atât de pretențioasă, atât de incredibil de plictisitoare.

— O carte pe care o publicați voi.

— N-avem ce face.

— După ce s-a pus praful pe ea… câți ani?

— N-avem ce face. Patru, cinci ani, a zis Carol. Pentru că pare să prezică tocmai ce s-a întâmplat.

— Pare să prezică.

— Tabele statistice, rapoarte corporatiste, schițe arhitecturale, grafice teroriste. Ce mai vrei?

— O carte pe care o publicați.

— E scrisă prost, e structurată prost și, după mine, profund și oribil de plicticoasă. A primit o mulțime de respingeri. E o legendă printre agenții literari și editori.

— O carte pe care o publicați.

— Numai să faci corectura unei asemenea monstruozități…

— Cine-i autorul?

— Un fost inginer din domeniul aeronauticii. L-am poreclit Unaflyer[1]. Nu locuiește într-o cabană izolată și nu face bombe din tot felul de chimicale, cu ochii la anuarele colegiului unde a învățat, dar lucrează obsesiv de vreo cinșpe, șaișpe ani.

Erau bani serioși la mijloc, după standardele unui redactor extern, dacă o carte era considerată un proiect important. În cazul acesta, era și un proiect urgent, oportun, actual, chiar vizionar, cel puțin după criteriile de catalog ale editorului – o carte care detalia o serie de forțe globale interconectate, ce par să conveargă într-un punct exploziv din timp și spațiu, despre care se putea spunea că reprezenta locusul orașelor Boston, New York și Washington într-o dimineață de vară târzie de la începutul secolului XXI.

— Numai să faci corectura unei asemenea monstruozități te poate pune la jug ani de zile de-acum încolo. E toată numai date. E toată numai fapte, hărți și orare.

— Dar și prezice, din câte înțeleg.

Cartea chiar avea nevoie de un redactor liber-profesionist, de cineva capabil să lucreze multe ore în afara nebuniei obișnuite a telefoanelor, e-mailurilor, prânzurilor cu autorii și

întâlnirilor de tot felul cu care se ocupa un redactor cu normă întreagă – în afara nebuniei tipice slujbei.

— Conține un fel de lung tratat pe tema deturnării avioanelor. Conține multe documente referitoare la vulnerabilitatea unor aeroporturi. Dă și exemple: Dulles și Logan[2]. Menționează multe lucruri care chiar s-au întâmplat ori se-ntâmplă acum. Evenimente de pe Wall Street, din Afganistan, cutare, cutare. Chestia din Afganistan chiar se-ntâmplă.

Pe Lianne n-o interesa cât de dens, de stufos și de intimidant era materialul sau cât de puțin profetic se dovedea până la urmă. Asta era ce-și dorea. Nu știuse că și-o dorea până când Carol nu-i pomenise despre carte în treacăt și în bătaie de joc. Ea crezuse c-o invitase la prânz pentru a discuta despre o lucrare. Se dovedise că invitația fusese făcută cu scop strict personal. Carol voia să stea de vorbă cu ea despre Keith. Singura carte despre care-i pomenise era tocmai cea pe care nu avea de gând să i-o dea în lucru și tocmai cea pe care Lianne și-o dorea cu tot dinadinsul.

— Vrei desert?

— Nu.

Ia distanță. Privește lucrurile clinic, fără emoții. Asta-i spusese Martin. Măsoară elementele. Gândește-le împreună. Învață ceva din eveniment. Fă-te egalul lor.

Carol voia să stea de vorbă despre Keith. Voia să afle povestea bărbatului, povestea lor, cum ajunseseră iar împreună, minut cu minut. Bluzonul pe care îl purta ținea de un altfel de trup, de o altă culoare a pielii, era o imitație a unei haine marocane sau persane. Lianne observase. Nu avea nimic interesant să-i povestească femeii din fața ei despre Keith,

pentru că nu se întâmplase nimic interesant care să nu fi fost și mult prea intim ca să fie povestit.

— Vrei cafea?

— Am pocnit o femeie peste mutră acum câteva zile.

— Pentru ce?

— Pentru ce pocnești de obicei oamenii?

— Stai puțin. Ai pocnit o *femeie*?

— Pentru că te enervează. De-aia îi pocnești.

Carol s-a uitat lung la ea.

— Vrei cafea?

— Nu.

— Soțul tău s-a întors la tine. Fiu-tău are un tată cu normă-ntreagă.

— Nu știi nimic.

— Dă și tu dovadă de puțină fericire, de puțină ușurare, ceva. Arată și tu ceva.

— E numai începutul. Nu-ți dai seama?

— S-a întors la tine.

— Nu știi nimic, a repetat ea.

Ospătarul se oprise în apropiere, așteptând să-i ceară cineva nota de plată.

— Foarte bine, uite, a zis Carol. Dacă se-ntâmplă ceva, de pildă nu se descurcă redactoarea cu materialul, sau nu lucrează destul de rapid, sau i se pare că îi distruge viața construită cu migală în ultimii două’șapte de ani, te sun pe tine.

— Sună-mă, i-a spus Lianne. Altfel, nu mă suna.

Din ziua aceea, în care nu-și mai amintise unde locuia, Rosellen S. nu mai venise la sesiunile de grup.

Ceilalți membri ai grupului au vrut să scrie despre ea și Lianne a stat și s-a uitat la ei cum lucrau, aplecați peste

blocnotesuri. Din când în când, se mai înălța câte un cap, cineva se uita în gol, pierdut într-o amintire sau într-un cuvânt. Toate cuvintele care descriau inevitabilul păreau să se îngrămădească în camera aceea și s-a trezit gândindu-se la vechile fotografii tip pașaport de pe peretele din apartamentul maică-sii, din colecția lui Martin, chipuri care te priveau de la mare depărtare în culori sepia, parcă pierdute în timp.

Ștampila circulară a emitentului în colțul fotografiei.

Statutul și portul de îmbarcare ale deținătorului.

Royaume de Bulgarie.

Embassy of the Hashemite Kingdom.

Türkiye Cumhuriyeti.

Începuse să-i vadă pe oamenii din fața ei, Omar, Carmen și ceilalți, în același cadru izolat, cu semnătura deținătorului aplicată, în unele cazuri, chiar peste fotografie, o femeie cu o pălărie în formă de clopot, o altă femeie mai tânără cu aer de evreică, *Staatsangehörigkeit*[3], ale cărei chip și ochi trădau o semnificație mai adâncă decât ar fi putut justifica simpla traversare a oceanului, și chipul femeii aproape pierdut în umbră, cuvântul tipărit *Napoli* ondulat în jurul marginii unei ștampile circulare.

Instantanee luate automat, figuri reproduse mecanic. Ceva din premeditarea acelor fotografii, din intenționalitatea lor birocratică, din posturile fără echivoc o făcea să pătrundă, paradoxal, în viețile subiecților. Poate că percepea niște experiențe omenești chinuitoare pe fundalul rigorii statale. Vedea oameni care fugeau, de-acolo pân-aici, cu povara greutăților celor mai sumbre apăsând marginile cadrului. Amprente, semnături cu cruci răsucite, un bărbat cu mustața pe oală, o fată cu cosițe. S-a gândit că probabil inventa un context.

Nu știa nimic despre oamenii din acele fotografii. Știa numai fotografiile. Acolo găsea nevinovăție și vulnerabilitate, în natura vechilor pașapoarte, în textura profundă a trecutului însuși, oameni plecați în călătorii lungi, oameni morți de-acum. Atâta frumusețe, s-a gândit, în vieți apuse, în imagini, cuvinte, limbi, semnături, recomandări ștampilate.

Chirilic, grecesc, chinezesc.

Dati e connotati del Titolare.

Les Pays Étrangers.

Se uită la membrii grupului, cum scriu despre Rosellen S. Câte un cap se înalță și se lasă în jos, toți stau și scriu. Știe că nu privesc dintr-o pâclă colorată, precum deținătorii pașapoartelor, ci se cufundă în una. Încă un cap se înalță și încă unul, iar ea încearcă să nu întâlnească privirea nici unuia dintre membrii grupului. Curând o să-și ridice cu toții capetele. Pentru prima dată de la începutul sesiunilor, se teme de ce vor spune când vor citi de pe foile liniate.

S-a oprit în partea din față a sălii mari și s-a uitat la ei cum își făceau exercițiile. Unii erau trecuți de douăzeci de ani, alții de treizeci, aliniați în șiruri la aparatele de fitness și pe benzile de alergare. A luat-o și el pe culoarul cel mai apropiat, simțindu-se legat de oamenii aceia, deși nu prea știa de ce. Se opinteau în sănii de metal și pedalau la biciclete staționare. Vâsleau la mașini și trăgeau de corzi elastice de rezistență. S-a oprit la intrarea în sala de forță și i-a văzut pe halterofili postați între barele de siguranță, gemând din rărunchi când își îndreptau spinarea și picioarele. A văzut alături femei la balonul de box, lucrându-și încheieturile și coatele, și altele făcând exerciții pentru picioare sau sărind coarda, cu un picior ridicat și brațele încrucișate.

Avea cu el o escortă, un tânăr îmbrăcat în alb, parte din personalul centrului de fitness. S-a oprit în partea din spate a sălii mari, cu lume în plină mișcare peste tot, pompând sângele din greu. Mergeau pe benzile de alergare în pas alert sau chiar fugeau pe loc, fără să pară vreo clipă înregimentați, nicicum legați unii de alții. Era o scenă încărcată de sens și de un soi de sex elementar, de sex țintuit locului, femei arcuite și aplecate, toate numai coate și genunchi, cu venele gâtului umflate. Dar mai era ceva. Pe oamenii aceștia îi cunoștea, dacă era vorba să cunoască pe cineva. Împreună, acolo, ei erau cei alături de care putea sta în zilele de după. Poate că asta și simțea, un spirit comunitar, o senzație de încredere.

A luat-o pe culoarul îndepărtat, cu tânărul însoțitor după el, așteptând să-i pună Keith vreo întrebare. Trecea în revistă locul. Trebuia să se apuce serios de gimnastică odată ce începea noua slujbă, de care îl mai despărțeau doar câteva zile. Nu era bine deloc să-și petreacă opt, zece ore la birou, după care să se ducă direct acasă. Trebuia să treacă la arderi intense, să-și pună trupul la încercare, să se concentreze asupra lui însuși, să-și lucreze forța, rezistența, agilitatea, sănătatea mintală. Avea nevoie de o disciplină compensatorie, de o formă de comportament controlat, voluntar, care să-l împiedice să se refugieze în casă, detestând pe toată lumea.

Mama ei adormise din nou. Lianne voia să se ducă acasă, dar știa că nu poate. Nu trecuseră decât cinci minute de când Martin ieșise brusc pe ușă și nu voia ca Nina să se trezească singură. S-a dus la bucătărie și a găsit niște fructe și niște brânză. În timp ce-și spăla o pară la chiuvetă, a auzit ceva din salon. A închis robinetul și a ascultat, apoi s-a întors în cameră. Maică-sa vorbea cu ea.

— Visez când nu am adormit chiar de tot, n-am adormit de-a binelea, și totuși visez.

— Trebuie să mâncăm ceva de prânz, amândouă.

— Aproape am impresia c-aș putea să deschid ochii și să văd ce visez. Nu prea e normal, nu? Visul nu e atât în mintea mea, cât de jur-împrejurul meu.

— De la analgezice. Iei prea multe, fără motiv.

— Fizioterapia provoacă dureri.

— Tu nici nu faci fizioterapie.

— Și-asta înseamnă, probabil, că nici nu-mi iau medicamentele.

— Nu-i de glumă. Din tot ce iei, unul tot îți dă dependență. Măcar unul.

— Unde mi-e nepotul?

— Exact acolo unde era ultima dată când ai întrebat. Dar nu asta-i problema. Problema e Martin.

— Greu de crezut c-o să vină o zi, într-un viitor previzibil, în care n-o să ne mai certăm pe tema asta.

— Se aprinde rău.

— N-ai văzut niciodată cum e când se aprinde rău. E ceva ce persistă de multă vreme, cu mult înainte să ne cunoaștem.

— Adică de douăzeci de ani, nu?

— Da.

— Și-nainte de asta?

— Era implicat în evenimentele vremii. În tot balamucul. Foarte activ.

— Pereți goi. Investitorul în artă cu pereții goi.

— Aproape goi. Da, ăsta-i Martin.

— Martin Ridnour.

— Da.

— Mi-ai spus mai demult că nu așa-l cheamă, de fapt?

— Nu mai știu. Poate, a zis Nina.

— Dacă așa țin minte, de la tine știu. Așa-l cheamă, de fapt?

— Nu.

— Nu cred că mi-ai spus cum îl cheamă de fapt.

— Poate că nici nu știu cum îl cheamă de fapt.

— Douăzeci de ani…

— Nu încontinuu. Nici măcar în perioade lungi. El e undeva. Eu sunt altundeva.

— Are nevastă.

— Care și ea e altundeva.

— Douăzeci de ani. Ai călătorit cu el. Ai dormit cu el.

— De ce trebuie să-i știu numele? Martin îl cheamă. Ce anume aș putea ști despre el dacă i-aș cunoaște numele pe care nu i-l știu acum?

— I-ai ști numele.

— Martin îl cheamă.

— I-ai ști numele. E frumos să știi așa ceva.

Mama ei i-a arătat din cap cele două tablouri de pe peretele de nord.

— Când ne-am cunoscut, la început de tot, i-am vorbit despre Giorgio Morandi. I-am arătat o carte. Naturi moarte frumoase. Formă, culoare, profunzime. El tocmai își pornea afacerea și aproape că nu auzise de Morandi. S-a dus la Bologna, ca să-i vadă lucrările cu ochii lui. S-a întors și-a zis: „Nu, nu, nu, nu. Pictor minor. Fără conținut, plin de sine, burghez“. În esență, o critică marxistă, asta mi-a servit Martin.

— Și după douăzeci de ani…

— Vede formă, culoare, profunzime, frumusețe.

— Ăsta-i un progres estetic?

— Vede lumina.

— Sau o complacere în superficial, o amăgire de sine. Remarci de proprietar.

— Vede lumina, a zis mama ei.

— Vede și banii. Astea-s obiecte cu preț foarte piperat.

— Da, sunt. Și la început, vorbesc foarte serios, m-am și mirat cum de le achiziționase. Am o bănuială, că prin anii lui de început făcea comerț cu artă furată.

— Interesant personaj.

— Mi-a spus odată: „Am făcut niște lucruri…“. Cică: „Asta nu-nseamnă că viața mea e mai interesantă decât a ta. Pot s-o fac să pară mai interesantă. Dar, dacă mă gândesc în urmă, în profunzime“, zicea, „nu erau cine știe ce culori vii sau emoții tari. Era mai mult cenușiu și așteptare. Stăteai și așteptai“. Zicea: „Știi, era ceva destul de neutru“.

Vorbindu-i, mama ei îi imita accentul puțin căutat, puțin răutăcios.

— Ce anume aștepta?

— Cred că istoria, să-i bată la ușă. Sau poliția, tot așa.

— Ce ramură a poliției?

— Nu brigada pentru investigarea furturilor de artă. Ceva tot știu. Era membru al unei comune la sfârșitul anilor șaizeci, Kommune Unu se chema. Demonstrau împotriva statului german, împotriva statului fascist. Așa-l vedeau ei. La început, au aruncat cu ouă. Pe urmă au pus bombe. După asta nu mai știu sigur ce-a făcut el. Cred c-a fost în Italia o vreme, în toiul scandalului, când erau active Brigăzile Roșii. Dar nu știu propriu-zis.

— Nu știi…

— Nu.

— Douăzeci de ani. Ați mâncat și-ați dormit împreună. Și nu știi. L-ai întrebat? L-ai bătut la cap să-ți spună?

— Mi-a arătat un afiș odată, acum câțiva ani, când ne-am întâlnit la Berlin. Are un apartament acolo. Un afiș cu indivizi dați în urmărire. Teroriști germani de la începutul anilor șaptezeci. Nouăsprezece nume și fețe.

— Nouășpe…

— Căutați pentru crime, atentate cu bombă, spargeri la bănci. Îl păstrează… Nu știu de ce-l păstrează. Dar știu de ce mi l-a arătat mie. Fața lui nu era pe acel afiș.

— Nouăsprezece…

— Și bărbați, și femei. Am numărat. Probabil că făcea parte din cine știe ce grup de sprijin sau grup terorist inactiv, nu știu.

— Nu știi…

— El crede că oamenii ăștia, jihadiștii ăștia, au ceva în comun cu radicalii din anii șaizeci și șaptezeci. Crede că fac parte, toți, din același tipar clasic. Au și ei teroriștii lor. Au viziunile lor despre frăția mondială.

— Și-i trezesc nostalgii?

— Să nu crezi că n-o să deschid subiectul ăsta.

— Pereții goi. Aproape goi, zici. Asta face parte din vechile marote? Zile și nopți în izolare, ascunzându-se pe undeva, renunțând la orice urmă de confort material. Poate a omorât pe cineva. L-ai întrebat? Ai încercat să afli de la el?

— Uite ce e, dac-ar fi făcut ceva grav, să omoare sau să rănească pe cineva, crezi c-ar mai fi umblat astăzi în libertate? Nu se mai ascunde, presupunând că s-a ascuns vreodată. E și aici, și-acolo, peste tot.

— Și operează sub un nume fals, a zis Lianne.

Stătea pe canapea, față-n față cu maică-sa, uitându-se la ea. Nu mai detectase niciodată vreo slăbiciune la Nina, nu-și amintea să fi văzut vreodată așa ceva la ea, vreo slăbiciune de caracter, adică, sau vreun compromis în materie de judecată fermă și clară. S-a trezit pregătită să profite și asta chiar a surprins-o. Era gata să răsucească lama cuțitului în rană, să lărgească breșa, să-și croiască drum cu forța.

— Toți anii ăștia. N-ai deschis niciodată subiectul. Uite ce fel de om a ajuns, omul pe care-l cunoaștem. Nu este genul pe care l-ar fi considerat dușmanul lor? Toți acei bărbați și femei de pe afișul cu persoane date în urmărire? L-ar fi răpit pe nenorocit. I-ar fi ars tablourile.

— Ei, cred că știe și el asta. Nu crezi că știe atâta lucru?

— Dar tu ce știi? Nu plătești un preț pentru faptul că nu știi?

— E prețul meu. Mai taci! a zis maică-sa.

Și-a scos o țigară din pachet și-a rămas cu ea între degete. Părea să se gândească la cine știe ce fapt aflat undeva departe, nu atât amintindu-și, cât măsurând, evaluând amploarea sau dimensiunile a ceva, semnificația cutărui fapt.

— Singurul perete pe care se află ceva este la Berlin.

— Afișul cu persoanele date în urmărire.

— Afișul nu e pe perete. Îl păstrează într-un dulap, într-un tub de transport. Nu, e o fotografie într-o ramă simplă, atârnată deasupra patului. El și cu mine, într-un instantaneu, stând în fața unei biserici dintr-un orășel de munte din Umbria. Ne cunoscuserăm doar cu o zi mai devreme. A rugat o femeie care trecea pe-acolo să ne fotografieze.

— Oare de ce nu-mi place deloc povestea asta?

— Îl cheamă Ernst Hechinger. Nu-ți place deloc povestea asta pentru că ai impresia că mă face de rușine. Că mă face complice

la un gest lacrimogen, la un gest jalnic. E un amărât de instantaneu. Singurul obiect pe care-l expune.

— Ai încercat să afli dacă omul ăsta, Ernst Hechinger, e căutat de poliție pe undeva prin Europa? Doar ca să știi. Ca să nu mai spui „nu știu“.

Voia s-o pedepsească pe mama ei, dar nu pentru Martin sau nu numai pentru el. Era vorba de ceva mai apropiat și mai profund și, în ultimă instanță, de un singur lucru. Toată problema se învârtea în jurul a cine erau ele două, al încleștării lor feroce, precum două mâini împreunate în rugăciune, acum și-n vecii vecilor.

Nina și-a aprins țigara și a suflat fumul. Parc-ar fi fost cine știe ce efort să dea fumul afară. Iarăși o lua somnul. Unul dintre medicamentele pe care le lua conținea fosfat de codeină și până de curând fusese atentă când îl înghițea. Numai de câteva zile, de fapt, de vreo săptămână sau așa ceva, nu-și mai făcea exercițiile recomandate, fără să schimbe deloc doza de analgezice pe care le lua. Lianne credea că toată această lipsă de voință era o înfrângere legată cumva de Martin. Teroriștii care deturnaseră avioanele se confundau cu cei nouăsprezece, cu jihadiștii aceia, fie și numai în mintea maică-sii.

— La ce mai lucrezi?

— La o carte despre alfabetele antice. Despre toate formele pe care le-a luat scrisul, toate materialele folosite la scris.

— Pare interesantă.

— Ar trebui s-o citești și tu.

— Pare interesantă.

— Interesantă, pretențioasă, profund delectabilă uneori. Și despre desene. Scrisul pictural. Îți fac rost de un exemplar când apare.

— Pictograme, hieroglife, cuneiforme, a zis mama ei părând că visează cu voce tare. Sumerieni, asirieni și-așa mai departe.

— Îți fac rost de un exemplar, să fii sigură.

— Mulțumesc.

— N-ai pentru ce, a zis Lianne.

Brânza și fructele rămăseseră pe un platou în bucătărie. A mai stat puțin cu maică-sa, după care s-a dus să aducă mâncarea.

Trei dintre jucătorii de cărți erau strigați după numele de familie – Dockery, Rumsey și Hovanis, și doi după numele mic – Demetrius și Keith. Terry Cheng era Terry Cheng.

Cineva i-a spus lui Rumsey într-o seară, și-anume Dockery, glumețul care lucra în publicitate, că totul ar fi fost altfel în viața lui, a lui Rumsey adică, dacă o singură literă din numele său ar fi fost alta – „a“ în loc de „u“. Ar fi devenit, pur și simplu, Ramsey. Așa, în schimb, acel „u“ din *rum*[4] îi modelase viața și mintea. Felul greoi în care vorbea și mergea, spinarea încovoiată, chiar talia și forma lui, încetineala și masivitatea pe care le emana, felul în care se scărpina direct prin cămașă dacă-l mânca – toate ar fi fost altfel dacă se năștea Ramsey.

Au rămas toți în așteptarea unui răspuns din partea lui R., uitându-se la el cum savura aura statutului său de-acum definit.

A coborât la subsol cu un coș plin de rufe. Era o încăpere mică și cenușie, umedă și stătută, unde se aflau o mașină de spălat și un uscător și domnea un frig metalic ce-i strepezea dinții.

Se auzea zgomotul uscătorului în funcțiune și, când a intrat, a văzut-o pe Elena rezemată de perete, cu brațele încrucișate și o țigară în mână, uitându-se în jos. Nu și-a ridicat privirile.

În primul moment, au stat amândouă și-au ascultat cum bufneau rufele izbite de tamburul mașinăriei. Pe urmă, Lianne și-a pus coșul jos și a ridicat capacul mașinii de spălat. În filtru rămăseseră scame de la rufele celeilalte.

S-a uitat la el, după care l-a scos din mașină și i l-a întins Elenei, care a stat o clipă, apoi l-a luat și s-a uitat la el. Fără să-și schimbe poziția, a lovit de două ori din rever filtrul de peretele de care stătea rezemată. S-a uitat iar la el, a tras un fum din țigară și i-a întins filtrul înapoi Liannei, care l-a luat, s-a uitat la el, după care l-a pus pe capacul uscătorului. A băgat lucrurile în mașina de spălat, câteva mâini de rufe închise la culoare, după care a pus filtrul înapoi pe agitator sau activator, sau cum i se zice. A pus detergent, a selectat opțiunile necesare la butoane, a fixat și timpul la comutatorul din partea cealaltă a panoului și a închis capacul. Apoi a răsucit butonul de pornire, ca să pornească mașina.

Dar n-a părăsit încăperea. Presupunea că rufele din uscător erau aproape gata, altfel de ce ar fi stat individa s-aștepte acolo? Presupunea că venise doar de câteva minute, văzuse că nu se terminase ciclul de uscare și hotărâse să aștepte, în loc să se ducă înapoi sus, ca să mai coboare și să mai urce o dată. De unde stătea nu vedea bine cât timp mai rămăsese și a preferat să nu se uite ostentativ. Dar n-avea de gând să plece de-acolo. A rămas și ea, rezemată de peretele alăturat celui de care stătea rezemată individa, un pic încovoiată. Razele vizuale restrânse li se întretăiau, probabil, pe undeva pe la mijlocul încăperii. Și-a păstrat spatele drept, simțind pe omoplați amprenta peretelui vechi și denivelat.

Mașina de spălat a început să huruie, uscătorul bufnea și clicăia de la nasturii cămășilor, care se loveau de tambur. Nici

nu se punea problema să nu aștepte până pleca individa. Problema era ce avea să facă ea cu țigara dacă o fuma până la capăt înainte să i se usuce rufele. Problema era dacă se vor uita una la alta înainte ca individa să părăsească încăperea. Care încăpere devenise un fel de chilie de călugăr, cu două roți uriașe de rugăciune care interpretau o litanie. Problema era dacă o privire ar fi atras după ea vorbe și ce mai urma după aia.

Era o zi de luni ploioasă pe lume și ea se îndrepta către Blocul Godzilla, unde copilul urma să-și petreacă o oră după școală, împreună cu Frații, jucându-se la calculator.

Când era ea la școală, în asemenea zile scria poezii. Exista o oarecare legătură între ploaie și poezie. Mai târziu, avea să existe o legătură între ploaie și sex. Poeziile erau de obicei despre ploaie, despre cum te simțeai stând în casă și uitându-te la picăturile singuratice care se scurgeau în jos pe ferestre.

La cum bătea vântul, umbrela nu-i folosea la nimic. Era genul de ploaie șfichiuită de vânt, care lăsa străzile pustii și cufunda în anonimat ziua și locul. Așa era vremea peste tot, așa era starea de spirit, o zi de luni generică, și ea mergea foarte aproape de clădiri și traversa străzile în fugă, iar când a ajuns la culmile de cărămidă roșie ale Godzillei a simțit din plin vântul care se năpustea drept în jos.

A băut rapid o cafea cu mama, cu Isabel, după care și-a dezlipit fiul de ecranul calculatorului și i-a pus cu forța canadiana pe el. Și el voia să mai stea, și ei voiau să mai stea cu ei. Le-a spus că ea era pe bune personajul negativ, nu ca în jocurile video.

Katie i-a urmat până la ușă. Purta niște blugi roșii suflecați și o pereche de ghete din piele întoarsă până la glezne, ale căror cusături luceau ca neonul când mergea. Fratele ei, Robert, a

rămas undeva în spate, un băiețel cu ochii negri, parcă prea timid ca să vorbească, să mănânce, să plimbe un câine.

Atunci a sunat telefonul.

Lianne i-a spus fetei:

— Nu-i așa că nu vă mai uitați pe cer? Că nu mai stați cu ochii holbați la cer zi și noapte? Nu? Sau mai stați?

Fata s-a uitat la Justin și a zâmbit cu o complicitate șireată, dar n-a spus nimic.

— Nu vrea să-mi spună, a zis Lianne. Eu îl tot întreb.

— Ba nu mă-ntrebi, a zis el.

— Și dacă te-aș întreba nu mi-ai spune.

Katie s-a luminat la față. Îi făceau plăcere situația și perspectiva unui răspuns viclean. Mama ei vorbea la telefonul montat pe perete în bucătărie. Lianne i-a spus fetei:

— Tot mai așteptați vestea? Tot vă mai uitați după avioane? Zi și noapte la fereastră? Nu. Nu-mi vine să cred – și s-a aplecat către Katie, vorbindu-i într-o șoaptă ca de sufleur: Tot mai vorbiți cu omul ăla…? Cu bărbatul al cărui nume unii dintre noi n-avem voie să-l știm?

Fratele părea înlemnit. Stătea la o distanță bună în spatele lui Katie, nemișcat, uitându-se la parchetul dintre ghetele ei.

— Încă mai e pe-acolo pe undeva și vă face să stați cu ochii pe cer după el? Omul al cărui nume poate că-l știm cu toții, chiar dacă unii dintre noi n-avem voie să-l știm?

Justin a tras-o de cotul pardesiului, ceea ce însemna: hai să mergem odată.

— Poate, doar atât, poate. Așa mă gândesc eu. Poate că e momentul să dispară. Omul al cărui nume îl știm cu toții.

Își pusese mâinile pe obrajii lui Katie, în fața urechilor, ocrotind-o, ținând-o bine. În bucătărie, mama vorbea pe un ton

ridicat, ceva legat de o problemă cu cardul de credit.

— Poate că e momentul. Crezi că e posibil? Poate că nici nu vă mai interesează. Da sau nu? Poate, doar atât, poate că e momentul să vă luați ochii de la cer, să nu mai vorbiți despre omul despre care vorbesc eu acum. Ce crezi? Da sau nu?

Fata nu mai părea la fel de bucuroasă. A încercat să-i arunce o privire spre stânga lui Justin, parcă întrebându-l din ochi: „Asta ce mai e?“, dar Lianne a strâns-o puțin mai tare de obraji, acoperindu-i vederea cu mâna dreaptă și zâmbindu-i, vezi-Doamne, jucăuș.

Fratele încerca să se facă invizibil. Erau amândoi nedumeriți și puțin speriați, dar nu de aia și-a luat ea mâinile de pe fața lui Kate. Era gata de plecare, de-aia, și cât a coborât cu liftul de la etajul douăzeci și șapte până-n holul Godzillei s-a gândit la figura mitică a omului care zisese că avioanele aveau să revină, a omului al cărui nume toată lumea îl știa. Dar ea îl și uitase.

Ploaia se mai molcomise de-acum, vântul o lăsase mai moale. Au mers amândoi fără să scoată o vorbă. Ea a încercat să-și aducă aminte numele acela, dar n-a reușit. Copilul nu voia să meargă sub umbrela desfăcută, ci patru pași mai în spate. Și totuși era un nume simplu, atâta lucru știa și ea, dar tocmai numele simple o dădeau gata.

1. Aluzie la Ted Kaczynski, poreclit de presă *Unabomber* (de la sintagma *university and airline bomber*), care în perioada 1978-1995 a trimis șaisprezece scrisori-capcană conținând bombe artizanale mai multor universități și linii aeriene, omorând trei persoane și rănind alte douăzeci și trei.
2. Aeroporturile internaționale din Washington, respectiv Boston.

3. „Apartenență statală, naționalitate“ (în germ., în orig.).
4. *Rum* – „rom“, iar *ram* – „berbec“.

9

În ziua aceea, mai mult decât în altele, i-a venit greu să plece. A ieșit din centrul comunitar și a luat-o spre vest, gândindu-se la o altă zi, nu foarte îndepărtată, în care sesiunile de povestit aveau să se încheie. Grupul se apropia de momentul acela și nu-și imagina c-ar fi putut s-o ia de la început, să repete experiența cu alte șase, șapte persoane cu pixuri și blocnotesuri, altminteri era foarte frumos, da, felul în care-și cântau viețile, dar și lipsa de precauție cu care spuneau tot ce știau, inocența lor curajoasă și ciudată și propria ei goană după taică-său.

Voia să meargă pe jos până acasă și, când ajungea, să găsească un mesaj telefonic de la Carol Shoup. Sună-mă cât mai repede, te rog. Era doar o impresie a ei, dar credea în ea și știa ce ar fi însemnat acel mesaj, că redactoarea cealaltă renunțase la lucrare. Ar fi intrat pe ușă, ar fi ascultat mesajul de câteva cuvinte și ar fi știut că redactoarea cealaltă nu e în stare să se descurce cu cartea, cu un text atât de încâlcit în detalii obsedante, încât îi fusese cu neputință să mai avanseze. Voia să intre pe ușă numai ca să vadă cifra luminoasă de pe robotul telefonic. Sunt Carol, sună-mă cât mai repede. Un mesaj de câteva cuvinte care reprezenta mult mai multe. Așa-i plăcea lui Carol să-și formuleze mesajele telefonice: Sună-mă cât mai

repede. Era un fel de promisiune în apăsarea din vorbele ei, care indica anumite circumstanțe favorabile.

A luat-o la întâmplare spre vest, pe 116th Street, a trecut de frizerie și de magazinul de discuri, de piața de fructe și de brutărie. A cotit-o către sud și a mers preț de cinci cvartale, după care s-a uitat spre dreapta și a văzut peretele înalt de granit uzat pe deasupra căruia treceau liniile ferate ale trenului suspendat cu care circulau navetiștii către și dinspre oraș. S-a gândit brusc la Rosellen S., fără să știe de ce. S-a dus în direcția aceea și a dat de o clădire pe care scria: Greater Highway Deliverance Temple. S-a oprit o clipă, cât să se pătrundă de acest nume și să remarce pilaștrii ornamentați de deasupra intrării și crucea de piatră de sub muchia acoperișului. Chiar la intrare era o pancartă cu lista de activități ale templului: școală duminicală, rugăciune luni dimineața, slujbă de mântuire vinerea și studiu biblic. A stat și s-a gândit. S-a gândit la discuția cu doctorul Apter pe marginea zilei în care Rosellen S. nu-și mai adusese aminte unde locuiește. Era o situație obsedantă pentru Lianne, momentul sufocant în care lucrurile își pierd consistența, străzi, nume, simțul orientării și al locului în care te afli, rețelele bine definite ale memoriei. Acum înțelegea de ce Rosellen părea prezentă pe strada respectivă. Acela era locul, templul al cărui nume suna ca un strigăt de aleluia! – și în care ea își găsise refugiu și ajutor.

Iarăși a stat și s-a gândit. S-a gândit la limbajul folosit de Rosellen în timpul ultimelor sesiuni la care reușise să participe, cum construise întreaga paradigmă a unui singur cuvânt, cu toate formele lui flexionare și toate cuvintele auxiliare, ca un fel de protecție, poate, o precauție împotriva stării ultime și pustii,

în care până și cel mai profund geamăt risca să nu mai fie un semn de durere, ci doar atât, un geamăt.

Spunem la revedere, da, plecând, plec, voi fi plecat, ultima dată plecat, voi pleca.

Atât a reușit să-și amintească din scrisul fără vlagă al ultimelor pagini mâzgălite de Rosellen.

S-a întors prin parc. Alergătorii păreau veșnici, dând întruna ocol lacului, iar el încerca să nu se gândească la ultima jumătate de oră petrecută cu Florence, în care spulberase tăcerea ei vorbind. Era și acesta un fel de veșnicie, imobilitatea feței și-a trupului ei, parcă ieșite în afara timpului.

A luat copilul de la școală și împreună au pornit-o spre nord, ținând piept unui vânt care aducea cu el un vag iz de ploaie. Se simțea ușurat că are despre ce să vorbească, despre activitatea lui Justin la școală, despre colegii și profesorii lui.

— Unde mergem?

— Maică-ta zicea că vine pe jos spre casă de la reuniunea ei de grup. Încercăm să-i ieșim în cale.

— De ce?

— Ca s-o luăm prin surprindere. Să ne furișăm pe la spatele ei. S-o înveselim.

— De unde știm pe unde o ia spre casă?

— Păi tocmai în asta stă provocarea. Vine direct, vine pe ocolite, merge repede, merge mai încet?

Vorbea cu vântul mai degrabă decât cu Justin. Încă mai era în locul de unde venea, cu Florence, era propria-i dublură venind și plecând, traversând parcul când într-o direcție, când în cealaltă, cu eul său profund scindat, străbătând fumul,

revenind aici la siguranța familiei, la implicațiile propriilor acțiuni.

Într-o sută și ceva de zile, urma să împlinească patruzeci de ani. Era vârsta lui taică-său. Tatăl lui avea patruzeci de ani, la fel și unchii lui. Întotdeauna o să aibă patruzeci de ani și o să-l privească chiorâș. Cum de era posibil să se afle pe punctul de a deveni o persoană bine și clar definită, soț și tată, în sfârșit, ocupând o cameră tridimensională la fel ca părinții lui?

Stătuse la fereastră în cele câteva minute de dinainte să plece, uitându-se la peretele din cealaltă parte a camerei, pe care se afla o fotografie, Florence tânără, într-o rochie albă, împreună cu mama și tatăl ei.

Copilul a zis:

— Pe unde o luăm? Pe strada asta, pe strada aia?

Era o fotografie pe care aproape că n-o remarcase până atunci și, văzând-o acolo, în acel context, neatinsă de consecințele a ceea ce venise el să-i spună, simțea o apăsare în piept. Ce căuta ea la el era calmul lui aparent, chiar dacă nu i-l înțelegea. El știa că-i era recunoscătoare pentru asta, pentru faptul că era capabil să-i citească disperarea. Era un tip calm, care observa, mereu atent, vorbind puțin. De asta voia să se agațe Florence. Dar acum ea era cea care tăcea, ea îl urmărea pe el stând la fereastră, îi asculta vocea blândă spunându-i că s-a terminat.

Înțelege, îi spusese el.

Pentru că, la urma urmei, ce altceva era de spus? O văzuse cum se întuneca la față. Era tot încheierea cea veche, întotdeauna pândind în apropiere și care se întorcea inevitabil în viața ei, o suferință cu nimic mai puțin dureroasă doar fiindcă-i era deja sortită.

A mai rămas o clipă în fața templului. Din curtea școlii aflate mai sus pe stradă, vizavi de trenul suspendat, se auzeau voci. Un agent rutier stătea proțăpit la colț, cu brațele încrucișate, supraveghind circulația modestă de pe strada îngustă, cu sens unic, dintre marginea trotuarului și parapetul din blocuri de piatră zgâriate.

Un tren parcă a zburat pe șine.

S-a îndreptat și ea spre colțul străzii, știind că n-o aștepta nici un mesaj acasă. Îi trecuse de-acum senzația că sigur o aștepta mesajul. Câteva cuvinte doar. Sună-mă cât mai repede. O avertizase pe Carol să n-o sune decât dacă putea să-i predea cartea cu pricina. Dar nu era nici o carte, nu pentru ea.

A trecut un alt tren, de astă-dată spre sud, și a auzit pe cineva strigând în spaniolă.

A văzut un rând de blocuri, locuințe sociale, situate de-aceeași parte a liniilor de tren în care se afla și ea; când a ajuns la colț, s-a uitat spre dreapta, dincolo de curtea școlii, și a văzut pe fațada dinspre șine a unui bloc mai multe capete la ferestre, să fi fost vreo șase, șapte, la etajele nouă, zece, unsprezece, și iar a auzit vocea dinainte, o femeie care striga în gura mare, și a văzut elevii, pe unii dintre ei, cum se opreau din jocurile începute, își ridicau privirile și se uitau toți în aceeași direcție.

Un profesor se îndrepta agale către gard, un tip înalt, învârtind un fluier atârnat de un șnur.

S-a oprit la colț. Acum, dinspre blocuri se auzeau mai multe voci și s-a uitat și ea încotro se uitau ei, urmărindu-le privirile. Se uitau în jos către șinele de tren, cele care o luau spre nord, către un punct aflat aproape deasupra capului ei. Abia după aceea și-a dat seama că elevii, unii dintre ei, se dădeau în spate

în curtea școlii, apropiindu-se de perete, și a înțeles că încercau să vadă mai bine partea în care se afla ea față de linia ferată.

O mașină a trecut pe stradă, cu aparatul de radio dat tare.

I-a luat ceva timp să iasă la vedere, doar cu partea de sus a trupului, un bărbat aflat de cealaltă parte a parapetului de protecție care mărginea linia ferată. Nu era vreun lucrător feroviar îmbrăcat în vestă portocalie fosforescentă. Atâta lucru se vedea clar. L-a văzut și ea de la bust în sus și i-a auzit pe copiii de la școală strigându-se unii pe alții, după ce lăsaseră baltă toate jocurile.

Părea să fi apărut de niciunde. Nu era nici o stație în zonă, nici o casă de bilete, nici un peron pentru pasageri și nu era deloc limpede cum reușise să ajungă pe șine. Un bărbat alb, s-a gândit ea. Cămașă albă, haină închisă la culoare.

Strada era calmă în imediata apropiere. Oamenii treceau, se uitau și-și vedeau de drum, câțiva s-au oprit preț de câteva momente, iar alții, mai tineri, au rămas pe loc. Cei mai interesați erau copiii din curtea școlii și fețele aflate sus de tot, în dreapta ei, și mai multe de-acum, care se holbau de la ferestrele locuințelor sociale.

Un bărbat alb cu costum și cravată, după toate aparențele, care se lăsa în jos pe o scăriță scurtă, printr-o deschizătură din parapet.

Atunci și-a dat seama, bineînțeles. L-a văzut coborând pe platforma de mentenanță proiectată în afară, deasupra străzii, imediat lângă intersecție, spre sud. Atunci a înțeles, deși avusese o presimțire încă dinainte de a-l fi zărit pentru prima oară. După fețele acelea care se vedeau la ferestrele etajelor superioare; spuneau ceva fețele-alea, un fel de premoniție, așa

cum se întâmplă să știi câte ceva înainte să vezi cu ochii tăi ce se petrece. Numai el putea să fie.

Se afla pe platforma aceea, cam la trei etaje deasupra ei. Totul era vopsit într-un maroniu-ruginiu: nivelurile de sus ale peretelui de granit neșlefuit, parapetul prin care tocmai se strecurase și platforma însăși, o structură îngustă de metal care aducea cu o scară de incendiu mai mare, lungă de vreo patru metri și lată de vreo doi, la care aveau acces, în mod normal, lucrătorii feroviari sau cei care soseau pe stradă cu vreun camion de la mentenanță, echipat cu sistem hidraulic portant și nacelă.

A trecut un tren, iarăși în direcția sud. „Oare de ce face treaba asta?“ s-a întrebat ea.

Se gândea, nu-l asculta. A început să-l asculte abia în timp ce se îndreptau spre zonele rezidențiale, vorbind în rafale scurte și repezi. Atunci și-a dat seama că puștiul începuse iar să vorbească monosilabic. I-a spus:

— Termină cu prostiile.

— Ce?

— Iar mă iei cu bălmăjelile?

— Ce?

— Termină cu prostiile, i-a spus.

— De ce? Îmi spui că de ce nu spun ce am de spus.

— Maică-ta îți spune, nu eu.

— Și când spun ce vreau și eu să spun, mă pui să tac.

Devenea din ce în ce mai bun, Justin adică, la jocul ăsta și practic nu mai făcea pauze între cuvinte. La început, fusese o formă instructivă de joc, dar odată ce căpătase experiență, avea acum o altă calitate, un fel de încăpățânare solemnă, aproape rituală.

— Uite ce e, nu-mi pasă. Poți să vorbești și-n limba inuiților dacă așa vrei. Învață inuita. O să vezi că are un alfabet format din silabe în loc de litere. Poți să rostești câte o silabă odată. Îți ia un minut jumate să spui un cuvânt mai lung. Eu nu mă grăbesc. Ai tot timpul la dispoziție. Poți să faci pauze lungi între cuvinte. Mâncăm untură de balenă și tu vorbești inuita.

— Nu cred că vreau să gust seu de chit.

— Nu e seu, e grăsime.

— Deci seu.

— Zi grăsime!

— E tot seu. Seu de chit.

Al naibii șmecher.

— Ideea este că maică-tii nu-i place să vorbești monosilabic. O enervează. Hai să-i facem pe plac. Poți să înțelegi și tu atâta lucru. Și chiar dacă nu-nțelegi, nu mai vorbi așa.

Cerul nici înnorat, nici senin se cam întunecase de-acum. I-a trecut prin minte că nu fusese o idee bună să încerce să-i iasă înainte în drumul ei spre casă. Au mai mers un cvartal spre est, pe urmă iar spre nord.

Mai era ceva la care se gândea, legat de Lianne. Se gândea să-i spună despre Florence. Așa se cuvenea să facă. Era genul de adevăr periculos care ar fi condus la o înțelegere de proporții, justă și onestă, durabilă și dublată de un sentiment de dragoste și încredere împărtășite. Credea în asta. Era o cale de a înceta să se simtă dublu pe dinăuntru, bântuit de umbra încordată a lucrurilor nespuse.

El o să-i zică despre Florence. Ea o să spună că știa că se întâmpla ceva, dar, dată fiind natura complet neobișnuită a relației, care-și avea originea în fum și foc, nu era o ofensă de neiertat.

El o să-i zică despre Florence. Ea o să spună că putea înțelege intensitatea relației, dată fiind natura complet neobișnuită a originii ei, în fum și foc, și asta i-ar fi provocat o enormă suferință.

El o să-i zică despre Florence. Ea o să pună mâna pe-un cuțit de carne și o să-l omoare.

El o să-i zică despre Florence. Ea o să intre într-o perioadă de lungă și chinuită închidere în sine.

El o să-i zică despre Florence. Ea o să spună: După ce ne-am luat de la capăt căsnicia. O să spună: După ce îngrozitoarea zi cu avioanele ne-a readus împreună. Cum se poate ca aceeași teroare? O să spună: Cum se poate ca aceeași teroare să amenințe tot ce-am simțit unul pentru altul, tot ce-am simțit eu în toate aceste ultime săptămâni?

El o să-i zică despre Florence. Ea o să spună: Vreau s-o cunosc.

El o să-i zică despre Florence. Insomniile ei periodice o să devină permanente, necesitând un tratament special, cu dietă, medicație și consiliere psihiatrică.

El o să-i zică despre Florence. Ea o să-și petreacă mai mult timp acasă la maică-sa, cu tot cu copil, rămânând acolo până seara târziu și lăsându-l pe el, pe Keith, să rătăcească prin camerele pustii după ce se întoarce de la birou, precum în anotimpurile triste ale exilului său.

El o să-i zică despre Florence. Ea o să vrea să se convingă că pusese capăt relației, iar el o s-o convingă, pentru că era ceva simplu, adevărat și definitiv.

El o să-i zică despre Florence. Ea o să-l trimită la dracu' dintr-o singură privire și o să sune un avocat.

Auzind un zgomot, s-a uitat la dreapta. Un băiat din curtea școlii bătea mingea de baschet. Zgomotul nu ținea de momentul respectiv, dar băiatul nu juca, ci doar mergea, ducea mingea de baschet cu el, bătând-o cu gândurile în altă parte, în timp ce se îndrepta și el spre gard, cu capul ridicat, cu privirile în sus către silueta de deasupra ei.

Alții s-au apropiat și ei. Cum bărbatul se vedea foarte bine de-acum, elevii veneau din toate părțile spre gard. Își legase hamul de siguranță de balustrada platformei. Elevii se strângeau din toate ungherele curții, ca să vadă mai îndeaproape ce se întâmplă.

Ea s-a dat înapoi. S-a mutat mai încolo, retrăgându-se până la clădirea de la colț. Apoi s-a uitat de jur-împrejur după cineva cu care să schimbe o privire. S-a uitat după agentul de circulație, dar parcă intrase în pământ. Și-ar fi dorit să-și poată spune că se uită la un soi de teatru de stradă caraghios, la o dramă absurdă care-i provoacă pe privitori să împărtășească o înțelegere comică a ceea ce este irațional în marele mecanism al lucrurilor sau în următorul pas mărunt în viață.

Era însă ceva cu totul nemijlocit și profund, ceva personal. Tot ce voia să împărtășească era o privire, să schimbe o privire cu cineva, ca să vadă ce simțea ea însăși în clipa aceea. Nu s-a gândit să plece. Omul era chiar deasupra ei, dar ea nu se uita și nu pleca. S-a uitat la profesorul de pe cealaltă parte a străzii, care strângea în pumn fluierul cu șnurul atârnat, iar cu mâna cealaltă se agățase de ochiurile de oțel ale gardului. Deasupra ei, a auzit pe cineva, o femeie la una dintre ferestrele blocului aflat chiar la colț.

— Ce faci acolo? a întrebat ea.

Vocea se auzea de la un nivel mai înalt decât cel al platformei de mentenanță. Lianne însă nu s-a uitat. Înspre stânga ei strada era pustie, cu excepția unui bărbat zdrențăros care se ivise de sub podul feroviar, ducând în mână o roată de bicicletă. La el se uita ea. Iarăși s-a auzit vocea femeii:

— Sun la poliție.

Lianne a încercat să priceapă de ce era el acolo, și nu în altă parte. Acolo erau condiții strict locale, niște oameni la ferestre, niște copii în curtea școlii. Se știa că Omul căzător apărea doar unde erau mulțimi sau în locuri în care se aduna repede lumea. Acolo nu era decât un vagabond bătrân care plimba o roată pe o stradă. Și era o femeie la fereastră care-l întreba cine e.

Se auzeau și alte voci acum, din blocurile sociale și din curtea școlii, și s-a uitat și ea din nou în sus. Omul stătea în echilibru pe balustrada platformei. Balustrada era dreaptă și el stătea cocoțat pe ea – costum albastru, cămașă albă, cravată albastră, pantofi negri. Domina trotuarul, cu picioarele ușor desfăcute, cu brațele depărtate de corp și coatele îndoite asimetric, un bărbat înfricoșat care privea dintr-un punct de profundă concentrare într-un spațiu pierdut, într-un spațiu gol.

Ea s-a strecurat pe după colțul clădirii. Era un gest irațional de fugă de la locul faptei, care nu făcea decât să mai adauge câțiva metri la distanța care-i despărțea, dar de fapt nu era chiar atât de straniu, nu și dacă ar fi căzut de-adevăratelea, dacă hamul ar fi cedat. S-a uitat la el, cu umărul lipit de peretele de cărămidă al blocului. Nu-i trecea prin minte să se întoarcă și să plece.

Cu toții așteptau. Dar n-a căzut. A rămas cocoțat pe balustradă un minut întreg, apoi altul. Vocea femeii s-a auzit și mai tare:

— Să nu fii aici, i-a spus.

Copiii au început să strige, l-au încurajat inevitabil: „Sari!“, dar numai vreo doi sau trei, după care au tăcut cu toții și s-au mai auzit doar niște voci venind din blocuri, ca niște chemări de bocitoare în aerul jilav.

Apoi a început să înțeleagă. Artă performativă, bine, dar tipul nu venise acolo ca să se dea în spectacol pentru cei de la nivelul străzii sau de la ferestrele blocurilor. Se postase unde se afla, la depărtare de personalul stațiilor și de poliția feroviară, și aștepta să treacă un tren înspre nord, aștepta un public în mișcare care să treacă la doi pași de silueta lui dreaptă.

Lianne s-a gândit la pasageri. Trenul o să țâșnească din tunelul aflat la sud de acolo și apoi o să înceapă să încetinească, apropiindu-se de stația de pe 125th Street, cam la un kilometru în față. O să treacă pe lângă el și-atunci o să sară. Unii dintre pasageri o să-l vadă în picioare, alții o să-l vadă sărind, și unii, și alții smulși din reverii sau din cititul ziarelor sau șoptind uimiți la telefoanele mobile. Oamenii aceia nu-l văzuseră fixându-și hamul de siguranță. O să-l vadă numai prăbușindu-se sub ochii lor. Pe urmă, s-a gândit ea, cei care vorbeau deja la mobil și ceilalți, care și-ar fi căutat imediat telefoanele, toți vor încerca să descrie ce văzuseră sau ce văzuseră cei de lângă ei și acum încercau să le descrie lor.

Un singur lucru ar fi avut de spus, în esență. Un om care cădea. Omul căzător. S-a întrebat dacă asta era intenția lui, să împrăștie zvonul în acest fel, prin telefon, în intimitate, ca în turnurile și în avioanele deturnate.

Sau poate doar îi visa intențiile. Le născocea ea, fiind atât de apăsată de tensiunea momentului, încât nu mai era în stare să-și gândească propriile gânduri.

— Să-ți spun ce încerc să fac, a zis el, în timp ce treceau prin fața vitrinei tapetate cu reclame a unui supermarket. Copilul își ținea mâinile ascunse în mâneci. Încerc să-i citesc gândurile. Pe unde o să vină, pe unul dintre bulevarde, First, Second, Third Avenue, nu știu, sau se mai plimbă puțin încoace și-ncolo?

— Ai mai spus asta.

Era ceva ce făcea de la o vreme, își întindea mânecile puloverului până-i acopereau mâinile. Ținea mâinile strânse în pumni și asta îi permitea să își prindă mânecile cu vârful degetelor. I se mai vedeau, din când în când, vârful degetului mare și articulațiile celorlalte degete.

— Am mai spus asta. Foarte bine. Dar n-am spus că aveam de gând să-i citesc gândurile. Citește-i și tu gândurile, a zis el, și spune-mi și mie ce părere ai.

— Poate s-a răzgândit. Poate s-a urcat într-un taxi.

Avea în spate un ghiozdan în care-și ducea manualele și rechizitele de școală, ceea ce-i lăsa mâinile libere, ca să și le ascundă. Era un tic pe care Keith îl asocia cu niște băieți mai mari care încearcă să fie ostentativ ieșiți din comun.

— A zis că vine pe jos.

— Poate c-a luat metroul.

— Nu se mai urcă în metrou. A zis că vine pe jos.

— Dar metroul ce-are?

A observat atitudinea de opoziție bosumflată a copilului, felul cum își târa picioarele. Mergeau spre vest acum, undeva mai jos de 100th Street, oprindu-se la fiecare intersecție ca să se uite spre zona rezidențială, încercând s-o dibuie printre toate fețele și siluetele. Justin se prefăcea dezinteresat, luând-o spre marginea trotuarului ca să studieze mizeria și gunoaiele de pe jos. Nu-i plăcea că era privat de puterile lui monosilabice.

— N-are nimic metroul, a zis Keith. Poate ai dreptate. Poate c-a luat metroul.

El o să-i spună despre Florence. Ea o să se uite la el așteptând. El o să-i spună că nu era, ăsta-i adevărul, genul de relație la care se referă oamenii când folosesc termenul *aventură*. Nu era o aventură. Era vorba de sex, dar nu de dragoste. Era vorba de emoție, bine, dar generată de condiții externe pe care nu le putea controla. Ea n-o să spună nimic, o să aștepte. El o să-i spună că timpul petrecut cu Florence începea deja să pară o aberație – ăsta era cuvântul. Era genul de lucru, așa i-ar fi spus, de care omul își amintește cu sentimentul că se implicase în ceva ce era, ăsta-i adevărul, ireal, și că el simțea deja și-și dădea seama de asta. Ea o să se așeze și o să se uite la el. O să-i spună cât de scurtă fusese toată povestea, că putea să numere pe degete de câte ori se întâmplase. Nu era el avocat pledant, dar, tehnic vorbind, avocat tot era, chiar dacă nici el nu se lua în serios, o să se declare vinovat fără echivoc, să prezinte faptele concrete ale scurtei relații, și să menționeze acele circumstanțe cruciale care atât de frecvent și de corect sunt descrise drept atenuante. Ea o să stea pe scaunul pe care nu stă nimeni niciodată, scaunul de mahon așezat la perete, între birou și rafturile cu cărți, iar el o să se uite la ea și o să aștepte.

— Probabil că de-acum e-acasă deja, a zis copilul mergând cu un picior pe trotuar și cu celălalt în șanțul de lângă el.

Au trecut pe lângă o farmacie și o agenție de voiaj. Keith a văzut ceva mai în față. A observat mersul unei femei care traversa nesigură strada, în apropierea intersecției. A părut să se oprească la jumătatea străzii. Un taxi i-a ascuns-o vederii o clipă, dar el a știut că era ceva în neregulă. S-a întins și i-a pus copilului o mână pe braț, cu ochii ațintiți la femeia din stradă.

Până să ajungă ea la colț, de aceeași parte pe care se aflau și ei, amândoi fugeau către ea.

A auzit cum venea trenul pe linia dinspre nord și l-a văzut cum se încorda din tot corpul, pregătindu-se. Sunetul era ca un bubuit grav, de bas, zvâcnind sacadat, discontinuu, ca bătăile inimii, și mai că putea să numere zecimile de secundă, pe măsură ce se auzea din ce în ce mai tare.

Omul se uita la peretele de cărămidă al blocului de pe colț, dar fără să-l vadă. Avea o privire goală, dar adâncă, un fel de căutătură pierdută în depărtare. Pentru că, la urma urmei, ce făcea el acolo? Pentru că, la urma urmei, știa? Lianne s-a gândit că spațiul gol în care se holba trebuie să fi fost al lui, nu vreo viziune teribilă a căderii altora. Dar ea de ce stătea locului și-l privea? Pentru că-l vedea pe soțul ei prin apropiere. Îl vedea pe prietenul lui, cel pe care-l cunoscuse, sau poate pe celălalt, sau îl născocea doar și-atunci îl și vedea, la o fereastră undeva foarte sus, pe care ieșea un fum gros. Pentru că se simțea țintuită locului, sau doar neajutorată, strângând în pumn cordonul genții de umăr.

Trenul vine ca o vijelie și omul întoarce capul și se uită la el – la propria moarte prin foc –, după care îl întoarce în partea cealaltă și sare.

Sare sau cade. Se lasă în față cu trupul țeapăn și, cât e de lung, cade cu capul înainte, stârnind un vuiet de uimire dinspre curtea școlii, cu țipete de spaimă ici-colo, însă în parte acoperite de mugetul trenului în trecere.

Ea a simțit că i se taie picioarele. Dar căderea n-a fost partea cea mai rea. După zvâcnetul final al căderii, a rămas cu capul în jos, atârnat de hamul de siguranță, la vreo șase, șapte metri deasupra trotuarului. Zvâcnetul, izbitura în plin zbor și

ricoșeul, reculul și apoi nemișcarea, cu brațele pe lângă trup, cu un picior îndoit din genunchi. Era ceva oribil în postura aceea stilizată, trup și membre, semnătura lui specială. Partea cea mai rea era însăși nemișcarea, proximitatea lui, poziția în care se afla și faptul că nimeni nu era mai aproape de el decât ea. Ar fi putut să-i vorbească, dar asta ținea de un alt plan al existenței, la care nu putea să ajungă. Omul rămăsese nemișcat în timp ce trenul, în mintea ei, încă trecea ca un vârtej, cu potopul de sunet care reverbera în jos peste el, cum atârna cu sângele năvălindu-i în cap, spre deosebire de al ei.

Și-a ridicat privirile drept în sus, dar n-a mai văzut nici urmă de femeia de la fereastră. A luat-o din loc, strecurându-se cu capul plecat pe lângă peretele blocului și pipăind suprafața rugoasă a zidăriei. El avea ochii deschiși, dar ea își găsea drumul cu mâna, după care, odată ce a trecut de silueta omului care se bălăbănea cu capul în jos, a virat-o brusc spre mijlocul trotuarului și a grăbit pasul.

Aproape imediat, a fost cât pe ce să se ciocnească de vagabond, de bătrânul zdrențăros care stătea și se uita dincolo de ea, la omul suspendat la semi-înălțime. Părea să aibă și el o postură a lui, să se fi aflat acolo dacă nu de o viață întreagă, măcar de jumătate din ea, cu o mână albă ca hârtia încleștată pe roata de bicicletă. Pe față i se citea o intensă îngustime a gândirii și a posibilităților. Avea în fața ochilor ceva radical diferit de ce întâlnea la fiecare pas, în curgerea obișnuită a orelor. Trebuia să învețe să vadă corect, să găsească o fisură în lumea lui obișnuită în care să se potrivească.

N-a văzut-o când a trecut pe lângă el. Avea impresia că nu reușește să meargă suficient de repede, să treacă deodată prin dreptul mai multor blocuri de locuințe sociale „dezvoltate“ pe

un cvartal și apoi altul. Își ținea capul în pământ, văzând lucrurile ca pe niște instantanee fugare, rotocoalele de sârmă ghimpată de pe un gard ceva mai jos, o mașină de poliție gonind înspre nord, în direcția din care venea ea, ca o scânteie alb-albastră cu mai multe fețe. Asta a împins-o să se gândească iarăși la el, rămas acolo suspendat, cu trupul în poziția lui specială – și dincolo de asta nu mai putea gândi.

Și-a dat seama că alerga fiindcă geanta de umăr o lovea peste șold. Luase cu ea ce scriseseră membrii grupului aflați în faze incipiente, punând paginile într-un biblioraft, în geanta de umăr, ca să le perforeze și înserieze când ar fi ajuns acasă. Pe strada pe care trecea nu era mai nimic, doar un depozit pe stânga. S-a gândit la mașina de poliție, oprindu-se chiar sub Omul căzător. Alerga nu foarte grăbită, răsucind pe toate părțile în minte paginile din biblioraft și numele membrilor grupului, de fapt numele proprii și doar inițialele numelor de familie, așa îi cunoștea și la fel și-i închipuia. Geanta de umăr era ca un metronom, cum i se lovea de șold, dându-i un tempo, un ritm anume pe care să-l păstreze în alergare. De-acum alerga la același nivel cu trenurile și, după o vreme, deasupra lor, alerga la deal, către cerul vărgat cu nori mai înalți, îngrămădiți, care păreau să se reverse peste cei de mai jos.

S-a gândit: De mâna lui a murit.

Apoi s-a oprit din alergat și s-a încovoiat toată, respirând greoi. S-a uitat la trotuar. Când alerga dimineața, parcurgea distanțe lungi și totuși niciodată nu se simțea atât de secătuită și epuizată. Stătea ruptă în două, ca și cum ar fi fost două, nu una, cea care tocmai alergase și cea care nu știa de ce. A răbdat până când i-a revenit suflul și apoi s-a îndreptat de spate. Două fete stăteau pe treptele unei case din apropiere și se uitau la ea.

A pornit mai departe, la pas, în sus pe panta străzii și iar s-a oprit, urmărind trenurile care ieșeau dintr-o bortă în pământ și se cufundau într-alta, undeva la sud de 100th Street.

Își ducea paginile acasă, cu ce scriseseră ei, și le punea lângă paginile mai vechi, gata perforate și înseriate, însumând mai multe sute de pagini de-acum. Dar mai întâi avea să-și verifice mesajele telefonice.

Traversase pe lumina greșită a semaforului și se oprise la colțul aglomerat al străzii, când i-a văzut venind în fugă spre ea. Erau luminoși și nedisimulați, strecurându-se printre oameni cufundați în anonimatul obișnuit. Cerul părea foarte aproape. Ei străluceau de-o viață care se cerea trăită, de-aia fugeau, așa c-a ridicat o mână, s-o poată vedea în masa de chipuri, la treizeci și șase de zile după povestea cu avioanele.

La Nokomis

Avea cardul Visa la el, avea numărul de pasager din programul de fidelitate. Avea la dispoziție un Mitsubishi. Dăduse jos douăzeci și două de kilograme și transformase greutatea în livre, înmulțind cu 2,2046. Arșița de pe Coasta Golfului Mexic era cumplită uneori și lui Hammad îi plăcea. Închiriaseră o căsuță din stuc pe West Laurel Road, dar Amir nici să n-audă de oferta de televiziune prin cablu gratuită. Casa era vopsită în roz. Se așezaseră la masă în prima zi și juraseră să-și facă datoria, ceea ce însemna pentru fiecare dintre ei, după legământul de sânge, să omoare americani.

Hammad împingea un cărucior prin supermarket. Era invizibil în ochii acelor oameni, care și ei deveneau invizibili în ochii lui. Se mai uita la femei uneori, da, la fata de la casă, pe care o chema Peg sau Meg. Știa lucruri pe care ea nu și le-ar fi putut închipui nici în zece vieți. În lumina în care se scălda totul vedea o urmă vagă de puf mătăsos și moale pe antebrațul ei și odată îi spusese ceva la care ea zâmbise.

Cu antrenamentul de pilotaj nu stătea foarte bine. Se tot fâțâia pe scaunul simulatorului și încerca să reacționeze în funcție de condiții. Ceilalți, majoritatea, se descurcau mai bine. Și mai era Amir, bineînțeles. Amir zbura deja cu avioane mici și făcea ore suplimentare în simulatoarele de Boeing 767. Uneori

plătea în numerar, cu bani transferați din Dubai. Se gândeau că statul putea foarte bine să le citească e-mailurile codificate. Statul era în stare să verifice bazele de date ale companiilor aeriene și toate tranzacțiile care priveau anumite sume de bani. Amir nu era de acord cu asta. El primea unele sume de bani transferate într-o bancă din Florida pe numele lui – primul și ultimul nume, de fapt, Mohamed Atta –, pentru că, la urma urmei, era un neica-nimeni de nicăieri.

Umblau proaspăt bărbieriți acum. Purtau tricouri și pantaloni de bumbac. Hammad își împingea căruciorul pe culoar înspre casă și, când îi spunea ceva, fata îi zâmbea, dar nu-l vedea. Ideea era să treci neobservat.

Își cunoștea greutatea în livre, dar nu le-o comunica și celorlalți, nici nu se împăuna de unul singur cu ea. Transforma și metrii în picioare, înmulțind cu 3,28. Doi sau trei dintre ei stăteau mereu acasă și alții veneau și plecau, dar nu cu intensitatea și fervoarea zilelor petrecute pe Marienstrasse. Trecuseră de faza aceea de-acum, ajunseseră la cea a pregătirii depline și hotărâte. Amir era singurul care ardea ca o vâlvătaie. Amir îi electriza pe toți, parcă scotea flăcări pe ochi.

Hammad pierduse din greutate în Afganistan, într-o tabără de pregătire, unde începuse să priceapă că moartea e mai tare decât viața. Peisajul de-acolo îl consumase, cascadele încremenite în spațiu, cerul care nu se mai termina. Acolo totul era Islam, râurile, pâraiele. Luai o piatră de jos și-o strângeai în pumn, și-aceea era Islam. Numele lui Dumnezeu era pe toate limbile de-a lungul și de-a latul țării. Nu mai simțise așa ceva de când se știa pe lume. Purta o vestă cu explozibil și știa că se făcuse în sfârșit bărbat, că era gata să străbată drumul ce-l despărțea de Dumnezeu.

Își conducea Mitsubishi-ul pe străzi adormite. Într-o zi, ciudat lucru, văzuse o mașină cu șase, șapte persoane înghesuite în ea, băieți și fete care fumau și râdeau și erau toți tineri, probabil studenți. Cât de ușor i-ar fi fost să coboare din mașina lui și să se urce într-a lor! Să deschidă portiera chiar așa, din mers, și să traverseze șoseaua până la mașina cealaltă, să meargă prin aer, să deschidă portiera celeilalte mașini și să se urce în ea.

Amir trecea de la engleză la arabă și cita: *Noi n-am distrus niciodată un popor al cărui destin să nu fi fost deja pecetluit.*

Toată această viață, această lume de gazoane pe care trebuia să le uzi și de produse făcute stive pe rafturi nesfârșite era o iluzie absolută și veșnică. În tabără, acolo, pe câmpia bătută de vânturi, se făcuseră bărbați. Trăseseră cu arma și detonaseră explozibili. Fuseseră instruiți în jihadul suprem, care însemna să verși sânge în valuri – al tău și al altora. Oamenii își udă gazoanele și mănâncă fast-food. Hammad mai comanda uneori mâncare la domiciliu, fără îndoială. De cinci ori pe zi, în fiecare zi, se ruga, uneori mai puțin, alteori deloc. Se uita la televizor într-un bar de lângă școala de pilotaj și-i plăcea să se închipuie pe el însuși apărând pe ecran, ca o figură oarecare surprinsă de camera de luat vederi în timp ce trecea prin detectorul de metale, îndreptându-se spre avion.

Nu c-ar fi ajuns ei până acolo. Statul avea liste de suspecți și agenți sub acoperire. Statul știa cum să citească semnalele care plecau din telefonul tău mobil către turnul-releu mai întâi, apoi către satelitul de pe orbită și de acolo înapoi către telefonul mobil al cuiva care se afla într-o mașină pe un drum, în mijlocul deșertului din Yemen. Amir nu mai vorbea despre evrei și cruciați. Totul se reducea la tactică de-acum, la orarele

avioanelor și la cantitățile de combustibil și la transportul oamenilor dintr-un loc într-altul, în așa fel încât să fie unde trebuia, când trebuia.

Oamenii ăștia care aleargă prin parc domină lumea. Bătrânii ăștia tolăniți pe șezlonguri, cu venele la vedere pe trupurile albe și cu șepci de baseball pe cap – ei controlează lumea noastră. Se întreabă dacă ei se gândesc vreodată la asta. Se întreabă dacă-l văd stând lângă ei, proaspăt bărbierit, cu teniși în picioare.

Era momentul să întrerupă orice legătură cu tatăl și mama lui. Le-a scris o scrisoare în care le-a spus că o să călătorească o vreme. Lucra pentru o firmă de inginerie, le scrisese, și avea să fie promovat curând. Îi era dor de ei, a scris, apoi a rupt foaia și a lăsat fărâmele să fie luate de șuvoiul clocotitor al amintirilor.

În tabără i se dăduse un cuțit lung care aparținuse cândva unui prinț saudit. Un bătrân își lovise cămila cu biciul, ca s-o facă să se lase în genunchi, după care apucase hățurile și-i trăsese capul pe spate, cu privirile către cer, iar Hammad îi retezase animalului beregata. Făcuseră tărăboi amândoi, urlaseră și el, și cămila când îi luase gâtul, iar el simțise o bucurie profundă, ca de războinic, se dăduse înapoi și privise cum fiara își dădea duhul. Rămăsese cu brațele desfăcute larg, el, Hammad, apoi sărutase lama însângerată și le-o arătase celor care se uitau, bărbaților cu veșminte lungi și turbane, arătându-și respectul și recunoștința.

Un bărbat venit în vizită nu știa cum se numește orașul în care se aflau, în apropiere de un alt oraș numit Venice. Uitase numele sau nici nu-l știuse vreodată. Lui Hammad i se părea fără importanță. Nokomis. Ce importanță avea? De lucrurile astea se alegea praful. Trebuia să le lase în urmă chiar dacă

dormeau și mâncau acolo. Totul era praf. Mașini, case, oameni. Nu erau decât fire de praf în vâlvătaia și lumina orbitoare a zilelor ce aveau să vină.

Mai treceau câte unul sau doi uneori, și-i mai povesteau și lui despre femeile pe care le plătiseră pentru sex, foarte bine, dar el nu voia să-i asculte. Voia să facă măcar asta cum se cuvenea, dintre toate lucrurile pe care le făcuse la viața lui. Se aflau cu toții în mijlocul necredincioșilor, în plin *kufr*[1]. Simțeau lucrurile împreună, el și frații lui. Simțeau apăsarea pericolului și a izolării. Simțeau efectul magnetic al complotului. Complotul îi aducea împreună mai strâns ca niciodată. Complotul reducea lumea la o linie de ochire dintre cele mai subțiri, unde totul converge într-un punct. Invocau soarta, că se născuseră, adică, pentru asta. Invocau faptul că fuseseră aleși, acolo departe, sub vânturile și cerul Islamului. Invocau declarația pe care o reprezenta moartea, cea mai puternică dintre provocări, jihadul suprem.

Dar oare omul trebuie să se omoare ca să realizeze ceva pe lume?

Aveau programul de pe simulator. Jucau pe calculatoarele lor jocuri de pe simulatoarele de pilotaj. Pilotul automat detectează devieri de la ruta stabilită. Parbrizul rezistă la ciocnirile cu păsări. El avea o reproducere mare, pe carton, a bordului unui Boeing 767. O studia în camera lui, memorând amplasarea manetelor și a cadranelor. Ceilalți ziceau că acel carton e nevasta lui. Transforma litrii în galoane și gramele în uncii. Se așeza pe scaunul de la frizerie și se uita în oglindă. Nu era el acolo, nu era el acela.

Practic, nu-și mai schimba hainele. Purta unul și același tricou, aceiași pantaloni în fiecare zi, și săptămâna următoare

la fel, inclusiv chiloții. Se bărbierea, dar practic nu se mai îmbrăca și dezbrăca, dormind adesea cu hainele pe el. Ceilalți făceau comentarii brutale. Odată își dusese hainele la spălătoria automată, îmbrăcat cu hainele altuia. Purtase hainele respective o săptămână și-i ceruse celuilalt să poarte hainele lui, dacă tot erau curate, chiar dacă nu avea nici o importanță cum erau, curate sau murdare.

Bărbați și femei cu ochi vicleni râdeau la televizor, în timp ce forțele lor militare spurcau Pământul celor Două Locuri Sfinte[2].

Amir făcuse pelerinajul la Mecca. Era, deci, *hagi* și-și îndeplinea datoria, rostea rugăciunea de înmormântare, *salat al-janaza*, se declara solidar cu cei care muriseră pe drum până acolo. Hammad însă nu se simțea mai prejos. Aveau să-și facă în curând un alt fel de datorie, care nu era scrisă nicăieri, cu toții împreună, ca martiri.

Dar oare omul trebuie să se omoare ca să conteze cumva, ca să fie cineva, ca să-și găsească drumul?

Hammad se gândea la lucrurile astea. Ținea minte ce zisese Amir. Amir gândea limpede, în linii drepte, direct și sistematic.

Amir îi vorbea verde-n față.

Sfârșitul vieții noastre e hotărât dinainte. Ne îndreptăm spre ziua aceea din clipa în care venim pe lume. Nu există nici o lege sfântă care să ne oprească de la ce avem de gând să facem. Nu e vorba de sinucidere, indiferent în ce sens am interpreta cuvântul. E vorba de ceva scris demult. Nu facem decât să descoperim drumul care ne-a fost deja sortit.

Te uiți la Amir și vezi o viață mult prea intensă ca să mai dureze fie și un minut în plus, poate fiindcă el n-a futut niciodată o femeie.

Dar cum rămânea cu asta? se gândea Hammad. Să zicem că nu contează omul care-și ia viața în situația de față. Dar viețile celorlalți, pe care le lua cu el?

Nu era el cine știe ce nerăbdător să-l întrebe așa ceva pe Amir, dar l-a întrebat până la urmă, când rămăseseră doar ei doi în casă.

Amir s-a arătat iritat. I-a spus că mai vorbiseră în principiu despre asta la Hamburg, și la moschee, și în apartamentul de-acolo.

Cum rămânea cu ceilalți?

Amir i-a spus pur și simplu că nu există ceilalți. Ceilalți există numai în măsura în care noi le rezervăm un rol pe care și-l îndeplinesc. Așa funcționează ei în calitate de ceilalți. Cei care vor muri nu au nici un drept asupra vieții lor, decât prin utilitatea faptului că mor.

Asta pe Hammad îl impresionase. Suna de-a dreptul filosofic.

Două femei treceau foșnind printr-un parc, în faptul serii, amândouă cu fuste lungi, una desculță. Hammad stătea singur pe o bancă și se uita. S-a ridicat și s-a luat după ele. S-a întâmplat pur și simplu, cum se întâmplă ca un bărbat să fie smuls din propria piele și abia după aceea să îl ajungă trupul din urmă. S-a ținut după cele două femei numai până la marginea parcului și s-a uitat cum dispăreau rapid, ca niște pagini frunzărite.

Parbrizul rezistă la ciocnirile cu păsări. Eleronul este o aripioară mobilă.

Se roagă și doarme, se roagă și mănâncă. Mănâncă niște porcării de la fast-food, mai mult în tăcere. Complotul îi drămuiește fiecare gură de aer pe care o tage în piept. E adevărul pe care l-a căutat dintotdeauna, fără măcar să știe

cum să-l numească sau unde să-l caute. Sunt împreună. Nu e vorbă pe care s-o schimbe, el și ceilalți, și care să nu revină la asta.

Unul dintre ei curăță o portocală și o desface în felii.

Te gândești prea mult, Hammad.

Unii oameni și-au petrecut ani întregi organizând totul în secret.

Da, bine.

I-am văzut cu ochii mei pe oamenii ăștia trecând prin tabără când eram acolo.

Bine. Dar gânditul s-a încheiat.

Și vorbitul.

Bine. Acuma chiar se face.

Îi întinde o felie de portocală lui Hammad, care conduce.

Tatăl meu, zice celălalt, ar muri de-o sută de ori dac-ar ști ce facem noi aici.

O singură dată murim.

O singură dată, dar zdravăn.

Hammad se gândește la extazul în care-l vor azvârli explozibilii activi pe care-i poartă în jurul pieptului și-al taliei.

Dar să nu uiți, zice celălalt, că putem fi opriți în orice moment de CIA.

Zice asta și râde. Poate că nu mai e adevărat. Poate că-i numai o poveste pe care și-au spus-o de-atâtea ori, că nici ei n-o mai cred. Sau poate că n-au crezut-o când au început s-o spună și au început s-o creadă acum, când momentul se apropie. Hammad nu vede nimic amuzant în asta, oricum ar fi dat-o.

Oamenii la care se uita cum își plimbau câinii – cât de legați erau de viață, ar fi trebuit să le fie rușine. Stai să te gândești, câini care scormonesc în praf, stropitori care hârșâie peste

gazoane. Când vedea vreo furtună apropiindu-se dinspre golf, îi venea să-și desfacă brațele și să meargă drept spre ea. Oamenii ăștia – tot ce li se pare lor atât de prețios pentru noi e spațiu gol. Nu se gândea la scopul misiunii lor. Nu vedea decât uimire și moarte. Nu există un scop, tocmai ăsta-i scopul.

Când trece pe culoarul scăldat în lumină, se gândește și de o mie de ori într-o singură clipă la ce urmează. Proaspăt ras, surprins de camerele de supraveghere cum trece prin detectorul de metale. Fata de la casă rostogolește cutia de supă prin dreptul aparatului și el se gândește să spună ceva simpatic și își spune mai întâi totul în gând, ca să nu greșească ordinea cuvintelor.

Se uita peste colibele de chirpici, către munții din zare. Vestă cu bombe și glugă neagră. Noi suntem gata să murim, ei nu. Asta-i forța noastră, că iubim moartea, că simțim chemarea martiriului, înarmați. Stătea împreună cu ceilalți în vechea mină de cupru sovietică, devenită acum tabără afgană, tabăra lor, și ascultau cu toții vocea care-i chema prin amplificatoare.

Vesta era din nailon albastru și avea curele încrucișate. În centură avea fixați cilindri cu explozibili puternici. În partea de sus a pieptului avea plăci de explozibil sintetic. Nu asta era metoda pe care el și frații lui aveau s-o folosească într-o bună zi, dar viziunea raiului și a iadului, a răzbunării și a devastării era una și-aceeași.

Stăteau și ascultau vocea înregistrată a muezinului, care-i chema la rugăciune.

Acum stă pe scaunul frizerului, cu pelerina dungată pe umeri. Frizerul e un bărbat slăbuț care vorbește puțin. La radio se dau știri, se vorbește despre vreme, sport și trafic. Hammad nu ascultă. Iar se gândește, uitându-se dincolo de fața din

oglindă, care nu e fața lui, și așteaptă să vină ziua, cu cer senin și vânt liniștit, în care n-o să mai aibă la ce să se gândească.

1. „Necredință“ (în arabă, în orig.).
2. Regatul Arabiei Saudite este uneori denumit Țara celor Două Moschei Sfinte, făcându-se referire la Mecca și Medina, cele mai sfinte două locuri ale lumii arabe. În cazul de față este vorba despre lumea musulmană în general.

Partea III
DAVID JANIAK

10

Au mers tot drumul, douăzeci de cvartale spre nord, apoi au luat-o de-a latul și până la urmă înapoi în jos, către Union Square, câțiva kilometri buni pe o caniculă sufocantă, printre polițiști cu căști și echipament de luptă, cu copii mici cocoțați pe umerii părinților. Au mers și ei cu alți cinci sute de mii, un roi multicolor de oameni care ocupa strada cu totul, de la un trotuar la altul, cu pancarte și afișe, cu tricouri imprimate, cu sicrie drapate în negru, mărșăluind împotriva războiului, a președintelui, a politicilor.

Se simțea străină de toată situația, chiar dacă o apăsa. Elicopterele poliției vuiau înaintea lor și era un șir de bărbați care scandau și zbierau la participanții la marș. Justin a luat un manifest de la o femeie cu o basma neagră. Avea picățele de pigment pe mâini și privirile pierdute undeva în depărtare, ca să evite orice contact vizual. Oamenii se opriseră să vadă cum ardea un car alegoric din hârtie creponată și mulțimea parcă devenise și mai densă, parcă făcea implozie. A încercat să-l ia pe copil de mână, dar faza asta trecuse de-acum. Avea zece ani și-i era sete, așa c-a șters-o către cealaltă parte a străzii, unde un bărbat vindea sucuri dintr-o stivă de cutii de carton. Erau cel puțin zece polițiști în apropiere, postați în fața unei plase roșii

care îmbrăca o schelă a unui șantier de construcții. Acolo urmau să-i rețină pe cei ultra-zeloși sau imposibil de controlat.

Un bărbat de culoare s-a apropiat de ea, desprinzându-se din mulțime, și-a dus mâna la inimă și a zis:

— Azi e ziua lui Charlie Parker.

Se uita la ea, dar nu chiar în ochi, după care a trecut mai departe și i-a spus același lucru unui bărbat care purta un tricou cu semnul păcii. Avea un ton plin de reproș, din care ea a dedus că toți acei oameni, jumătate de milion, cu adidașii lor, cu pălăriile de soare și catrafusele însemnate cu tot felul de simboluri, erau bătuți în cap dacă se adunau pe canicula și umezeala alea pentru naiba știe ce-i adusese acolo, când puteau mult mai bine să umple aceleași străzi, exact la fel de mulți câți erau, ca să-l omagieze pe Charlie Parker de ziua lui.

Dacă tatăl ei, dacă Jack ar fi fost de față, probabil că s-ar fi arătat de acord cu omul acela. Și, într-adevăr, simțea și ea o anumită separare, o distanță. Mulțimea în care se amestecase nu-i crea un sentiment de apartenență. Venise acolo pentru copil, ca să-i dea ocazia să participe la un miting de protest, ca să vadă și el, să simtă pe pielea lui opoziția împotriva războiului și a proastei guvernări. Ea, una, și-ar fi dorit să fie departe de tot ce era în jur. În ultimii trei ani, din ziua aceea de septembrie, toată viața devenise publică. O comunitate rănită dă pe dinafară de voci, iar mintea nocturnă și solitară este modelată de strigătul acela. Era mulțumită cu viața ei măruntă, bine păzită, pe care și-o construise în ultima vreme organizându-și zilele, potrivind amănuntele, stând la locul ei, ținându-se la distanță. Imună la furie și presimțiri. Imună la nopți care abia se târăsc de la un coșmar autoindus trăit aievea la următorul. Participa la marș, dar se ferea de sloganurile și sicriele de

carton purtate de ceilalți, de polițiștii călare, de anarhiștii care azvârleau sticle. Totul era simplă coregrafie, și avea să se destrame în câteva clipe.

Copilul s-a întors și s-a uitat după omul care-și croia drum prin mulțime, oprindu-se ici și colo să-și repete anunțul.

— Muzician de jazz, i-a spus ea. Charlie Parker. A murit acum vreo patruzeci, cincizeci de ani. Când ajungem acasă, o să scot de pe unde le-am pus niște discuri cu el, niște LP-uri. Charlie Parker, zis Pasărea. Nu mă-ntreba de ce. Până s-apuci să-ntrebi, nu mai întreba, fiindcă nu știu. O să găsesc discurile și le ascultăm. Dar să-mi aduci aminte, fiindcă uit.

Copilul a mai luat niște manifeste. Oamenii stăteau de-o parte și de alta a marșului și înmânau materiale militante despre pace, justiție, înregistrarea votanților, dezvăluiri paranoice. El studia fițuicile în timp ce mergea, săltând capul ca să-i vadă pe cei care mărșăluiau în fața lui, citind în același timp textele tipărite.

Jeliți-i pe morți. Vindecați-i pe răniți. Opriți războiul.

— Mai las-o și tu. Mergi acum, citești mai târziu.

— Da, bine, a zis el.

— Dacă încerci cumva să potrivești ce vezi cu ce citești, să știi că nu se potrivesc întotdeauna.

— Da, bine, a zis el.

Era ceva nou, obiceiul ăsta de a da la o parte cu nepăsare orișice cu numai două vorbe. Ea l-a urcat pe trotuar, ca să-și bea sucul la umbră, cu spatele rezemat de peretele unei clădiri. Stătea lângă el și se uita cum se lăsa tot mai în jos, se scurgea pe perete, ca un comentariu gestual pe marginea căldurii și-a mersului îndelungat, mai degrabă teatru decât gest de nemulțumire.

Până la urmă, s-a potolit și a rămas pe vine, ca un mic luptător de sumo. Și-a făcut ordine în hârtii, acordând câteva minute bune unui manifest anume. A văzut și ea cuvântul „Islam“ în partea de sus a secțiunii mediane a pliantului, urmat de un număr cu 800. Probabil că era fițuica luată de la femeia cu basma neagră. A văzut cuvinte cu caractere aldine, cu explicații.

O trupă de femei mai în vârstă a trecut prin fața lor, intonând un vechi cântec de protest.

— Hagialâc, a zis el.

— Da.

— *Shahadah*[1], a zis el.

— Da.

— Nu este alt Dumnezeu decât Allah și Mahomed este Profetul Său.

— Da.

A recitat fraza din nou, încet, într-un stil mai concentrat, parcă trăgându-și-o mai aproape, încercând să vadă în profunzimea ei. Lumea fie stătea în jurul lor, fie își târa picioarele mai departe, risipindu-se și pe trotuare.

A recitat apoi fraza în arabă. El a recitat-o, ea i-a spus că era în arabă, transliterată. Dar până și asta era prea mult, un moment izolat cu fiul ei la umbră, făcând-o să se simtă stânjenită. Justin a citit definiția unui alt termen, care se referea la postul anual obligatoriu de Ramadan și ea și-a amintit ceva. El citea mai departe, mai mult în tăcere, dar uneori și cu voce tare, ținând manifestul ceva mai sus și așteptând să i-l ia din mână când avea să-l ajute să pronunțe câte un cuvânt. S-a întâmplat de două, trei ori și, cât nu se întâmpla, mintea îi zbura la Cairo, cu vreo douăzeci de ani mai devreme, la cele

mai neclare forme înmagazinate în memoria ei, inclusiv cu ea însăși coborând dintr-un autocar în mijlocul unei mulțimi uriașe.

Călătoria fusese un dar de absolvire, așa că ea și o fostă colegă de clasă merseseră cu un autocar și pe urmă coborâseră în mijlocul unei sărbători oarecare. Atât de multă lume era, încât oriunde te-ai fi aflat păreai în mijlocul mulțimii. Era o lume densă, curgând în valuri la apus, și le dusese cu ea prin fața prăvălioarelor și a tarabelor cu mâncare și-n mai puțin de-un minut cele două prietene fuseseră despărțite una de alta. Devenise conștientă acolo nu numai de propria-i neajutorare, ci și de un acut simț al identității ei în raport cu ceilalți, mii câți erau, disciplinați, dar atotcuprinzători. Cei dimprejur se uitau la ea, îi zâmbeau, cel puțin unii dintre ei, și-i vorbeau, unul sau doi, și ea se văzuse forțată să-și privească imaginea în oglinda mulțimii. Devenea ceea ce se vedea în ochii lor. Era chipul și trăsăturile ei, culoarea pielii ei de femeie albă, albă ca sens al ei fundamental, ca stare de fapt. Iată cine și ce era, nu propriu-zis, dar în același timp da, chiar așa, de ce nu? Era privilegiată, detașată, egocentrică, albă. I se citea pe fața educată, necunoscătoare, speriată. Simțea tot adevărul amar conținut în stereotipuri. Mulțimea se pricepea să fie mulțime. Ăsta era adevărul ei de mulțime. Se simțeau la ei acasă oamenii aceia, își spusese în sinea ei, în valul acela de trupuri, în masa comprimată. Faptul de a fi o mulțime constituia o religie în sine, dincolo de prilejul pentru care ieșiseră la sărbătorit. Se gândise la mulțimi panicate care se revarsă peste malurile apelor. Erau gânduri de albă, care procesau date legate de o panică albă. Ceilalți nu aveau asemenea gânduri. Debra, în schimb, prietena ei, dublura ei rătăcită pe undeva pe-acolo, tot albă fiind, avea

gânduri similare. Încercase să se uite după Debra, dar nu era simplu să faci așa ceva, să-ți eliberezi umerii și să te întorci. Amândouă erau în mijlocul mulțimii, erau însuși mijlocul mulțimii, independent una de alta. Oamenii îi vorbeau. Un bătrân i-a oferit ceva dulce și i-a spus cum se numește sărbătoarea, care marca sfârșitul Ramadanului. Până aici și-a amintit.

El a recitat fraza în arabă, încet, silabă cu silabă, iar ea s-a întins după pliant și i-a citit varianta ei, cam la fel de nesigură, doar că mai rapid. Au mai urmat și alte cuvinte pe care el i le-a pus în cârcă, iar ea le-a pronunțat sau le-a stâlcit și toată povestea, oricât de măruntă era, să citească un rând, să explice un ritual, a făcut-o să se simtă prost. Era parte din discursul public de-acum, această revărsare de Islam cu un număr de telefon cu 800. Tocmai chipul bătrânului aceluia din amintirea ei, de la Cairo, a readus-o în prezent. Era simultan în memoria ei și pe trotuarul unde se opriseră, fantoma unui oraș, vuietul palpabil al celuilalt, și ea simțea nevoia să scape din ambele mulțimi.

S-au alăturat din nou marșului, care aproape că ajunsese înapoi în centru și pentru scurt timp au ascultat cum vorbea cineva pe o platformă improvizată în Union Square. Apoi au intrat în librăria de alături și au început să rătăcească pe culoarele lungi, la răcoare și în liniște. Mii de cărți luceau pe mese și rafturi, totul era tăcut în acea duminică de vară și copilul a început s-o facă pe copoiul la vânătoare, uitându-se lung la cărți și adulmecându-le fără să le atingă, ținându-și vârfurile degetelor apăsate pe obraz, ca să-și tragă fălcile în jos. Ea nu știa ce mai înseamnă și asta, dar a înțeles că nu încerca s-o amuze sau s-o irite pe ea. Comportamentul lui se afla în afara

sferei de influență a maică-sii, era ceva ce-avea de împărțit cu cărțile.

S-au dus la etaj pe scara rulantă și au petrecut o vreme uitându-se la cărțile de știință, despre natură, de călătorii, de *ficción*.

— Care e cel mai bun lucru pe care l-ai învățat la școală? De la început, vreau să zic, din primele zile?

— Cel mai bun?

— Cel mai tare. Haide, șmechere, spune-mi.

— Parc-ai fi tata.

— Îi țin locul. Fac normă dublă.

— Când se-ntoarce acasă?

— Peste opt, nouă zile. Ia zi, cel mai bun lucru?

— Soarele-i o stea.

— Cel mai bun lucru pe care l-ai învățat vreodată.

— Că soarele-i o stea, a zis el.

— Asta nu te-am învățat eu?

— Nu cred.

— N-ai învățat asta la școală. Eu te-am învățat.

— Nu cred.

— Avem o hartă a cerului pe perete.

— Soarele nu-l avem pe perete. E pe-acolo pe undeva. Dar nu-i acolo *sus*. Acolo nu există sus și jos. E doar pe-acolo, pe undeva.

— Sau poate că noi suntem pe-acolo pe undeva, i-a spus ea. Poate că așa suntem mai aproape de adevăr. Noi ne aflăm pe-acolo, pe undeva.

Le făcea plăcere să se ciondănească puțin, să se tachineze, în timp ce stăteau la fereastra înaltă și se uitau cum se sfârșea marșul, cum se coborau pancartele și se strângeau afișele, cum

se risipea mulțimea, oamenii luând-o în toate direcțiile, unii spre parc, alții în jos la metrou, alții pe străzile perpendiculare. Era uimitor, într-un fel, ce spusese copilul, o singură propoziție, patru cuvinte mari și late, când te gândeai la tot ce spunea asta despre tot ce este. Soarele-i o stea. Oare ea când devenise conștientă de asta și de ce nu mai ținea minte când anume? Soarele-i o stea. Părea o revelație, un mod inedit de a ne gândi la cine suntem, dacă nu chiar modul cel mai pur, care abia în final își făcea dezvăluirea, ca un fel de fior mistic, o trezire la realitate.

Poate că era obosită și-atât. Era momentul să se îndrepte spre casă, unde să mănânce, să bea ceva. Opt, nouă zile sau chiar mai mult. Ia-i o carte copilului și mergeți acasă.

În seara aceea a cotrobăit prin colecția de discuri de jazz a tatălui ei și i-a pus câteva lui Justin. După ce s-a culcat el, ea s-a gândit să ia o enciclopedie a jazz-ului de pe rafturile prăfuite, cele mai de sus, și a găsit, scrise cu caractere minuscule, nu numai anul, dar și luna și ziua. Era într-adevăr ziua lui Charlie Parker.

Număra invers de la o sută, din șapte-n șapte. Îi făcea bine treaba asta. Mai greșea din când în când. Numerele impare îi mai făceau figuri, ca și cum s-ar fi rostogolit greoi prin spațiu, întâmpinând rezistență la curgerea lină a numerelor divizibile cu doi. De-asta i se și cerea să numere invers din șapte-n șapte, ca să nu-i fie așa de simplu. Câteodată ajungea până la numerele de-o singură cifră fără să se împotmolească. Cea mai dificilă trecere i se părea de la douăzeci și trei la șaisprezece. Îi venea să spună șaptesprezece. De fiecare dată era pe punctul de a trece de la treizeci și șapte la treizeci, apoi la douăzeci și trei și la șaptesprezece. Numărul impar se impunea. La centrul

medical, doctorul zâmbea când greșea, sau nici nu observa, sau stătea cu ochii pe foaia pe care avea imprimate rezultatele testelor. Era tulburată de rateurile memoriei, ancorate în istoria familiei. Altfel, era bine. Creierul îi funcționa normal pentru vârsta ei. Avea patruzeci și unu de ani și, în limitele protocoalelor impuse de procesul imagistic, aproape totul părea să se înscrie în categoria nesemnificativului. Ventriculele erau nesemnificative, trunchiul cerebral, cerebelul, baza craniului, regiunile sinuzale cavernoase, glanda pituitară – nesemnificative toate.

Dădea testele, făcea examinările, RMN-ul, psihometria, împerecherile de cuvinte, memorările, se concentra, mergea pe linia dreaptă de la un perete la celălalt, număra invers de la o sută, din șapte-n șapte.

Număratul invers o făcea să se simtă bine, așa că mai număra uneori și pe parcursul zilei, în timp ce mergea pe câte o stradă sau cu taxiul. Era modul ei de a recita versuri, subiective și fără rimă, vag asemănătoare cu un cântec, dar având o anume rigoare, o tradiție a ordinii bine fixate, numai că înapoi, ca să verifice prezența unui altfel de mers înapoi, căruia doctorul cu delicatețe îi spunea regres.

La Casa de Pariuri Sportive, situată în vechiul cazinou, erau cinci rânduri de mese lungi, așezate la niveluri diferite. El stătea la capătul cel mai îndepărtat al ultimei mese de pe rândul cel mai de sus, așezat cu fața spre mese și spre cele cinci ecrane fixate sus, pe perete, pe care se vedeau cai alergând pe diverse fusuri orare de pe tot globul. Un bărbat citea o carte broșată la masa care venea chiar sub el, ținând în mână o țigară care mai mult se fuma singură. De partea cealaltă a sălii, la nivelul cel mai de jos, o femeie solidă, într-un hanorac, stătea în

fața unui evantai de ziare. Keith știa că e femeie pentru că nu avea gluga pe cap și ar fi știut oricum, dacă nu de asta, măcar din gesturi și poziție, din cum își desfăcea paginile în față și le netezea cu amândouă brațele, după care împingea mai departe paginile pe care nu le citea, în lumina chioară și în fumul care plutea în aer.

Salonul se întindea și în spatele lui, și în celelalte direcții, pe hectare întregi de jocuri mecanice, dar acum era mai degrabă lipsit de pulsația vieții umane. El se simțea chiar și așa încorsetat, apăsat de penumbră, de tavanul jos și de rămășițele dense de fum, care i se lipeau de piele și purtau cu ele decenii întregi de aglomerație și acțiune.

Era opt dimineața și era singurul conștient de asta dintre cei de față. S-a uitat către celălalt capăt al mesei aflate în prelungirea celei la care stătea, unde un bătrân cu părul strâns într-o coadă albă de cal se aplecase peste brațul scaunului și urmărea caii în toiul cursei, trădând, în termenii limbajului trupului, o încovoiere anxioasă care îți dădea de înțeles că erau bani în joc. Altminteri, nu se mișca. Doar se apleca, atât; apoi s-a auzit vocea crainicului, la foc rapid, unicul anunț dătător de blânzi fiori:

— Yankee Gal pătrunde pe interior.

Nu mai era nimeni la mesele de acolo. Cursele se terminau, începeau altele sau poate erau aceleași curse reluate pe unul sau mai multe ecrane. Nu le urmărea îndeaproape. Se auzeau reacții agitate dinspre un alt grup de ecrane, situate ceva mai jos, deasupra coliviei casierului. Se uita la țigara din mâna bărbatului care citea o carte chiar sub el, cum se fuma singură. S-a uitat iar la ceas. Știa ora și ziua din săptămână și s-a întrebat

în sinea lui când aveau să devină superflue asemenea fărâme de informație.

Bărbatul cu părul strâns în coadă s-a ridicat și a plecat chiar pe ultimul tur de pistă al cursei aflate în plină desfășurare, răsucindu-și ziarul într-un sul strâns, cu care a început să se lovească peste coapsă. Senzația de abandon plutea în aer ca un miros pestilențial. După o vreme, Keith s-a ridicat și el și a trecut în sala de poker, unde a plătit taxa de intrare și și-a luat în primire locul, pregătit pentru începutul turneului – vorba vine turneu.

Numai trei mese erau ocupate. Cam prin al șaptezeci și șaptelea joc a început și el să simtă că era puțină viață în toată povestea, nu pentru el, ci pentru ceilalți, o vagă luminiță la capătul tunelului de semnificație. Se uita la femeia din partea cealaltă a mesei; clipea întruna. Era subțirică, ridată, greu de văzut într-un asemenea loc, la nici doi metri distanță, cu părul încărunțit. Nu și-a pus problema cine era, nici unde se ducea după ce se termina totul, în ce fel de cameră aflată cine știe unde și la ce avea să se gândească odată ajunsă acolo. Nu se termina niciodată. Acesta era și farmecul. În afara jocului, nu exista nimic altceva, doar un spațiu neclar. Clipea și accepta miza; clipea și spunea pas.

La o distanță oarecare în interiorul cazinoului, vocea hârșâită de fum a crainicului anunța în reluare că Yankee Gal pătrundea pe interior.

Îi lipseau nopțile acelea cu prietenii când stai de vorbă despre orice. Nu păstrase legături strânse și nici nu le ducea lipsa, nici nu se simțea vinovată. Erau ore de discuții și de râs, de sticle destupate. Îi lipseau monoloagele comice ale vârstei mijlocii care apar la egomaniacii cronici. Mâncarea se mai

termina, vinul însă nu, și cine era omulețul cu eșarfă roșie care făcea efecte sonore din filme vechi cu submarine? Rar i se mai întâmpla să iasă acum, ieșea singură, nu stătea prea mult. Îi lipseau sfârșiturile de săptămână de toamnă petrecute la casa de la țară a unuia sau altuia, frunzele care cădeau, fotbalul jucat pe pajiște, copiii care se rostogoleau pe tăpșanuri ierboase, cei care făceau și cei care ascultau, cu toții urmăriți atent de o pereche de câini zvelți și înalți, așezați pe picioarele dinapoi ca niște creaturi mitice.

Nu simțea nici chemarea veche, senzația de nerăbdare. Mai era o problemă: se gândea la Keith. El n-ar fi vrut. Nu se simțise niciodată bine într-o astfel de companie și-i era cu neputință acum să se dea pe brazdă. Oamenilor le venea greu să-l abordeze, chiar și la cel mai simplu nivel social. Se temeau să nu ricoșeze. S-ar fi lovit de el ca de un perete și ar fi ricoșat.

Mama ei, da, ea îi lipsea. Nina era peste tot în jur de-acum, dar numai în stare meditativă, în aerul pe care-l respira, ca o prezență nelipsită prin apropiere.

După slujba de înmormântare, cu patru luni mai înainte, câteva persoane luaseră parte la un dejun în memoria ei. Martin sosise și el cu avionul, ca de obicei, de pe undeva din Europa și mai erau doi dintre foștii colegi ai Ninei.

Urmase o oră și jumătate calmă, cu povești despre mama ei și diverse altele, despre ocupațiile fiecăruia, despre locurile pe unde mai fuseseră în ultima vreme. Femeia, biograf de meserie, mâncase pe sponci, în schimb vorbise destul de mult. Bărbatul nu spusese mai nimic. Era directorul unei biblioteci de artă și arhitectură.

După-amiaza se transforma ușor-ușor în seară când ajunseseră ei la cafele. Atunci Martin zisese:

— Ne-am săturat cu toții de America și americani. Ni se face greață când auzim de ei.

Abia dacă se văzuseră, el și mama ei, în ultimii doi ani și jumătate de viață ai Ninei. Fiecare afla vești despre celălalt prin intermediul unor prieteni comuni sau prin Lianne, care păstrase legătura cu el, destul de sporadic, prin e-mailuri și convorbiri telefonice.

— Dar să vă spun ceva, zisese Martin.

Ea se uitase la el. Avea barba de două săptămâni dintotdeauna și aceleași pleoape căzute care mărturiseau suferința cronică din pricina schimbărilor de fus orar. Purta obișnuitul costum necălcat, uniforma lui, cămașa care arăta de parcă ar fi dormit îmbrăcat cu ea, fără cravată. Un om dislocat sau peste măsură de distrat, rătăcit în timp. Dar era mai masiv acum, fața i se lățea spre est și spre vest, dădea semne de buhăială și fleșcăială, pe care barba nu putea să i le ascundă. Avea aerul comprimat al omului căruia i se duseseră ochii în fundul capului.

— Cu toată puterea nepăsătoare a țării ăsteia, dați-mi voie să spun, cu tot pericolul pe care-l provoacă în lume, America își va pierde orice relevanță. Nu credeți?

Nu știa foarte bine de ce păstrase legătura cu el. Argumentele contra erau puternice. Mai întâi ce știa despre el, chiar dacă nu era complet, plus că mai era, și trăgea și mai greu la cântar, felul în care ajunsese să-l privească mama ei. Vinovăție prin asociere, a lui, când se prăbușiseră turnurile.

— Este un cuvânt în germană: *Gedankenübertragung*. Înseamnă „răspândirea gândurilor“. Cu toții am început să ne gândim la lipsa de relevanță a Americii. Aduce cu telepatia. Se-apropie ziua în care nimeni n-o să se mai gândească decât la

pericolul pe care-l provoacă. America-și pierde poziția centrală. Devine centrul propriului ei rahat. Ăsta-i singurul centru pe care-l mai ocupă.

Nu știa foarte bine cum de ajunseseră să vorbească despre așa ceva, poate din cauza a ceva ce spusese altcineva mai devreme, în treacăt. Poate că Martin se certa, de fapt, cu moarta, cu Nina. Cei doi colegi regretau că nu plecaseră acasă înainte de cafea și fursecuri. Nu era momentul, zisese femeia, pentru certuri pe tema politicii internaționale. Nina le-ar fi făcut față mai bine decât oricare dintre ei, zisese ea, dar Nina nu mai era și discuția îi dezonora memoria.

Martin făcuse un gest a lehamite din mână, delimitându-se de replica mărginită. El era omul care o lega de mama ei, se gândise Lianne. De-aia păstrase legătura cu el. Chiar și când mama ei mai trăia și devenea o prezență din ce în ce mai palidă, el o ajutase pe ea, pe Lianne, s-o vadă pe maică-sa în linii mai clare. Zece sau cincisprezece minute la telefon cu el, cu un bărbat conturat din regrete, dar și din iubire și amintiri, sau conversații mai lungi, care puteau să dureze și o oră, și se simțea și mai tristă, și mai bine, văzând-o pe mama ei într-un fel de stop-cadru, vioaie și agilă. Îi povestea maică-sii despre aceste convorbiri și-i urmărea cu atenție chipul, căutând cu ardoare un semn luminos.

Acum îl urmărea atent pe el.

Cei doi colegi insistaseră să facă cinste. Martin nu se opusese. O încheiase cu ei. Întruchipau o formă de tact prohibitiv, potrivit mai degrabă funeraliilor de stat din țările autocrate. Înainte să plece, directorul de bibliotecă luase o floarea-soarelui din vaza cu flori aflată în mijlocul mesei și i-o vârâse lui Martin în buzunarul de la piept al hainei. Făcuse

gestul zâmbind, poate ostil, poate nu. Apoi, în cele din urmă, vorbise, ridicat de la masă și luptându-se cu o pelerină de ploaie pe care voia să și-o tragă pe el:

— Dacă noi ocupăm centrul, asta se întâmplă pentru că voi ne-ați așezat acolo. Asta-i adevărata voastră dilemă, zisese el. Dincolo de orice, noi suntem tot America, voi sunteți tot Europa. Vedeți filmele noastre, citiți cărțile noastre, ascultați muzica noastră, vorbiți limba noastră. Cum ați putea să nu vă mai gândiți la noi? Ne vedeți și ne auziți întruna. Puneți-vă întrebarea: Ce vine după America?

Martin zisese calm, aproape leneș, ca pentru sine însuși:

— Nu mai știu America de-acum. N-o mai recunosc. Unde știam eu că se află America, nu mai e decât un spațiu gol.

Rămăseseră, ea și Martin, ultimii clienți din încăperea lungă, situată sub nivelul solului, și stătuseră de vorbă multă vreme. Ea îi povestise despre ultimele luni dificile din viața maică-sii, despre vasele de sânge sparte, cum nu-și mai putea controla mușchii, vorbea împiedicat și privea în gol. Martin se aplecase aproape cu totul peste masă și răsufla zgomotos. Ea voise să-l audă vorbindu-i despre Nina și el îi vorbise. I se părea că n-o mai știuse pe maică-sa, multă vreme, decât ca Nina pe scaun, Nina în pat. El o înălțase în mansardele artiștilor, printre ruinele bizantine, în săli unde mama ei conferențiase, de la Barcelona până la Tokio.

— Când eram mică îmi închipuiam că sunt ea. Stăteam uneori în mijlocul camerei și vorbeam cu câte un scaun sau cu canapeaua. Le spuneam tot felul de lucruri deștepte despre pictori. Știam să pronunț fiecare nume, toate numele dificile, și le cunoșteam picturile din cărți și din vizitele la muzee.

— Erai de multe ori singură.

— Nu înțelegeam de ce se despărțiseră mama și tata. Mama n-a gătit în viața ei. Tata nu părea să mănânce vreodată. Ce nu funcționase între ei?

— Tu ai să fii întotdeauna fiica, zic eu. În primul și-n primul rând, asta ești.

— Și tu ce-ai să fii întotdeauna?

— Iubitul mamei tale. Și-am fost cu mult înainte s-o cunosc. Dintotdeauna. Doar c-a trebuit s-aștept momentul să se-ntâmple.

— Mai-mai să mă faci să te cred.

Celălalt lucru pe care voise să-l creadă era că înfățișarea lui nu era semnul vreunei maladii sau al vreunei pase financiare proaste, care-i afecta moralul. Sfârșitul poveștii lor îndelungate, a lui și-a Ninei, îl adusese în acea stare deplorabilă. Nimic altceva. Asta credea și asta-i stârnise simpatia.

— Unii oameni sunt norocoși. Devin exact cine erau meniți să fie, zisese el. Mie nu mi s-a întâmplat așa decât după ce am cunoscut-o pe mama ta. Într-o zi, am început să vorbim și discuția noastră nu s-a mai oprit niciodată.

— Nici măcar când lucrurile s-au sfârșit.

— Nici măcar când n-am mai găsit nimic agreabil de spus, ba chiar absolut nimic de spus. Conversația însă nu s-a mai oprit.

— Te cred.

— Din prima zi.

— Din Italia, zisese ea.

— Da. Chiar așa.

— Și de-a doua zi. Din fața unei biserici, zisese ea. Voi doi. Și cineva care v-a făcut fotografia.

El își ridicase privirile și se uitase la ea de parcă ar fi studiat-o, întrebându-se ce altceva mai știa. Ea n-avusese de gând să-i

spună ce știa și că nu făcuse nici un efort să afle mai mult. Nu se dusese la biblioteci să cerceteze istoria fiecărei mișcări subversive din acei ani și nu căutase pe internet, să vadă ce urme ale unui bărbat pe nume Ernst Hechinger se găseau acolo. Nu căutase mama ei, nu căutase nici ea.

— Trebuie să prind un avion.

— Ce te-ai face tu fără avioane?

— Întotdeauna trebuie să prind un avion.

— Unde-ai fi? zisese ea. Într-un oraș, dar care?

Venise doar pentru o zi, fără valiză, fără bagaj de mână. Își vânduse apartamentul newyorkez și-și redusese drastic legăturile cu orașul.

— Mă tem că nu sunt pregătit să răspund la o asemenea întrebare. Dacă rămân mai mult într-un oraș, zisese el, sunt prins acolo.

Cum era cunoscut în localul acela, chelnerul le adusese două coniacuri din partea casei. Mai stătuseră o vreme, până se întunecase de tot. Ea realizase că era ultima oară când îl vedea.

Îi respectase, cu toate astea, secretul, cedase în fața misterului care-l înconjura. Indiferent ce-ar fi făcut, nu era ceva de neconceput. Parcă și vedea viața lui, atunci și acum, parcă detecta pulsul nedeslușit al unei conștiințe mai vechi. Poate că a fost terorist, dar e de-al nostru, se gândise și gândul în sine îi dăduse fiori, o umilise – de-al nostru, adică fără nici un Dumnezeu, occidental, alb.

Martin se ridicase, își scosese floarea din buzunarul de la piept și o aruncase pe masă zâmbindu-i. Își atinseseră scurt mâinile și ieșiseră în stradă, unde ea îl urmărise cu privirea cum se dusese către colț, cu brațul ridicat înspre șuvoiul de taxiuri care curgea pe stradă.

1. În traducere literală: „mărturisire“, denumire dată profesiunii de credință în Islam.

11

Crupierul a apăsat pe butonul verde și un pachet nou de cărți s-a ivit pe tăblia mesei.

În lunile acelea în care devenea expert în joc, își petrecea mai tot timpul pe Strip, în Las Vegas, așezat în fotolii ergonomice de piele în saloane de pariuri sportive sau aplecat sub umbrare în sălile de poker. În sfârșit făcea și bani, sume modice, dar care începeau să devină consistente. Din când în când, se mai ducea și acasă, câte trei, patru zile de iubire, sex, stat cu copilul, mâncare gătită în casă, dar i se întâmpla să nu găsească uneori ce să spună. Părea că nu există un limbaj prin care să le spună cum își petrecea zilele și nopțile.

Nu peste mult timp simțea nevoia să se întoarcă de unde venise. Când avionul cobora deasupra deșertului, chiar îi venea să creadă că se află într-un loc pe care-l cunoscuse dintotdeauna. Existau metode standard și obișnuințe. Cu taxiul până la cazinou, cu taxiul înapoi la hotel. Se mulțumea cu două mese pe zi, nu-i trebuia mai mult. Canicula se lăsa apăsătoare peste metal și sticlă, făcând străzile parcă să licărească. La masă, nu-i studia pe jucători ca să le dibuiască semnele ce i-ar fi dat de gol, nu-i păsa de ce tușeau, de ce păreau plictisiți, de ce se scărpinau pe braț. Studia cărțile și-și dădea seama de tendințe. Asta, și femeia care clipea. O ținea minte de la cazinoul din

centru, în rest invizibilă, dacă nu ar fi clipit așa frenetic. Clipitul nu era un semn. Așa era ea, pur și simplu, mama vreunui bărbat în toată firea, care azvârlea jetoane în grămada-pot, clipind întruna fiindcă așa o lăsase pe ea natura, de parc-ar fi fost un licurici pe-un câmp. El bea tărie, dar cu parcimonie, de fapt mai deloc, și nu-și îngăduia mai mult de cinci ore de somn, ca și cum nici n-ar fi remarcat că avea limitele și restricțiile lui. Nici vorbă să-și aprindă un trabuc, așa cum făcea în vremurile bune, la jocurile dinainte. Traversa holuri de hotel ticsite de lume, pe sub plafoane pictate de mână, precum Capela Sixtină, și pătrundea în lumina orbitoare a unuia sau altuia dintre cazinouri fără să se uite la oameni, practic nevăzând pe nimeni, în schimb, de fiecare dată când se urca în avion, se uita la fețele de pe amândouă părțile culoarului, încercând să-și dea seama cine ar fi putut fi cel sau cei care să-i pună pe toți în primejdie.

Când s-a întâmplat, s-a mirat și el: cum de nu-i trecuse prin cap că avea să se întâmple? S-a întâmplat într-unul din cazinourile de bani mulți, cu cinci sute de jucători adunați la un loc pentru un turneu cu mize fără limită și cu o taxă de înscriere zdravănă. Undeva, mai departe, la celălalt capăt al sălii, pe deasupra capetelor de la mesele aglomerate, un bărbat se ridicase în picioare și făcea exerciții de flexiune, de relaxare a gâtului și a mușchilor umerilor, de punere a sângelui în mișcare. Era un element de ritual pur în gesturile lui, ceva ce depășea limitele funcționalului. A tras aer în piept umflându-și tot abdomenul, după care a zvâcnit din mână, părând să trântească mai multe jetoane, umflând potul fără să se uite la ce și cum se paria de jur-împrejurul mesei. S-a mirat și el cât de cunoscut i se părea. Deși altceva era curios: că după ce trecuseră atâția ani, un om putea să pară atât de schimbat, deși

era chiar el, fără îndoială. Terry Cheng, nu putea fi decât el, care acum se așezase înapoi pe scaun și dispăruse din raza vizuală a lui Keith, și bineînțeles că el era, pentru că nu se putea să existe toate astea, circuitul de poker, sumele colosale puse în joc, camerele de hotel gratuite și competiția încrâncenată, fără să fie prezent și Terry Cheng.

Abia a doua zi, în timp ce femeia de pe podium anunța ce locuri se eliberaseră la ce mese, s-au întâlnit și ei în afara perimetrului de joc.

Terry Cheng i-a zâmbit palid. Purta ochelari de soare colorați și un sacou măsliniu cu revere late și nasturi lucioși. Sacoul îi era prea mare, îi atârna pe umeri. Avea pantaloni largi și papuci de-ai hotelului, de velur, și o cămașă de mătase stătută de-atâta purtat.

Keith mai că se așteptase să-i vorbească în dialectul mandarin de secol V.

— Mă și gândeam cât o să-ți ia să mă zărești.

— Tu m-ai zărit pe mine, să-nțeleg.

— Cu vreo săptămână-n urmă, a zis Terry Cheng.

— Și n-ai zis nimic.

— Erai cufundat în joc. Ce-aș fi putut spune? Data următoare când te-am căutat din priviri, nu mai erai.

— Mă duc la sala de pariuri sportive să mă odihnesc. Mănânc un sandvici, beau o bere. Îmi plac toată agitația din jurul meu, toate ecranele, toate sporturile. Beau o bere și aproape că reușesc s-o ignor.

— Mie-mi place să stau pe lângă cascadă. Îmi iau câte o băutură slabă. Zece mii de oameni în jur. Pe culoare, în acvariu, în grădină, la jocurile mecanice. Sorb dintr-o băutură slabă.

Terry părea să încline spre stânga, de parc-ar fi fost un om pe cale să se îndrepte spre ieșire. Slăbise și părea mai bătrân și vorbea cu o voce străină, oarecum gâjâită.

— Stai aici la hotel.

— Când sunt în oraș. Au camere înalte și mari, a zis Terry. Un perete întreg e numai fereastra.

— Nu te costă nimic.

— Mai nimic.

— Jucător serios.

— Sunt în calculatorul tipilor. Totul e-n calculatorul ăla. Totul se bagă-n el. Dacă scoți un produs din minibar și nu-l bagi înapoi în cel mult șaizeci de secunde, ți-l trec instantaneu în cont.

Lui Terry îi plăcea. Keith era nehotărât.

— Când te cazezi, ți se dă o hartă. Eu încă mai am nevoie de ea dup-atâta timp. Nu știu niciodată unde sunt. Serviciul în cameră ți-aduce pliculețe de ceai în formă de piramidă. Totul e foarte tridimensional. Eu le spun să nu-mi aducă nici un ziar. Dacă nu citești ziarul, nu rămâi niciodată cu o zi în urmă.

Au mai vorbit un minut, pe urmă s-au dus la mesele unde fuseseră repartizați, fără să-și planifice vreo întâlnire mai târziu. Ideea însăși de mai târziu era înșelătoare.

Copilul stătea la celălalt capăt la mesei, ungându-și felia de pâine cu muștar. Ea, cel puțin, alte urme de mâncare nu vedea. I-a spus:

— Aveam și eu un stilou ca lumea. Unul argintiu. Poate l-ai văzut.

El s-a oprit și s-a gândit, cu ochii îngustați, cu fața brusc sticloasă. Asta însemna că văzuse acel stilou, îl folosise, îl

pierduse ori îl dăduse pur și simplu la schimb pe cine știe ce idioțenie.

— N-avem instrumente serioase de scris în casa asta.

Își dădea și ea seama cum sunau vorbele astea.

— Tu ai o sută de creioane și împreună avem cel puțin zece pixuri cu bilă proaste.

Parc-ar fi vorbit despre declinul și dispariția comunicării literare pe un suport precum hârtia. S-a uitat la el cum bagă iar cuțitul în borcan și apoi întinde cu grijă muștarul pe toate marginile feliei de pâine.

— Ce au pixurile? a zis el.

— Sunt proaste.

— De ce-s proaste creioanele?

— Da, bine, creioanele acum. Lemn și plumb. Creioanele sunt lucruri serioase. Lemn și grafit, materiale provenite din pământ. Un creion trebuie respectat.

— De data asta unde se duce?

— La Paris, la un turneu important. Poate mă duc și eu cu el câteva zile.

Copilul s-a oprit iar și s-a gândit.

— Și eu ce fac?

— Îți trăiești viața. Să ai grijă să-ncui ușa după tine când ajungi acasă după o noapte de beție și benchetuit.

— Da, bine…

— Știi ce-i ăla benchetuit?

— În mare.

— Și eu la fel. În mare, a zis ea. Și nu plec nicăieri.

— Crezi că nu știu atâta lucru?

Ea se oprise la fereastră și de-acolo se uita la el, cum își îndoia felia de pâine și mușca din ea. Pâine integrală, cu nouă,

zece chestii nutritive în ea, fără grăsimi hidrogenate, o sursă bună de fibre. Nu știa ce caută muștarul în combinație.

— Ce-ai făcut cu stiloul? Stiloul argintiu. Știi despre care vorbesc.

— Cred că l-a luat el.

— Asta crezi? Nu, nu l-a luat el. N-are nevoie de stilou.

— Are nevoie să scrie una și-alta. Ca toată lumea.

— Nu l-a luat el.

— Nu vreau să dau vina pe el. Zic și eu așa.

— Nu stiloul ăsta, pe-ăsta nu l-a luat el. Așa că spune-mi unde e.

Copilul a rămas cu privirile înfipte în tăblia mesei.

— Cred că l-a luat el. Poate că nici nu știe că l-a luat. Nu vreau să dau vina pe el, a zis Justin stând în continuare lângă masă, cu pâinea în mână, fără să se uite la maică-sa. Chiar cred, pe bune, pe cuvânt, că l-a luat el, a mai zis.

Peste tot era lume și mulți aveau aparate de fotografiat.

— Ți-ai perfecționat jocul, a zis Terry.

— Cam așa ceva.

— Situația e pe cale să se schimbe. Toată atenția, toată insistența televiziunilor, armatele de recruți, toate vor dispărea curând.

— Asta-i bine.

— E bine, a zis Terry.

— Și noi tot aici o să fim.

— Suntem jucători de poker, a zis el.

Stăteau în hol, aproape de cascadă, cu sucuri și sărățele. Terry Cheng purta papucii de hotel fără șosete și-și lăsa țigara să se fumeze de una singură în scrumieră.

— Există un joc subteran, un joc privat, cu mize mari, în orașe alese. Ca o religie interzisă care încet-încet redevine ce-a fost. *Five-card stud* și *draw*.

— Jocul nostru cel vechi.

— Sunt două. La Phoenix și la Dallas. Cum se cheamă zona aia din Dallas? Cea înstărită.

— Highland Park.

— Oameni avuți, oameni mai bătrâni, stâlpi ai comunității. Care știu jocul și-l respectă.

— *Five-card stud*.

— *Stud* și *draw*.

— Te descurci bine. Câștigi zdravăn, a zis Keith.

— Ai mei sunt, a zis Terry.

Lumea se mișca de colo-colo prin holul uriaș, de parc-ar fi fost un imens carusel – oaspeți ai hotelului, jucători, turiști, oameni care se îndreptau spre restaurante, spre magazinele de lux, spre galeria de artă.

— Tu fumai pe vremuri, când jucam împreună?

— Nu mai știu. Spune-mi tu, a zis Terry.

— Cred că erai singurul care nu fuma. Câțiva eram cu trabucuri și unul cu țigări. Dar nu cred că erai tu ăla.

Erau momente, când și când, cum stăteau ei acolo, în care Terry Cheng părea să fi redevenit omul de la masa din apartamentul lui Keith, împărțind jetoanele după un ritual rapid și elegant, după fiecare joc. Era un membru al grupului, doar că mai bun la cărți, deși adevărul este că nu fusese niciodată propriu-zis un membru al grupului.

— L-ai văzut pe tipul ăla de la masa mea?

— Cel cu masca de chirurg.

— Câștigă serios, a zis Terry.

— Parcă văd că prinde moda asta.

— Masca… da.

— Câte trei sau patru apar într-o singură zi cu măști chirurgicale.

— Și nu știe nimeni de ce.

— Și pe-urmă alți zece și încă zece după ei. Ca bicicliștii ăia din China.

— Exact, a zis Terry. Ca ăia.

Fiecare prelungea gândul celuilalt, dar niciodată cu mai mult de un pas. De jur-împrejur era un vacarm fără vorbe, care plutea atât de insidios prin aer și se făcea una cu pereții și cu mobilele, cu trupurile de bărbați și femei în continuă mișcare, încât cu greu l-ai fi putut deosebi de o tăcere absolută.

— E o deviație de la circuit. Beau acolo whisky vechi și-și țin nevestele prin camerele celelalte.

— La Dallas, vrei să zici.

— Da.

— Nu știu ce să zic.

— Și mai începe un joc la Los Angeles. Tot așa, *five-card stud* și *draw*. Dar cu jucători mai tineri. Ca primii creștini în clandestinitate. Gândește-te.

— Nu știu ce să zic. Nu cred c-aș putea supraviețui mai multe nopți cu genul ăsta de aranjament social.

— Cred că Rumsey era. Ăla era singurul care fuma țigări, a zis Terry.

Keith se uita la căderea de apă aflată la vreo patruzeci de metri de ei. Și-a dat seama că nu știa dacă era o cascadă autentică de apă sau doar una simulată. Șuvoiul în sine era calm, iar sunetul de cascadă putea foarte bine să fie un efect obținut digital, ca și căderea de apă în sine.

— Rumsey fuma trabuc, a zis el.

— Rumsey fuma trabuc. Probabil că ai dreptate.

În ciuda manierelor sale relaxate, a hainelor care nu i se potriveau, a tendinței de-a se pierde prin cotloanele ascunse și pe promenadele exterioare ale hotelului, Terry avea un fel de-a fi foarte inflexibil. Nu existau la el corespondențe. Cutare lucru nu era compensat de celălalt. Nu găseai vreun element, în cazul lui, care să poată fi privit în lumina vreunui alt element. Terry era unul și-același, indiferent de situație, de oraș, de premiul pus în joc. Keith îl înțelegea. Prefera felul ăsta de-a fi unor jocuri desfășurate în particular, cu bârfe de doi bani și cu neveste care-și îngrijeau florile, un format care i-ar fi gâdilat vanitatea lui Terry, se gândea el, dar nu se putea compara cu anonimatul fundamental din aceste zile și săptămâni, cu amestecul, unele cu altele, a nenumărate vieți care nu veneau cu nici o poveste după ele.

— Te-ai uitat vreodată la căderea aia de apă? Poți să te convingi că ai în fața ochilor apă, apă adevărată, și nu vreun efect special?

— Nu mă gândesc la ea. Deloc. Este ceva la care se presupune că nu ne gândim, a zis Terry.

Între timp, i se consumase țigara până la filtru.

— Eu lucram nu chiar în centru. N-am trăit impactul așa cum l-au simțit alții, care erau chiar acolo, unde erai și tu, a zis el. Am auzit, mi-a spus cineva că mama lui Rumsey… cum să-ți spun eu? A luat un pantof. I-a luat un pantof și i-a luat aparatul de bărbierit. S-a dus la el acasă și i-a luat astea două lucruri, ce-a găsit și ea, care-a fi putut conține material genetic, de pildă urme de păr sau de piele. S-a dus cu ele pentru o identificare cu probe de ADN la un sediu al Gărzii Naționale.

Keith rămăsese cu ochii ațintiți la căderea de apă.

— După încă o zi, două, s-a dus înapoi. Cine mi-a povestit asta? Și a mai luat ceva, nu știu, o periuță de dinți. Pe urmă, iar s-a dus. A mai luat încă un obiect. Și iar s-a dus. După care au început să caute în altă parte. Abia atunci s-a oprit și nu s-a mai dus.

Terry Cheng, Terry cel de demult, nu fusese niciodată atât de vorbăreț. Ideea c-ar fi putut spune o poveste, chiar și scurtă, depășea limitele a ceea ce el considera a fi o stăpânire de sine superioară.

— Le-am povestit unora și-altora. Vorbeau despre unde era fiecare, unde lucrau. Le-am spus că eu lucram nu chiar în centru. Li s-a părut că sună gol. Li s-a părut neutru, parcă n-aș fi fost nicăieri în peisaj. Am auzit că Rumsey a sărit pe fereastră.

Keith se uita la căderea de apă. Mai bine decât să stea cu ochii închiși. Dacă închidea ochii, tot ar fi văzut ceva.

— Te-ai întors o vreme la biroul de avocatură. Țin minte c-am vorbit.

— Altă firmă, nu era birou de avocatură.

— Ce-o fi fost, a zis Terry.

— Exact asta și era: ce-o fi fost.

— Dar acum suntem aici și-aici o să fim și după ce se potolește nebunia.

— Încă mai joci *online*.

— Da, joc, dar la asta de-aici nu pot să renunț. Aici rămânem.

— Și tipul cu masca de chirurg.

— Da, și el.

— Și femeia care clipește.

— N-am văzut-o pe femeia care clipește, a zis Terry.

— O să intru-n vorbă cu ea într-o bună zi.

— L-ai văzut pe pitic?

— O singură dată. Pe urmă a dispărut.

— Era pitic și-l chema Carlo. Pierdea, nu se-ncurca. E singurul jucător căruia-i știu numele, în afară de tine. Îi știu numele fiindcă era pitic. N-am nici un alt motiv să i-l știu.

Puzderia de jocuri mecanice zuruiau în spatele lor.

Când a auzit știrile la radio, cu Școala nr. 1 de-acolo, cu mulțimea de copii, i-a fost clar și lui că trebuia s-o sune. Teroriști care luaseră ostatici, asediul, exploziile, se-ntâmpla undeva în Rusia și erau sute de morți, mulți dintre ei copii[1].

Lianne i-a spus calm:

— Ar fi trebuit să știe. Au creat o situație care a condus la treaba asta, cu copiii. Ar fi trebuit să știe, clar. S-au dus acolo să moară. Au creat o situație specială, în care erau implicați copii, și-ar fi trebuit să știe la ce urma să se ajungă. Ar fi trebuit să știe.

S-a lăsat apoi tăcerea. După o vreme, tot ea a zis că e cald, trecut bine de treizeci de grade, și că e bine copilul, copilul e bine, sănătos. Avea un ton repezit și pe urmă iar a tăcut. El a încercat să conștientizeze spusele ei, să găsească legătura dintre ele. În acea pauză lungă, și-a dat seama de el însuși, cum stătea exact acolo, în picioare, în mijlocul unei camere oarecare, într-un hotel oarecare, cu telefonul în mână.

I-a spus tot ea că rezultatele erau nesemnificative. Nu existau semne de degradare. Tot folosea termenul ăsta, *nesemnificativ*. Îi plăcea tare mult. Exprima o enormă ușurare. Nu existau leziuni, hemoragii sau artere astupate. Ea îi citea rezultatele, iar el stătea în camera lui și-o asculta. Foarte multe rezultate erau nesemnificative. Și *infarct* îi plăcea. Pe urmă, i-a spus că nu era foarte sigură că le și credea, rezultatele alea.

Bine, poate pentru acum, dar mai târziu? El îi spusese de atâtea ori și i-a spus și acum că-și căuta singură motive de îngrijorare. Nu era vorba de îngrijorare, i-a spus ea, ci doar de scepticism. Se simțea bine. Avea o morfologie normală, i-a spus, citând foaia de analize. Altă formulă care-i plăcea, deși nu reușea să conștientizeze că se referea la ea. Era sceptică și-atât, sceptică – termen de origine greacă. Pe urmă i-a vorbit despre tatăl ei. Băuse ceva. Nu-i vorbă, că nu era beată nici pe jumătate, poate doar pe sfert, fiindcă ea nu se îmbăta niciodată mai tare de-atât. I-a vorbit despre tatăl ei și l-a întrebat despre tatăl lui. Pe urmă a râs și i-a spus:

— Auzi – și a început să-i recite o serie de numere, făcând o pauză de o măsură după fiecare, pe un ritm oarecum vioi: O sută, nouăzeci și trei, optzeci și șase, șaptezeci și nouă…

Îi era dor de copil. Nici lui, nici copilului nu le plăcea să vorbească la telefon. Cum să vorbești la telefon cu un copil? Vorbea cu ea. Vorbeau în toiul nopții câteodată, ora ei, sau în toiul nopții, ora lui. Ea îi descria poziția în care stătea în pat, făcută covrig, cu mâna între picioare sau acoperind cu trupul o suprafață cât mai mare de cearșaf, cu telefonul pe pernă, iar el o auzea murmurând parcă de la dublă depărtare, cu mâna pe sân, cu mâna la păsărică, și-atât de clar o vedea, încât se temea să nu-i explodeze capul.

1. Pe 1 septembrie 2004, în prima zi de școală din acel an, un grup de militanți separatiști de origine cecenă și ingușă au ocupat Școala nr. 1 din orașul Beslan, din republica autonomă Osetia de Nord, parte componentă a Federației Ruse, luând ostatice 1.100 de persoane, dintre care circa 780 de copii, apoi cadre didactice și părinți. În a treia zi,

forțele speciale ruse au luat cu asalt clădirea școlii, folosind tancuri și rachete incendiare. Acțiunea s-a soldat cu moartea a 334 de persoane, dintre care 186 de copii.

12

Se deschisese la o galerie din Chelsea o expoziție de pictură Morandi, șase naturi statice și câteva desene, tot naturi statice, și bineînțeles că s-a dus și ea. Nu era foarte hotărâtă dacă să se ducă sau nu, dar s-a dus. Pentru că până și-atâta lucru, niște sticle și borcane, o vază, un pahar, câteva forme simple în ulei pe pânză, în creion pe hârtie, o duceau înapoi în mijlocul schimbului de argumente, de percepții, în politica dură, cu maică-sa și cu iubitul maică-sii.

Nina ținuse morțiș să returneze cele două picturi de pe peretele din salonul ei. Ajunseseră înapoi la Martin în faza timpurie a înstrăinării lor, ca și vechile fotografii de pașaport. Erau lucrări care datau de o jumătate de secol, picturile adică, iar fotografiile erau mult mai vechi, majoritatea, în tot cazul erau lucrări pe care le iubeau amândouă. Dar ea îndeplinise dorințele maică-sii, făcuse aranjamentele necesare pentru expediere, se gândise la valoarea în dolari a picturilor, apoi respectase integritatea morală a maică-sii, se gândise la tablourile în sine, care se îndreptau spre Berlin, unde urma să fie tranzacționate și vândute printr-o convorbire la mobil. Camera parc-ar fi fost un mormânt fără ele.

Galeria se afla într-o veche remiză industrială cu un ascensor model cușcă, operat cu normă întreagă de un angajat

care învârtea o manivelă în jurul unui ax, zdruncinându-i pe vizitatori în sus și-n jos în tunelul acela vertical.

A mers pe un coridor lung și prost luminat și a descoperit galeria. Nu era nimeni acolo. S-a oprit în fața primei pânze și s-a uitat la ea. Expoziție mică, picturi mici. S-a dat înapoi, s-a apropiat și mai mult. Îi plăcea că e singură în toată sala și că se poate uita.

La cel de-al treilea tablou s-a uitat multă vreme. Era o variațiune pe aceeași temă ca unul dintre tablourile care fuseseră o vreme ale maică-sii. A luat notă de natura și forma fiecărui obiect, amplasarea lor, dreptunghiurile înalte și sumbre, sticla de culoare albă. Nu se putea opri din uitat. Era ceva ce se ascundea în acel tablou. Era acolo salonul Ninei, în amintire și-n mișcare. Obiectele din tablou se pierdeau în siluetele din spatele lor, femeia care fuma în fotoliu, bărbatul care stătea în picioare. După o vreme, a trecut la tabloul următor și apoi la cel care urma, fixându-și-l pe fiecare în minte. Apoi a trecut la desene. Deocamdată, nu-i văzuse desenele.

A intrat un bărbat. A părut mai interesat să se uite la ea decât să privească picturile. Poate că se aștepta să intre în vigoare cine știe ce libertăți, de vreme ce erau doi oameni cu aceleași gusturi, veniți să admire opere de artă într-o clădire dărăpănată.

Ea s-a îndreptat spre cadrul ușii deschise și a intrat în zona de birouri, unde erau expuse desenele. La o masă de lucru stătea un tânăr aplecat peste un laptop. Lianne s-a uitat la desene, fără să știe prea bine de ce se uita chiar atât de intens. Trecea dincolo de faza plăcerii, către o oarecare formă de asimilare. Încerca să absoarbă ce vedea, să ia cu ea la plecare,

să se-nfășoare în experiență, să doarmă cu ea în pat. Erau atât de multe lucruri de văzut. Să facă din ele materie vie, să se facă una cu ele.

S-a întors în sala principală, dar nu se mai putea uita în același fel la lucrări cu bărbatul de față, indiferent dacă se uita la ea sau nu. Nu se uita la ea, dar era de față, avea vreo cincizeci de ani și pielea tăbăcită, în nuanțe de sepia – probabil pictor. Lianne a ieșit din cameră și a luat-o spre capătul coridorului, unde a apăsat pe buton și-a chemat ascensorul.

Și-a dat seama că nu luase nici un catalog, dar nu s-a mai întors. N-avea nevoie de catalog. Ascensorul a sosit zdroncănind în sus pe tunelul vertical. Nu era nimic detașat în lucrările acelea, nimic eliberat de rezonanțele personale. Toate picturile și desenele erau intitulate la fel: *Natura morta*. Chiar și termenul ăsta, care traducea natura statică, trimitea cu gândul la ultimele zile ale maică-sii.

I se întâmpla uneori, în salonul de pariuri sportive, când se uita la vreunul dintre ecrane, să nu fie sigur dacă se uită la ceva transmis în direct sau la o reluare cu încetinitorul. O asemenea ezitare s-ar fi cuvenit să-l neliniștească, era ceva ce ținea de funcțiile de bază ale creierului, dacă e o realitate sau alta, dar totul părea să se reducă la niște false distincții – repede, încet, acum, atunci –, iar el își bea berea și asculta sunetele amestecate.

Nu paria niciodată la cursele alea. Ce îl atrăgea să le privească era efectul lor asupra simțurilor lui. Totul se întâmpla undeva departe, chiar și cel mai apropiat zgomot. Sala înaltă era slab luminată, oamenii stăteau cu capetele ridicate, sau în picioare, sau nu făceau decât s-o traverseze și, din tensiunea care plutea în aer, izbucneau strigăte, câte un cal se detașa de

pluton, un alergător intra al doilea pe linia dreaptă și toată acțiunea se muta în prim-plan, iar de acolo, aici, pe viață și pe moarte. Îi plăcea să asculte răbufnirile viscerale, oamenii care săreau în picioare și strigau, salvele fruste de voci care umpleau de ardoare și emoții nedisimulate plictiseala blegită din sală. După care totul se sfârșea, dispărea în câteva secunde, iar lui și asta-i plăcea.

În sala de poker își arăta banii. Cărțile picau fără nici o regulă, fără vreo cauză decelabilă, dar el rămânea un agent al liberului arbitru. Noroc, întâmplare, nimeni nu știa ce erau lucrurile astea. Se presupunea că nu făceau decât să influențeze evenimentele. El avea memorie, judecată, capacitatea de a hotărî ce și cum era adevărat, ce era doar pretins adevărat, când să lovească și când să fie reținut. Avea un anumit calm, o izolare calculată, și se revendica de la o anumită logică. Terry Cheng spunea că singura logică autentică din jocul de poker e logica personalității. Dar jocul avea o metodă, niște principii călăuzitoare, niște interludii simple și dulci de logică onirică, atunci când jucătorul știe că sigur îi cade tocmai cartea de care are nevoie. Apoi, de fiecare dată, în momentul crucial care se repetă mână de mână, opțiunea lui da sau nu. Plătește și plusează sau plătește sec, în spatele ochilor îi funcționa micul puls binar, opțiunea care-i amintea cine e. Îi aparținea lui acest da sau nu, lui și nu vreunui cal care alerga prin noroaiele din New Jersey.

Ea trăia în spiritul a ceea ce este mereu iminent.

Se îmbrățișau fără să spună o vorbă. Mai târziu, vorbeau pe un ton coborât, care sugera un anume tact. Li se întâmpla să se complacă și patru zile întregi într-un soi de indecizie și abia apoi să stea de vorbă despre lucruri care contau. Era un timp

pierdut, menit de la bun început să fie uitat. Ea își amintea cântecul. Stăteau nopțile în pat cu ferestrele deschise, cu zgomotul traficului, cu vocile care se auzeau de departe, cinci, șase fete care treceau pe stradă la ora două noaptea, cântând o veche baladă rock pe care o cânta și ea odată cu ele, ușor, drăgăstos, cuvânt cu cuvânt, repetând accentele, pauzele și sincopele lor, necăjindu-se când vocile se pierdeau în depărtare. În sine, cuvintele nu erau cu mult mai mult decât niște sunete, niște curenți de respirație amorfă, un limbaj al trupului. Bătea puțin vântul, dacă aveau noroc, dar ea până și în căldura umedă de la ultimul etaj, sub acoperișul izolat cu gudron, ținea închis aerul condiționat. Pentru el, ca să simtă aerul adevărat, așa zicea, într-o cameră adevărată, cu tunetul rostogolindu-se chiar deasupra.

În asemenea nopți, ei i se părea că amândoi cad din lume. Nu era o formă de iluzie erotică. Ea continuă să se retragă în ea însăși, dar calm, controlat. El se autosechestra, ca de obicei, dar acum avea și o măsură spațială, făcută din mile de zbor și orașe, o dimensiune a distanței în sensul strict al termenului, între el și ceilalți.

L-au dus împreună pe copil la câteva muzee, după care ea s-a uitat cum el și copilul își aruncau mingea în parc. Justin arunca, nu glumă. Nu pierdea timpul. Parcă smulgea mingea din aer, o lua cu mâna goală și-o trântea în mănușă, se dădea înapoi și-o arunca zdravăn, apoi, la următoarea aruncare, și mai zdravăn. Era ca o mașină de aruncat cu păr și dinți, setată să prindă viteză din ce în ce mai mare. Keith mai întâi s-a distrat, apoi a fost impresionat, iar la urmă s-a mirat. I-a spus copilului să se calmeze, s-o ia mai ușor. L-a învățat să

zvâcnească din braț. Trăgeai aer în piept, îl dădeai afară, zvâcneai din braț. I-a spus că-i face gaură-n palmă lui taică-său.

Ea a dat peste un turneu de poker la televizor. El era în camera de-alături, trecând în revistă un puhoi de corespondență care se adunase. Ea a văzut trei, patru mese filmate în perspectivă, cu spectatorii așezați printre ele, formând grupulețe delimitate de o lumină albastră spectrală. Mesele erau supraînălțate, jucătorii cufundați într-o lumină fluorescentă și prinși într-o tensiune mortală. Nu știa unde se desfășura turneul sau când anume, și nu știa nici de ce nu se aplica metoda uzuală, cu prim-planuri pe degete, pe încheieturi, pe cărți și pe fețele lor. Dar tot s-a uitat. A tăiat sunetul și s-a uitat la jucătorii așezați în jurul meselor, pe măsură ce camera de filmat panorama încet toată sala. Și-a dat seama că se aștepta să-l vadă pe Keith. Spectatorii stăteau în lumina aia rece, violetă, și vedeau prea puțin sau deloc. Ea voia să-și vadă soțul. Camera dezvăluia fețele până atunci ascunse ale jucătorilor și ea se uita cu atenție la fiecare dintre ei. Parcă se și vedea personaj de desene animate, ca o proastă desăvârșită, alergând în camera lui Justin cu părul vâlvoi, smulgând copilul din pat și punându-l să se uite la televizor de la doi pași de ecran, ca să-l vadă pe taică-său – *Ia uite!* – la Rio sau Londra sau Las Vegas. Taică-său era, de fapt, la câțiva metri de ei, în camera de-alături, verificând extrasele de cont și completând cecuri. S-a mai uitat puțin, doar-doar îl vedea, după care a renunțat.

Au stat de vorbă în ziua a patra, în salon, târziu, cu un tăun lipit de tavan.

— Sunt lucruri pe care le înțeleg.

— Foarte bine.

— Înțeleg că sunt unii bărbați numai pe jumătate prezenți. Să nu spun bărbați. Să spun oameni. Oameni care uneori sunt mai mult sau mai puțin ascunși.

— Și tu înțelegi asta.

— Se apără în felul ăsta, pe ei înșiși, dar și pe ceilalți. Înțeleg asta. Dar mai există și treaba cealaltă și mai există și familia. Asta vreau să spun, că trebuie să stăm împreună, ca să facem să funcționeze familia. Numai noi, ăștia trei care suntem, pe termen lung, sub același acoperiș, nu în fiecare zi din an sau în fiecare lună, dar cu ideea clară că suntem ceva permanent. În vremuri de-astea, familia e ceva necesar. Nu crezi? Să fim împreună, să stăm împreună. Așa rezistăm în fața lucrurilor care ne înfricoșează de ne scot din minți.

— Foarte bine.

— Avem nevoie unul de celălalt. Să fim doar atât, niște oameni care împart același aer, nimic altceva.

— Foarte bine, a zis el.

— Știu ce-o să se-ntâmple. O să te-ndepărtezi. Sunt pregătită pentru așa ceva. O să-ncepi să stai plecat din ce în ce mai mult, o să tinzi ușor-ușor în altă direcție. Știu ce vrei. Nu chiar să dispari. Ci doar lucrul care duce la asta. Dispariția este consecința. Sau poate nu-i decât pedeapsa.

— Tu știi ce vreau. Eu nu știu. Tu știi.

— Vrei să ucizi pe cineva, i-a spus ea, fără să se uite la el în timp ce i-o spunea. Îți dorești asta de ceva timp, i-a spus. Nu știu cum funcționează sau cum te simți. Dar este ceva ce porți în tine.

Acum, că tot o spusese, nu mai era sigură că o și credea. Dar era convinsă că el nu-și formulase niciodată ideea în minte. Era ceva ce purta în piele, poate doar o pulsație în tâmplă, o

zvâcnitură abia simțită într-o venă albastră minusculă. Ea știa că era ceva ce se cerea făcut, o îndatorire în sine, și i se părea că asta e esența neliniștii lui.

— Păcat că nu pot să mă înrolez în armată, sunt prea bătrân pentru asta, a zis el, fiindcă atunci aș putea ucide fără să fiu pedepsit, după care m-aș întoarce acasă și am fi iar o familie.

Bea whisky, sorbindu-l cu înghițituri mici și zâmbind ușor la ceea ce spusese.

— Nu te poți întoarce la slujba pe care o aveai. Asta înțeleg.

— Slujba… Slujba nu era chiar atât de diferită de slujba pe care o aveam înainte să se-ntâmple toate astea. Dar atunci era înainte, iar acum e după.

— Știu că-n majoritatea cazurilor viața nu are nici un sens. În țara asta, de pildă, e ceva care să aibă sens? Nu pot să stau aici și să spun: „Hai să plecăm o lună“. N-am de gând să mă umilesc spunând așa ceva. Pentru că aia-i altă lume, cea care chiar are un sens. Dar ascultă-mă ce-ți spun. Tu ai avut mai multă forță decât am avut eu. M-ai ajutat s-ajung pân-aici. Nu știu altfel ce s-ar fi întâmplat.

— Nu pot vorbi despre forță. Care forță?

— Eu asta am văzut și-am simțit. Tu ai fost acolo, în turn, dar eu am fost cea înnebunită de frică. Acum – fir-ar să fie! – zău dacă știu.

După un moment de tăcere, el a zis:

— Nici eu nu știu.

Și au râs amândoi.

— Stăteam și mă uitam la tine cum dormeai. Știu cât de ciudat sună. Dar nu era ciudat. Simplul fapt că erai cine erai, că erai în viață și te întorseseși la noi. Mă uitam la tine. Aveam

impresia că te cunosc într-un mod în care nu te știusem până-atunci. Eram o familie. Asta era chestia. Și așa am reușit.

— Uite ce e, ai încredere în mine.

— Foarte bine.

— N-am de gând să fac nimic permanent, a zis el. Plec puțin, mă-ntorc. Nu-mi propun să dispar. Nu-mi propun să fac nimic drastic. Sunt aici acum și-o să mă-ntorc. Vrei să mă-ntorc, nu?

— Da.

— Mă duc, mă-ntorc. Simplu ca bună ziua.

— Ne vin bani, a zis ea. Vânzarea este aproape terminată.

— Vin bani.

— Vin, a zis ea.

Ajutase și el la stabilirea detaliilor legate de vânzarea apartamentului Ninei. Citise contractele, făcuse ajustări și trimisese instrucțiuni prin e-mail dintr-un cazinou aflat într-o rezervație oarecare de indieni, unde era în plină desfășurare un turneu.

— Ne vin bani, a repetat el. Pentru educația copilului. De-acum până la colegiu, unșpe sau doișpe ani, costă niște sume astronomice. Dar nu asta vrei să zici. Vrei să zici că ne putem permite o pierdere gravă, dacă mi se-ntâmplă mie să pierd la masa de joc. Asta n-o să se-ntâmple.

— Dacă tu așa crezi, cred și eu.

— Nu s-a întâmplat și n-o să se-ntâmple, a zis el.

— Cu Parisul cum rămâne? Asta o să se-ntâmple?

— A devenit Atlantic City. Peste o lună o să fie.

— Ce părere are directorul despre vizitele conjugale?

— N-ai ce să cauți acolo.

— N-am ce să caut. Ai dreptate, a zis ea. Pentru că una este să te gândești la așa ceva. Dar să văd m-ar băga în depresie.

Oameni care stau în jurul unei mese și fac na-ți-o ție, dă-mi-o mie cu cărțile. Săptămână după săptămână. Zău așa, să te urci în avion ca să te duci să joci cărți. Adică lăsând la o parte absurditatea, nebunia de-a dreptul psihotică, nu ți se pare că e și foarte trist?

— Tu ai zis-o. În majoritatea cazurilor, viața n-are nici un sens.

— Dar nu te demoralizează? Nu te uzează? Nu se poate să nu-ți consume spiritul. Zău așa, mă uitam la televizor serile trecute. Parc-ar fi fost o ședință de spiritism în iad. Pac-pac, pac-pac. Ce se-ntâmplă după luni întregi de-așa ceva? Sau ani întregi. În ce te transformi?

El s-a uitat la ea și a încuviințat din cap, de parc-ar fi fost de acord cu ce-i spunea ea, după care a continuat să dea din cap, a dus gestul la nivelul următor, l-a transformat într-un fel de somn adânc, într-o narcolepsie, cu ochii deschiși dar cu mintea închisă.

Mai era ceva, mult prea limpede ca să mai trebuiască exprimat în cuvinte. Ea voia să se simtă în siguranță în lume, el nu voia.

13

Când primise, cu câteva luni mai înainte, convocarea să-și facă datoria cetățenească de jurat și se prezentase la Curtea Districtuală a Statelor Unite împreună cu alți cinci sute de posibili jurați și aflase că procesul pentru care fuseseră adunați acolo se purta în jurul unei avocate acuzate de sprijinirea cauzei terorismului, completase chestionarul de patruzeci și cinci de pagini cu adevăruri, jumătăți de adevăruri și minciuni dintre cele mai sincere.

Cu ceva vreme înainte de ziua respectivă începuseră să i se ofere cărți despre terorism și alte subiecte înrudite, să le redacteze. Orice subiect părea înrudit. Nu mai știa prea bine de ce-și dorise cu atâta disperare să lucreze la asemenea cărți în săptămânile și lunile în care nu putea să doarmă și auzea cântecele misticilor din deșert răsunând pe coridor.

Procesul era de-acum pe rol, dar ea nu-i urmărea desfășurarea în ziare. Fusese candidatul-jurat cu numărul 121, la care se renunțase pe baza răspunsurilor ei scrise. Nu știa dacă răspunsurile adevărate sau cele mincinoase fuseseră de vină pentru asta.

Știa că avocata, o americancă, se asociase cu un cleric musulman radical, care fusese condamnat la închisoare pe viață pentru activități teroriste. Știa că bărbatul era orb. Asta

știa toată lumea. Era Șeicul Orb[1]. În schimb, nu știa detalii despre acuzațiile care-i fuseseră aduse avocatei, pentru că nu citea relatările din ziare.

În momentul acela redacta o carte despre cele dintâi explorări polare și alta despre arta Renașterii târzii și număra invers de la o sută, din șapte-n șapte.

Se omorâse cu mâna lui.

De nouăsprezece ani, de când tatăl ei trăsese focul de armă care-l omorâse, ea își spusese cuvintele acestea periodic, *in memoriam*, vorbe frumoase care aveau un parfum arhaic, de engleză medievală, de norvegiană veche. Și le imagina gravate pe vreo piatră de mormânt veche și aplecată, dintr-un cimitir neîngrijit de undeva din Noua Anglie.

Bunicii se ocupau cu cele sfinte, fiindcă ei păstrau cele mai vechi amintiri. Dar bunicii dispăruseră aproape cu toții. Justin mai avea unul singur, pe bunicul din partea tatălui, nedispus la călătorii, un om ale cărui amintiri se cantonau în circuitul strâns al propriilor zile, unde copilul nu avea cum să ajungă. Iar el, copilul, mai avea până să-și vadă zilele umbrite serios de propriile amintiri. Ea însăși, mamă-fiică, venea pe la mijloc în această înșiruire, știind că măcar o amintire îi era pusă bine de tot la păstrare, ziua care o marcase definitiv și în care conștientizase cine e și ce viață duce.

Tatăl ei nu fusese înmormântat într-un cimitir bătut de vânturi, sub copaci desfrunziți. Jack se afla sub o uriașă boltă de marmură, sus pe un perete al unui complex de mausolee de la marginea Bostonului, alături de alte sute de oameni, cu toții așezați pe rânduri, de la podea până la plafon.

A dat peste necrolog într-o seară, târziu de tot, uitându-se peste un ziar vechi de șase zile.

Mor oameni în fiecare zi, îi spusese odată Keith. Nu-i nimic nou în asta.

El se dusese iar la Las Vegas, iar ea stătea în pat și dădea paginile, citea necroloagele. Forța respectivului necrolog nu-i atrăsese atenția din prima clipă. Era un bărbat pe nume David Janiak, de 39 de ani. Relatarea despre viața și moartea lui era scurtă și fără prea multe amănunte, scrisă în grabă, ca să prindă cine știe ce termen, după cum i s-a părut ei. S-a gândit că urma o prezentare completă în ziarul de a doua zi. Fotografii nu avea, nici cu persoana și nici cu vreun gest care-l scosese, măcar pentru o vreme, din anonimat. Gesturile respective erau cuprinse într-o singură propoziție, conform căreia era vorba despre performerul cunoscut sub denumirea de Omul căzător.

A lăsat să-i cadă ziarul pe jos și a stins lumina. S-a culcat pe spate, cu capul sprijinit pe două perne. O alarmă de mașină a început să sune în lungul străzii. A întins mâna după cea mai apropiată pernă și i-a dat drumul pe jos, peste ziar, după care s-a lăsat iar pe spate, respirând egal, cu ochii larg deschiși. După o vreme i-a închis. Somnul i se afla pe undeva, dincolo de curbura Pământului.

A așteptat să se oprească odată alarma de mașină. Când s-a oprit, a aprins lumina, s-a ridicat din pat și s-a dus în salon. Într-un coș de nuiele era un teanc de ziare vechi. S-a uitat după cel vechi de cinci zile, adică din ziua următoare, dar nu l-a găsit, nici pe tot, nici părți din el, nici citit, nici necitit. S-a așezat pe scaunul de lângă coș, așteptând să se întâmple ceva sau să nu se mai întâmple, un zgomot, un bâzâit, un fâșâit, după care s-a dus la calculatorul din camera de-alături.

Căutarea avansată s-a terminat imediat. L-a găsit: David Janiak, cu fotografii și text.

Atârnat de un balcon al unui bloc de locuințe din Central Park West.

Suspendat de acoperișul unei clădiri de apartamente din sectorul Williamsburg din Brooklyn.

Atârnat printre reflectoarele din Carnegie Hall în timpul unui concert, cu instrumentiștii secțiunii de coarde fugind care-ncotro.

Atârnat de Podul Queensboro deasupra East River.

Stând pe bancheta din spate a unei mașini de poliție.

Cocoțat pe balustrada unei terase.

Atârnat de clopotnița unei biserici din Bronx.

Mort la 39 de ani, după toate aparențele din cauze naturale.

Fusese arestat în repetate rânduri pentru încălcarea proprietății, periclitarea siguranței publice și tulburarea ordinii și liniștii publice. Fusese bătut de un grup de bărbați în fața unui bar din Queens.

A dat mai jos, la transcrierea unei dezbateri de la The New School: „Omul căzător, un exhibiționist lipsit de suflet sau un brav cronicar de tip nou al Epocii Terorii?“.

A citit câteva opinii, apoi a renunțat să mai citească. A dat mai departe, la rubricile în rusă și alte limbi slave. A rămas o vreme cu ochii ațintiți pe tastatură.

Fotografiat în timp ce i se monta hamul de siguranță, în vreme ce un asociat încerca să-l ferească de obiectivul aparatului.

Fotografiat cu fața plină de sânge în holul unui hotel.

Atârnat de parapetul unui bloc de locuințe din Chinatown.

Toate căderile lui se făceau cu capul înainte, nefiind anunțate din timp. Reprezentațiile sale de artă nu aveau scopul de a fi imortalizate de vreun fotograf. Pozele existente fuseseră

făcute de oameni care se aflau întâmplător în locurile respective sau de vreun profesionist alertat în grabă de trecători.

Studiase actoria și dramaturgia la Institutul de Studii Teatrale Avansate de la Cambridge, Massachusetts. Formarea lui inclusese și un stagiu de trei luni la Școala de Artă Teatrală de la Moscova, Rusia.

Mort la 39 de ani. Nici un semn de violență pe corp. Suferea de afecțiuni cardiace și tensiune arterială ridicată.

Lucra fără scripeți, cabluri sau alte fire. Doar un ham de siguranță. Nu folosea nici coardă elastică, să absoarbă șocul căzăturilor mai lungi. Doar un sistem de hamuri pe sub cămașă, pe sub costumul albastru, dintre care unul ieșea din cracul pantalonului și-l susținea de structurile fixe de pe care se arunca.

Acuzațiile fuseseră, majoritatea, retrase. Primise amenzi și avertismente.

A dat peste un alt calup de mesaje în limbi străine, cu litere decorate cu accente ascuțite, circumflexe și alte semne diacritice ale căror denumiri îi erau cu desăvârșire necunoscute.

Se uita la ecran, așteptând să audă vreun zgomot pe stradă, vreo frână, vreo alarmă de mașină care s-o trimită înapoi în pat.

Fratele lui, Roman Janiak, inginer de software, îl asistase la cele mai multe sărituri, nelăsându-se văzut de privitori decât atunci când fusese inevitabil. Își făcuseră planuri pentru o ultimă săritură, potrivit fratelui, care nu includea hamul de siguranță.

S-a gândit că așa s-ar fi putut numi o carte-atu dintr-un pachet de tarot, Omul căzător, cu scrisul în caractere gotice, reprezentând silueta contorsionată, cu capul în jos, profilându-se pe un cer sumbru de furtună.

Urma o anumită controversă pe tema poziției pe care o adopta în timpul căderii, a poziției pe care o păstra în starea aceea de suspensie. Era ea menită să reflecte poziția corpului unui om anume, fotografiat în timp ce se prăbușea din turnul de nord al complexului World Trade Center cu capul înainte, cu brațele pe lângă corp, cu un picior îndoit, un bărbat imortalizat în cădere liberă, profilat pe fundalul turnului, cu panourile lui ca niște coloane?

Cădere liberă înseamnă căderea unui corp în spațiul atmosferic, în absența unui instrument de stopare, cum ar fi o parașută. Este mișcarea ideală de cădere a unui corp, asupra căruia mai acționează doar câmpul gravitațional al Pământului.

N-a mai citit în continuare, dar a știut din prima clipă despre ce fotografie se vorbea. Fusese șocată când o văzuse prima dată în ziare, a doua zi. Bărbatul cu capul în jos și turnurile în spatele lui. Volumul turnurilor umplea cadrul pozei. Bărbatul în cădere, ditamai turnurile în spatele lui, se gândise. Liniile verticale uriașe, ca niște coloane care se înălțau la cer. Bărbatul cu sânge pe cămașă sau poate urme de arsuri, se gândise, și efectul coloanelor din spatele lui, compoziția pe care o creau, se gândise, dungile mai închise la culoare ale turnului mai apropiat, cel de nord, mai deschise la culoare ale celuilalt, și volumul în sine, imensitatea lui, și bărbatul surprins aproape la mijloc între dungile mai închise și cele mai deschise la culoare. Cu capul înainte, în cădere liberă, se gândise, și fotografia îi

sfredelise mintea și sufletul ca un fier înroșit în foc, Doamne, Dumnezeule, era un înger căzător de o frumusețe oribilă.

A făcut încă un clic și a dat peste poză. Și-a lăsat privirile în jos și s-a uitat țintă la tastatură. Mișcarea ideală de cădere a unui corp.

Evaluările preliminare vorbeau despre o moarte din cauze naturale, în așteptarea autopsiei și a raportului toxicologic. Suferea de depresie cronică din cauza unei afecțiuni spinale.

Dacă fotografia avea vreo legătură cu manifestările lui, nu pomenise nimic despre ea când fusese luat la întrebări de jurnaliști, după una dintre primele arestări. Nu spusese nimic nici când fusese întrebat dacă vreo persoană apropiată lui își pierduse viața în atentate. Nu avusese nici un comentariu de făcut presei, pe nici un subiect.

Agățat de balustrada unei grădini suspendate din Tribeca.

Atârnat de pasarela pietonală de peste FDR Drive.

PRIMARUL AFIRMĂ CĂ OMUL CĂZĂTOR E UN RETARDAT.

Refuzase o invitație de a cădea de pe structurile superioare ale Muzeului Guggenheim, la anumite intervale bine stabilite, pe parcursul a trei săptămâni. Refuzase invitațiile de a vorbi la Societatea Japoneză, la Biblioteca Publică din New York și la diverse organizații culturale din Europa.

Căderile lui, se spunea, erau dureroase și foarte periculoase, dat fiind echipamentul rudimentar de care se folosea.

Trupul îi fusese descoperit de fratele său, Roman Janiak, un inginer de software. Biroul de medicină legală din Comitatul Saginaw comunicase că era vorba, după toate aparențele și în așteptarea analizelor, de un episod coronarian.

Pregătirea lui profesională constase în cursuri de zi, șase zile pe săptămână, atât la Cambridge, cât și la Moscova. Actorii

absolvenți dăduseră la New York o reprezentație demonstrativă pentru directori de distribuție, directori artistici, agenți teatrali și alții. David Janiak, în rolul de pitic brechtian, agresase un alt actor, aparent încercând să-i smulgă omului limba din gură în decursul a ceea ce ar fi trebuit să fie o improvizație structurată.

A mai dat un clic. A încercat să facă legătura între acest om și momentul în care stătuse și ea sub linia ferată suspendată, cu aproape trei ani în urmă, uitându-se cum se pregătea cineva să cadă de pe o platformă de mentenanță în momentul în care trecea trenul. Nu existau fotografii ale acelei căderi. Ea însăși era fotografia, era suprafața fotosensibilă. Trupul anonim care-și dăduse drumul în gol – ea s-ar fi cuvenit să-l rețină, să și-l digere.

Pe la începutul lui 2003, își redusese numărul aparițiilor și tindea să se manifeste numai prin zone periferice ale orașului. Pe urmă se oprise cu totul.

Se rănise atât de grav la spate în timpul uneia dintre căderi, încât fusese nevoie să fie spitalizat. Poliția îl arestase chiar din spital, pentru că perturbase circulația mașinilor și crease o situație primejdioasă, care putea provoca victime.

Planurile unei sărituri finale, într-un viitor neprecizat, nu presupuneau ham de siguranță, potrivit fratelui său, Roman Janiak, de 44 de ani, care stătuse de vorbă cu un reporter la scurt timp după ce identificase trupul.

Studenții din cadrul Institutului își creau un vocabular propriu și un program de întreținere, pe care le respectau pe tot parcursul carierei. Studiile lor presupuneau exerciții psiho-fizice, biomecanica lui Meyerhold, pregătire Grotowski, antrenament de plasticitate Vahtangov, acrobatică individuală și cu partener, dans clasic și istoric, cercetări de stil și de gen,

euritmică Dalcroze, exersarea instinctelor, mișcare cu încetinitorul, scrimă, luptă de scenă cu și fără arme.

Nu era foarte clar ce anume căuta David Janiak într-un motel de la marginea unui orășel aflat la peste opt sute de kilometri de amplasamentul fostului complex World Trade Center.

S-a uitat iar la tastatură. Omul îi scăpa printre degete. Nu știa decât ce văzuse și simțise în acea zi, lângă curtea școlii, un băiat care bătea o minge de baschet și un profesor cu un fluier atârnat de un șnur. Își putea închipui că-i cunoștea pe acești oameni și pe toți ceilalți pe care-i zărise și auzise în acea după-amiază, dar nu și pe omul care atârnase deasupra ei și pe care-l privise în detaliu.

A reușit să adoarmă într-un târziu, pe partea de pat a soțului ei.

1. Este vorba despre Omar Abdel-Rahman (n. 1938), condamnat la închisoare pe viață pentru implicarea sa în atentatul cu bombă de la World Trade Center din 1993.

14

Existau momente, nu multe, între o mână și alta, când stătea și asculta sunetele din jur. Rămânea surprins de fiecare dată de cât efort îți trebuie ca să auzi ceva ce se află mereu lângă tine. Jetoanele erau în fața lui. Dincolo de zgomotul ambiental și de vocile care se întretăiau, mai era sunetul jetoanelor trântite, al jetoanelor trase și împinse, patruzeci, cincizeci de mese pline de oameni care stivuiau jetoane, ale căror degete manevrau și numărau jetoane, lipeau între ele stivele de jetoane din argilă cu marginile rotunjite, le frecau, le făceau să lunece unele peste altele, să se ciocnească între ele, zile și nopți de zuruit distant, ca fricțiunea într-un roi de insecte.

Parcă ar fi probat o haină făcută chiar pe măsura lui. Niciodată nu era mai mult el însuși decât în acele săli de joc, în care un crupier anunța un loc vacant la masa șaptesprezece. Se uita la bancnotele de zece din buzunar, așteptând să se facă rocada. Erau momente în care nu mai exista nimic altceva, nici o străfulgerare de istorie sau de memorie pe care ar fi putut-o amesteca, fără să-și dea măcar seama, cu tot ce însemna rutina jocului de cărți.

Mergea pe culoarul lat, auzind murmurul crupierilor cu bețe de la mesele de zaruri, câte un strigăt ici și colo dinspre saloanele de pariuri sportive. Uneori, câte un client al hotelului

trecea pe-acolo cu o valiză pe roți după el și o mutră de parcă s-ar fi rătăcit în Swaziland. În orele cât nu juca, stătea de vorbă cu crupierele de la mesele goale de *blackjack*, numai cu femeile, așteptând într-un fel de zonă a golirii de impresii. Poate mai și juca puțin, câtă vreme stătea de vorbă, propunându-și cu bună-știință să nu se arate interesat de femeia însăși, ci doar de conversația cu ea, de frânturile de viață din lumea de afară, de necazurile ei cu mașina, de lecțiile de călărie ale fiică-sii Nadia. Într-un fel, chiar făcea parte din personalul cazinoului și socializa câteva momente, pe care le putea uita de îndată ce trecea iarăși la acțiune.

Trăgea linie la sfârșitul serii, câștiga sau pierdea, dar asta era parte din întregul proces, cartea care ieșise, cartea care urma, femeia care clipea. Zilele se sfârșeau, nopțile abia se târau, zi pas și plusează, trezie și somn. Femeia care clipea a lipsit într-o zi și nici n-a mai apărut. Era ca un aer stătut. Nu și-o putea închipui nicăieri altundeva, într-o stație de autobuz, într-un mall, și nici nu vedea rostul de a încerca.

Se întreba, în schimb, dacă nu devenea cumva el însuși un mecanism dirijabil, ca un robot umanoid care înțelege două sute de comenzi vocale, vede la distanță, e sensibil la atingere, dar altminteri e total și strict controlabil.

Estima o mână medie-bună de partea cealaltă a mesei, la bărbatul cu ochelari de soare oglindă.

Sau ca un câine-robot cu senzori cu infraroșu și buton de pornire-oprire, supus la șaptezeci și cinci de comenzi vocale.

Plusează până nu se dau cărțile pe față. Arde-i din timp și zdravăn.

Nu exista centru de fitness în hotelul respectiv. A găsit o sală de forță în apropiere și-și făcea exercițiile acolo când avea timp.

Aparatul de vâslit nu-l folosea nimeni. El aproape că-l detesta, îl înfuria de-a dreptul, dar simțea intensitatea exercițiilor la el, simțea nevoia să tragă și să se încordeze, să opună rezistență fizică unui mecanism idiot de oțel și cabluri care venea ca o pedeapsă.

Și-a închiriat o mașină și a pornit cu ea prin deșert, iar după ce s-a întunecat a făcut stânga-mprejur și s-a întors. A oprit în vârful unei coline. I-a luat ceva timp să înțeleagă la ce se uita, undeva în depărtare, la orașul care plutea parcă pe noaptea însăși, ca o baltă efervescentă de lumină, atât de brusc ivită și de inexplicabilă, încât ai fi zis că era un soi de miraj. S-a întrebat de ce nici măcar nu se gândise vreodată că el ar fi putut exista într-un asemenea loc, ar fi putut locui chiar, dacă se putea spune așa. Pentru că el își ducea viața în camere, de-aia. Locuia și lucra în cutare sau cutare cameră. Se mișca numai pe distanțe mici, dintr-o cameră într-alta. Mergea cu taxiul de pe și înapoi pe strada din centru pe care se afla hotelul unde locuia, un hotel fără gresie pe jos și fără suport de prosoape încălzit, și nu fusese conștient până atunci, când se uita la uriașa fâșie de neon care tremura pe deasupra deșertului, ce viață stranie putea să ducă. Dar numai de acolo, de la mare distanță de ea. În mijlocul ei, văzut de aproape, în ochii pe jumătate închiși din jurul mesei, nimic nu părea anormal.

Îl ocolea pe Terry Cheng. Nu voia să stea de vorbă cu el, nici să-l asculte, nici să-i vadă țigara cum se consuma nefumată.

Valetul câștigător n-a căzut.

Nu asculta ce se vorbea în jurul său, fragmentele întâmplătoare de dialog dintre un jucător și altul. Un pachet nou de cărți se ivea pe tăblia mesei. Uneori se simțea sleit de

puteri, aproape ca un animal sălbăticit, dar tot își trecea privirile peste masă înainte să fie împărțite cărțile.

Înainte, se gândea în fiecare zi la Florence Givens. Și-acum se mai gândea, aproape în fiecare zi, chiar și astăzi, în taxi, uitându-se în gol la un panou publicitar. Nu-i mai telefonase. Nu-i mai trecuse prin minte să traverseze iarăși parcul ca s-o vadă, să stea puțin de vorbă cu ea, să afle ce mai face. Se mai gândise la ea, dar așa, ca la ceva îndepărtat, ca la un peisaj, cum te gândești să te duci să revezi casa în care te-ai născut, să mai calci o dată pe potecile din spatele ei și pe pajiștea cu iarbă înaltă, adică genul de lucru pe care știi foarte bine că n-ai să-l mai faci niciodată.

Până la urmă, el conta, nu norocul sau abilitatea înnăscută. Era și forță mentală, gândire clară în asta, dar nu numai atât. Era ceva mai greu de numit, o anume îngustime a necesității sau a dorinței, sau poate felul în care viziunea unui om e determinată de caracterul său. Lucrurile astea îl făceau să câștige, dar nu cine știe cât, nu câștiga el atât de mult încât să alunece ușor-ușor în pielea unui alt personaj.

Revenise piticul, Carlo, și el s-a bucurat când l-a văzut luându-și în primire locul, la două mese distanță. Dar nu s-a uitat prin sală după Terry Cheng, ca să poată schimba cu el un surâs ironic.

Unii stăteau cu brațele ridicate și mimau căscatul, alții se uitau fix în gol.

Terry putea să fie la Santa Fe, sau la Sydney, sau la Dallas. Terry putea să fie mort în camera lui. Două săptămâni i-au trebuit lui Terry ca să priceapă că inscripția de pe peretele de la un capăt al sălii celei lungi – SUBȚIRE și GROASĂ – se referea la draperiile de la celălalt capăt, ca să știi să tragi înainte sau

înapoi draperia subțire interioară sau pe cea groasă exterioară. Terry încercase odată să desfacă draperiile cu mâna și constatase că nu conta dacă erau date deoparte sau desfășurate. Nu era nimic demn de cunoscut dincolo de ele.

Nu-i spusese Liannei de drumurile lui până dincolo de parc. Experiența lui cu Florence fusese scurtă, nu mai mult de patru, cinci întâlniri în decurs de două săptămâni. Era cu putință oare să fi fost numai atâtea? A încercat să numere dățile, în timp ce stătea în taxi, la stop, și se uita în gol la panoul publicitar. I-a trecut prin fața ochilor toată povestea, foarte puțin voalată, ca un lucru pe care l-ai simțit și l-ai trăit. A revăzut-o în turn, așa cum îi descrisese ea, în marș forțat pe scări în jos și parcă s-a văzut și pe el însuși de câteva ori, doar câte o clipă, fără un contur clar, ca o falsă amintire sau prea distorsionată și trecătoare ca să fie și atât, o falsă amintire.

Banii contau, dar nu foarte mult. Jocul conta, atingerea fetrului de sub mâini, felul în care crupierul dădea la o parte prima carte și le împărțea pe următoarele. Nu juca pe bani. Juca pe jetoane. Valoarea fiecărui jeton avea o semnificație, dar începătoșată. Disculețul în sine conta, culoarea lui. Bărbatul care tot râdea la celălalt capăt al sălii. Faptul că toți aveau să fie morți într-o bună zi. Voia să tragă spre el toate jetoanele și să le așeze în stive. Jocul conta, stivuitul jetoanelor, numărătoarea din ochi, jocul și dansul mâinilor și-ale ochilor. Devenise totuna cu lucrurile astea.

Își regla nivelul de rezistență foarte sus. Trăgea tare la rame, cu brațele și picioarele, dar mai mult cu picioarele, căutând să nu-și lase umerii în jos, detestând fiecare zvâcnitură. Câteodată, nu mai era nimeni în sală sau poate doar câte o persoană pe banda de alergare, uitându-se la televizor. El întotdeauna se

așeza la aparatul de vâslit. Trăgea la rame și pe urmă făcea duș, iar la duș mirosea a mucegai. După o vreme nu s-a mai dus, dar pe urmă iar s-a dus, reglând nivelul de rezistență și mai sus, o singură dată punându-și întrebarea de ce o fi simțit el nevoia să facă așa ceva.

Avea în față o pereche de cinci, restul amestecate. S-a gândit o clipă c-ar fi putut să se ridice și să plece. S-a gândit c-ar fi putut să iasă de-acolo, să-și facă bagajul și s-o ia din loc, să se urce în primul avion, să-și aleagă locul de la fereastră, să tragă parasolul și să se culce. Și-a pus cărțile pe masă și s-a rezemat de speteaza scaunului. Când s-a ivit pe masă un pachet nou de cărți, era pregătit să joace mai departe.

Patruzeci de mese, nouă jucători la o masă, alții așteptându-și rândul dincolo de balustradă, ecrane atârnate la înălțime pe trei dintre cei patru pereți, transmițând fotbal european și baseball, strict pentru atmosferă.

SUBȚIRE și GROASĂ.

Nu voia să-l asculte pe Terry Cheng făcând conversație, cu noua lui personalitate, vorbindu-i despre una și-alta în preajma căderii albastre de apă, la trei ani după povestea cu avioanele.

Bărbați mai în vârstă, cu fețele crăpate, cu pleoapele pe jumătate închise. Oare i-ar mai fi recunoscut dacă-i vedea într-un restaurant, luând micul dejun la masa de-alături? Vieți întregi petrecute cu mișcări puține, cu vorbe și mai puține, pune miza, cât plusezi – două sau trei asemenea fețe în fiecare zi, fețe de oameni aproape imposibil de remarcat. Dar, fără ei, jocul n-ar fi avut propria lui nișă în timp, în știința fețelor de poker și a mâinilor moarte, n-ar mai fi adus o brumă de stimă de sine.

Căderea de apă era de-acum albastră, sau poate fusese albastră de la bun început, sau poate era vreo altă cădere de apă, dintr-un alt hotel.

Trebuia să străpungi rețeaua pietrificată a propriilor tale obiceiuri, numai și numai ca să te forțezi să asculți. I-auzi-l, clincănitul jetoanelor trântite și-aruncate de jucători și crupieri, puse grămadă și stivuite, un zuruit ușor atât de natural în situația dată, încât părea să iasă din mediul acustic, să fie purtat de propriul său curent de aer și nimeni altcineva să nu-l poată auzi în afară de tine.

L-a zărit pe Terry, înaintând cu spinarea încovoiată pe un culoar lateral la ora trei dimineața, și, cui se uita la el în trecere, și-a imaginat că Terry îi spunea: „Trebuie neapărat să mă-ntorc în sicriu până nu răsare soarele“.

Femeia de pe unde o fi fost, cea cu șapca neagră de piele, de la Bangkok sau Singapore sau Los Angeles. Își purta șapca ușor lăsată pe ceafă, iar el era conștient că toți erau atât de neutralizați de alternanța obsedantă sau plusezi, sau zici pas, încât la masa de joc se practica foarte puțin din arta atât de răspândită a futaiului imaginar.

Într-o noapte, în camera de hotel, își făcea exercițiile vechi, cele din programul de recuperare, cu încheietura mâinii încovoiată când spre podea, când spre tavan. Serviciul în cameră nu mai funcționa după miezul nopții. În programul de noapte de la televizor se dădea un film erotic – femei goale și bărbați fără penis. Nu era nici rătăcit, nici plictisit, nici înnebunit. Joia, turneul începea la ora trei, înscrieri de la prânz. Vinerea, turneul începea la prânz, înscrierile de la ora nouă.

Se transforma în aerul pe care-l respira. Se mișca într-un șuvoi de zgomot și vorbe croit pe măsura lui. Privea pe sub

degetul mare la damă și as. Pe alte culoare clincăneau ruletele. Stătea în salonul de pariuri sportive, neatent la scoruri, la cotele de pariuri sau la evoluția punctajelor. Se uita după femeile în fuste mini care serveau băuturi. Afară, pe Strip, era o căldură sufocantă și apăsătoare. Zisese pas opt sau nouă mâini una după alta. Se oprise în mijlocul magazinului de articole sportive, întrebându-se ce să-i cumpere copilului. Nu avea zile libere sau timpi morți în afara programului turneului. Nu câștiga suficienți bani pentru ca viața pe care o ducea să renteze. Dar nici nu simțea nevoia. Ar fi trebuit s-o simtă, dar n-o simțea și asta era și ideea. Ideea era una de invalidare. Nimic altceva nu avea vreo legătură. Numai asta își păstra forța de coeziune. A mai zis pas alte șase mâini, după care a optat pentru totul sau nimic. Fă-i să sângereze. Varsă-le sângele prețios de ratați.

Astea erau zilele – și-acum anii – de după, cu o mie de vise chinuite, cu omul prins în capcană, cu membrele înțepenite, visul cu paralizia, omul care nu putea să respire, visul cu asfixierea, visul cu neajutorarea.

Un pachet nou de cărți s-a ivit pe tăblia mesei.

Norocul îi favorizează pe cei curajoși. Nu știa cum sună în original, pe latinește, vechiul adagiu – mare păcat. Asta-i lipsise dintotdeauna, genul ăsta de cunoaștere neașteptată.

Era fetiță, fiica dintotdeauna, și tatăl ei bea un gin Tanqueray. Îi dăduse voie să adauge ea un strop de lămâie, ghidând-o cu instrucțiuni comic de amănunțite. Existența umană era subiectul de discuție în acea seară, pe terasa unei case cam dărăpănate a cuiva din Nantucket. Cinci adulți și ea, fetița, erau de față. Existența umană trebuia să aibă vreo sursă mai profundă, nu doar niște fluide vâscoase. Vâscoșenie sau

cuminţenie. Trebuia să existe o forţă în spate, o fiinţă plină de înţelepciune care a fost şi este şi va fi în vecii vecilor. Îi plăcea cum sună asta, ca un vers dintr-o incantaţie, şi se gândea la formula respectivă şi acum, singură, la cafea şi pâine prăjită, şi mai era ceva, existenţa care vibra chiar în vorbele acelea, a fost şi este, şi felul în care vântul răcoros se potolea la căderea nopţii.

Lumea citea Coranul. Numai ea cunoştea trei persoane care făceau treaba asta. Cu două dintre ele vorbise şi despre a treia i se povestise. Îşi cumpăraseră exemplare în limba engleză ale Coranului şi încercau cu toată onestitatea să înveţe ceva, să afle ceva care să-i ajute să pătrundă mai adânc în chestiunea Islamului. Nu ştia dacă respectivii depuneau în continuare acest efort. Încerca să-şi imagineze cum ar fi făcut ea însăşi asta, o acţiune bine determinată care se transformă într-un gest gol de conţinut. Dar poate că nu renunţaseră. Poate că erau oameni serioşi. Îi cunoştea pe doi dintre ei, dar nu foarte bine. Unul, un doctor, îşi repeta primul verset din Coran la el în cabinet: *De această carte să nu te îndoieşti*.

Ea se îndoia de lucruri, îşi avea dubiile ei. Într-o zi pornise într-o lungă plimbare către Harlemul de Est. Îi lipsea fostul ei grup, îi lipseau râsetele şi vorbitul în acelaşi timp, dar ştia încă dinainte de-a porni că nu era doar o plimbare în căutarea unor locuri şi vremuri de demult. Se gândea la tăcerea hotărâtă care se lăsa peste cameră când membrii grupului îşi luau pixurile şi începeau să scrie, nebăgând în seamă vacarmul din jur, rapperii care-şi perfecţionau textele ceva mai jos pe acelaşi hol – unii abia dacă ajunseseră de vârsta şcolii –, sau muncitorii care dădeau găuri şi bufneau cu ciocanele la etajul de sus. Venise acolo căutând ceva, o biserică, în apropierea centrului

comunitar. Catolică, se gândea, și se putea foarte bine să fie biserica la care mergea Rosellen S. Nu știa sigur, dar se gândea c-ar fi putut fi, o făcea ea să fie, spunea că era. Îi lipseau chipurile lor. Cum ți-e chipul, ți-e și viața, zicea mama ei. Îi lipseau vocile oneste care începuseră să se împleticească și să șovăie, viețile care se pierdeau într-o șoaptă.

Avea o morfologie normală. Îi plăcea formula. Dar ce se află în interiorul formei și-al structurii? Mintea și sufletul, ale ei și-ale oricui, visează întruna la ceva imposibil de atins. Oare asta înseamnă că există ceva, la limitele materiei și-ale energiei, o forță răspunzătoare într-un fel sau altul pentru natura însăși, pentru felul în care vibrează viețile noastre când mintea ni se pune în mișcare, când mintea ni se întinde ca un porumbel care bate din aripi și ne prelungește planul existenței, dincolo de logică și de intuiție?

Voia să nu mai creadă. În termenii geopolitici curenți, era o necredincioasă. Îl ținea minte pe tatăl ei, cum i se aprindea fața lui Jack după ce stătea o zi la soare, de parc-ar fi sfârâit pe un grătar electric. Uită-te-n jurul nostru, și-ncolo, și-n sus, la ocean, la cer, la noapte – și ea se gândea la lucrurile-astea, cu cafeaua și pâinea prăjită în față, la cum credea tatăl ei că Dumnezeu infuzează timpul și spațiul cu ființă pură, că face stelele să sclipească. Jack fusese arhitect, artist, dar un om trist în cea mai mare parte a vieții lui, se gândea ea, suferise de genul de tristețe care tânjește după ceva intangibil și atotcuprinzător, singura consolare care i-ar fi putut risipi nefericirea meschină.

Dar astea erau prostii, nu-i așa?, cerul nopții și stelele aprinse de divinitate. O stea își creează propria lumină. Soarele-i o stea. S-a gândit la Justin, cum își cânta el temele pentru acasă cu două seri mai înainte. Asta însemna că e plictisit, era singur

în camera lui și născocea melodii monotone cu adunări și scăderi, cu președinți și vicepreședinți.

Alții citeau Coranul, ea mergea la biserică. Lua câte un taxi, de două, trei ori pe săptămână, în zilele de lucru, și se așeza în biserica mai mult sau mai puțin goală, biserica unde mergea și Rosellen. Se lua după alții când se ridicau și când se așezau în genunchi și-l urmărea cu privirile pe preotul care oficia slujba, cu pâinea și vinul, trupul și sângele. Asta n-o mai credea, cu transsubstanțierea, dar ceva tot credea și se cam temea să nu-i vină de hac.

Alerga pe malul fluviului la prima oră a dimineții, până se trezea copilul. Se gândea să se antreneze pentru maraton, dar nu pentru anul acela, ci pentru anul următor, cu suferința și rigoarea pe care le presupunea o cursă de anduranță ca efort spiritual.

Se gândea la Keith cu vreo damă de companie în cameră, făcând sex mecanizat.

După slujbă, încerca să vâneze un taxi. Rar treceau taxiuri prin acel cartier mărginaș, după autobuz ar fi așteptat o zi întreagă, iar metroul nu se simțea încă pregătită să-l ia.

De această carte să nu te îndoiești.

Își avea dubiile ei, dar îi plăcea să stea în biserică. Se ducea devreme, înainte să înceapă slujba, ca să fie singură câtva timp, să simtă liniștea care marchează o prezență aflată dincolo de ritmurile neobosite ale minții treze. Nu simțea nimic dumnezeiesc, avea doar senzația unui altceva. Un altceva care ne aduce mai aproape unii de alții. Biserica ne aduce mai aproape. Ce simțea ea acolo? Îi simțea pe morți, pe morții ei și pe alții, necunoscuți. Asta simțise dintotdeauna în biserici, și-n catedralele mândre și uriașe din Europa, și-ntr-o biată biserică

de parohie precum aceea. Simțea morții din pereți, adunați în decenii și secole. N-o treceau fiori când se gândea la ei. Era o consolare să le simtă prezența, tuturor morților pe care-i iubise și celorlalți, fără chip, care umpluseră o mie de biserici. Îi dădeau o senzație de intimitate și de ușurătate acele ruine umane care zăceau în cripte și sub arcade sau înmormântate în loturile din cimitir. Stătea și aștepta. Curând avea să intre cineva și să treacă pe lângă ea către naosul bisericii. Întotdeauna venea prima și întotdeauna se așeza mai în spate, respirându-i pe morți în ceara lumânărilor și-n tămâie.

S-a gândit la Keith și el chiar atunci a sunat-o. I-a spus c-ar fi putut să vină acasă câteva zile peste o săptămână și ceva, iar ea l-a asigurat că era în regulă, foarte bine.

Văzuse cenușiul care se insinua de la o vreme în părul ei, la nivelul scalpului. Nu avea de gând să-l facă să dispară vopsindu-se. Dumnezeule! s-a gândit. Ce-nseamnă dacă spui cuvântul ăsta? Ce, te-ai născut cu Dumnezeu? Dacă nu auzi niciodată cuvântul și nu observi ritualul, ce faci, îi simți respirația vie înăuntrul tău, în undele cerebrale sau în bătăile inimii?

Mama ei avusese o coamă de păr alb la sfârșit de tot și trupul ruinat încetul cu încetul, răvășit de comoții, cu ochii injectați cu sânge. Aluneca ușor-ușor către viața spirituală. Era o femeie-spirit de-acum, abia mai putea să scoată vreun sunet care să poată fi luat drept cuvânt. Zăcea împuținată în pat, cu tot ce mai rămăsese din ea încadrat de părul lung și drept, alb ca laptele în lumina zilei, frumos și parcă din altă lume.

Stătea în biserica pustie și aștepta să intre femeia însărcinată sau poate bătrânul care-i făcea întotdeauna semn cu capul. O femeie, apoi cealaltă, sau o femeie și apoi bărbatul.

Stabiliseră un fel de model cei trei sau aproape un model, după care intrau și alții și slujba putea începe.

Dar nu lumea însăși te aduce la Dumnezeu? Frumusețea, durerea, groaza, deșertul neînsuflețit, cantatele lui Bach. Alții te aduc mai aproape, biserica te aduce mai aproape, ferestrele ei cu vitralii, pigmenții care acoperă sticla, oxizii metalici conținuți în ea, Dumnezeu în lut și piatră – sau nu făcea decât să bleotocărească de una singură, ca să-i treacă timpul cumva?

Mergea pe jos de la biserică până acasă dacă avea timp, altminteri încerca să găsească un taxi, încerca să stea de vorbă cu taximetristul, care era deja după douăsprezece ore la volan și nu mai voia decât să scape cu viață din tură.

Încă se ferea de metrou și nu se putea împiedica să observe parapetele de beton de la intrările în stații și din alte locuri considerate posibile ținte.

Alerga dis-de-dimineață și pe urmă venea înapoi acasă, se dezbrăca și făcea duș. Dumnezeu avea s-o consume. Dumnezeu avea s-o de-creeze, iar ea era prea mică și prea docilă ca să-i reziste. De-asta opunea rezistență acum. Pentru că, dacă stai să te gândești, odată ce ajungi să crezi așa ceva, că Dumnezeu este, cum să mai scapi după aceea, cum să mai reziști unei asemenea puteri care a fost și este și va fi în vecii vecilor?

Stătea lângă masă, cu fața la fereastra prăfuită, cu antebrațul stâng paralel cu marginea mesei și cu mâna suspendată peste marginea de-alături. Era într-a zecea zi de câte două porții zilnice de extensii ale încheieturii pentru deviația ulnară. Număra zilele și de câte ori în fiecare zi.

Cu încheietura nu avea nici o problemă, încheietura era normală. Dar stătea în camera de hotel, cu fața la fereastră, cu mâna strânsă într-un pumn lejer și degetul mare ținut în sus în

diferite poziții. Ținea minte formulări de pe foaia de instrucțiuni și le recita cu calm, lucrând la pozițiile mâinii, cu încheietura încovoiată când spre podea, când spre tavan. Cu mâna teafără apăsa mâna beteagă.

Păstra o profundă concentrare. Ținea minte pozițiile, fiecare dintre ele, și câte secunde trebuia să stea în fiecare dintre ele, și de câte ori s-o repete. Cu palma îndreptată în jos, îndoiți încheietura către podea. Cu antebrațul așezat într-o poziție relaxată, laterală, îndoiți încheietura către podea. Făcea toate flexiunile de încheietură, toate deviațiile radiale.

Dimineața, fără excepție, seara, când se întorcea la hotel. Se uita la fereastra prăfuită, recitând fragmente de pe foaia de instrucțiuni. Pauză când ajungea la cinci. De repetat de zece ori. Urma tot programul de fiecare dată, mână ridicată, antebraț relaxat, mână coborâtă, antebraț în poziție laterală, reducând ritmul doar câte puțin, de ziua până seara și apoi din nou a doua zi, lungind toată povestea, făcând-o să dureze. Număra secundele, număra de câte ori.

Erau nouă persoane la slujbă. Se uita la toți cum stăteau când în picioare, când așezați, când în genunchi și făcea și ea ce făceau ei, dar nu reușea să reacționeze la fel ca ei când preotul rostea cuvintele liturghiei.

Se gândea că eventuala prezență plutitoare a lui Dumnezeu era elementul care crea singurătate și îndoială în suflet și se mai gândea că Dumnezeu era elementul, entitatea existentă în afara spațiului și a timpului, care se pricepea să risipească îndoiala respectivă cu puterea unui cuvânt, a unei voci.

Dumnezeu este vocea care spune: „Nu sunt aici“.

Era în plină dispută cu ea însăși, dar nu era propriu-zis o dispută, era doar zgomotul făcut de creier.

Avea o morfologie normală. Apoi, într-o seară, târziu, dezbrăcându-se, și-a tras peste cap un tricou verde curat și a mirosit nu transpirație, sau poate doar o urmă vagă, dar oricum nu izul acru de după alergarea de dimineață. Era mirosul ei și-atât, mirosul trupului ei și nimic altceva. Trupul ei și tot ce era legat de el, pe dinăuntru și pe dinafară, identitatea, memoria, căldura umană. Nici măcar nu era ceva ce mirosea, ci mai degrabă ceva ce știa. Era ceva ce știuse dintotdeauna. Copilul era în acel ceva, fetița care voia să fie altcineva, plus alte lucruri obscure, pe care nici nu le putea numi. A fost ceva de-o clipă, ceva ce-a și trecut, genul de moment care întotdeauna e la doar câteva clipe de uitare.

Era pregătită să fie singură, într-o stare de calm reconfortant, ea și copilul, așa cum fuseseră și-n ziua aceea, înainte să se ivească avioanele, străpungând albastrul cu argintiul lor.

Pe culoarul Hudson

Avionul era sub control acum, iar el stătea de pază pe strapontina de lângă bucătăria din față. I se spusese ori să stea de pază acolo, în fața ușii carlingii, ori să patruleze pe culoar, cu cutterul în mână. Nu era tulburat, doar făcea o scurtă pauză, cât să-și recapete suflul. În acel moment a simțit ceva pe braț în sus, o durere ascuțită și bine definită, ca de piele despicată.

Stătea cu fața la un perete despărțitor, cu toaleta în spate, cea rezervată clasei întâi.

Aerul era înțepător de la spray-ul iritant cu care dăduse chiar el, și de sub manșeta cămășii lui cu mânecă lungă se ivea sângele cuiva, sângele lui. Era sângele lui. Nu și-a căutat rana, doar a văzut și mai mult sânge care se ivea de-acum prin mânecă, din partea de sus a brațului, spre umăr. S-a gândit că poate durerea fusese prezentă și mai înainte, dar el abia acum își adusese aminte s-o simtă. N-ar fi putut spune unde-i era cutterul.

Dacă lucrurile mergeau normal, așa cum înțelesese el planul, avionul se îndrepta spre culoarul de zbor Hudson. Asta era expresia pe care o auzise de multe ori la Amir. Nu era nici o fereastră la îndemână pe care s-ar fi putut uita fără să se ridice de pe strapontină, ceea ce nu simțea deloc nevoia să facă.

Avea mobilul setat pe vibrații.

Totul era calm. Nu avea nici cea mai vagă senzație de zbor. Auzea zgomotul, dar nu simțea nici o mișcare, iar zgomotul era dintr-acelea care acoperă orice altceva și par absolut firești, de parcă toate motoarele și sistemele devin aerul însuși.

Las-o încolo de lume. Nu băga în seamă nimic din ceea ce se numește lume.

Tot ce-a însemnat pierdere de timp în viață s-a sfârșit de-acum.

Aceasta a fost dorința ta dintotdeauna, să mori cu frații tăi.

Respira în răbufniri scurte. Ochii îi ardeau. Uitându-se spre stânga, pieziș, a văzut un scaun liber în cabina de clasa întâi, la culoar. Chiar în față avea peretele despărțitor. Dar avea și o viziune, avea o scenă de clară imaginație, parcă proiectată în afară de ceafă.

Nu știa cum se tăiase. Îl tăiase vreunul dintre frații lui, cum altfel?, accidental, în timpul încăierării, și se bucura de sânge, dar nu și de durere, care devenea greu de suportat. Apoi s-a gândit la ceva ce uitase demult. S-a gândit la băieții aceia șiiți de pe câmpul de luptă de la Shatt-al-Arab. Parcă-i vedea cum ieșeau din tranșee și din spatele întăriturilor și cum alergau peste mocirlă către pozițiile inamice, cu gurile căscate, întâmpinând moartea cu strigăte. I-a mai dat putere faptul că-i vedea, că-i vedea făcuți una cu pământul de mitraliere, sute, apoi mii de băieți, brigăzi de sinucigași, purtând eșarfe roșii la gât și chei de plastic pe sub ele, cu care să deschidă porțile Paradisului.

Recită cuvintele sacre.

Adună-ți veșmintele în jurul trupului.

Ațintește-ți privirile.

Poartă-ți sufletul în palmă.

Credea că e în stare să vadă până înăuntru, în turnuri, deși practic stătea cu spatele spre ele. Nu știa unde se află avionul, dar credea că e în stare să vadă cu ceafa, prin oțelul și aluminiul avionului, până în siluetele acelea înalte, contururile, formele, imaginile care se tot apropiau, în lucrurile acelea materiale.

Strămoșii pioși își adunaseră strâns veșmintele în jurul trupului înaintea bătăliilor. Ei fuseseră aceia care le arătaseră calea. Cum ar fi putut vreo moarte să fie mai bună?

Orice păcat al vieții îți va fi iertat în secundele care urmează.

Nimic nu mai stă între tine și viața eternă în secundele care urmează.

Îți dorești moartea și iat-o că vine în secundele care urmează.

A început să vibreze tot. Nu știa sigur dacă din cauza mișcării avionului sau dacă numai el era de vină. Se legăna pe strapontină, de durere. De undeva din cabină se auzeau voci. Durerea era și mai puternică de-acum. Se auzeau voci, strigăte sălbatice din cabină sau din carlingă, nu știa sigur. Ceva s-a prăbușit de pe tăblia bufetului din bucătărie.

Și-a legat centura de siguranță.

O sticlă căzuse de pe bufetul din bucătărie, pe cealaltă parte a culoarului, și el a privit-o rostogolindu-se încoace și-ncolo, era o sticlă goală de apă, care a descris un arc de cerc într-o direcție, apoi altul în direcția opusă. O urmărea cum se rotește din ce în ce mai repede, cum alunecă pe podea și-n clipa următoare avionul izbea turnul, căldura, combustibilul, focul și o undă de șoc a străbătut întreaga structură, smulgându-l pe Keith Neudecker de pe scaun și azvârlindu-l în perete. S-a trezit izbit de un perete. N-a scăpat din mână telefonul până nu s-a

lovit de acel perete. Podeaua i-a fugit de sub picioare, și-a pierdut echilibrul și s-a lăsat în jos de-a lungul acelui perete, la podea.

A văzut cum saltă un scaun pe coridor, mișcându-se cu încetinitorul. I s-a părut că vede cum plafonul se fisurează, se ridică și se fisurează. Și-a împreunat brațele deasupra capului și s-a așezat cu genunchii ridicați, cu fața vârâtă între ei ca o lamă de topor. Era conștient de o mișcare colosală și de alte lucruri, mai mărunte, nevăzute, obiecte care se rostogoleau și alunecau, și de sunete care nu veneau de la ceva anume, ci erau sunete și-atât, de la modificarea amplasamentului obișnuit al părților componente și al elementelor.

Mișcarea se afla sub el, apoi de jur-împrejur, masivă, ceva la care nici nu visase. Turnul întreg se clătina. Își dădea seama de asta. Începuse o lungă aplecare spre stânga, iar el și-a înălțat capul. Și l-a scos dintre genunchi ca să asculte. A încercat să stea cu desăvârșire nemișcat, să respire și să asculte. Pe coridor, chiar în fața ușii biroului, i s-a părut că vede un bărbat în genunchi, cufundat în norul de fum și praf, o siluetă profund concentrată, cu capul ridicat și haina pe jumătate scoasă, atârnându-i de umăr.

După un timp, a simțit că turnul nu se mai apleacă. Aplecarea a părut veșnică și imposibilă, iar el a stat și a ascultat și, după încă un timp, a început să revină la poziția dreaptă. Nu știa unde-i rămăsese telefonul, dar auzea vocea de la celălalt capăt al firului, încă-i mai vorbea de cine știe unde. A văzut cum se fisurează plafonul. Un miros greu de ceva cunoscut plutea peste tot, dar nu-i venea în minte despre ce putea fi vorba.

Când turnul a revenit în sfârșit la poziția verticală, s-a ridicat și el de pe podea și s-a îndreptat spre ieșire. Plafonul de la capătul coridorului a gemut și a cedat. S-a auzit cum cedează și dintr-odată s-a căscat, lăsând să cadă tot felul de obiecte, panouri și tencuială. Praful de ciment s-a răspândit peste tot și de pe hol s-au auzit voci. Pierdea din vedere lucrurile pe măsură ce se întâmplau. Simțea cum trec pe lângă el.

Bărbatul era tot acolo, îngenuncheat în ușa biroului de vizavi, absorbit de gândul la ceva, cu sânge ivindu-i-se prin cămașă. Era un client sau consultant juridic pe care Keith îl știa din vedere. Au schimbat o privire. Era imposibil de știut ce însemna privirea aceea. Unii oameni strigau de pe coridor. Și-a luat haina din spatele ușii. A întins o mână după ușă, după haina pe care o atârnase în cârlig, neștiind foarte bine de ce anume, dar fără să se simtă caraghios că făcea un asemenea gest, uitând să se simtă caraghios.

A luat-o pe coridor, punându-și haina pe el. Unii oameni se îndreptau spre ieșiri în direcția opusă, mergând, tușind, ajutându-i pe alții. Călcau pe resturi, cu niște fețe pe care se citea din plin graba. De asta erau cu toții conștienți și se citea pe fețele lor – cât aveau de mers până la nivelul străzii. I-au spus ceva, unul sau doi, și el a încuviințat din cap sau nu le-a răspuns nimic. Îi vorbeau și-l priveau. Era tipul care credea c-avea nevoie de haină, tipul care mergea în direcția greșită.

Mirosul greu era de combustibil și acum l-a recunoscut, se revărsa de la etajele de mai sus. A intrat în biroul lui Rumsey, la capătul coridorului. A trebuit să escaladeze. A trecut peste scaune și cărți împrăștiate și un fișet răsturnat pe-o parte. A văzut structura de rezistență dezgolită, grinzile de fier, unde fusese plafonul. Cana de cafea a lui Rumsey era făcută țăndări

în mâna lui. Încă mai ținea un ciob de cană, cu degetul încleștat pe mâner.

Atâta doar că Rumsey nu mai era el însuși. Stătea pe scaun, cu capul căzut într-o parte. Fusese lovit de ceva mare și greu când plafonul se surpase deasupra lui sau chiar mai înainte, la prima izbitură. Avea fața vârâtă în umăr și se vedea niște sânge, dar nu mult.

I-a spus ceva.

S-a lăsat pe vine lângă el, i-a pus o mână pe braț și s-a uitat la el în timp ce-i vorbea. Pe la colțul gurii lui Rumsey se prelingea ceva ca bila. Și cum arată bila? I-a văzut semnul de pe cap, o gaură, o ciobitură ca de daltă, adâncă, în mijlocul căreia se vedeau țesutul cerebral și nervii.

Biroul era mic și strict utilitar, o boxă amenajată într-un colț, de unde abia dacă se vedea cerul dimineții. Simțea morții în apropiere. Prin tot praful care plutea în aer, le simțea clar prezența.

L-a văzut pe Rumsey respirând. Chiar așa, respira. Părea paralizat pe viață, născut în felul ăsta, cu capul răsucit peste umăr, trăind zi și noapte pe un scaun.

Undeva deasupra izbucnise focul, ardea combustibilul, fumul se revărsa prin conducta de ventilație, apoi s-a văzut fumul de afară, învăluind suprafața clădirii.

I-a desfăcut lui Rumsey degetul arătător și i-a luat din mână cana spartă.

S-a ridicat în picioare și s-a uitat la el. I-a vorbit. I-a spus că nu-l poate scoate de-acolo cu scaun cu tot, chiar dacă scaunul avea rotile, pentru că erau resturi de tot felul peste tot, îi vorbea repede, resturi care blocau și ușa, și coridorul, vorbea repede,

ca să se obișnuiască el însuși, în primul rând, să gândească la fel.

Lucrurile au început să cadă, mai întâi unul, apoi altul, câte un obiect cădea pe rând din crăpătura căscată în plafon, iar el a încercat să-l ridice pe Rumsey de pe scaun. Apoi ceva a trecut prin fața ferestrei. A trecut ceva prin fața ferestrei și el abia după ce a trecut a văzut acel ceva. Mai întâi a trecut și-a dispărut și pe urmă l-a văzut și el și s-a oprit o clipă, uitându-se la nimicul de afară și susținându-l pe Rumsey de subsuori.

Nu se putea opri să vadă acel ceva, la câțiva metri de el, o străfulgerare a ceva care a trecut prin fața ferestrei într-o parte, o cămașă albă cu mâna ridicată, care a căzut până s-apuce el să vadă. Acum cădeau resturi cu grămada. Reverberau ecouri de la etajele de mai sus, și cablurile îl plesneau peste față, și peste tot era un praf alb. Trecea prin el, susținându-l pe Rumsey. Apoi peretele despărțitor de sticlă s-a făcut țăndări. A căzut ceva și s-a auzit un zgomot și pe urmă sticla ferestrelor s-a zguduit și s-a spart și tot peretele a cedat în spatele lui.

I-a luat ceva timp să se ridice de la pământ și să facă un pas. Simțea pe față arsuri ca de la o sută de focuri cât o gămălie de ac și respira cu dificultate. L-a dibuit pe Rumsey prin fum și praf, trântit cu fața-n jos în moloz și sângerând rău de tot. A încercat să-l ridice și să-l întoarcă, dar și-a dat seama că nu-și putea folosi mâna stângă și tot a reușit să-l întoarcă măcar pe-o parte.

A vrut să-l ridice pe umăr, susținându-i trunchiul cu antebrațul stâng, în timp ce cu mâna dreaptă l-ar fi apucat de curea și ar fi încercat să-l tragă în sus.

A început să-l ridice, simțind o căldură pe față, de la sângele de pe cămașa lui Rumsey, sânge amestecat cu praf. L-a simțit

smucindu-se în mâna lui. Rumsey a scos un gâlgâit gutural, brusc, de-o clipă numai, nici măcar un icnet, și pe urmă de te miri unde a început să curgă sângele șuvoi și Keith și-a întors capul în altă parte, ținându-l încă de curea. A stat puțin, încercând să respire. S-a uitat la Rumsey, care se prăbușise la pământ, cu partea de sus a trupului bleagă și cu fața de parcă nici nu mai era a lui. Tot ce însemnase Rumsey ca ființă umană era de-acum o amintire. Keith îl ținea în continuare strâns de catarama curelei. Stătea și se uita la el, și-atunci Rumsey a căscat ochii mari și a murit.

Tot atunci s-a întrebat și el ce se întâmpla acolo.

Hârtiile zburau pe coridor, duse de un vânt care părea să se rostogolească de undeva de sus.

Erau morți, abia vizibili, în birourile de pe ambele părți.

A ieșit călcând peste un perete căzut și a luat-o încet-încet în direcția din care se auzeau vocile.

În casa scării, unde aproape că era beznă, o femeie ducea la piept o tricicletă, ceva ca pentru un copil de trei ani, cu mânerele ghidonului împungându-i coastele.

Mergeau pe scări în jos cu miile, și el printre ei. Mergea ca un somnambul, făcând un pas și pe urmă încă unul.

Niște apă curgea de undeva și se auzeau voci la o distanță ciudată, poate de pe alte scări sau de printr-un ascensor, în orice caz, veneau de undeva din întuneric.

Era foarte cald și aglomerat și durerea pe care o simțea în față parcă-i reducea dimensiunile capului. I se părea că ochii și gura se retrăgeau în piele cumva.

Lucrurile îi reveneau în minte sub forma unor viziuni tulburi, de parcă ar fi ținut ochii întredeschiși. Erau momente pe care le trecuse cu vederea când avuseseră loc și acum

trebuia să se oprească din mers ca să nu le mai vadă. Stătea și se uita în gol. Femeia cu tricicleta, care până atunci mersese lângă el, i-a spus ceva și-a luat-o înainte.

A mirosit ceva oribil și a înțeles că el însuși mirosea, obiectele înfipte în pielea lui, fumul, particulele de praf, zgura uleioasă de pe față și mâini, care se amestecase cu fluide corporale și făcuse un fel de pastă, cu sângele, saliva și sudoarea rece – se mirosea pe el însuși plus Rumsey.

Toată amploarea lucrurilor, dimensiunile fizice propriu-zise, în care și el era cuprins, masa și proporțiile, și felul în care se legăna toată șandramaua, cum se apleca încet și sinistru.

Cineva l-a luat de braț și l-a condus câteva trepte, după care a mers de unul singur, ca prin somn, și iarăși a văzut o clipă lucrul acela, cum trecea prin fața ferestrei, și de astă-dată s-a gândit că era Rumsey. L-a luat drept Rumsey pe omul care cădea într-o parte, cu un braț ridicat, ca și cum ar fi arătat în sus, ca și cum ar fi spus de ce sunt aici, și nu acolo?

Din când în când aveau de așteptat, câteva clipe lungi în care se blocau, iar el se uita drept în față. Când șirul se punea iar în mișcare, făcea un pas în jos și pe urmă încă unul. Diverse persoane i-au spus de mai multe ori câte ceva și, ori de câte ori îi vorbeau, el închidea ochii, poate fiindcă voia să le comunice că nu e obligat să le răspundă.

Pe palierul din față era un bărbat, un bătrân mic de statură așezat într-un colț, cu genunchii la piept, ca să se odihnească. Câțiva i-au spus ceva, iar el a dat din cap că foarte bine, le făcea semn cu capul ca să-i vadă înaintând.

Lângă el era un pantof de damă cu talpa în sus. Era și o servietă căzută într-o rână și bătrânelul s-a întins după ea, ca s-

o ridice. A întins apoi mâna cu tot cu servietă, ținând-o cu destul efort în calea șirului care avansa.

— Nu știu ce-ar trebui să fac cu asta. O femeie a căzut și-a lăsat-o aici, a zis el.

Lumea ori nu l-a auzit, ori n-a reținut, ori n-a vrut să rețină și a trecut mai departe. Keith a trecut și el pe dinaintea bătrânelului, șirul începând să se îndrepte către o zonă ceva mai luminată.

Nu i s-a părut o veșnicie mersul ăsta în jos. Nu mai avea noțiunea timpului sau a ritmului. O fâșie de lumină pe care n-o mai văzuse până atunci s-a ivit pe scări, iar în spate, undeva în lungul șirului, cineva se ruga în spaniolă.

Un bărbat urca scările, mergând repede, cu cască pe cap, și toți i-au făcut loc, pe urmă au trecut patru pompieri cu tot echipamentul pe ei, și le-au făcut loc și acelora.

Rumsey era cel de pe scaun. Acum înțelegea. Îl așezase la loc pe scaun și ei aveau să-l găsească și să-l aducă jos, acești alții.

De sus, din spatele lui, se auzeau voci de undeva de pe scări, mai întâi una, pe urmă alta, ca un ecou apropiat, voci fugitive, voci cântate în ritmurile vorbirii naturale.

Asta merge jos.

Asta merge jos.

Dă-o mai departe în jos.

Iar s-a oprit, a doua sau a treia oară, și lumea din jur l-a împins și s-a uitat la el, i-a spus să se miște. O femeie l-a luat de braț ca să-l ajute, dar el nu s-a mișcat și ea a trecut mai departe.

Dă-o mai departe în jos.

Asta merge jos.

Asta merge jos.

Servieta a venit în jos, dată din mână-n mână pe scări în jos, cineva a scăpat asta, cine a pierdut asta, asta merge jos, iar el stătea pe loc și se uita țintă-n față, iar când servieta s-a nimerit în dreptul lui, a întins mâna dreaptă în paralel cu propriul trup și-a luat-o, fără să se uite la ea, după care a pornit iar pe scări în jos.

Erau momente lungi de așteptare și altele nu chiar atât de lungi și după o vreme au fost conduși cu toții la nivelul pasajului subteran, mai jos de piațetă, și au trecut prin fața magazinelor goale, a magazinelor închise, și de-acum se puseseră pe alergat, unii dintre ei, și de undeva curgea peste ei apă. Au ieșit în stradă și s-au uitat în urmă, cum ardeau amândouă turnurile, și după o vreme au auzit un răpăit de tunete la înălțime și au văzut fumul rostogolindu-se din vârful unuia dintre turnuri, cuprinzându-l cu totul pe dinafară și în jos, metodic, etaj cu etaj, Turnul de nord se prăbușea, Turnul de sud se cufunda în fum, iar ei s-au pus iar pe alergat.

Valul de aer i-a culcat la pământ. Un alt val, de fum și cenușă, înainta către ei. Lumina era înghițită din toate părțile și ziua însorită dispăruse. Fugeau și cădeau și încercau să se ridice, bărbați cu prosoape făcute turban, o femeie orbită de cioburi, a altă femeie strigând numele cuiva. Câtă lumină mai era părea un vestigiu, lumina de apoi, păstrată în rămășițele materiei sfărâmate, în ruinele de praf și pulbere a ceea ce fusese felurit și omenesc, care umpluseră aerul de deasupra capetelor tuturor.

El făcea un pas și pe urmă altul, pe sub fumul care plutea peste tot. Simțea molozul sub tălpi și în jur era numai mișcare, oameni care fugeau, obiecte care zburau. A trecut prin fața firmei pe care scria „Parcare“, prin fața firmei „Oferta de mic

dejun“ și a alteia cu „Trei costume ieftine“ și pe lângă el oamenii fugeau, pierzându-și banii și pantofii. A văzut o femeie cu mâna în sus, de parc-ar fi alergat după autobuz.

A trecut pe lângă un șir de mașini de pompieri, toate goale, cu girofarurile clipind. Nu se regăsea în lucrurile pe care le vedea și le auzea. Doi bărbați au trecut în fugă pe lângă el cu o targă, cu un om așezat cu fața în jos, cu părul și hainele fumegânde. S-a uitat după ei, cum alergau înspre intervalul plin de groază. Acolo se afla totul, de jur-împrejurul lui, totul cădea, semne de circulație, oameni, lucruri pe care nu știa să le numească.

Atunci a văzut o cămașă căzând parcă direct din cer. Mergea și a văzut-o căzând, cu brațele fluturând, așa cum nu vezi nimic în viață.